

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE VE KUZAY KORE MEDYALARINDA
SANSÜR OLGUSUNUN KARŞILAŞTIRMALI
ANALİZİ

SEUNGHOON AHN

25501150949

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. BURCU KAYA ERDEM

İSTANBUL – 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : SEUNGHOO AHN Numarası : 2501150949
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : GAZETECİLİK/GENEL GAZETECİLİK/YÜKSEK LİSANS Danışmanı : DOÇ. DR. BURCU KAYA ERDEM
Tez Savunma Tarihi : 26.12.2019 Saati : 13.00
Tez Başlığı : TÜRKİYE VE KUZAY KORE MEDYALARINDA SANSÜR OLGUSUNUN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. ASLI YAPAR GÖNENÇ		kabul
2- DOÇ. DR. BURCU KAYA ERDEM		kabul
3- DOÇ. DR. HEDİYETULLAH AYDENİZ		kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DOÇ. DR. UĞUR GÜNDÜZ		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ SEÇİL ÖZAY		

ÖZ

TÜRKİYE VE KUZEY KORE MEDYALARINDA SANSÜR OLGUSUNUN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Seunghoon AHN

Tarih boyunca siyasi iktidarlar, insanların görüşlerini çeşitli mecralarda özgürce dile getirmelerini, elde ettikleri bilgileri istedikleri şekilde yayabilmelerini endişeyle karşılamış ve basın özgürlüğünü, kimi zaman muğlak ifadelerle hazırlanmış kanuni tedbirler, kimi zamansa dönemin teknolojik imkânlarıyla sınırlandırmaya çalışmışlardır. Böylelikle bilginin kendisini ve üretilme yöntemlerini elinde tutan güç, bilginin iktidarını da elde etmiştir. Günümüzde medyanın, en temel bilgi üretim mecralarından biri olduğu düşünüldüğünde, sansür olgusunun özellikle baskıcı iktidarlar açısından önemi ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, Kuzey Kore medyasında ve basın özgürlüğüne sahip bir ülke olarak Türkiye medyasında yayınlanan haberler incelenmiştir. Bu yolla, Türkiye ve Kuzey Kore’de sansür olgusu, medya metinleri ve yayın politikaları üzerindeki etkisi bağlamında karşılaştırmalı olarak analiz edilmiş ve söz konusu etki ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sansür, Oto Sansür, Kuzey Kore, Türkiye, Eleştirel Söylem Analizi, Basın Özgürlüğü

ABSTRACT

COMPARATIVE ANALYSIS OF MEDIA CENSORSHIP CASE OF TURKEY AND NORTH KOREA

Seunghoon AHN

Throughout history, political authorities have been concerned with the possibility of people expressing their opinions freely in various channels and disseminating the information they have obtained as they wish, and they have tried to limit the freedom of the press, sometimes with vague expressions of legal measures, and sometimes with technological means of the time. Thus, the power that holds the knowledge itself and its methods of production has also acquired the power of knowledge. Considering that the media is one of the most basic information production medium, the importance of censorship in terms of repressive powers emerges. In this context, both the news published in North Korean media and in the media of Turkey which is referred as a country with freedom of the press was investigated within the scope of this study. In this way, the impact the phenomenon of censorship in Turkey and North Korea on media texts and publication policies are analyzed comparatively and the effect in question is presented.

Keywords: Censorship, self-censorship, North Korea, Turkey, Socialist Media, Press Freedom

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında Türkiye ve Kuzey Kore ülkeleri örnek alınarak sansür olgusu karşılaştırılmıştır. Medya çevresinde sistematik olarak oluşan sansür ve oto sansür artık somut bir yasa olarak görünmemektedir. Sansürü ortaya çıkarmak için medyanın ürettiği içeriklere bakılması gerektiğini söylemek mümkündür. Artık sansürsüz medya ortamı düşünmek gittikçe ütöpik olarak nitelendirilmektedir. Sonuç olarak örnek alınan iki ülkenin farklı veya benzer bir biçimde sansür olgusunu belirlenen hedefe ulaşmak için kullandığı görölmektedir.

Hem yüksek lisans eğitimim boyunca hem de çalışmamın her aşamasında engin bilgisini ve tecrübesini benden esirgemeyen; yapıcı bir şekilde çalışmamın oluşturulması ve sonuçlanması için yol gösteren, akademik gelişimim açısından destek olan değerli hocam Doç. Dr. Burcu Kaya Erdem, Elif Karakoç ve Sema Yanmayan'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Seunghoon AHN

İstanbul, 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAY SAYFASI.....	오류! 책갈피가 정의되어 있지 않습니다.
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE VE KUZEY KORE MEDYASININ İDEOLOJİK YAPILANMASI VE GELİŞİMİ

1.1. Ülkenin Yönetim İdeolojisi Bağlamında Kuzey Kore Medyasının Yapılanması	4
1.1.1. Kuzey Kore'nin Yönetim İdeolojisi ve Tarihsel Gelişimi.....	5
1.1.1.1. 70'li Yıllarda Antroposentrik Juche İdeoloji.....	9
1.1.1.2. 70~80 Yıllarında Suryong Odaklı Juche İdeoloji ve Kim Jung İl	10
1.1.1.3. 2000 Yıllarında Juche İdeoloji'den Askeriyeye Öncelik Düşüncesine	11
1.1.1.4. Günümüzde Kuzey Kore ve Kim Jung Eun İktidarı.....	12
1.1.2. Kuzey Kore Medya Politikaları	13
1.1.2.1. Barışçıl Toplum İnşası Sırasında Medya Politikası.....	20
1.1.2.2. Kore Savaşı Sırasında Medya Politikası.....	21
1.1.2.3. Kore Savaşı Sonrasında Medya Politikası.....	22

1.1.2.4. Tam Sosyalizmin İnşası Sırasında Medya Politikası.....	22
1.1.2.5. Olgun Sosyalizm Sırasında Medya Politikası	23
1.1.2.6. Kim Jung İl Döneminde Medya Politikası	24
1.1.2.7. Güçlü Sosyalist Ülke Döneminde Medya Politikası	25
1.1.2.8. Kim Jung Eun Döneminde Medya Politikası	26
1.1.3. Kuzey Kore Medyasının Mülkiyet Yapısı	27
1.1.3.1. Kuzey Kore’de Medya Araçları ve Medya Mülkiyet Yapısı İçindeki Rollerini	29
1.1.3.1.1. Gazeteler.....	29
1.1.3.1.2. Radyo ve Televizyon.....	33
1.1.3.1.3. Haber Ajansı.....	36
1.2. Medya-İdeoloji ilişkisi ve Türk Medyasının Yapılanması.....	36
1.2.1. Türk Medyasının Mülkiyet Yapısındaki Yapısal Dönüşüm.....	38
1.2.2. Türk Yazılı Basınının Mülkiyet Yapısı	41
1.2.2.1. Doğan Holding 오류! 책갈피가 정의되어 있지 않습니다.	
1.2.2.2. Demirören Holding.....	42
1.2.2.3. Kalyon Holding (Turkuvaz Medya Grubu).....	43
1.2.2.4. Türk Medya Grubu	43
1.2.2.5. İhlas Holding	44

İKİNCİ BÖLÜM

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE SANSÜR DİLEMNASI

2.1. Basın Özgürlüğü Kavramı ve Gelişimi	45
2.1.1. Kuzey Kore’de Basın Özgürlüğü.....	48
2.1.2. Türkiye’de Basın Özgürlüğü	51
2.2. Medyada Sansür ve Otosansür Tanımı ve Kavramsal Çerçevesi.....	60
2.2.1. Türkiye’de Sansür ve Otosansür Uygulamaları.....	63
2.2.2. Kuzey Kore’de Sansür ve Otosansür Uygulamaları	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE VE KUZEY KORE MEDYALARI ÜZERİNDEN SANSÜR
UYGULAMALARININ ELEŞTİREL SÖYLEM ÇERÇEVESİNDEN
ANALİZİ

3.1. Kuramsal Temel ve Yöntem	68
3.1.1. Eleştirel Söylem Analiz	68
3.1.2. Araştırma Yöntemi	70
3.2. Türkiye Basınında Yer Alan Brunson Haberlerinin Analizi.....	72
3.2.1. Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz	72
3.2.1.1. Başlıklar.....	74
3.2.1.2. Haber Girişleri	77
3.2.1.3. Fotoğraflar	79
3.2.2. Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz.....	85
3.2.2.1. Ana Olay ve Sunuş Biçimi	85
3.2.2.2. Ardalan ve Bağlam Bilgisi	87
3.2.2.3. Haber Kaynakları.....	92
3.2.3. Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması.....	93
3.2.3.1. Sentaktik Analiz	93
3.2.3.2. Sözcük Seçimleri	95
3.2.3.3. Haberin Retoriği	97
3.3. Kuzey Kore Basınında Yer Alan Warmbier İle İlgili Haberlerin Analizi	99
3.3.1. Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz	100
3.3.1.1. Başlıklar.....	100
3.3.1.2. Haber Girişi	103
3.3.1.3. Fotoğraflar	107
3.3.2. Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz.....	109
3.3.2.1. Ana Olay ve Sunuş Biçimi	109
3.3.2.2. Ardalan ve Bağlam Bilgisi	112
3.3.2.3. Haber Kaynakları.....	114
3.3.3. Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması.....	115
3.3.3.1. Sentaktik Analiz	115

3.3.3.2. Sözcük Seçimleri	117
3.3.3.3. Haberin Retoriği	118
3.4. Analiz Bulgularının Yorumlanması	121
SONUÇ.....	124
KAYNAKÇA	130
EKLER.....	138

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1. Rodong Gazetesi sayfa düzeni	31
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1 : Takvim, 20 Mayıs 2017.....	오류! 책갈피가 정의되어 있지 않습니다.
Şekil 3.2 : Takvim, 21 Mayıs 2018.....	80
Şekil 3.3 : Sabah, 3 Ekim 2018.....	81
Şekil 3.4 : Yeni Akit, 28 Mart 2018.....	82
Şekil 3.5 : Sabah, 29 Eylül 2017.....	82
Şekil 3.6 : Hürriyet, 17 Nisan 2018	83
Şekil 3.7 : Türkiye, 2 Ağustos 2018	84
Şekil 3.8 : Yeni Akit, 12 Ekim 2018.....	84
Şekil 3.9: DPRK Today, 2 Mart 2016.....	107
Şekil 3.10: DPRK Today, 2 Mart 2016.....	108
Şekil 3.11: DPRK Today, 20 Nisan 2016.....	109

KISALTMALAR LİSTESİ

A.Ş.	: Anonim Şirketi
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
BM	: Birleşmiş Milletler
CD	: Compact Disc
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CIA	: Central Intelligence Agency
CPJ	: Committee to Protect Journalists
DP	: Demokrat Parti
DPRK	: Democratic People's Republic of Korea
ESA	: Eleştirel Söylem Analizi
FBI	: Federal Bureau of Investigation
FETÖ	: Fetullahçı Teörör Örgütü
KCNA	: Korean Central News Agency
KDHC	: Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti
PKK	: Kurdistan İşçi Partisi
PYD	: Demokratik Birlik Partisi (Suriye)
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği
TASS	: Russian News Agency
TGRT	: Türkiye Gazetesi Radyo Televizyonu
TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
USB	: Universal Serial Bus
VCR	: Video Cassette Recorder

GİRİŞ

Basın özgürlüğü, insanları özgür insanlar olarak ifade etmenin bir aracı olarak kabul edilmekte ve tüm demokratik ülkelerde anayasal düzenin temelini oluşturmaktadır. Yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü güç olarak görülen medya, devletin bu üç organını kamu adına denetleme işlevine sahiptir. Devlet organlarında yapılan faaliyetlere yönelik enformasyonu halka sunan ve halk üzerinde bilgilendirme işlevi olan medya, tam da bu sebeple iktidarların odağında yer almaktadır. Tarihsel olarak hükümetler, basın özgürlüğünü, özelliklerine ve koşullarına göre kısıtlayarak ya da kullanarak rejimi sürdürmek ve yeniden üretmek için çaba sarf etmiştir. Bunu en kolay sağlayan yöntemlerden biri ise sansürdür. Sansür, ülkenin durumuna ve siyasi sistemine bağlı olarak farklı şekilde uygulanmaktadır.

Sosyalist bir yönetime sahip olan Kuzey Kore, medyayı halkın sosyalleştirilmesi için bir eğitim aracı olarak kabul etmekte; vatandaşla ve hükümet arasında bağ kuran bir araç olarak değil, hükümetin konumunu temsil eden ve kamu politikasını harekete geçirmeyi teşvik eden bir araç olarak tanımlamaktadır. Bu süreçte medya, rejimi sağlamak için vazgeçilmez bir unsur haline gelmektedir. Öte yandan, gelişmekte olan demokratik bir ülke olarak Türkiye, tek partili dönem, üç darbe ile oluşan askeri rejimler ve liberal ekonomik politikalar nedeniyle çeşitli medya sansürleri yaşamıştır.

Bu çalışma, sosyalist yönetim biçimine sahip olan Kuzey Kore ile demokrasi sistemi ile yönetilen Türkiye'nin medya çevresi ve işlevini, sansür bağlamında – tarihsel izleği gözeterek- karşılaştırmaktadır. Bu çerçevede çalışma, iki ülke medyasından seçilen haber söylemlerini karşılaştırarak; iki farklı ideolojik yapılanmaya sahip ülkenin, iktidar söylemini korumanın bir yolu olarak medyada sansür olgularını nasıl ortaya koyduğunu açıklamaya çalışmaktadır.

Birinci bölümde iki ülkenin medyalarının temelini oluşturan ideolojik yapıları ve tarihsel gelişimi incelenerek iki ülkenin medya anlayışları ve medya çevreleri açısından topluma yönelik etki ve rolleri açıklanmaktadır. Kuzey Kore'nin varoluşunu sağlayan ve iktidarın tüm politikalarının temelinde bulunan Juche

İdeolojisi üzerinde medyanın rolü ve buna göre kurulan Kuzey Kore medyasının yapısı anlatılmaktadır.

Kuzey Kore medyasının konumuna bakıldığında; kitle iletişim aracı olarak medya, Kuzey Kore sistemi içerisinde oldukça sınırlı bir rol oynamaktadır. Bu sebeple bu bölümde, Kuzey Kore’de bulunan medya araçları incelenerek sistem içindeki rolleri hakkında bilgiler sunulmuştur. Toplumdaki ideolojiyi sürekli yeniden üreten araç olarak medya, zamana göre yapısal değişim süreci yaşamaktadır. Türk mediasındaki mülkiyet yapısının değişimi incelenerek, Türkiye’de medyanın rolü ve mevcut durumu anlatılmıştır. Böylece iki ülkenin medya çevresi, anlayışı ve konumunun farklılık ve benzerliği belirtilmeye çalışılacaktır. Bu süreçte iki ülkede görülen farklı medya mülkiyet yapılarının sansürü nasıl etkilendiği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Basın özgürlüğünün insan haklarının temelini oluşturduğu birçok ülkenin anayasasında yer almaktadır. Bir ülkenin tarihsel gelişiminde basın özgürlüğünü korumaya çalıştığı süreçte basın özgürlüğü kavramı da zamansal olarak dalgalama yaşamaktadır. Dolayısıyla basın özgürlüğü kavramı ve gelişimi de ülkenin iktidar ideolojisi ve toplumun yaşadıklarına göre farklı anlam ve anlayışları taşımaktadır.

İkinci bölümde iktidarın basına yönelik bakışı, uyguladığı medya politikaları ve basın özgürlüğü kavramı irdelenmiştir. Sonrasında ise basın özgürlüğünü doğrudan etkileyen sansürün, iktidar ve toplum içerisindeki yansımalarına değinilmiştir. İdeoloji, ülkenin siyasi politikasına göre değişen sansür kavramını açıklayacaktır. Basın özgürlüğünü tanıyan bir ülke olarak Türkiye ve baskıcı iktidar tarafından yönetilen Kuzey Kore’nin sansür ve oto sansür uygulaması sistemsel olarak karşılaştırılmıştır.

Medya üzerinde uygulanan sansür, iktidarın iletmek istediği ideolojiyi üretmek amacıyla haber metninin söylemine yansımaktadır. Çalışmanın son bölümünde haberlerde oluşturulan söylem, Van Dijk’in Eleştirel Söylem Analizi yöntemiyle analiz edilerek medyaya uygulanan sansür olgusu ve mekanizması öne çıkarılmıştır.

Türkiye medyasından Hürriyet, Sabah, Takvim, Türkiye ve Yeni Akit gazetelerindeki 20 Mayıs 2017 ile 12 Ekim 2018 tarih aralığında yer alan Andrew Craig Brunson'un tutuklanmasıyla ilgili ve Kuzey Kore'den DPRK Today, KCNA, Rodong Gazetesi, Chosun Shinbo adlı basın organlarında 1 Ocak 2016 ile 16 Şubat 2018 tarih aralığında yer alan Otto Frederick Warmbier'in tutuklanmasıyla ilgili haberlere eleştirel söylem analizi uygulanmıştır. Brunson'un tutuklanması, Türkiye ve ABD arasında gerginliğe neden olmuştur. Aynı şekilde Warmbier'in tutuklanması, Kuzey Kore ve ABD arasında gerginliğe yol açmıştır. Her iki ülkenin de ABD karşıtı eğilimlerini içeren iki olay ile ilgili haber söylemlerinden sansür uygulama biçimleri ortaya konmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE VE KUZHEY KORE MEDYASININ İDEOLOJİK YAPILANMASI VE GELİŞİMİ

İdeoloji, makro düzeyden mikro düzeye dünyayı yorumlama ve algılama biçimlerini şekillendiren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilinç ve fikirlerin üretimi, iletimi veya tüketimi yine ideoloji bağlamında şekillenmektedir. Bu sebeple ülkelerin yönetim biçimlerinde ve işleyişlerinde benimsedikleri ideolojik kodları açıklamak, ülkelerin medyaya yönelik tutumlarını anlamlandırmak açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda bu bölümde Türkiye ve Kuzey Kore medyası üzerinde kurulan ideolojik yapılar incelenecektir.

1.1. Ülkenin Yönetim İdeolojisi Bağlamında Kuzey Kore Medyasının Yapılanması

Totalitarizm yönetimini sürdürmesi için ideoloji olması genel bir şarttır. İdeoloji, şimdiki toplumu inkâr ederek mükemmel toplumu inşa etmek gibi ütopya ilkelerini içermektedir. Kuzey Kore’de en yaygın ideoloji olan Juche İdeoloji, Kim İl Sung döneminden şimdiye kadar Kuzey Kore toplumunu birbirine bağlayan inanç sistemi olarak kabul edilmektedir.

H. Arendt “The Origins of Totalitarianism”¹ kitabında ideolojiyi bir toplumun gelişmesini genel olarak anlatan fikirler grubu olarak tanımlamaktadır. Bir insanın bir ideolojinin taraftarı olduğunda kendi özgür düşüncesini ideolojiye yüklediğinden bahsetmektedir. O zaman kendi bilincine dayanmadan tekbiçimlilik ve aynılık şeklinde düşünmeye başlamaktadır. Dolayısıyla ideoloji, totalitarizmin ihtimalini içermektedir. Çünkü totalitarizmin siyasi muhalefeti ideoloji içinde saklanmaktadır. Bu açıdan Kuzey Kore’nin Juche ideolojisi partizanlık ve totalitarizm özelliklerini içermektedir. Makul olduğunu iddia etmesine rağmen diktatörlük otoritesini meşrulaştırmaktadır.

¹ Hannah Arendt, **The Origins of Totalitarianism New Edition With Added Prefaces**, London, A Harvest Book Harcourt Inc, 1973, s.514-515.

1.1.1. Kuzey Kore'nin Yönetim İdeolojisi ve Tarihsel Gelişimi

Kuzey Kore'nin yönetim ideolojisi, Japonya işgalinden kurtuluştan sonra Stalin'in ve sosyalist Marx-Leninizm'in etkisine dayanan sistemi kurmuştur. Sonrasında Sovyet Birliği ile Çin arasında ideolojik çatışmanın olduğu dış çevresinde kendine özel yönetim ideolojisine ihtiyaç duymuştur. Böylece Juche ideolojisi geliştirilerek Kuzey Kore'yi yöneten en temel yönetim ideolojisi haline gelmiştir.²

Kuzey Kore'nin en önemli yönetici ideolojisi olan Juche İdeoloji'nin, diğer ideolojilerin üstünde olduğu varsayılmaktadır ve Juche İdeoloji toplumun bütün şartlarını kısıtlayan yasaların üzerinde kabul edilmektedir. Yani Juche İdeoloji Kuzey Kore'nin siyasi, diplomatik, asker, toplum ve kültür v.b. her alanında tek bir yönetici ideolojisi. 1972 yılında kabul edilen Sosyalizm anayasası 4. maddesi “Kuzey Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Marksizm ve Leninizmi ülkemizin durumuna uygun bir şekilde uygulanan Kuzey Kore İşçi Partisi'nin Juche İdeolojisi'ni yönetici talimatı olarak kabul edilir” şeklinde Juche ideolojisi'ni tanımlamaktadır ve Kuzey Kore İşçi Partisi'nin şartnamesinde “Kuzey Kore İşçi Partisi sadece Suryong Kim İl Sung'un Juche İdeoloji ve devrimci fikirleriyle yönetilir” diye belirtilmiştir.³

Juche İdeoloji antropik felsefe olarak tanımlanmaktadır. İnsanoğlu dünyanın ve kendi kısmetinin çığır açması için en önemli rolü oynadığını iddia etmektedir. 1972 yılında yayınlanan “Edebiyat ve Sanat Sözlük”⁴ kitabında Juche İdeolojisi'nden aşağıdaki gibi bahsedilmektedir:

“Dünyanın en değerli varlığı insandır ve en güçlü varlığı da insandır. Doğa ve toplumu inşa etmesi de insan içindir ve insan yapmaktadır. İnsan herşeyin sahibidir ve karar vermektedir. Juche ideoloji'nin temeli budur. Dolayısıyla herşeyi insan üzerinde düşünen ve insan için yapılması gerektiğini söyleyen Juche İdeolojisi'nin

² 북한의 맑스-레닌주의와 주체사상 비교연구(Kuzey Kore'nin Marx-Leninizm ve Juche ideolojisinin karşılaştırmalı Analizi), Korea Institute for National Unification. Seul. 2002. S.94

³ “Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Sosyalizm Anayasası”(Çevirimci)
http://www.ipa.re.kr/ipa2008.artboardv15/mboard.asp?exec=view&strBoardID=bbs_mnu06_07&intPage=3&intCategory=0&strSearchCategory=%7Cs_name%7Cs_subject%7C&strSearchWord=&intSeq=2232, 31.10.2019

⁴ 1972 yılında Kuzey Kore'nin başkenti Pyongyang'daki Juche Edebiyat Enstitüsü tarafından yayınlanan edebiyat ve sanatla ilgili terim sözlüğüdür.

iddiasını görebiliriz. İnsan herşeyin sahibi olduğu ve herşeye karar verdiği için devrim ve inşa etmenin rolü; ülkenin halkın rolüdür ve onu sürdüren güç halkın kendinden kaynaklanmaktadır.

Millet ve ülkenin halkları kendi kısmetinin sahibi olarak kendi hayatının çığını açabilmektedir. Juche İdeoloji insanı güçlü bir sosyal varlık olarak yetiştirmekte ve doğa, toplum ve kendisinin gerçek sahibi olarak rol oynaması için sınıf mücadelesi ve millet mücadelesine yönlendiren haşmetli ideolojidir.”⁵

Juche, korecede bir şeyin veya bazı eylemlerin durumunda ana rolü oynayan demektir. Juche ideolojisi siyasi anlamda “kendi kendine yetebilme ve ülkeyi en öne koyma” demektir. Atnropik ilkeleri içeren Juche İdeolojisi, Kim İl Sung iktidarında siyasi olarak kullanılırken dışardaki Juche anlayışıyla farklı bir yön göstermektedir. "İnsanın kendisinin ve kaderinin efendisi olması" felsefi ilkesini gösterip insanı sosyal varlık olarak nitelendirmektedir. Fakat Kim İl Sung’un Juche İdeolojisi’nde insanın bağımsızlığının ve yaratıcı yeteneğinin doğuştan değil, toplum içerisinde yetiştirilen sosyal bir nitelik ve sosyal ilişki içinde olmasından dolayı bağımsızlık ve yaratıcı yeteneğe sahip olamayacağı iddia edilmektedir. Demek ki birey toplumun içinde var olunca anlam kazanmaktadır ve o toplumun bağımsızlık ve yaratıcı yeteneğine sahip olursa toplum içindeki bireylerin bağımsızlık ve yaratıcı yeteneğini de sağlanabilmektedir.

Dolayısıyla Kim İl Sung’un Juche İdeolojisi’ndeki “Juche” bireysel olan değil, bireylerin toplumu olan halk demektir. Bu halklar, parti ve liderin yönetimi altında bir ideolojiyle grup olarak bağlanıp lider ve parti için çalışan pasif varlığa denk düşmektedir. Sonuç olarak Juche’nin anlamı Kuzey Kore diktatörlüğünü güçlendirmektedir.⁶

Kuzey Kore’de bağımsızlık anlamında Juche tanımı 1955’li yıllarda meydana çıkmaktadır. Bunun sebebi ise 1953 yılında Stalin’in ölümünden sonra Nikita

⁵ 문학예술사전 (Edebiyat ve Sanat Sözlük), Pyeongyang, 주체문학연구소 (Juche Edebiyat Enstitüsü), 1988. s.254.

⁶ J.J.SEO, 주체사상의 형성과 변화에 대한 새로운 분석 (Juche İdeolojisinin Oluşumu ve Değişimi Üzerine Yeni Bir Analiz), 통일 연구원 (Kore Ulusal Birleşme Enstitüsü), 2001, s.12.

Khrushchev'in ele aldığı politika eğilimidir. Khrushchev, Stalin tarafından yapılan katliamın ve vahşiliğin sebebinin Stalin'in diktatörlüğünden ve hayranlığından kaynaklandığını iddia ederek bunu eleştirmeyi öne koymaktadır.⁷

Khrushchev'in eleştirisi diğer komünist ülkelerde doğrudan etkisini göstermektedir. Sovyet Birliği'nin uydu devleti olan Macaristan ve Polonya Khrushchev'in eleştirisinden dolayı liderini değiştirmiştir. Çin devleti de Mao Zedong'un gücünü azaltma amacıyla Merkezi Sekreteryasını kurarak Mao'nun mutlak gücünü engellemekte ve "Mao Zedong'un düşüncesi milletin talimatıdır" olarak yazılan parti şartnamesini silip "Marksizm ve Leninizm'i araştırmaya devam etmekte ve kendini geliştirmektedir" olarak maddesiyle değiştirmektedir.⁸ Bunun gibi Doğu Avrupa ve Çin gibi ülkelerde olan lider hayranlığı eleştirisi ve kaldırması hareketi Kim İl Sung'a baskı yapmaktadır.⁹

Sosyalist ülkelerde başlayan antisosyalist hareketler Revizyonizm rüzgârını getirmektedir. 1956 yılında Khrushchev'in parti mitinginde yaptığı konuşmadan sonra sosyalist ülkelerde en çok hayranlık duyulan Stalin'in kötü yanı ifşa edilmiş olmaktadır. Bundan dolayı sosyalist söylemlerin sorunları Doğu Avrupa ülkelerinin toplumunu etkilemiştir. Macaristan'daki parti üyeleri başta olmak üzere öğrenciler, fabrika çalışanları gibi tüm sınıflar sosyalizm ve Sovyet Birliği'ne karşı mücadeleye başlamakta ve bu mücadele devrimci hareket olarak büyümüştür. Bu olay ancak Sovyet ordusunun katılımıyla bastırılabilmiştir.¹⁰

Sovyet Birliği'nin lider hayranlığına karşı çıkması ve Doğu Avrupa ülkelerinin antisosyalist milliyetçi hareketleri, Kuzey Kore Kim İl Sung iktidarına bir tepki olmuştur. Kim İl Sung iktidarı, Sovyet Birliği'nin karışmasını ve Doğu Avrupa'nın antisosyalizm (Revizyonizm) rüzgârının Kuzey Kore'ye girmesini engellemek için dışa kapalı bir politika başlatmaktadır. Kuzey Kore dışındaki perspektiflerin ülkeye

⁷ Szalontai, B. **Kim İl Sung in the Khrushchev Era: Soviet-DPRK Relations and the Roots of North Korean, 1953 - 1964**. Stanford: Stanford University Press.2005, s.57

⁸ PARK.C.S, **등소평(Deng Xiaping)**, Seul, Dure, 1979, s.206

⁹ J.J.SEO **a.g.e.** s.20.

¹⁰ **A.e.**, s.23.

girmesi ve halkların ideolojik olarak daha da güçlendirilmesi amaçları Juche İdeolojisi'nin doğumunun dış nedenleri oluşturmaktadır.¹¹

İç nedenleri ise siyasi rakiplerin meydana çıkması ve Kim İl Sung iktidarının temelini çökmesidir. Ayrıca Çin'in Marksizm ve Leninizm ideolojisinden uzaklaşması Marksizm ve Leninizm yönetimini içine alan iktidarın hakkını vermesine engel olmaktadır. Kim İl Sung'un Stalin'in desteğiyle iktidarda olması Khrushchev'in Stalin eleştirisi sırasında Kim İl Sung'u olumsuz etkilemiştir.¹² Bu yüzden Juche kavramını geliştirerek Siyasette Bağımsızlık (Chaju) olması gerektiğini iddia etmiştir. Bu sırada Çin ve Sovyet Birliği'yle yakın ilişkide olan siyasi rakiplerinden kurtulmuştur. Siyasette Bağımsızlık sırasında diğer ülkelerden gelen Marksizm ve Leninizm gibi ideolojilerden ziyade kendi ülkesine yönelik uygun bir ideoloji olması gerektiğini savunmuştur ve Juche kavramını ideoloji olarak geliştirmiştir.¹³ Bu nedenle diğer sosyalist ülkelerde de kendilerine en uygun olan tek ideolojinin Juche ideoloji olduğunu aşağıdaki gibi konuşmasında vurgulamıştır:

“Geçtiğimiz dönemin uzun mücadelesi sırasında kazandığımız sonuç, bir partide sadece bir fikir, bir yol ve politika olmalı ve asla iki fikir, iki yol ve politika olmamalıdır. Marksist-Leninist parti, tek bir düşünce ile savaşıp sadece bunu yaparak mücadeleyi ve inşaa işini kazanabilirdi. Bu uluslararası komünist hareketin deneyimiyle kanıtlanmıştır. Lenin, Marksizmi Rusya'nın durumuna uygun bir şekilde sunmuştu ve Rusya Komünistleri, Lenin'in fikirlerine ve Lenin'in politikalarına dayanarak ekim ayında bir zafer kazanabildi. Başlangıçta Çin'in devriminde birçok sıkıntılar vardı. Ancak Komünist Parti, Mao Zedong'un fikirlerine, birliğine ve ideolojisine dayanarak ulusu zafere taşıdı. Ülkemizdeki devrim de aynıdır. Partimizde tek bir ideoloji, Juche İdeoloji ile silahlandırılmalı ve onunla birleşmelidir.”¹⁴

¹¹ A.e., s.27.

¹² M.K.LEE, 주체사상의 기원과 초기 형성과정에 관한 연구 (Juche Fikrinin Kökeni ve İlk Oluşum Süreci Üzerine Bir Araştırma), Ihwa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Doktora Tezi**, 1998, s.158.

¹³ A.e., s.167.

¹⁴ **김일성 저작집 25 권 (Kim İl Sung Konuşma Metinler 25. Kitap)**, 조선로동당출판사 (Kuzey Kore İşçi Partisi Yayın Bürosu) 1988, s.144-185.

1.1.1.1. 70'li Yıllarda Antroposentrik Juche İdeoloji

Bir felsefe olarak, bir ideoloji olarak Juche kavramını anlamak için Hwang Jang Yop'tan bahsetmek gerekmektedir. Hwang Jang Yop, Juche kavramını felsefe olarak geliştiren biridir. Aynı zamanda Juche İdeoloji'yi yurtdışına tanıtan diplomatik görevi üstlenmiştir. Kim İl Sung'un en yakın siyasi çevresi olarak bilinmektedir. Kim'in soydanlığını meşrulaştırmak amaçlı propagandada ana rol oynamaktadır. Bir zamanlar Kuzey Kore iktidarının ortasında olan Hwang'ın, Kim Jung İl ile arasında çıkan sorundan dolayı iltica edilmesine karar verilmiş ve 1997 yılında Hwang Güney Kore'ye iltica edilmiştir. Bundan sonra Güney Kore çeşitli medyalar aracılığıyla Kuzey Kore sistemini ve iktidarını eleştirmektedir.

Kim İl Sung tarafından sürdürülen Juche İdeoloji Hwang Jang Yop'un insanı merkeze koyan anlayışıyla tamamen yeni bir felsefik boyut kazanmıştır. Devrimin ve inşanın ana rolünü insan oynar diyen Antropik ilke ile yeniden oluşmaktadır.

Doğuştaki Juche İdeoloji Marksizm ve Leninizm'e dayalı bir ideoloji olarak algılanmaktadır ama Hwang Jang Yop'un Juche İdeolojisi bunun çıkarılmış halidir. İlk aşamada Juche kavramı güçlü ülkelerle siyasi ilişkilerini geliştirerek varlığını güçlendirmeye çalışmak yerine kendi gücünü ön plana çıkaran bir duruşla bilinmektedir ve kendi kendine yeten bir ideoloji olarak ifade edilmektedir. İkinci aşamada Hwang'ın geliştirdiği Juche kavramı, sahip çıkma anlamına gelmektedir ve hâkim ideoloji olarak tanımlanmaktadır.¹⁵

Hwang'ın Antroposentrik Juche İdeolojisi Marxist-Leninizm ile kıyaslandığında Marx'ın materyalizmini terse çevirmektedir. Materyalizme göre "maddi yaşamın üretilme tarzı, toplumsal, siyasal ve düşünsel yaşam sürecini genel olarak belirlemektedir" diyerek insan bilincini maddi faktörlerin belirlediğini ifade etmektedir. Fakat Antroposentrik Juche ideoloji insanın maddi alemin sahibi olarak rol oynadığını iddia etmektedir.¹⁶

¹⁵ J.J.SEO, a.g.e., s.46.

¹⁶ A.e., s.46.

1.1.1.2. 70~80 Yıllarında Suryong Odaklı Juche İdeoloji ve Kim Jung İl

Juche İdeoloji üçüncü seviyesinde artık Hwang'ın elinden çıkıp Kim Jung İl'e geçerek mutlak gücü meşrulaştırmak için kullanılmıştır. Bu seviyedeki Juche İdeoloji Kim İl Sung'dan Kim Jung İl'e aktarılan iktidarı meşrulaştır ve lider hayranlığını güçlendir şeklindeki anlayışı içermektedir.

Bu adım Kim Jung İl'in iktidara gelecek biri olduğunun meydana çıkmasıyla beraber başlamaktadır. İşçi Partisi'nin propaganda görevini yapan Kim İl Sung, Juche İdeoloji'yi uygulayarak Kuzey Kore'nin tüm tarihini ve politikalarını Juche kavramına göre uygulamaya başlamıştır. Soydanlık meşrulaştırma ve lider hayranlığı politikasını en çok gösteren 1973 yılı Nisan ayında yayınlanan 'Gınroja' dergisidir. Kuzey Kore'nin siyasi dergisi olan 'Gınroja'da yayınlanan tüm makaleler Juche İdeoloji ile alakalıdır. O zamanlarda Juche İdeoloji'nin ne kadar önemli bir siyasi araç olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu makaleler Antroposentrik Juche İdeoloji metnini kullanarak mevcut tarihi ve politikaları yeni Juche İdeoloji ile yorumlamaktadırlar.¹⁷

Kim Jung İl Antroposentrik Juche İdeoloji'yi Suryong'a odaklı ideoloji olarak değiştirmeye çalışmıştır. Bunun için mevcut Antroposentrik Juche İdeolojisi'nde bahsedilen toplumu oluşturan 3 maddeyle (Suryong, Parti, Halk) Suryong'un, toplumun başı olduğu iddia edilmektedir.

İkinci olarak devrimin özne kavramı değişmiştir. Mevcut Juche İdeolojisi devriminin öznesinin halk olduğunu söyleyerek halkların devrime sahip çıkması gerektiğini iddia etmektedir. Fakat bu dönemde eskisi gibi halkların tesanüt edemediğini söyleyerek Suryong'un rolünün altını çizmektedir.¹⁸

Çin'in pazar ekonomisine geçişi ve SSCB'in Perestroyka¹⁹ sonrası sosyalist ülkelerde devrime geçmesi, Kuzey Kore iktidarının 50'li yıllardaki gibi dış güçlere dayanan diplomasiye karşı çıkarak kendini dünyaya kapatma yoluna gitmesine

¹⁷ A.e., s.66.

¹⁸ M.K.LEE, a.g.e., s.218.

¹⁹ 1985 nisanında başlayan Sovyet Birliği'nin ilk devrimidir. Ülkenin her alanda Stalinizmi çıkarmasıyla başlamıştır.

neden olmuştur. Bu süreçte Juche İdeoloji yukarıda bahsettiğimiz Juche İdeoloji görüşlerinin karışımı halinde şekillenmiştir. Anti toadyizm, Antroposentrik, Suryong’a odaklı Juche kavramı bir araya getirilmiştir.²⁰

1.1.1.3. 2000 Yıllarında Juche İdeoloji’den Askeriyeye Öncelik Düşüncesine

8 Temmuz 1994 Kim İl Sung’un ölümü ve 1990 yıllarının ortasında meydana çıkan ekonomik kriz gibi gelişmeler anayasa krizine yol açmıştır. Kim İl Sung’un ölümünden sonra Kim Jung İl’in iktidarı başlarken yeni dönem yeni slogana ihtiyaç duymuştur ve askeriye öncelik düşüncesi yeni slogan olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1995 yıllarında olan ekonomik krizden dolayı yiyecek elde etmenin zorluğu çekilmektedir. Dışardan bağımsız olarak kendi kendine yetebilen politikayı uygulayan Kuzey Kore, bu duruma dayanamayarak Güney Kore dahil diğer ülkelerden yiyecek desteği talep etmiştir.²¹ Bundan sonra yönetim politikası olarak Juche İdeoloji hakkını kaybetmiştir. Bir de Juche ideolojiyi oluşturan Hwang Jang Yop’un Güney Kore’ye iltica edilmesi de Juche İdeoloji’nin yönetim ideolojisinde öneminin azalmasına neden olmuştur.

1998 yılı sonbaharı Kuzey Kore anayasasını düzeltip Kim Jung İl’i Milli Savunma Başkanı olarak atayarak Kim Jung İl iktidarı dönemini başlatmaktadır. Bu süreçte “Güçlü Büyük Ülke” diye yeni yönetim sloganı ortaya çıkmıştır. 2010 yılında askeriye öncelik politikası uygulanmaya başlamıştır. Askeriyeye öncelik politikası, askeri güçlendirerek askerin gücüyle devrimi ve inşayı devam ettirme politikasıdır. Kim İl Sung’un ölümünden sonra Kim Jung İl iktidarın karşılaştığı zor durumlardan kurtulmak için askerin maddi gücünü kullanarak ekonomiyi sağlamak istemektedir. Öte yandan İşçi Partisi’nin ülkeye yönelik kontrol gücünü tekrar güçlendirme amacı da bulunmaktadır. Diplomatik inifrat askeriye öncelik düşüncesinin dış nedeni olmaktadır. Askeriyeye öncelik düşüncesi, askeri çatışma sırasında üstü olması için “Askeriyeye Öncelik İlkesi”ni vurgulamaktadır. Parti, ülkenin politika üretirken asker ve savunma sanayiyi geliştirmesine diğer alanlardan daha çok öncelik

²⁰ J.J.SEO, **a.g.e.**, s.74.

²¹ Kuzey Kore'nin Gıda Kıtlığı ve Kuzey Kore'ye Gıda Yardımı (Çevirimçi) [https://www. rfa. org/korean/weekly_program/joosungha/co-sh-05102019100259.html](https://www.rfa.org/korean/weekly_program/joosungha/co-sh-05102019100259.html) 11.11.2018.

vermektedir. Askeriyeye öncelik düşüncesinin meydana çıkması sırasında mevcut Halk Komitesi kapatılmıştır ve Savunma Komitesi resmi kurum olarak onaylanmıştır. Savunma Komitesi yönetim alanındaki liderin kontrolü altındaki ülkenin tüm talimatını askere öncelik düşüncesine dayandırmaktadır.²²

Diplomatik infirat askeriye öncelik düşüncesine neden olmuştur. Sovyet Birliği'nin yıkılmasından sonra Kuzey Kore diplomatik olarak yalnız kalmıştır. ABD George W. Bush'un başkanlık döneminde ciddi hale gelen ilişkiler ABD ve Kuzey Kore politik çatışması sırasında Kuzey Kore'yi askeri savunmayı güçlendirmeye yöneltmiştir.

1.1.1.4. Günümüzde Kuzey Kore ve Kim Jung Eun İktidarı

Eylül 2010'da Kim Jung Eun iktidara halef şerefi olarak atanarak resmi medya karşısına çıkmaktadır. 11 Aralık 2011 tarihinde Kim Jung İl başkanın ölümünden sonra Kim Jung Eun parti, siyaset ve ordunun en üstü ünvanı taşıyarak iktidarın temelini oluşturmuştur. 29 Aralık 2011 tarihinde düzenlenen Kim Jung İl anma töreninde partinin ordunun ve halkın başlideri olarak ilan edilmiştir. Böylece üçüncü neslin soydanlığı tanımlanmaktadır.

Aynı zamanda Kuzey Kore iktidarının güç yapısına da Kim Jung Eun tarafından reform yapılmıştır. 2012 yılı İşçi Partisi vekiller toplantısında ve Yüce Halk Meclisi toplantısında parti şartnamesi ve anayasasını revizyon ederek Juche İdeoloji'den kaynaklanan ve Kim ailesini ideolleştiren "Kim İl Sung-Kim Jung İl düşüncesi"ni yönetim ideolojisi olarak kabul etmiştir. 2013 Nisan ayında İşçi Partisi genel mitingi ve Yüce Halk Meclisi toplantısında "Ekonomik Kalkınma ve Nükleer Silah Yapma Paralel Politikası"nı Kim Jung Eun iktidarının yeni politikası olarak ilan ederek gereken reformu yapmaktadır.²³

Kuzey Kore, Kim Jong Eun'un üçüncü halefiliğinin meşruluğunu sağlamak için Kim İl Sung'u vurgulamaktadır. Özellikle, yüce bir lider olarak bir imaj inşa etmek için Kim İl Sung'un gençliğini hatırlatarak Kim İl Sung'e benzer bir görünüm

²² J.J.SEO, **a.g.e.**, s.109.

²³ "Ekonomik Yapı ve Nükleer Silahlı Kuvvetler İnşaat Hattı Kabul Edildi." (Çevrimiçi) [http:// www.tongilnews.com/news/articleView.html?idxno=101979](http://www.tongilnews.com/news/articleView.html?idxno=101979), 25.11.2018.

gösteren bir siyaseti kullanmaktadır. “Kim İl Sung Milleti” deyiimi ilk çıktığından beri Kuzey Kore medyasında sık sık kullanılmaktadır ve şartname revizyonu yaparak “Kim İl Sung Chosun”, “Kim İl Sung Party” ve Kim İl Sung - Kim Jong İl'in benzersiz yönetim ideolojisinin belgesi olarak nitelendirilmektedir.²⁴

1.1.2. Kuzey Kore Medya Politikaları

W. Schramm, komünist devlet sisteminin hem güç hem de ikna aracılığıyla yönlendirildiğinden bahsetmektedir. Çinli komünist devrimci Mao Zedong, Çin'in başarılı komünist devriminin en önemli iki unsurunun silah ve basın olduğunu belirtmiştir.²⁵ Böylece sosyalist ülkede medya aracılığıyla sağlanan ikna, propaganda kavramının temelini oluşturmaktadır.

Kuzey Kore resmi olarak Sosyalist bir ülke olduğunu ilan etmektedir. Fakat çoğunlukla Kuzey Kore'ye yönelik komünist veya sosyalist ülke olduğu algıları da mevcuttur. Bu noktadaki grift yapıyı anlamlandırabilmek için sosyalist ve komünist terimlerinin farkını bilmek ve Kuzey Kore'nin yönetim politikasını anlamak açısından faydalı olacaktır.

Sosyalizm, komünizmin son aşamasına ulaşmak için bir geçiş sistemidir. Bir başka deyişle, sosyalizm çeşitli devrimler ve reformlar vasıtasıyla kapitalist sistemi yok ederek komünist sistemi tamamlamaya çalışan bir geçiş sistemi olarak nitelendirilmektedir. Komünizm bu tür devrimler ve reformlarla kazanılan son sosyalizm biçimidir.²⁶ Ekonomik anlamıyla sosyalizm ve komünizmi değerlendirmek gerekirse sosyalizmde herkes yaptığı iş kadar alır. Öte yandan komünizmde herkes gereksinmesi kadar alır. Bu bağlamda Kuzey Kore'nin ideoloji olarak Juche ideolojisi içerisinde var olan sosyalist ilkeyi ve ekonomi olarak ise komünist ilkeyi benimsediği söylenebilir.

²⁴ Birleşme Bakanlığı, **2018 북한이해 (2018 Kuzey Kore'yi Anlamak)**, Birleşme Eğitimi Enstitüsü, Seul, 2018, s.69.

²⁵ Y.J.KİM, “북한언론의 이론과 실천과의 연계-<로동신문> 언론관련 사설을 중심으로” (Kuzey Kore Basını Teorisi ve Uygulaması Bağlantısı – Rodong Gazetesi Üzerinde), **언론학연구 제 6 집(Gazetecilik Çalışmaları Dergisi 6.Cilt)**, Busan Ulsan Gyeongnam Gazetecilik Derneği, 2002, s.22.

²⁶ Alan Charles Kors, ‘Sosyalizmden Sonra’ Olabilir mi?, **Liberal Düşünce** Sayı:33, Kış 2004, s.76

Sosyalist bir ülke olan Kuzey Kore, askeri birliklerin ve polis kuvvetlerinin ana gücü ile birlikte medya örgütleri ve sosyal hizmet kuruluşları tarafından üretilen “ikna ve rıza” yoluyla sistemlerini sürdürmektedir. Bu nedenle, Kuzey Kore'deki medya anlayışı demokratik devletin medya anlayışından oldukça farklı ve önemlidir. Kuzey Kore totaliter medya kavramı benimsemiş bir komünist ülkedir, ancak Konfcys zellikler ve bir askeri devletin özelliklerine de sahip olduğundan dolayı kendine özgü bir medya teorisine sahiptir.²⁷

Komünist kitle iletişim teorisi, komünizm kavramı ile birlikte ortaya çıkmıştır. George W. F. Hegel ve daha sonra, Engels ile birlikte Karl Marx, 19. yüzyılda sosyalist teori üzerine düşünen insanlardı. Karl Marx'ın görüşüne göre kitle iletişim araçlarının sosyalist yönetim sisteminden sorumlu olması ve komünist medyanın sosyal politikalarının uygulanmasına yardımcı olması gerekiyordu. Komünist ve Marksist hükümet kuralı ve komünist kitle iletişim teorisi 1917'de o zamanki Sovyetler Birliği (Rusya) tarafından pratikte kullanılmıştır. Dolayısıyla teori aynı zamanda Sovyet Kitle İletişim Teorisi olarak da bilinmektedir.²⁸ Hükümet tüm medyayı bu teoriye göre kontrol etmiştir ve mutlak bir güce sahiptir. Teori, halkın yararına olan komünist hedeflere ulaşılmasında yardımcı olmak için uygulanmıştır. Medyayı kontrol etme teorisinin özellikleri şöyledir:

Komünist ideolojiye yakından bağlıdır. Medyayı komünizmin inşasında kolektif provakasyoncu, propagandacı ve eğitimci olarak tanımlamaktadır. Medyanın zel mülkiyeti olamaz. Hükümet, medya kurumlarından üstündür. Sovyet teorisi, zgr ifadeyi desteklemez, ancak medya için olumlu bir rol önermektedir. Basın, devletin başarısına katkıda bulunmaktadır. Medya sahipleri yalnızca yasal parti yeleri olabilmektedir ve hiç kimse partiyi eleştirememektedir. Devletin basın üzerinde “etkisi” vardır. Belirli bir ideolojiye (komünist) yakından bağlıdır. Bu sistemdeki medya kuruluşlarının özel mülkiyete sahip olmaları ve işçi sınıfının çıkarlarına hizmet etmeleri amaçlanmamıştır. Sovyet modelindeki kitle iletişim

²⁷ A.e., s.22.

²⁸ Siebert, F. & Peterson, C. & Schramm, W., **Four Theories Of The Press: The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility And Soviet Communist Concepts Of What The Press Should Be And Do**, Champaign, University Of Illinois Press, 1956, s.105-106.

araçlarının mesajlarının içeriği konusunda kendi kendini düzenleyici olması beklenmektedir.²⁹

Marx'ın görüşüne göre komünist rejimin amacı, tamamen proletarya veya işçi sınıfı tarafından yönetilen bir toplum sunmaktır. Sovyetler, SSCB'nin var olduğu zaman komünist basın anlayışını tam anlamıyla tamamlamıştır ve bugün Çin, Küba ve Kuzey Kore'de bu anlayış biraz değişmiş bir durumdadır. O zaman medyanın temel amacı, sosyalist hareketin başarısına ve sürekliliğine katkıda bulunmaktır. Bugün, basın hala devletin ideallerine, amaçlarına ve hedeflerine ulaşmasında yardımcı olan bir araç olarak kullanılmaktadır. Eski SSCB'de sadık ve Ortodoks parti üyeleri medyaya düzenli olarak erişime izin verdiğinde bile yalnızca devlet onaylı bilgilerin kitlelere ulaşmasını sağlayan bir gözetim sistemi vardır. Editörler ve basının kıdemli üyeleri halk yerine işçi partisi tarafından seçilmektedir. Bireyin ihtiyaçlarının devletin beklentilerine uygun olarak belirlenmesi beklenmektedir ve bu nedenle de ulusun iyileştirilmesi için birey hükümetle birlikte çalışarak özgürlüğe ulaşmaktadır. Partinin eleştirisine izin verilmemektedir ve eleştiri söz konusu olduğunda yasalar çerçevesinde bireyler cezalandırılmaktadır.³⁰

Lenin propagandanın sosyalizm düşüncesini kesinleştirdiğini ve partinin politikalarını halka açıklamak ve partinin politikalarını bireylere enjekte etmek için sosyalizme başvurduğunu ifade etmektedir. Lenin, bu tür bilinçli rehberliği gerçekleştirebilecek tek kurumun sosyalist parti olduğunu ve partinin bültenlerinin sürekli eğitim ve ikna için etkili bir araç olarak kullanıldığını belirtmektedir. Lenin, halkla ilişkiler, kitle iletişim araçları, kamu örgütleri, kamu eleştirmenleri ve kitle denetleyicileri gibi sosyalist medyanın işlevlerine özellikle değinmiştir. Öte yandan, Stalin medyalar arasında özellikle gazeteleri, parti ile işçi sınıfı arasında görünmez bir bağlantı ve her gün her saat işçi sınıfıyla konuşan partinin ana silahı olarak görmüştür.³¹

²⁹ A.e., s.105-146

³⁰ S.C.KİM, “마르크스와 레닌의 언론관”(Marks ve Lenin'in basını), **신문학보 제 23 호(Gazetecilik Dergisi No.23)**, The Korean Society for Journalism & Communication Studies, 1998, s.118.

³¹ A.e., s.118.

Kuzey Kore'nin Kim İl Sung rejimi Marx, Lenin ve Stalin'in basın anlayışını takip ederek medyayı tamamen devrimci bir araç olarak görmektedir. Kuzey Kore rejiminin kurulmasından bu yana Kuzey Kore'nin medya politikasının temeli, Parti'nin politika propagandasını yapmak ve tüm halkları komünist devrimciler olarak yönlendirmesine dayanmaktadır. Aynı zamanda Kim İl Sung'un hem yurt içi hem de yurtdışına devrimci fikirlerini duyurmak anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, tüm medya kanalları tek bir ideoloji propagandasını uygulayarak Kim İl-Sung ve Kim Jong İl'in ideolleştirmektedir. Ayrıca ABD ve Güney Kore karşıtı bir propagandayı benimsemiştir.

Aynı zamanda tüm toplumda işçi sınıfının devrim yapması ve komünistleri yetiştirmek için eğitim işlevi de görmektedir. Bu nedenle Kuzey Kore'nin medya politikasının özünü, İşçi Partisi'nin rotalarını ve politikalarını belirleyen Kim İl Sung ve Kim Jong İl sisteminin tüm medya kanallarını etkili bir propaganda ve uygulama aracı olarak kullanması oluşturmaktadır.

Kuzey Kore'nin gazeteler, televizyonlar, dergiler, radyolar gibi iletişim kanalları ve yayınları toplumsal yaşam için vazgeçilmez derecede önemli kitle etki araç olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda Kuzey Kore'de medya özel mülkiyeti önlemek ve komünist düşüncüyü geliştirmek için kitlelerin eğitilmesi ve örgütlenmesinde keskin ve güçlü bir ideolojik silah olan propaganda aracı şeklinde tanımlanmaktadır.³²

Kuzey Kore siyasi basınının en belirgin ideolojik özelliği, partiye olan sonsuz sadakattir. Bu, özünde doğal olarak 'Lidere sonsuz sadakat' ile bağlanır. Basının içeriğini Parti politikasına uygun kılan ve lider tarafından önerilen fikirlerini, teorilerini ve politikalarını tamamen savunarak uygulamalıdır ve düşmanca eğilimlere karşı mücadele etmelidir. İşçi sınıfının temel çıkarlarını sıkı bir şekilde savunup koruyarak işçi sınıfı olmayan unsurlara veya eğilimlere asla izin vermez.³³

³² W.T.KİM, “북한의 신문학교육 (Kuzey Kore’de Gazeteciliği Eğitimi)”, **대중문화의 이해 (Popüler Kültürü Anlamak)**, İljinsa, 1991, s.145.

³³ H.C.CHO, J.H.LEE, **신문학 (Gazetecilik)**, Pyeongyang, Kim İl Sung Üniversitesi Yayını, 1982, s.12.

Kim Jung İl medyanın devrimci karakterini yeni bir tür bağımsız yayıncılık olarak tanımlamaktadır. Yeni bir tür bağımsız yayıncılık terimi temelde geçmişten farklı olan yeni tarihsel dönemin taleplerini yasıtan Juche ideolojisini içeren basından bahsetmektedir. Başka bir deyişle, Kuzey Kore'deki medya Juche ideolojisine iyice nüfuz etmektedir ve Partiye ve lidere olan sadakat toplumun var oluş nedenini oluşturmaktadır.³⁴

Kuzey Kore medyasının bir başka özelliği, halka yakın olmasıdır. Bu özelliği halkın bağımsızlığını savunan ve tüm güçlerini yaratıcı güçlerine dayanarak serbest bırakan devrimci bir ruh olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle, “Halka yakın olma”, insanlara kamu yararını sağlamak ve onların taleplerini doğru şekilde yansıtarak kolayca anlaşılabilir hale getirmek anlamına gelmektedir. Aynı zamanda yayın sırasında halkın aktif katılımını sağlamaktadır. Bu özelliğinden dolayı Kuzey Kore'nin medyası halkın katılımıyla kendilerinin talebine uygun şekilde sunulan ve sürekli gelişmekte olan basın şeklinde ifade edilmektedir.³⁵

Son olarak Kuzey Kore medyası, doğruluk ve hareketlilik denilen ilkelere dayanmaktadır. Kuzey Kore dilindeki ifadesiyle Doğruluk, basının aldatmaya, sahteliğe ve abartmasına izin vermeden gerçeği olduğu gibi doğru şekilde yansıtmayı anlamına gelmektedir. Burada belirtilen doğruluk, burjuva nesnelliğini değil, komünizmin nesnelliğini ifade etmektedir. Hareketlilik, “yeni ve devrimci şeyleri güçlü bir şekilde savunarak devrimci çalışmanın yürütülmesinde kitleleri canlandıran ve her türlü düşmanlığa karşı mücadeleyi gerçekleştirmek” anlamına gelmektedir.³⁶ Bu ilke, sınıf düşmanlarına ödün vermeden partinin politikasını sonuna kadar savunma amacını içermektedir.

Kuzey Kore'nin medya sisteminin yapısal özellikleri Laswell'in iletişim modeline dayandırılarak açıklanabilir. Mesajın kaynağını “kim”, “kime”, “hangi kanalla”, “ne söyler” ve “ne gibi bir etki alır” soruları oluşturmaktadır. Laswell'in

³⁴ H.G.LEE, **북한의 사회적 커뮤니케이션 구조와 미디어 (Kuzey Kore'nin Sosyal İletişim Yapısı ve Medyası)**, Korea Press Foundation, 2011, s.19.

³⁵ Y.J.KİM, B.S.LEE, **북한 언론의 이론과 실천 (Kuzey Kore Medyası Kuram ve Uygulamaları)**, Seul, Nanam, 1991, s.28.

³⁶ A.e., s.404.

iletişim modeline göre, Kuzey Kore'nin medya düzeni İşçi Partisi tarafından medya kanalıyla toplum ve parti üyelerine tek yönlü mesaj aktararak ideolojik bilinç oluşturma propagandası özelliğine sahiptir.³⁷

Kuzey Kore'nin medya sisteminde mesajı gönderen, Parti Merkez Komitesinin propaganda bölümü ve organizasyon yönetimi bölümüdür. Propaganda bölümü partinin ideoloji konusunda rehberlik işlevini üstlenmektedir. Organizasyon yönetimi bölümü, parti yönetiminden sorumludur. Özellikle, Kuzey Kore'nin propaganda organizasyonu üç alanda önemli rol oynamaktadır. İlk olarak, yurtiçi propaganda Kim Jong Il'in idolizasyonu ve halkın ideoloji kontrolü üzerine odaklanmaktadır. Kuzey Kore medyası İşçi Partisi'nin önemli organizasyonu olan propaganda bölümüne bağlıdır. Sosyalist ideolojiyi ve Juche İdeolojisi'ni tüm halklara benimsetme propagandasını destekleme görevini gerçekleştirmektedir.³⁸ Sonrasında, Güney Kore'ye yönelik propaganda, Güney Kore'nin iç siyasetinde ayrımcı bir ideoloji ve politika uygulayarak Kuzey Kore yanlısı güçleri geliştirmek için psikolojik savaşa odaklanmaktadır. Güney Kore'ye yönelik propaganda, birleşme bölümü tarafından yürütülmektedir. Son olarak, ABD ve diğer ülkelere yönelik uluslararası propaganda, Partinin Uluslararası Dairesi ve Bakanlar Kurulu ile Dışışleri Bakanlığı'nın iş birliğiyle diplomatik ve psikolojik bir savaşa odaklanmakta ve Partinin propaganda dairesi tarafından yürütülmektedir.³⁹ Böylece    propaganda alanı birbiriyle koordine bir şekilde etkileşime geçerek destekleyici bir işlev görmektedir.

Kuzey Kore medyası, yukarıdan aşağıya tek taraflı medya iletişim sistemine sahiptir. Genel olarak lider parti merkezi komitesi veya propaganda dairesine konuşma, sunum, tez veya mektup şeklinde mesajını iletmektedir. Sonrasında propaganda dairesindeki kuramcılar liderin mesajı ile birlikte yönergeyi oluşturup medyaya servis etmektedirler. Bu yönergeye göre medya yayın komitesi düzenleme

³⁷ H. Lasswell, The structure and function of communication in society, In Lyman Bryson (Ed.), The communication of ideas, New York, Harper & Row, 1948, s. 37 ~ 51.

³⁸ S.Y.YOO, **북한언론: 조직특성과 매체별 현황** (Kuzey Kore Medyası: Örgütsel  zellikler ve Medya Durumu), Korea Press Foundation, 2000, s.5.

³⁹ H.G.LEE, **a.g.e.**, s.29.

planı yapmaktadır. Yayınlanan medya içerikleri her sabah işyerlerindeki okuma atölyesinde halka ulaştırılmaktadır.⁴⁰

Söylem, kısaca durum hakkında sistematik olarak açıklanan ifadeler şeklinde tanımlanabilir. Bir toplumda kurulmuş olan kolektif değer sistemini, bilişsel sistemi ve duygusal sistemi yansıtmaktadır. Özellikle ideolojik söylem bireylerle değil, çok sayıda insanla sürekli konuşma eğilimindedir. Bireysel inançlardan ziyade iktidara hizmet eden toplu inançları temsil etmektedirler.⁴¹ Kuzey Kore medyasının söylemi, hükümet ideolojisinin işleyiş şeklidir. Aynı zamanda, saf dilbilim anlayışının ötesinde bir gücü gerçekleştiren sistemin bir parçasıdır. Bu yönetim söylemi, dilin ötesinde otorite ve gücü haklı göstermede kilit bir araçtır.⁴²

Kuzey Kore'nin ideolojik söylemi, lider ve İşçi Partisi tarafından yönetim niyeti ile yaratılmakta ve yayılmaktadır. Başka bir deyişle, egemen sınıf söylemi dil yoluyla alt sınıfın gönüllü uyumunu tekrarlamakta ve sürdürmektedir.⁴³ Bu egemen söylemlerin yayılmasında Kuzey Kore medyayı aktif olarak kullanmaktadır. Özellikle, Kim İl Sung ve Kim Jong İl'in ölümünden bu yana güç ve sistemin art arda gelmesi için medyada kalıtsal niyet içeren ifadeler kullanılmıştır. Örnek olarak, Kim İl Sung'un ölümünden sonra, Kuzey Kore medyasında "Suryong (Kim Jung İl) Kim İl Sung'un yanında var olur." ifadesi yer almıştır. Bu ifadeler, Kim İl Sung ölse bile onun fikirleri ve başarılarının gelişmeye devam etmesi dolayısıyla Kim İl Sung'un kalıtsal geçmişi elbette bir mesele olarak kabul ettiren bir söylemin işaretidir.⁴⁴

Kuzey Kore medya sisteminin kurulması ve değişim sürecinde, Kuzey Kore'nin medya politikası çok önemli bir rol oynamıştır. Kuzey Kore medya politikası, parti üyelerini ve işçi kitlelerini sosyalist anlamda inşaa etmek ve devrimci projelerde etkin bir şekilde harekete geçirmek için önemli bir araç haline gelmiştir. Özellikle,

⁴⁰ K.W.LEE, **북한의 선전선동과 로동신문 (Kuzey Kore'nin propagandası ve Rodong Gazetesi)**, Seul, Pjbook, 2015, s.88.

⁴¹ Olivier Reboul, **언어와 이데올로기(Dil ve İdeoloji)**, Çev. J. S. Hong, 역사비평사, 2003, s.98.

⁴² A.e., s.94.

⁴³ S.H.HAN, **북한사회주의 정치체제와 통치담론의 지속성 (Kuzey Kore Sosyalist Siyasi Sistemini ve Yönetim Söylemi)**, **통일과 법률 2011-07 (Birleşme ve Hukuk 2011-07)**, Adalet Bakanlığı, 2011, s.156.

⁴⁴ K.W.LEE, **a.g.e.**, s.94.

Kuzey Kore medya politikası tarihsel duruma ve belirli dönemlere bağılı olarak birçok değışiklik geçirmiştir. Medya etkinliğı veya medya ortamının değışme olasılığı, yüksek kongredeki değışimlere dayandırılarak Kuzey Kore'nin medya politikası incelenmektedir.

1.1.2.1. Devrime Giden Süreç Sırasında Medya Politikası

Kim İl Sung, Japon sömürsünün kurtuluştan hemen sonraki Kore Yarımadası'nın durumunun silahlı mücadele yerine siyasi mücadele ve aynı zamanda propaganda savaşı olduğuna karar vermiştir. Bu nedenle bu dönemde Kuzey Koreli yetkililer gazeteleri, yayınları ve basın ağını sistematik olarak organize ederek kurtuluştan sonra meydana çıkan sosyalizmin devrimci politikalarını kamuya sunmaya başlamıştır. Böylece onları sosyalist devrim hareketine geçirebileceğini düşünmüştür. Başka bir deyişle, iyi yapılandırılmış basın ağının ülke çapında siyasi propaganda, sınıf mücadelesi ve halk propagandaı projeleri gerçekleştirebileceğine karar verilmiştir. Sonuç olarak, Kuzey Kore hükümeti Kore halkının ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılayan yeni bir tür yayın politikası uygulamaya karar vermiştir ve 1945'te Rodong gazetesi yayınlanmaya başlamıştır.⁴⁵

1946'da çeşitli isimler altında yayınlanan yerel gazeteler, illerin isimlerinin yer aldığı İl Rodong Gazetesi ismi altında birleştirilmiştir. Bu önlemler, karışık durumda olan bölgesel gazeteleri propaganda ağının temel sistemi olarak geliştirme çabalarının bir parçasıydı.⁴⁶

Öte yandan, Radyo ve Televizyon yayını hakkında "Parti tarafından siyasi bir propaganda aracı" olarak işlev görmesi ve geniş kitleleri siyasal düşünceye uyandırmak, kültürel olarak aydınlatmak ve onları yeni bir ülkenin inşasında harekete geçirmek için bir rol oynaması gerektiğı belirtilmiştir. Yayınların etkilerini en üst düzeye çıkarmak için Kuzey Kore hükümeti 1950'de "Radyo Yayınlarını Dinleme Yasası" ve "Kablo Yayınlarını Dinleme Yasası" gibi kanunlar çıkarmıştır ve kitlelerin kablolu ve kablosuz yayın alımlarını iyice kontrol etmeye başlamıştır.⁴⁷

⁴⁵ Y.J.KİM & B.S.LEE, a.g.e., s.162.

⁴⁶ A.e., s.163.

⁴⁷ H.G.LEE, a.g.e., s.50.

Böylelikle, kurtuluştan sonra Kuzey Kore'de gazete ve yayınların faaliyetleri güçlendirildikçe yurt içi ve yurt dışı bilgileri sağlayan bir haber ajansına ihtiyaç artmıştır. Aralık 1946'da Kim Il Sung, Kuzey Kore'de bir haber ajansı kurmak üzere Kuzey Kore Geçici Halk Komitesi'ni çağırmış ve bu komite Kuzey Kore Merkez Haber Ajansı Yönetmeliği'ni hazırlamıştır. O zamandan beri basın faaliyetlerinde önemli bir rol oynayan Chosun Merkezi Haber Ajansı, hızlı bir şekilde iç ve dış durum raporlarını merkezi ve bölgesel medyaya sunmaktadır.⁴⁸

1.1.2.2. Kore Savaşı Sırasında Medya Politikası

Bu dönem medyaya uygulanan temel politika, savaşı kazanmak için tüm yetenekleri ve araçları kullanmaktır. Savaş sırasında partinin ve halkın bütün çalışmaları, savaşın zaferi için her şeyi kullanma yönünde gelişmiştir. Basının savaş sistemini kurma çalışmaları da doğal olarak bu yönde ilerlemiştir. Başka bir deyişle, cephenin askeri sorunlarına odaklanmak için medya kuruluşunun iş organizasyonu yeniden düzenlenmiştir ve içerikte de bu kısma yoğunlaşmıştır.⁴⁹

Savaşın başlamasından sonra Kuzey Kore hükümeti Kuzey Kore Ordusu Yüksek Komutanlığı'nda bir basın bölümü oluşturmuştur. Bu bölüm her cephenin başarısının bütün detaylarına her gün haber bültenlerinde yer vermiştir. Bu dönemde çeşitli askeri dergiler yayınlanmaya başlamıştır. Öte yandan, yayınların aynı anda askerlere ve insanlara dağıtılabilmesi için Parti yayınlarına askeri malzemelerin taşınmasıyla aynı şekilde ele alınmasına olanak sağlayan 141 sayılı Askeri Komisyon Emri ve 285 sayılı Bakanlar Kurulu Kararını almışlardır.⁵⁰

Bu dönemde Kuzey Kore medyası agresif köşe yazıları, çatışma romanları, kahraman savaşçıların hikayeleri, düşman kuvvetlerini açığa vuran haberler ve karikatürler gibi çeşitli türden haberleri kullanarak savaş zaferleri için kampanyalar düzenlemiştir. Bu sayede cephedeki Kuzey Koreli askerlere zafer kazanma umudu

⁴⁸ K.W.LEE, **a.g.e.**, s.96.

⁴⁹ H.G.LEE, **a.g.e.**, s.51.

⁵⁰ Y.J.LEE & B.S.LEE, **a.g.e.**, s.182.

oluşturulması, savaş sürecinde toplumun seferberliğini sağlaması ve cepheyi desteklemesi için propaganda gerçekleştirilmiştir.⁵¹

1.1.2.3. Kore Savaşı Sonrasında Medya Politikası

Savaştan hemen sonra Kuzey Kore medyasının temel rolü, insanları ekonomik yeniden yapılandırma ve inşa etme konusunda harekete geçirme ve örgütleme propagandasıydı. Halkın sefebeliğini azami düzeye çıkararak savaş sonrası toparlanmayı ve ekonomiyi inşa etmiştir. Diğer taraftan sosyalist inşa için gereken basını halka yakın tutmak amacıyla Rodong muhabir projesini güçlendirmiştir.⁵² Bu proje gazete ile halk arasındaki bağı güçlendirmek ve kamu işini yeni bir aşamaya geçirmek için önemli bir adım olmuştur. Bu kamu stratejilerine dayanan yayınlar ve içerikler üretmek için yeni düzenlemeler yapılmıştır.⁵³

Yayıncılık alanında Kuzey Kore hükümeti, ülke çapında bir kablo yayın sistemi kurmak üzere İletişim Bakanlığı ve Makine Endüstrisi Bakanlığı aracılığıyla kablolu yayın cihazı üretimini teşvik etmiştir. Ayrıca, çeşitli bölümleri genişleterek profesyonelliği sağlamaya odaklanmaktadır. 1954'ten bu yana dünyadaki çeşitli ülkelere İngilizce yayın göndermeye başlamıştır, yabancı muhabirleri gönderip yabancı dil yayınlarının süresini genişleterek uluslararası devrimci kapasiteyle dayanışmayı sağlama amaçlı propaganda faaliyetlerini güçlendirmiştir.⁵⁴

Özellikle bu dönemde, basının halkla olan ilişkileri daha da güçlenmiştir ve basın dâhil olmak üzere iletişim ve yayıncılığın maddi ve teknik temelini güçlendiği bir dönem olmuştur.

1.1.2.4. Tam Sosyalizmin İnşası Sırasında Medya Politikası

Savaş sonrası dönemden sonra sosyalizmin tam ölçekli yeniden inşası ile hızla sanayileşmeye başlanmasına rağmen ileri teknoloji ile donanmış sosyalist endüstriyel

⁵¹ H.G.LEE, **a.g.e.**, s.52.

⁵² Kuzey Kore'deki her gazete, gazetecilik mesleği dışında farklı bir iş alanında çalışan kişiye de muhabirlik görevi verebilmektedir. Örneğin, bir şantiye işçisi kendi işinde çalışırken aynı zamanda bir gazetenin muhabiri gibi de görev üstlenmekte ve şantiyenin başarıları veya başarı örnekleri hakkında makaleler yazarak gazeteye göndermektedir.

⁵³ K.W.LEE, **a.g.e.**, s.97.

⁵⁴ H.G.LEE, **a.g.e.**, s.54.

gelişmeyi desteklemek için yüksek kaliteli insan gücü açısından yetersizlik yaşanmıştır. Kuzey Kore bu sorunu basın aracılığıyla çözülebileceğini düşünmüştür. 1961 yılının mart ayında Kim Il Sung, Ulusal Rodong Muhabiri Konferansı aracılığıyla insan dönüşümüne dayanan kültürel devrim projesini önermiş ve yayınların kültürel eğitimci işlevini geliştirmek için yeni bir plan geliştirmiştir.⁵⁵ Kuzey Kore'nin basınında politika ve ekonomi gibi ağır haberlerin yanında ülkenin tarihi, kültürü, sanatı, doğası, coğrafyası hakkındaki kültür eğitimine yönelik haberlere de yer verilmektedir. Böylece sistematik kültür eğitimi aracılığıyla komünizmin ahlaki niteliklerine ve yüksek kültürüne sahip bir toplum yarartılmaya çalışılmaktadır. Kim Il Sung'un Kuzey Kore medyasında kültürel bir eğitimci olarak rolü vurgulanmaktadır. Marx-Lenin'in basın düşüncesini Kuzey Kore'ye uyguladığı söylenebilmektedir.⁵⁶

1.1.2.5. Olgun Sosyalizm Sırasında Medya Politikası

1970'lerde Kim Jong Il'in Kuzey Kore siyasetine girmesiyle birlikte Kuzey Kore'nin propagandası ve medya politikalarında oldukça önemli değişiklikler olmuştur. Eskiden medya sosyalist devrimin inşasını sürdürmesi için bir araç olarak sınırlı rol oynamaktaydı. Ancak bu dönemden itibaren medyaya Juche (bağımsız) yayıncılık olarak lideri idolleştirme ve baskın gücü güçlendirme, Juche ideolojisini yayma, Kore Yarımadası'nın birleşme mücadelesinde aktif olma gibi sorumlulular yüklenmiştir.⁵⁷

Kim Jong Il Kuzey Kore yayınlarının üç temel unsuru ortaya koymuştur. Öncelikle yayınların temel görevi olarak tüm toplumu Kim İl Sung düşüncesiyle yetiştirmek için aktif bir rol oynayacak şekilde düzenlemek gerektiğini belirtmiştir. İkinci temel misyon olarak ekonomi ve kültür gibi tüm alanlarda Juche ideolojisine göre yeniden bir yapılandırmayla komünist sistemi desteklemek gerektiğini söylemiştir. Üçüncü misyon olarak ülkenin birleşmesi, Güney Kore'nin sosyalist

⁵⁵ A.e., s.56.

⁵⁶ Y.J.KİM & B.S.LEE, a.g.e., s.339.

⁵⁷ H.G.LEE, a.g.e., s.57.

devrimi için ve Juche ideolojisinin dünya tarihsel zaferi için mücadele etmesi gerektiğini belirtmiştir.⁵⁸

Bu dönemin medyası, Kim Il Sung'un devrimci ideolojisinin, Juche ideolojisinin büyüklüğünün ve Kim Il Sung ve Kim Jung İl'in zengin devrimci başarısının tanıtımına öncelik vermiştir. Bu amaçla Rodong Gazetesi'nde köşe yazıları ve makaleler yoğun bir şekilde yayınlanmıştır ve politik teori dergisi "Gınroja" gibi diğer yayınların kalitesi büyük ölçüde arttırılmıştır. Aynı zamanda Kuzey Kore'de televizyon dağıtımını genişletmek de dâhil olmak üzere medya çevresi genel olarak genişletilmiştir.⁵⁹

1.1.2.6. Kim Jung İl Döneminde Medya Politikası

1980'deki Kore İşçi Partisi'nin Altıncı Kongresi'nde Kim Jong Il resmen halefi olarak onaylandığında Kuzey Kore hükümeti mümkün olan tüm araçları kullanarak Onun büyüklüğünü ve başarısını duyurmaya başlamıştır. Rodong gazetesi dahil olmak üzere çeşitli yayınlar Kim Jong Il'in 60'lı ve 70'li yıllardaki mükemmel liderliğini duyurmak için seferber edilmiştir. Kuzey Kore medyası Kim Jong Il için "Sevgili Lider Kim Jong Il" şeklinde hitap etmeye başlamıştır ve onun büyüklüğünü vurgulamak için biyografileri yayınlanmıştır.⁶⁰

1985 yılında Kuzey Kore yayıncılığa ve basına yönelik teorik önlemleri içeren "Parti'nin Basın Politikası Kılavuzu"nu yayınlanmıştır. Bu kılavuz, Juche ideolojik basınının temel misyonuna ve basın faaliyetlerine uyulması gereken temel ilkeleri detaylandırmıştır. Bu dönemde basın yayıncılığının temel yönü, partiye ve lidere sadakat üzerine odaklanarak komünizm ilkesine dayanmaktadır.⁶¹

Bu dönemde yayıncılık sektörü "Yolumuz" adı verilen adıma geçmeyi ilke edinmiştir. Yayın işinin "Yolumuz" şekilde ilerlemesi, partinin niyetine ve Kuzey Kore halkının ideolojisine uygun olarak yürütülmesi anlamına gelmektedir. Bu

⁵⁸ A.e., s.57.

⁵⁹ K.W.LEE, a.g.e., s.99.

⁶⁰ A.e., s.99.

⁶¹ Y.J.KİM, 현대북한언론연구 : 내재적 관점을 중심으로 (Çağdaş Kuzey Kore Medyası Üzerine Bir Çalışma: İçsel Perspektif Üzerinde), Masan, Kyeongnam Üniversitesi, 1998, s.203.

yayının, Parti tarafından oluşturulan politikalara, ilkelere ve standartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi için Kuzey Kore'nin özelliklerini yayın içeriğine ve yayın biçimine yansıtmak gerektiği anlamına gelmektedir.⁶²

1990'lı yıllarda Kuzey Kore hükümetinin sıkı denetimlerine ve gözetimine rağmen Kuzey Kore'nin gençleri etrafındaki ideolojik sorunlar derinleşmiştir. 1990'larda Batı ve Doğu Almanların birleşmesi Doğu Avrupa Komünist rejiminin çöküşünü tetiklemiştir ve eski Sovyetler Birliği'nin komünist rejiminin çöküşü Kuzey Kore için yeni bir ortama yol açmıştır. Ekonomik krizle birlikte süregelen ekonomik sıkıntılardan sonra Kuzey Kore dış bilgileri iyice kontrol edip çeşitli iletişim kanalları aracılığıyla ideolojik olarak halkını güçlendirmeye çalışmıştır ve kendini sistemini korumaya adanmıştır. Bu süreçte Amerikan karşıtlığına ve Juche İdeoloji eğitimine devam ederek fiziksel baskılar ve sansür yoluyla halk arasında dayanışma ve sosyal uyumu arttırmaya çalışmıştır.⁶³

1.1.2.7. Güçlü Sosyalist Ülke Döneminde Medya Politikası

Kuzey Kore 90'lı yılların ortalarında başlayan “Acı Yürüyüşü”⁶⁴, nü sonlandırıp Eylül 1998’de Kim Jong Il rejiminin resmini olarak başlatılmasıyla birlikte Rodong gazetesi aracılığıyla kalkınma stratejisi olarak “güçlü bir sosyalist ülke” idealini sunmuştur.

Bu dönemde Kuzey Kore medyası güçlü bir sosyalist ülkede “Trompetçi”⁶⁵ olarak rol oynamıştır. 2010’da basın ve gazetecilerin mitinglerinde Kim Jong Il gazetecilerin güçlü ülkenin büyük inşasının trompetçisi olduğunu vurgulayarak medyanın güçlü bir ülke oluşturmada öncülük etmesi gerektiğini belirtmiştir.⁶⁶

Kuzey Kore medyasının misyonu, devrimci kalkınmanın her aşamasındaki başlıca görevler ve bunun sonucunda ortaya çıkan mücadele ile belirlenmektedir.

⁶² A.e., s.205.

⁶³ H.G.LEE, a.g.e., s.61.

⁶⁴ Kuzey Kore’nin 1990'lardaki uluslararası izolasyon ve doğal afetlerden dolayı aşırı ekonomik sıkıntılar yaşadığı zamanda bunu aşmak için kullanılan sloganıdır.

⁶⁵ Mecazi olarak her şeyin önünde koşmaya teşvik eden biri.

⁶⁶ 북, 「전국기자 . 언론인 대회」 진행 (Kuzey Kore, "Ulusal Muhabirler Basın Toplantısı"), <http://nkinfo.unikorea.go.kr/nkp/trend/viewTrend.do>, 10.03.2019.

Başka bir deyişle, devrimin ilerlemesinde aktif rol oynadığında medya varoluş değerini kazanmış olmakta ve o gücü kullanmış olmaktadır.⁶⁷

1.1.2.8. Kim Jung Eun Döneminde Medya Politikası

2011 yılının aralık ayında, Kim Jong Il'in vefat etmesinin ardından iktidara gelen Kim Jong Eun'un "kültürel olarak işlev" ilkesini benimsemiştir. Bunun yerine yayınların en temel işlevi olan "haber işlevi"ni en öne çıkaran yeni bir medya teorisini sunmuştur. Kim Jung Eun'un basın işlevselliği teorisi ise şöyledir: Haber işlevi, ideolojik eğitimci işlevi, örgütsel sefeberliği işlevi, dış propaganda ve diplomatik işlevi, düşmana karşıtlık işlevi.⁶⁸

Genç lider Kim Jong Eun, medya aracılığıyla halka yakın ve samimi bir imaj oluşturarak kendi yönetiminin temelini güçlendirmektedir. Format açısından, modern duyuları ve Batı dünyasını taklit eden sofistike medya ve propagandasının peşinde koşmaktadır. Özellikle yayın ve internet medyasında birçok değişiklik bulunmaktadır. Rodong gazetesini internete aktarak çeşitli dillerde yayınlanmakta ve Chosun Central TV YouTube'a yüklemektedir. Yeni Yıl konuşmasında önceki liderlerin kürsü önünde dikilip konuşmasının aksine 2019 yılının yeni yıl konuşmasında Kim Jong Eun ofiste oturup muhabbet ediyormuşçasına bir konuşma sürdürmüştür. Ayrıca, biraz agresif bir şekilde yayınlanan haber programı da artık genç sunucunun nazik tonuyla yürütmesiyle değişmiştir.

Kuzey Kore medyasının politik statüsü açısından, geçmişteki gibi insanları eğitmek amaçlı bir kitle iletişim aracı olarak tek taraflı medya artık etkili değildir. Halkın ekonomik durumdaki endişelerini yatıştırmak ve halkın bilincindeki değişiklikleri karşılamak için Kuzey Kore medyasının daha geniş bir rol oynaması gerekmektedir. Halkın medya hakkındaki güvensizlik duygusu geçmişe dayarak yüksek olduğu için daha güçlü bir siyasi kontrol ve şiddet ayarlaması yoluyla mevcut

⁶⁷ A.e.

⁶⁸ Y.J.KİM, 김정은의 등장과 북한언론이론의 변화 :남한 뉴스미디어의 시각교정을 위한 전제 (Kim Jung Eun'un Ortaya Çıkışı ve Kuzey Kore Medya Teorisinin Değişmesi: Güney Kore Haber Medyasının Perspektif Düzeltilmesi İçin Bir Öncül), Korean Association For Communication And Information Studies Conference 2018-05, Korean Association For Communication And Information Studies, 2018, s.4.

politik gücünü sürdürmektedir. Bunun için iktidara gelen Kim Jong Eun imajını insan dostu bir şekilde yürütmek ve performans göstermek için medya manipülasyonu güçlendirmektedir.⁶⁹

Geçmişteki medyanın işlevini sürdürmenin yanı sıra, dış tanıtım işlevi ve basının diplomatik işlevine vurgu yapılmasının dikkat çekici olduğu belirtilmektedir. Bu değişiklikler soğuk savaş sonlandırılmasına rağmen hala kapalı dış ilişkilerini sürdüren Kuzey Kore'nin durumu bağlamında medya aracılığıyla diplomatik iletişim zorluklarını aşma çabalarından kaynaklandığı değişim olarak görülmektedir.

1.1.3. Kuzey Kore Medyasının Mülkiyet Yapısı

Kuzey Kore mediasının mülkiyet yapısını anlayabilmek için öncelikle ülkenin güç yapısından bahsedilmesi gerekmektedir. Kuzey Kore'nin siyasi sistemi “Suryong (lider) sistemi” kavramıyla en iyi şekilde açıklanmaktadır. Kuzey Kore'nin Suryong sisteminin göze çarpan özelliği, köklerini Leninizm'in sosyalist diktatörlüğünde bulan esas olarak Kuzey Kore'nin kendi Juche İdeolojisi'ne dayanmaktadır ve “Suryong”, “parti”nin siyasi liderliğinin başrolünü almaktadır. İçselleştirilmiş amacı, daha kapsamlı şekilde rejimi sürdürmektir.

İşçi Partisi'nin örgütlenmesi, işleyişi ve faaliyeti, sosyalist yönetim yapısının temel ilkesi olan demokratik merkezileşme ilkesine dayanmaktadır. Demokratik merkezileşme sistemi, partinin tekdüzeliğini destekleyen ve böylece bir partinin egemenliğini sürdüren aşırı hiyerarşik bir karar verme yapısı yaratmaktadır. Bunun nedeni ise İşçi Partisi'nin, “Suryong” un emirini uygulayan bir örgüt rolüne büyük önem vermesidir. Sonuç olarak, İşçi Partisi lidere hizmet etmekte ve lider tüm güçleriyle bir türbe olma karakterine sahip olmaktadır.

İşçi Partisi'nin resmi en yüksek karar organı Kongre'dir. Sözleşme Kongre'nin, Parti'nin güzergâhı, politika ve stratejik taktikleri ile ilgili temel konuları belirlemesini öngörmektedir. Bununla birlikte gerçekte, Parti Merkez Komitesi veya Politbüro'nun kararlarını açıklamanın resmi bir işlevini yerine getirmektedir.

⁶⁹ Y.H.GO & J.C.LEE & M.HONG, **북한 언론 현황과 기능에 관한 연구 (Kuzey Kore Medyasının Durumu ve İşlevi Üzerine Bir Araştırma)**, Seul, Korea Press Foundation, 2012, s.194.

Kongre yapılmadığı süre boyunca Merkez Komite en üst organ olarak hareket etmekte ve tüm parti işlerini üstlenmektedir. Parti Merkez Komitesi yılda en az bir kez toplantı yapmakla yükümlüdür. Parti'nin Merkez Komitesi, Kongre ve komite üyeleri arasından seçilen üyelerden oluşmakta ve Merkez Komitesinin tüm üyeleri parti içindeki ve dışındaki konuları tartışmakta ve çözmektedir.

Kuzey Kore'nin güç yapısı parti etrafında toplandığı için hükümet kurumları, karar verildiği politikaları düzenleme, uygulama ve değerlendirme konusunda bir rol oynamaktadır. Askeriyeye ilişkin olarak parti, İşçi Partisi Kanunu uyarınca orduyu kontrol etme hakkını kazanmaktadır. Eylül 2010'da gözden geçirilen antlaşmada Parti'nin Merkezi Askeri Komisyonu, askeri ilişkileri düzenlemeye ve tüm savunma işini yönetmeye yetkili kılınmıştır.

Kuzey Kore'nin medya sahipliği yukarıda bahsedildiği özel teşebbüs bulunmamaktadır. Yayın Kanunu'nun 4. Maddesinde yayıncılık işindeki birleşik rehberliğin, yayıncılık işinin gelişimi için önemli bir unsur olduğunu belirterek devletin yayıncılık örgütünü uygun bir şekilde kurup özgün rehberliği gerçekleştirdiğini belirtmektedir. Böylece özel kurumun gazete sahipliği engellenmektedir. Kuzey Kore'nin en büyük gazetelerden biri olan Rodong gazetesinin sahibi de İşçi Partisi'nin merkezi komitesindedir. Minju Chosun bakanlar kurulu ofisine aittir. DPRK Today gibi internet haberciliği kurumunun ise İşçi Partisi'nin propaganda ofisi tarafından yürütüldüğü bilinmektedir.⁷⁰

İletişim Kanunu'nun 2. Maddesinde, televizyon ve radyo dâhil tüm iletişim araçlarının ülkenin birleşik rehberliğini yürüten birer araç olduğu ve iletişim kurumuna yalnızca devletin sahip olabildiği belirtilerek iletişimin işlevleri ve kontrolü netleştirilmektedir. İletişim Kanunu'nun 37. Maddesinde yabancı kuruluşların ve bireylerin kablosuz ve uydu iletişim sistemi kurmasını ve işletmesini yasaklamaktadır. Böylece televizyon ve radyo gibi iletişim kanallarının sahipliği devletle sınırlanmaktadır. Kuzey Kore'de varolan televizyon ve radyo kanallarının

⁷⁰ S.Y.YOO, a.g.e., s.21.

çoğu bakanlar kuruluna aittir ve ‘Kore Merkez Yayın Komisyonu’ tarafından sahiplenilmiştir.⁷¹

1.1.3.1. Kuzey Kore’de Medya Araçları

Çin'in Kuzey Kore'ye coğrafya açısından yakın olması ve dijitalleşme nedeniyle VCR, CD, USB, cep telefonu ve uydu TV gibi medya aracılığıyla Kuzey Koreli halkın dış bilgilere ulaşımı artmaktadır. Kuzey Kore'ye seyahat eden tüccarlar tarafından Güney Kore filmleri ve dizileri Kuzey Kore halkı arasında yayılmaktadır. Aynı zamanda coğrafi olarak yakın bölgelerde Güney Kore yayınları da alınmaktadır.

Kuzey Kore’de izinsiz dış medyaya erişme yasadışı olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, halkın arasında paylaşılan resmi olmayan⁷² medya boyut olarak küçük ve resmi verilere dayanmamaktadır. Bu nedenle, bu çalışma Kuzey Kore medyasını resmi olmayan bir medya olarak değil, resmi medya olarak incelemeyi amaçlamaktadır.

1.1.3.1.1. Gazeteler

Kuzey Kore’de çeşitli medya ve iletişim yayınları arasında en yaygın kullanılan yayın organı, gazetelerdir. Gazeteler, parti ve halkı birbirine bağlama açısından önemli bir rol oynamaktadır ve gazetelerin partinin politik, ekonomik ve kültürel görevlerini yerine getirmek için çalışma kitesinin organize edilmesinde güçlü bir silah olduğunu vurgulanmaktadır.⁷³ Bu nedenle, Kuzey Kore yayınları hem kitle eğitimcileri hem de kitlelerin örgütsel hareketleyicileri olarak işlev görmektedir.

Kuzey Kore gazeteleri Parti, Bakanlar Kurulu Ofisi, çeşitli kuruluşlar ve kültür ve sanat organizasyonları tarafından propaganda amacıyla yayınlanan resmi yayın organlarıdır. Gazeteler İşçi Partisi'ndeki Propaganda Dairesi tarafından

⁷¹ W.Y. PARK, **북한방송총람 (Kuzey Kore Yayıncılığı)**, Seul, Communication Books, 2004, s.262.

⁷² Hükümetin izniyle yayınlanmayan medya içerikleri USB veya CD şeklinde halkın arasında paylaşılmaktadır.

⁷³ **김일성저작집 10 (Kim İl Sung Konuşma Metinler 10. Kitap)**, 선로동당출판사 (Kuzey Kore İşçi Partisi Yayın Bürosu), 1980, s.144.

denetlenmekte ve aynı zamanda Bakanlar Kurulu Ofisi'nin idari rehberliğinde üretilmekte ve yayınlanmaktadır.⁷⁴

İşçi Partisi Merkezi komitesi tarafından yayınlanan Rodong Gazetesi, Bakanlar Kurulu Ofisi tarafından yayınlanan Minju Chosun Gazetesi, Kim Il Sung ve Kim Jong Il'in Gençlik Birliği tarafından yayınlanan Cheongnyeon Jeonwi Gazetesi gibi 3 büyük gazetesi bulunmaktadır. Ayrıca ondan fazla bölge gazetesi bulunmaktadır. Ek olarak, yabancı ülkelere tanıtım amaçlı yayınlanan ve haftalık bir dergi olan “The Pyongyang Times” ve başkanlık büroları tarafından yayınlanan “Demiryolu Gazetesi”, “İnşaat Gazetesi” ve “Eğitim Gazetesi” gibi yayınları da vardır.⁷⁵ Gazete haberlerinin içeriği neredeyse aynıdır çünkü hepsi Kore haber ajansı tarafından tedarik edilmektedir.

Rodong Gazetesi

Kuzey Kore Rodong Gazetesi, 1 Kasım 1945'te 100.000 kopya tirajıyla yayına girmiştir. Kurtuluşan sonra, tek partili sistemi sürdüren Kuzey Kore'nin en yüksek yönetim organı olan Chosun İşçi Partisi tarafından yayınlanan gazete olarak ulusal medya rolünü üstlenmiştir. Bu nedenle Rodong gazetesi, iç ve dış politik propaganda işlevlerini gerçekleştiren en meşhur medya organı olarak Kuzey Kore rejimi ve partisinin en resmî belgesidir.⁷⁶

Rodong Gazetesi, Kuzey Kore yayınlarının merkezinde önemli bir rol oynamaktadır. Rodong Gazetesi, köşe yazıları ve makaleleri aracılığıyla devletin politikasını parti üyelerine ve topluma aktararak onları ikna etmektedir. Özellikle, Kim Jong İl döneminde Rodong gazetesinin yeni yıl makalesi Kuzey Kore hükümetinin bu yılki politika yönünü sunmuş ve bu içerikle yerli ve yabancı ülkelere propaganda malzemesi olarak kullanılmıştır.⁷⁷

⁷⁴ Birleşme Bakanlığı, **a.g.e.**, s.220.

⁷⁵ **A.e.**, s. 222.

⁷⁶ S.Y.CHO, 북한미디어 환경과 언론의 기능 (Kuzey Kore'de Medya Ortamı ve Medyanın İşlevi), **한국언론학회 통일커뮤니케이션위원회 특별기획 세미나 (Birleşme İletişim Komitesi Özel Semineri)**, The Korean Society for Journalism & Communication Studies, s.31.

⁷⁷ K.W.LEE. **a.g.e.**, s.120.

Bu gazetenin rolü ve önemi nedeniyle raporların çoğu ön planlama kapsamındadır. Bu aynı zamanda Rodong gazetesinin düzenlemesini operasyon olarak adlandırmasıyla bilinmektedir. Kuzey Kore'de gazete düzenlemesinin operasyon olarak adlandırılması, tüm konuların gerçeğe ve duruma göre ele alındığı anlamına gelmektedir. Gazete düzenlemesi sadece pratik ve teknik bir boyut değildir, politikadır ve başka bir yaratıcı iş olarak kabul edilmektedir.⁷⁸

Rodong Gazetesi haftada yedi gün altı sayfa olarak yayınlanmaktadır. Liderin ölümü gibi özel durumlarda sayfa sayısı dokuz veya ona kadar çoğaltılabilmektedir. Tiraj ekonomik sıkıntıyla büyük ölçüde indirgenmiştir, ancak son zamanlarda gücün İşçi Partisi'ne geçtiği ve yaklaşık 1 milyon parçaya yükseldiği görülmektedir.⁷⁹

Tablo 2.1: Rodong Gazetesi sayfa düzeni

Sayfa	İçerikler
1.	Liderin faaliyetleri, liderin konuşmaları, kitaptaki yönergeler, yabancı heyetler ile görüşmeler, köşe yazısı
2.	İşçi Partisi'nin politikaları, liderin idolleştirme propagandası
3.	Sosyalist inşanın başarıları ve örnekleri, Ekonomi Projesi Performansları
4.	Kültür, Spor, Bilim
5.	Güney Kore haberleri, Sosyalist Güney Korelile'rin mücadelesi vb.
6.	Dış haberler, iç veya dış haberlere ek yorum yazıları vb

Kaynak: S.Y.CHO, 북한미디어 환경과 언론의 기능 (Kuzey Kore'de Medya Ortamı ve Medyanın İşlevi), The Korean Society for Journalism & Communication Studies.

Rodong Gazetesi, haberin konusu ve kategorisine göre net bir şekilde sayfayı düzenlemektedir. Birinci ve ikinci sayfasında liderin faaliyetleri ve idolleştirilen haberler yer almaktadır. Üçüncü sayfasında İşçi Partisi'nin ekonomi politikasını anlatarak başarılı örneklerini gösteren haberlere yer verilmektedir. Dördüncü

⁷⁸ A.e., s.121.

⁷⁹ Birleşme Bakanlığı, a.g.e., s.224.

sayfasında bilim, kültür, eğitim ve spor konusunda partinin politikasını sunan başarılı haberler yer almaktadır. Beşinci ve altıncı sayfasında Güney Kore başta olmak üzere düşman ülkelerin kötü haberleriyle, sosyalist ülkeleri savunan haberlere yer verilmektedir.

Minju Chosun

Minju Chosun bakanlar kurulu ofisi tarafından yayınlanan gazetedir. Minju Chosun'un görevi, ulusal ve ekonomik örgüt işçilerini Kim Il Sung'un devrimci ideolojisi ve Juche İdeolojisi ile harekete geçirerek ve partinin politikasını duyurarak ülkeye Juche İdeolojisi'nin yayılmasında katkıda bulunmasıdır.⁸⁰

Haftada altı gün yayınlanan Minju Chosun idari işler ile ilgili birçok konu içermektedir. Aynı zamanda rejimin kabul ettiği kararları ve yasaları detaylandırmaktadır. Düzenlemede Rodong Gazetesi'nde de olduğu gibi birinci ve ikinci sayfalarındaki içerikler temelde liderin siyasi faaliyetleri, fotoğraflarını, yurtdışından gelen tebrik mesajlarını veya edebiyatını içermektedir. Genellikle dört sayfadan oluşmaktadır. Rodong Gazetesi'nden sonra otoriteye sahip ikinci gazete olarak kabul edilmektedir.⁸¹

Cheongnyeon Jinwi

Gençlik gerçeği anlamına gelen Cheongnyeon Jinwi, 1946 yılında Kim Il Sung Kim Jung Il gençlik ittifakının gazetesi olarak Minju Cheongnyeon adıyla yayınlanmaya başlamıştır. 1996 yılının ocak ayında, Pyongyang'da düzenlenen Kore Sosyalist İşçi Gençlik Birliği Temsilciliği toplantısında ittifakın isminin Kim Il Sung Sosyalist Gençlik Birliği olarak değiştirilmesiyle birlikte gazetenin adı da Cheongneyon Jinwi olarak değiştirilmiştir.⁸²

Cheongneyon Jinwi, gençlere Juche ideolojisini öğretmek için İşçi Partisi'nin politikasının reklamını yapmakta ve gençleri bu görevi yerine getirmeye çağırmaktadır. Gençleri koşulsuz olarak Kim Il Sung'a itaat edecek şekilde eğitme

⁸⁰ 조선대백과사전 10 (Chosen Ansiklopedisi 10), Pyeongyang, Ansiklopedi Yayınevi, 1999, s.97.

⁸¹ Birleşme Bakanlığı, a.g.e., s.224.

⁸² A.e., s.225.

görevinde bulunmaktadır. Cheongneyon Jinwi makalelerinin içeriğinin çoğu Rodong Gazetesi'ndeki sorunları ele alarak gençlere sunmaktadır.

1.1.3.1.2. Radyo ve Televizyon

İşçi Partisi Kuzey Kore siyasi sisteminin öncülüğünü yaptığı gibi Kuzey Kore medyasının da öncülüğünü yapmaktadır. İşçi Partisi'nin propaganda dairesi ve yönetim dairesi tarafından kontrol edilmektedir. Ayrıca birleşme dairesi Güney Kore'ye yönelik yayınlarına el koymaktadır. Propaganda dairesi ve yönetim dairesi yayının planını, yayın içeriğini ve insan kaynaklarını da kontrol etmektedir. Bakan kurulu ofisindeki kültür dairesi altında olan Kore Merkezi Yayın Komitesi aracılığıyla yayın politikasını uygulamaktadır. Yayının özelliklerinden dolayı doğal olarak liderin doğrudan gözlenmesinden kaçınılmaz. Bu nedenle, Kuzey Kore yayıncılığının pratikte liderin doğrudan emri altında olduğunu söylenebilir.⁸³

Kuzey Kore yayıncılığı Kore Merkez Yayın Komitesi tarafından yürütülmektedir. Kore Merkez Yayın Komitesi, genel radyo bürosu, genel televizyon bürosu, genel edebi bürosu ve bölgesel genel yönetim bürosundan oluşmaktadır. Kuzey Kore yayın sistemi, yurtiçi toplum yayıncılığı, Güney Kore'ye yönelik yayıncılık ve uluslararası yayın sisteminden oluşmaktadır. Ancak Chosun Central TV uydu sistemine geçtiğinden Chosun Central TV hem yurtiçi hem de yurtdışında yayınlanmaktadır.

Kuzey Kore'nin radyo yayıncılığında, Chosun Merkez Yayın Komitesi genel Radyo Bürosu sorumludur. Merkez Radyo Yayıncılığı Bürosu, Pyongyang Yayıncılık Yayın Bürosu, Üçüncü Yayıncılık ve Dış Yayın Yayıncılık Bürosu olmak üzere üç yayın bürosu bulunmaktadır. Her biri Chosun Merkez Radyo İstasyonu, Pyongyang Radyo İstasyonu, Üçüncü Yayıncılık ve Pyongyang FM Radyo İstasyonundan sorumludur. Ancak haber metinleri, her radyo istasyonunun özelliklerine göre tek bir sistemde üretilmekte ve her istasyona verilmektedir.⁸⁴

⁸³ J.C.LEE, **북한의 텔레비전 방송: 텔레비전 정치와 인민의 갈등 (Kuzey Kore Televizyonu Yayıncılığı: Televizyon Politikaları ve Halkın Çatışması)**, Seul, Korean Studies Information, 2012, s.23.

⁸⁴ A.e., s.25.

Kuzey Kore radyosunu temsil eden Chosun Merkez Radyo İstasyonu, yurtiçi ve yurtdışı olmak üzere iki farklı şekilde yayın üretmektedir. Toplam 12 kanaldan oluşan Chosun Merkez Radyo İstasyonu, yurtdışı yayını Korece, Çince, Rusça, İngilizce, Fransızca, Japonca, İspanyolca ve Arapça olarak yapmaktadır. Yurtiçi yayında programın %60'ı kültürle ilgilidir. Kültür programı genelde sosyalizmin üstünlüğü ve Juche ideolojiyi savunan içeriklerinden oluşmaktadır. %25 oranında haber sunmaktadır. Çoğunlukla gazetelerde yayınlanan haberler olduğu gibi verilmektedir. Öncelikle liderin faaliyetlerini içeren haberlere yer verilmektedir. Bunun dışında şiir, edebiyat, müzik ve spor haberleri de bulunmaktadır.⁸⁵

Pyongyang Radyo İstasyonu Güney Kore ve diğer ülkeler için özel yayın hizmeti vermektedir. Programın formatı Chosun Merkez Radyo ile benzer ama kendi sisteminin üstünlüğünü ve diğer sistemleri özellikle Güney Kore sistemini aşağılayan içerikleri ana konu olarak işlemektedir. %50 oranında ve ağırlıklı olarak haber programları yer almaktadır. Bunun dışında üniversitelerin derslerini aktaran programları yayınlamaktadır.⁸⁶

Pyongyang FM, %90 oranında müzik programı sunmaktadır. Diğer %10 oranında tiyatro veya roman aracılığıyla sosyalizm üstünlüğü gösteren ve diğer sistemi kötüleyen edebiyat programını sunmaktadır. Pyongyang FM, ağırlıklı olarak yerli şarkılar, yabancı müzik ve yayın üzerine yoğunlaşmaktadır. Gece ortasında müzik dinlemekten hoşlanan Güney Koreli gençler için yayın yapmaktadır. Müzik yayınları arasında Kuzey Kore'nin üstünlüğüne yönelik içeriklere ve Güney Kore'ye yönelik eleştirilere de zaman zaman yer verilmektedir. Ayrıca, Güney Kore toplumunda kullanılan standart Korece'yi kullanarak bu etkiyi en üst düzeye çıkarmaya çalışmaktadır.^{87 88}

Diğer önemli yayınlar, üçüncü yayın olarak da adlandırılan kablolu yayınlardır. 1970'lerin ortasında, Kuzey Kore'nin tüm topraklarında kablolu ağ kurulmuştur. Bu ağ aracılığıyla bütün evlerde ve işyerlerinde spikerler bulunmaktadır. Kuzey Kore

⁸⁵ W.Y. PARK, a.g.e., s.149.

⁸⁶ A.e., s.140.

⁸⁷ İki kore ülkesi de aynı dili kullanmasına rağmen arada telaffuz ve tonlama farkı bulunmaktadır.

⁸⁸ A.e., s.142.

rejiminin dışarıya açıklayamayacağı içerik ve parti politikası konusunda bilgilendirmek amacıyla kullanılan üçüncü yayın, rejimin korunması işlevini görmektedir.⁸⁹ Üçüncü yayın dışarıdan tanınmadığından dışa ifşa etmemesi gereken Güney Kore toplumu ve cumhurbaşkanı ile ilgili konuları, Kuzey Kore nükleer meselesi ile ilgili raporları veya sahte haberler gibi içerikleri yayınlama işlevi görmektedir.⁹⁰

Kuzey Kore televizyon yayınları arasında Chosun Merkez TV, Munhwa TV ve Mansudae TV bulunmaktadır. Chosun Central TV, Juche İdeolojisi'ni tek kılavuz ilke olarak kabul ederek toplumda Juche İdeolojisi'nin yayılmasına ve Juche İdeolojisi'nin başarılı olmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. 1963 yılında Pyongyang yayın istasyonu olarak açılmıştır ve ismini 1970 yılında Chosun Merkez TV olarak değiştirmiştir. 1974 yılında renkli yayıncılığa ve 1999 yılında uydu yayıncılığına başlamıştır. Chosun Merkez TV'nin ana programı Kim Jong Eun'un idolleştirme amaçlı bir programdır. Bugünlerde film yayın süresi artmaktadır. Son yıllarda, spor programlarının sayısı artmış ve Kuzey Kore 2014 Asya Oyunları'nda başarılı sonuçlara sahip oyunlara odaklanmıştır. Buna ek olarak, 2014 yılından beri akşam haber programı sırasında 30'lu yaşlarındaki genç sunucular yumuşak tonlar kullanmaya başlamıştır.⁹¹

Mansudae TV, temel olarak sanatsal performanslar, filmler ve spor yayınları yapmaktadır. Uydu yayın istasyonları aracılığıyla Güney Kore TV dahil olmak üzere onlarca ülkeden yayınlar almaktadır. Bu alınan yayınlar kamuoyuna değil, sadece liderlere gösterilmektedir. Mansudae TV sadece Pyongyang'da izlenmekte ve sadece hafta sonları yayınlanmaktadır.⁹²

Her ne kadar Kuzey Kore TV yayıncılığı insanları Juche İdeoloji çerçevesinde eğitmek amaçlı olsada, son yıllarda halkın ilgisini çeken dizi yayınları artmaktadır. Eserin içeriği de parti ve sistemin üstünlüğünden ziyade kadın ve erkek sorunu,

⁸⁹ S.Y.CHO, **a.g.e.**, s.34.

⁹⁰ J.C.LEE, **a.g.e.**, s.26.

⁹¹ Birleşme Bakanlığı, **a.g.e.**, s.227.

⁹² J.C.LEE, **a.g.e.**, s.24.

toplumsal yaşamın ve sosyal çatışmaların çözümü gibi konularla ilgilenmektedir ve giderek daha da çeşitlenmektedir.⁹³

1.1.3.1.3. Haber Ajansı

Chosun Merkezi Haber Ajansı, Kuzey Kore'nin temsili bir haber ajansıdır. Diğer komünist ülkelerdeki gibi devlete aittir ve İşçi Partisi ve Bakanlar Kurulu altında faaliyet gösteren devlet kuruluşudur. Öncelikle iç ve dış haberleri seçerek çeşitli propaganda organizasyonlarına göndermektedir. Kuzey Kore'deki tüm gazete ve yayınlar kendi haberlerini yapmamakta ve yalnızca haber ajansından aldığı haberleri yayınladığı için Chosun Merkez Haber Ajansı, Kuzey Kore medyasının dolaylı kontrol kurumu olarak kabul edilmektedir.⁹⁴

Chosun Merkez Haber Ajansı, Kuzey Kore'nin yabancı ülkelerle ilgili dış meseleler ve politikalar konusundaki tutumunu resmen ilan etmek için bir sözcü görevi üstlenmektedir. 1963 yılından beri Asya, Afrika, Latin Amerika ve Avrupa'da yayınlar yapmaktadır. Rusya'nın Tas Haber Ajansı da dahil olmak üzere 12 komünist ve müttefik olmayan ülkeye muhabir göndermektedir. Ayrıca Rusya'nın TASS ve Çin'in Xinhua gibi çeşitli ülkelerdeki diğer haber ajansları ile haber değişim anlaşması da bulunmaktadır.⁹⁵

1.2. Medya-İdeoloji İlişkisi ve Türk Medyasının Yapılanması

Medya ve ideoloji birbiriyle yakından ilişkisi olan kavramlardır. Medyadaki birçok içerik nihayetinde örtük anlam taşımakta ve sonuç olarak ideoloji içermektedir. İdeoloji meselelerin veya nesnelerin gerçek anlamlarını yok ederek egemen ideoloji çerçevesinde doğal görünmesini sağlamaktadır.

Karl Marx ideolojiyi 'yanlış bilinç' olarak kavramlaştırmıştır. Marx'a göre ideoloji sistematik olarak yanıltır ve egemen sınıfın çıkarını toplumun ortak çıkarı olarak gösterir. Egemen sınıfın korunmasına katkıda bulunur ve egemenliği savunur. Böylece ideoloji yalnızca egemen maddi ilişkilerin bir ifadesi ve düşüncesi olarak

⁹³ Birleşme Bakanlığı, **a.g.e.**, s.227.

⁹⁴ H.G.LEE, **a.g.e.**, s.47.

⁹⁵ **A.e.**, s.47.

tanımlanmaktadır. ⁹⁶ Marx, ideolojiyi taşıyanın egemen sınıf olduğunu vurgulamaktadır.

Althusser, ideolojiyi devletin baskı aygıtları ve ideolojik aygıtları gerek dünyanın hayali tasarımı gerek varoluş koşullarıyla kurulan ilişkisi olarak ikiye bölerek açıklamıştır. Baskıcı aygıtları hükümet, ordu, polis, mahkeme ve hapishane gibi fiziksel güç veya şiddet ile sürdüren aygıtlardır. Egemen düzene direnen gruplar veya fikirleri fiziksel olarak bastırmasından bahsetmektedir. Fakat Althusser'e göre daha etkili olan mekanizması ideolojik aygıtlardır. İdeoloji vasıtasıyla insanların düşünceleri, inançları, değerleri ve hatta duyguları yönetilerek onların üretilmesi kontrol altına alınmakta ve sosyal ilişkilerde egemenlik sürdürülmektedir. 'Devletin ideolojik aygıtları' kavramı üzerinde ideolojiyi fiziksel varlık olarak çoğaltılabilen bir şey olarak kavramsallaştırmıştır. Bu devletin ideolojik aygıtlarının toplumda egemen ideolojiyi sürekli yeniden üreterek yeni bir ideoloji yaratmayı zorlaştırdığını dile getirmiştir. ⁹⁷

Gramsci, ideoloji kavramından ziyade hegemonya kavramını geliştirerek toplum içinde evrensel değerlerin ve direniş değerlerinin mücadele ettiği hegemonya kavramını yaratmıştır. Böylece yeni bir değer veya ideoloji yaratılabileceğini öne sürmüştür. Hegemonya kavramında önemli olan hegemonyayı insanları kendi niyetlerine karşı isyan etmeye veya mevcut grubuna gücünü aktarmaya zorlaması değildir. İnsanların egemen sınıfının çıkarlarına uyacak şekilde toplumu anlamasına yönlendirilmesidir. Böylece hegemonyanın Marx'ın bahsettiği yanlış bilince yol açtığı söylenebilmektedir. ⁹⁸

İdeoloji kavramı, medyada yansıtılan çeşitli içeriklerin anlamının kavranmasında uygulanmaktadır. Haber, dizi, film, reklam, belgesel ve eğlence programlarında sunulan bütün unsurların içsel anlamının anlaşılmasında önemli rol

⁹⁶ Karl Marx & Friedrich Engels, **The German ideology: Part one**, New York, International Publishers, 1970, s.46.

⁹⁷ L. Althusser, **Lenin and Philosophy and Other Essay**, New York, Monthly Reveiw Press, 2001, s. 163-166.

⁹⁸ A. Gramsci, **Selections from the Prison Notebooks**, (edited and translated by Q. Hoare and G. N. smith), New York, Internatioanl Publishers, 1971.

oynamaktadır. Burada kavramsalaştırılan ideoloji, toplumun hem egemen ideolojisi hem de alternatif ideolojisi olabilmektedir.

Bir başka ideoloji kavramı daha politikleşmiş ve güçlenmiş olan siyasi ideoloji kavramıdır. Bu siyasi ideolojiler siyasi mücadele ve gücün içinde olan kavramıdır. Siyasi ideoloji birbirine rekabet eder ve bazı durumlarda ciddi sosyal çatışmalara neden olur. İktidar ve muhalefet, kapitalizm ve sosyalizm gibi çatışma teriminde kullanılır ve toplumu bölmektedir. Bu toplu yüzleşmeler siyasi olarak kullanıldığında siyasi güçler arasındaki çatışmalara dönüşmektedir.⁹⁹

Medyalar arasında basın birçok ideolojik söylemi gündeme getirmektedir. Medyada yaratılan ideoloji egemen bir değer olarak bir ideoloji değil, politikleşmiş ve güçleşmiş ideolojidir. Kimi zaman iktidarın karşısında kimi zaman iktidarın kontrolü altında olur.

1.2.1. Türk Medyasının Mülkiyet Yapısındaki Yapısal Dönüşüm

1980'li yıllardan önce Türk medyasında gazete sahiplerinin çoğunun gazeteci kökenli olduğu görölmektedir. Fakat 1980'li yıllardan itibaren Türkiye'de medya sektörü, büyük bir değişim süreci içine girmiştir. Batı'dan başlayarak bütün dünyaya yayılan liberal politika, Türkiye'yi de etkilemiştir. 24 Ocak kararları ile liberalleşme modelinin çerçevesinin çizilmesiyle değişim sürecinin ilk adımı atılmıştır. Bu kararlar ile birlikte devletin ekonomideki payı azaltması, dış ticaretin serbestleşmesi, ithalatın kademeli olarak liberalize edilmesi, kâr transferlerine kolaylık sağlanması, yabancı sermaye yatırımlarının teşviki, vergi iadesi, düşük faizli kredi ve sektörlerle göre farklılaşan teşvik sistemi gibi sermaye yapısına yönelik kolaylıklar sağlanarak liberal ekonomiye geçiş yapılmıştır. Böylece bu gelişmeler medyanın sahiplik ve sermaye yapısının yeniden yapılanmasına yol açmıştır.

Türkiye'nin ekonomi yapısını tamamen değiştiren 24 Ocak Kararları'nın sonrasında 12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi, liberal politikaların uygulamasında daha çok hız kazandırmıştır. Sıkıyönetimde toplumdan fazla mukavemet görmeden liberal politika uygulanmaya konulmuştur. Askeri yönetimin hüküm sürdüğü 1980-

⁹⁹ S.K. BAEK, **미디어 담론 (Medya Söylemi)**, Seul, Communicationbooks, 2015, s.98.

1984 yılları arasında yasakların çıkarılmasıyla birlikte birçok gazeteci, aydın ve sanatçılar tutuklanmıştır. Basın özgürlüğünün tanınmadığı bu dönemde politik haberler üretilmemiş ve basının magazinleşmesine yol açmıştır.¹⁰⁰

Serbest piyasa ekonomisinin geçerli olduğu ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de medya sektöründe yoğunlaşma süreci başlamıştır. 1980’lerle birlikte medya sektörünün sahiplik yapısı da medya dışı büyük sermayenin sektöre girişini arttırmıştır. Farklı sektörlerde faaliyet gösteren holdinglerin katılımıyla büyüyen medya işletmelerinin sayısı giderek artmıştır. Yeni sermaye yapısı gazetenin çıkar odaklı işletmesini sağlarken kamu adına iktidarı denetleme rolünü terk ederek iktidara/güce ve hükümete yakın ilişkiyi sağlamıştır. Habercilik adı altında yeni medya sahipleri ekonomi ilişkisine ve iktidara/güce bağımlı olarak reklam veya propaganda aracı işlevi görmüştür.

Devletin ekonomideki payını ve subvansiyonları azaltması medya işletmesinde maliyetlerin artışına yol açmıştır. Yüksek maliyetleri karşılayamayan gazeteler piyasadan çıkarılmıştır. Böylece medyada sermayenin gücü ve etkisi görülmeye başlanmıştır. Dünyadaki liberal akımı ile medya sektörü büyük bir sanayi haline gelmiştir. Yüksek başlangıç sermayesi, giriş engelleri, maliyetli üretim ve dağıtım hattı nedeniyle sektöre girişlerin zor olması piyasadaki şirketlerin sayılarının azalmasına neden olmuştur. Rakiplerin olmaması nedeniyle büyüyen ve holdingleşen medya şirketleri hem piyasayı hem de kamuoyunu istedikleri gibi yönetme gücüne sahip olmuştur.¹⁰¹

“Büyük sermayenin medyayı denetimi altına alması, medyanın etkileme gücü ile ekonomik gücün “entegre” bir güç odağı haline gelmesine yol açmakta; sonuçta kültürel pazar ile geniş anlamıyla pazarın aynı çıkarlar doğrultusunda yönlendirilmesi potansiyeli gelişmektedir.”¹⁰²

¹⁰⁰ Suat Gezgin, “Gazeteciliğin ve Türk Yazılı Basınının Kısa Tarihsel Perspektifi (Bölüm III)”, **İletişim Fakültesi Dergisi**, Sayı:20, 2004, s.10.

¹⁰¹ Tolga Kara, “Basın Sektöründe Gizli Sansür: Tekelleşme” (Çevirimçi), <https://tolgakara.files.wordpress.com/2009/02/basin-sektorunde-gizli-sansur-tekellesme.pdf>, 05.08.2019.

¹⁰² A.e.

1990'lı yıllardan itibaren mülkiyet yapısında, rekabet ortamında, bilgi iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle ve yöndeşme politikaların değişimiyle medya sektörü daha geniş bir alana taşınmıştır. Yüksek maliyetler gerektiren televizyon yayıncılığının başlaması Türk medyasında sermayenin etkisini daha da büyütürken ticarileşmeye hız kazandırmıştır. Devlet tekeline olan televizyon ve radyo yayıncılığının özel sektöre açılmasından itibaren sektöre yatırım yapılarak piyasa canlandırılmıştır.

Özel televizyonların yayına başlaması Türk medyasının bu dönemdeki önemli gelişmesidir. Özel televizyonların içeriklerindeki serbestlik kısa sürede izlenme oranlarının artışına neden olmuştur. Medya gruplarının bünyesinde açılan özel televizyonların yüksek maliyeti, teknoloji ve dağıtım alanında tekelleşmelerini arttırırken medya işletmelerindeki yeni girişimleri engellemiştir.

Medya sektörü küreselleşme aşamasınaa medya-sermaye-iktidar birleşimini oluşturmuştur. Mülkiyet yapısının oluşumuyla birlikte oluşan üçgen birleşimi dev şirketlerin sahibi olduğu basın artık halk adına iktidarı denetlemek yerine, iktidar/güç adına halkı denetleme ve halkın konsensüs oluşturma işlevini gerçekleştirmektedir.¹⁰³

Medya mülkiyetinin yoğunlaşması medyanın kamusal işlevini ortadan kaldırmış ve karı en yükseğe çıkarmak için sınırsız ticarileşme fikrine dayanmıştır. Bu süreçte magazinleşmeye ve siyasi iktidara yakın ilişki içinde olmaya çabalamıştır. Medya, ekonomik güç tarafından gasp edildiğinde medyanın sosyal sorumluluğu azalmakta ve sonuçta halkın bilme hakkının yanı sıra basın özgürlüğü de zarar görmektedir. Büyük sermayenin medyaya yatırım yapması sektörün muhalefet görevini vazgeçmesi sonucunu getirmiştir.¹⁰⁴

2001 yılındaki ekonomik kriz ile borsa %18,1 düşüş göstermiş ve enflasyon %70'lere kadar yükselmiştir. Yabancı sermayenin çekilmesi ve doların değer kazanması medya sahipliği ortamını yeniden şekillendirmiştir. Ekonomik kriz

¹⁰³ Raşit Kaya, **İktidar Yumağı: Medya Sermaye Devlet**, Ankara: İmge Yayınları, 2009, s.236.

¹⁰⁴ Suat Gezin, "Gazteciliğin ve Türk Yazılı Basınının Kısa Tarihsel Perspektifi (Bölüm III)", **İletişim Fakültesi Dergisi**, Sayı:20, 2004, s.11

sırasında holdinglerin reklam harcamasının kısıtlanması gazetelerin reklam gelirlerinin azalmasına yol açmıştır. Aynı zamanda doların yükselmesi gazetelerin maliyetlerini olumsuz etkilemiştir. Finans sektöründe de faaliyet gösteren medya sahiplerinin bankalarının uğradığı zarar medyaya olumsuz etki yaratmıştır. 2001 Ekonomik krizi sonrasında TMSF finansal açıdan sorunlu gördüğü bankalara ve bu bankaların bağlı olduğu holdinglerin medya şirketlerine el koymaya başlamıştır.¹⁰⁵ Böylece mevcut medya sahipliği değişim yaşamasına rağmen yapısal olarak 90'lı yıllardakinden pek farklı olmamıştır.

Sınır Tanımayan Gazeteciler'in çıkardığı 'The Media Ownership Monitor Turkey 2018' raporunda Türk medya piyasası medya işletme şirketlerinin sayısının yüksek olmasından dolayı oldukça çeşitli görünmüş olsa da fikir açısından giderek tek bir teknolojiye yoğunlaştığının görüldüğü ifadesinde bulunmuştur. Raporda Hükümetin son zamanlarda medyada çoğulculuk anlayışından uzaklaşarak tek seslilik anlayışını benimsediği görülmektedir. Medya çoğulculuk anlayışını açıkça tehlikeye atmakla birlikte kitle iletişim araçlarının neredeyse tamamını kontrol etmeye çalışmaktadır.¹⁰⁶

1.2.2. Türkiye'de Medyanın Mülkiyet Yapısı

Türkiye İstatistik Kurumu, 2018 Yazılı Medya İstatistikleri' ne göre 2018 yılında 2463 gazete bulunmaktadır. Bunlardan %91,3'ü yerel, %6,9'u ulusal, %1,8'i bölgesel gazeteler oluşturmaktadır.¹⁰⁷ 2018 Eylül ayı itibariyle Türkiye'de günlük 39 ulusal gazete yayınlanmıştır. 03 Eylül 2018'den 09 Eylül 2018 tarihi arasındaki bir haftalık tiraj verilerine bakıldığında¹⁰⁸ 39 gazetenin toplam tiraj sayısı 2 milyon 797 bin 567 olurken 1 milyon 637 bin 047 en çok tiraj sayısına sahip olan ilk 10 gazeteye aittir. 1 milyon 160 bin 520'sini 29 gazete paylaşmaktadır. Başka bir deyişle, en çok

¹⁰⁵ Ceren Sözleri, **Türkiye'de Medya-İktidar İlişkileri Sorunlar ve Öneriler**, İstanbul Toplum Siyaset Ve Ekonomi Araştırmaları Enstitüsü, 2015, s.11

¹⁰⁶ The Media Ownership Monitor Turkey 2018 (Çevrimiçi), <https://turkey.mom-rsf.org/>, 7.8.2019.

¹⁰⁷ Yazılı medya istatistikleri açıklandı, (Çevrimiçi) <https://www.bik.gov.tr/yazili-medya-istatistikleri-aciklandi-2/>, 7.8.2019.

¹⁰⁸ 03 Eylül 2018 – 09 Eylül 2018 Haftası Tiraj Tablosu, (Çevrimiçi) <https://www.medyatava.com/tiraj>, 7.8.2019.

tiraj sayısına sahip 10 gazetenin tiraj oranı %51,51'dir. 39 gazete içerisinde 10 gazete, toplam tirajın 1/2'sini kapsamaktadır.

Çalık, Demirören, Türk medya grubu ve Burak Akbay, 39 gazetenin 17'sini bünyelerinde barındırmaktadır. 17 gazetenin toplam tirajı ise 2 milyon 019 bin 181'dir ve toplam tirajın %72,17'lik payını almaktadır. Demirören grubuna ait 6 gazeteler (Hürriyet, Posta, Milliyet, Vatan, Fanatik, Hürriyet Daily News) tirajı %29,08'lik oranla yer almaktadır. Çalık Holding'in bünyesindeki Turkuvaz Medya Grubu'ndaki 5 gazetenin (Sabah, Takvim, Fotomaç, Yeni Asır, Daily Sabah) toplam tirajı %20,34 oranına sahiptir. Burak Akbay'ın sahipliğindeki 3 gazetenin (Sözcü, Korkusuz, Açık Mert Korkusuz) toplam tirajı %11,71 payında yer almaktadır. Türk medya grubuna ait 3 gazetenin (Akşam, Güneş, Star) tirajı %11,04'lük payı almaktadır.

Bu verilere bakıldığında 4 gruba ait 17 gazetenin toplam tirajının %72,17 payını almakta olduğu görülmektedir. Mayıs 2018 ayında Doğan Medya'nın Demirören'e satış tamamlandıktan sonra yazılı medya sektöründe Demirören grubu en büyük paya sahip olarak kendini göstermiştir. Tiraj bağlamında ikinci sırayı Çalık grubun bünyesindeki Turkuvaz Medya grubu takip etmektedir. Üçüncü sırada ise diğer üç gruptan farklı bir görüş sunan gazetelere sahip olan Burak Akbay yer almaktadır. Türk medya grubu dördüncü sırayı takip etmektedir. Bu verilere bakıldığında Türkiye'de medya tekellerinin giderek arttığı görülmektedir. Aynı zamanda en çok satılan gazetelerin çoğunun iktidar yanlısı gazeteler olarak bilinen gazetelerden oluşması demokrasi için önem taşıyan çokseslilik unsurunu olumsuz etkilemektedir.

1.2.2.1. Demirören Holding

1956 yılında Erdoğan Demirören tarafından kurulan Demirören Holding, Enerji ve Sanayi başta olmak üzere gayrimenkul, inşaat, turizm sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Medya sektörüne ilk girişi 2011 yılında Milliyet ve Vatan gazetelerini Doğan Holding'den satın almasıyla başlamıştır. Milliyet gazetesi satıldığında köşe yazarlarından Metin Münir, Demirören Holding'in medya sektörüne girme sebebini şöyle kaydetmiştir:

"Gazeteyi satın alan Erdoğan Demirören tutucu, AKP yandaşı bir iş adamıdır. Onun esas amacı Başbakan'ı memnun etmek, medya dışındaki şirketleri için yönetimi dost edinmekti. Milliyet'i Başbakan'ın oluru ile aldı. Onun seveceği bir gazete yapılmasını istiyor." ¹⁰⁹

Mayıs 2018'de Doğan Medya Grubu'nun satın alınmasıyla birlikte Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'la yakın ilişkileri olan ve iktidar partisi AKP'yi açıkca destekleyen Demirören Holding sekörde en büyük paya sahip olmuştur. Tiraj bağlamında %30'a yakın büyüklük göstermektedir. Elleriinde olan gazeteler 2011'de satın aldığı Milliyet ve Vatan gazetesinin yanısıra 2018 yılında aldığı Fanatik, Hürriyet, Hürriyet Daily ve Posta gazetelerini işletmektedir.

1.2.2.2. Kalyon Holding (Turkuvaz Medya Grubu)

2013 yılı aralık ayında Orhan Cemal Kalyoncu'nun Çalık grubundan satın aldığı Turkuvaz Medya Grubu, 5 gazeteye sahiptir. 2007 yılı Sabah, Takvim, Yeni Asır ve Fotomaç'ı TMSF'den satın almasıyla medya sektöründe faaliyete geçmiştir. Bünyesinde 9 televizyon ve 7 radyonun yanısıra birçok dergi de işleten Turkuvaz Medya Grubu 2014 yılında ingilizce gazete Daily Sabah'ı yayınlarak medya sektörünün büyük kısmında yerini almaktadır.

Çalık grubundan Turkuvaz Medya Grubu'nu satın alan Kalyon Holding, 1974 yılında inşaat sektöründen başlayarak enerji, altyapı gibi birçok farklı alanda faaliyet göstermektedir.

1.2.2.3. Türk Medya Grubu

Akşam, Güneş ve Star gazetesinin yanısıra 3 televizyon kanalı ve 3 radyo kanalına sahip olan Türk Medya Grubu'nun kurucusu Ethem Sancak Çukurova Holding'in medya organlarına TMSF tarafından el konulmasının ardından 360 televizyonu, Akşam ve Güneş gazetelerini, Alem FM ve Lig Radyo ile Çukurova Holding'in dergilerini satın alarak 2013 yılında Türk Medya Grubu'nu kurmuştur.

¹⁰⁹ 4 soruda Türkiye'nin en büyük medya grubu olan Demirören Holding (Çevirimçi), <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-43501280>, 7.8.2019.

1.2.2.4. İhlas Holding

1970’te Türkiye gazetesinin eski ismi hakikat gazetesinin kurulmasıyla faaliyete başlamıştır. İnşaat, gayrimenkul, ticaret, madencilik, eğitim ve sağlık sektörlerinde faaliyet gösteren İhlas Holding, İhlas Yayın Holding’in hisselerinin %49,71’nin sahibidir. Türkiye gazetesi başta olmak üzere TGRT televizyon kanalını ve İhlas Haber Ajansı’nı işletmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE SANSÜR DİLEMNASI

Basın özgürlüğüne dair tanımlamalar 17. Yüzyılda başlamıştır. Özellikle basının dördüncü kuvvet olarak kabul edilmesi, bu kuvvetin beraberinde getirdiği birtakım iktidar uygulamalarını da gündeme taşımıştır. Söz konusu iktidar uygulamaları, basının sansür olgusu ile kontrolüne varan uygulamaları içermektedir. Buradan hareketle, bu bölümde Türkiye ve Kuzey Kore'nin basın özgürlüğü anlayışına yer verilerek iki ülkede uygulanan sansür ve oto sansür uygulamaları incelenecektir.

2.1. Basın Özgürlüğü Kavramı ve Gelişimi

Basın özgürlüğü kavramı üzerine yapılan tartışmalar büyük ölçüde özgürlük kavramı esasına dayanmaktadır. Özellikle basın özgürlüğünün ideolojik arka planını Berlin'in özgürlük hakkındaki genel bir teorisi üzerinden açıklamak mümkündür. Berlin, 'İki özgürlük kavramı' adlı kitabında özgürlüğü negatif özgürlüğe ve pozitif özgürlüğe bölerek özgürlüğü tanımlamıştır.¹¹⁰

Berlin'in ortaya çıkardığı negatif özgürlük, engelleme veya zorlama gibi dışardan karışmadan istediğinizi özgürce yapabilecek bir durumdur. Başka bir deyişle, özgürlüğün durumu hakkında konuşurken dış gücün etkisine göre özgürlük ve özgür olmamayı değerlendirir. Böylece Berlin'in negatif özgürlüğü dış koşullara göre özgürlüğün varlığını belirlemektir. Negatif özgürlük insan özgürlüğünü tanrının verdiği insan hakları olarak kabul eder.¹¹¹ Bu nedenle onu kısıtlayan hiçbir eylem olmamalıdır. Böylece basın özgürlüğü kavramı da devletin sansür, kısıtlama açısındaki basın özgürlüğü anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle herhangi bir sistem tarafından engellenmemelidir.

Öte yandan pozitif özgürlük, insanın içindeki özgürlük kavramını arar. İnsanın dış baskısı yoluyla özgürlüğü kavramsallaştırdığı negatif özgürlüğe kıyasla kavramın standardından farklılık göstermektedir. Pozitif özgürlük, tüm eylemlerinde veya

¹¹⁰ Sir Isaiah Berlin, "Two Concepts of Liberty", Four Essays on Liberty, Oxford University Press. 1979. s.121.

¹¹¹ A.e. s.128.

düşüncelerinde bir nesne olmaktan ziyade özne olma istediğinden kaynaklanır. Pozitif özgürlük, kendi konuşma ve eyleminde seçim yetkisine sahip olmak ve bunun sorumluluğunu üstlenmektir. Bunun temelinde bir insan olarak olması gereken ahlak dışında diğer şeylerden etkilenmeden hayatını kendi özgür iradesiyle seçme özgürlüğüdür.¹¹²

Pozitif özgürlük, basının pozitif özgürlüğüne sosyal sorumluluk anlayışını getirmektedir. Mill, gazetenin ‘bekçi’ işlevi gördüğünü kabul etmiştir. Mill, basın özgürlüğü vasıtasıyla basının sosyal reformunda rol oynamak gerektiğini söyleyerek basın özgürlüğü kavramını sosyal sorumluluğun anlamı ile birleştirmiştir. Sosyal sorumluluk anlayışının temelleri 1947’de Hutchins Komisyonunun “Özgür ve Sorumlu Basın” adlı raporunda ortaya konmaktadır. Basınında negatif özgürlüğün yarattığı problemler hakkında tartışmıştır. Böylece basının sosyal sorumluluğu hakkında kavram oluşturulmuştur.¹¹³

Lichtenberg, demokrasi için önem atfeden ifade özgürlüğünün iki prensibi izlemesi gerektiğini belirtmiştir. Birincisi, herhangi bir dış müdahale olmadan insanların özgürce iletişim kurabilmeleri gerektiği, diğeri ise bunun gibi iletişimde çok sayıda insanın veya iletilen fikirlerin veya bakış açılarının çeşitli olması gerektiğidir. Birincisi negatif özgürlük olarak basına dış gücün karışmaması gerektiği anlamına gelirken diğeri prensip ise pozitif özgürlük açısından ifade çeşitliliğinin gerçekleştirilmesi gerektiğinin belirtilmesidir. Basındaki görüş ve ifadelerin çeşitliliğinin güvence altına alınmasının demokrasi için kilit bir şart olduğunu söylemiştir.¹¹⁴

Modern toplumda basın özgürlüğünün anlamı bilme hakkı, erişim hakkı ve yorumlama hakkı olarak tanımlanmıştır. Özellikle kitle iletişim araçlarının ortaya çıkışı ve medya ortamındaki değişimler bağlamında basın özgürlüğü kavramı kitle iletişim örgütü kurma özgürlüğü ve kitlesel medya kuruluşunun bağımsız olarak haber yapma özgürlüğü olarak tanımlamakta ve yorumlanmaktadır. Örneğin, kitle

¹¹² A.e., s.131.

¹¹³ Altschull, J. Herbert. **From Milton To McLuhan: The Ideas Behind American Journalism**, New York, Longman, 1990, s.157-158.

¹¹⁴ Lichtenberg, J., Foundations and Limits of freedom of the Press, in J. Lichtenberg(ed), **Democracy and the Mass Media**, Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

iletişim araçları medyanın bilim ve teknolojinin gelişimine ve kapitalizm ekonomik sistemine göre geliştirildiği modern toplum bağlamında karı en yükseğe çıkarmaya çalışan bir şirket yapısı na sahip olacaktır.¹¹⁵

Modern zamanlarda ortaya çıkan basın özgürlüğünü açıklayan birçok ifadenin ideolojik temeli üç kategoriye ayrılabilir. Birincisi Locke'un düşüncesi doğrultusunda 'insan onuru ve kendini gerçekleştirme' amacıyla basın özgürlüğünü genişletme iddiasıdır. Aynı zamanda basın özgürlüğü düzenlemesinin temelidir.¹¹⁶

Basın özgürlüğünü açıklayan güçlü bir temel teori ise liberal teoridir. Karşılıklı rekabete izin veren bu teori basın özgürlüğünü gerçeğin keşfi açısından açıklar. Hükümetin siyasi meselelerle ilgili sansürüne şiddetle karşı çıkan John Milton, doğruluk ve yanlışlığın, zgr ve açık bir şekilde karşı karşıya gelme durumunda gerçeğin ortaya çıkabileceğine inanmıştır. Bu fikir daha da geliştiren John Stuart Mill, hükümetin otoritesinin bile muhaliflere baskı yapmaması gerektiğini ortaya koymuştur. Ayrıca bu fikir hükümetin müdahalesini reddeden geleneksel basın özgürlüğü kavramının temelini oluşturur.¹¹⁷

Sonuncusu 'Demokratik zynetim' teorisidir. Basın zgrlğ halkların hükümeti seçmesi için kullanılan bir araçtır. Aynı zamanda tüm halkların kendileri tarafından ele alınması gereken sorunu anladıklarında azami katılım sağlanması anlamına gelir. Rawls özgürlükle bağlantılı olarak adalet kavramını açıklamıştır. Buna göre basın özgürlüğünün halkların sorunlarını çözmek için siyasete katılmalarını mümkün kıldığını söylemiştir. Halkın düşünce ve vicdan özgürlüğüne göre adalet ve erdem konusundaki görüşlerini formüle etme, değiştirme ve rasyonel olarak takip etmede akly etkin bir şekilde uygulamalarına izin vermesi, basın özgürlüğü kavramının özüdür. Ayrıca, Rawls'un düşüncesi, hükümet müdahalesine muhalefetin veya pazarın kendisinin özgürlüğünü vurgulayan tartışmaların aksine,

¹¹⁵ Lee, Myung-Gu, Freedom and public duties of the press, **Law Journal** 14, 1997, s.197.

¹¹⁶ Kim Hyun-gang, A discursive approach to the concept of freedom of speech, **Language Facts and Perspective** 40, 2017, s.120.

¹¹⁷ A.e.

dışlanan sesleri aktif olarak yansıtmaya yönelik özgürlüğü genişletmeye odaklanmıştır.¹¹⁸

2.1.1. Kuzey Kore’de Basın Özgürlüğü

Kuzey Kore’nin Sosyalist Anayasası’nın 5. bölümünde, “Vatandaşların Temel Hak ve Görevleri” başlığının 67. maddesinde “Vatandaşların konuşma, yayın, toplanma, gösteri ve örgütlenme özgürlüğü ve devlet, demokratik partilerin¹¹⁹ ve sosyal örgütlerin faaliyetlerinin serbest koşullarını garanti eder.” diye basın özgürlüğünü tanımaktadır.¹²⁰ Fakat anayasada bahsedilen özgürlükler tüm halkların yaralandığı doğal haklar değildir. Parti ve devlet tarafından resmi olarak seçilen halkların yararlandığı haklardır. “북한용어사전 (Kuzey Kore Sözlüğü)” adlı kitabında “basın yayıncılığı özgürlüğünün, halkın egemenliği olduğu ülkedeki vatandaşların siyasi haklarının içeriği” olduğunu açıklamaktadır. Vatandaşlık hakkı 17 yaşın altındaki erkekler ve kadınlar, vatan hainleri ve karşı devrimciler için tanınmamaktadır. Ayrıca Anayasasının 4. maddesi “Juche İdeolojisinin serbest faaliyetler için bir rehber kılavuz olarak kullanılır.” ve “sınıf politikası¹²¹ ve topluluk politikasını¹²² başarıyla tamamlar.” diyen 10. maddesinin sıkı bir şekilde sınır konulmaktadır.

Bu nedenle Kuzey Kore’deki basın özgürlüğü, yalnızca İşçi Partisi’nin iradesini yerine getirmek için çalışan vatandaşlara verilen hakdır. Çoğulculuk sisteminde tüm vatandaşlara verilen gerçek anlamdaki basın özgürlüğünün tam tersidir. Sosyalizmin inşasında halkların daha da güçlendirilmesine katkıda bulunan mahfuz kalan özgürlük olarak komünizmin inşası için gerekli olan alanda tanınmaktadır.

¹¹⁸ A.e. s.121.

¹¹⁹ Kuzey Kore sosyalist anayasası, tek partili bir yönetim biçimini değil çok partili bir yönetim sistemini benimsemiştir. Ancak, siyasi pratikte iktidar olan İşçi Partisi dışında başka herhangi bir partinin kuruluş girişimi olmamıştır.

¹²⁰ Kuzey Kore Sosyalizm Anayasası 5. Bölüm (Çevrimiçi) http://www.Urimin_zokkiri.com/index.php?ptype=book&no=2376&pn=6, 01.05.2019.

¹²¹ Sınıf politikası işçi sınıfının taleplerini ve çıkarlarını iyice savunan İşçi Partisi’nin faaliyetlerinin temel prensibidir.

¹²² Topluluk politikası halkı aydınlatıp halkın gücünü ve bilgeliğini harekete geçirerek devrimci görevi yerine getiren İşçi Partisi’nin faaliyetinin temel prensibidir.

Kuzey Kore'deki medya, Parti, kabine ve sosyal örgütlerin gazetesi olarak personel, finans ve tesisler gibi tüm işletme hakları otoriteler tarafından kontrol edilmektedir. Bu nedenle doğal olarak basın özgürlüğünün sağlanması mümkün değildir. Böyle bir medya ortamında basın özgürlüğü sadece bir retoriktir ve aksine kontrol ve gözetim düzenli olarak gerçekleştirilmektedir.¹²³

1990'lardan bu yana devam eden Kuzey Kore'nin ekonomik sıkıntılardan dolayı Kuzey Kore sistemini sürdürmenin temeli olan planlı ekonomi ve merkezi dağıtım sistemi zayıflamıştır. Bu nedenle birçok halk hayatta kalmak için hudutu geçmek ve iş yerini terk etmek durumuna gelmiştir. Böylece sistemi korumak için sosyal kontrol sisteminde çatlaklar oluşmaya başlamıştır. Siyasal ideoloji propagandası ile ilgili siyasi örgütlenme faaliyetleri çok erken otoritelerin kontrolünü gevşetmiş ve halkların sosyal sapmalarının artmasından dolayı dış bilgi içeriğinin resmi olmayan yoluyla yayılmaya başlamıştır. Kuzey Kore ve Çin arasındaki sınır bölgelerinde dış bilgi veya içerikler CD veya USB gibi taşınabilir şekilde aktarılmaktadır. Ayrıca bazı iç bölgeler Güney Kore veya Çin yayınlarını izlemekte pek zorlanmamaktadır.¹²⁴

Kuzey Kore'nin sosyalist sistemini negatif olarak etkileyecek ticari ve serbest ekonomik ilişkiler toplum düzeyinde görülmektedir. Kuzey Kore otoritesi, toplum düzeyinde olan serbest ekonomiyle¹²⁵ baş etmek için ideolojik ve fiziksel kontrolü güçlendirmeye başlamıştır. İlk olarak dış medyanın yayılmasını önlemek için ideolojik propaganda başlatmıştır. Medya ve ders aracılığıyla emperyalistlerin ideolojik ve kültürel saldırılarının ifade biçimi ve bu ifadelerle başa çıkma yöntemleriyle ilgili açıklamalar yapılmıştır. Kuzey Kore otoritesi böylece kapitalist burjuva ideolojik kültürünün, emperyalistlerin diğer ülkelere hükmetme ve saldırganlığını kolaylaştıran bir aracı olduğunu savunmuştur.¹²⁶

¹²³ S.W. SUNG, The press of the socialist state, **Journal of Korea Press Institute 7th edition**, Korea Press Institute, 1989, s.425-426.

¹²⁴ H.G.LEE, **a.g.e.** s.89-90.

¹²⁵ Kuzey Kore'nin sosyalist sistemini negatif olarak etkileyecek ticari ve ekonomik ilişkiler toplum düzeyinde resmi olmayan bir şekilde yürütülmektedir.

¹²⁶ H.G.LEE, **a.g.e.** s.94.

Ayrıca Kuzey Kore Ceza Kanunu'nu 6. bölüm 183. maddesinde sosyalist kültürleri ihlal eden ve diğer ülkelerden CD veya USB ile izinsiz olarak getirilen ve dağıtılan içeriklerin sosyalizm tehdit eden suçlarından bahsetmektedir. Aynı bölümün 185. maddesi DPRK karşıtı yayını düzenli olarak izleyen, dinleyen veya dağıtanlara en fazla 5 yıl hapis cezasına çarptırılacağını belirtmektedir.¹²⁷

Kuzey Kore'nin toplumun dış etkenler nedeniyle değiştiğinden endişelenmesinin ana nedeni, kendi sistem varlığına doğrudan bağlı olmasıdır. Kuzey Kore'de Emperyalistlerin yaydığı 'Sarı rüzgârı' durduramazlarsa, o zaman sosyalizme olan inanç bozulur ve sonuç olarak sosyalist sistemin kendisinin çökeceğine inanılmaktadır.¹²⁸ Bu görüş Kuzey Kore'de dâhil olmak üzere üçüncü dünya ülkelerinin gelişmiş ülkeler tarafından medyalarının bastırılması ve yabancı kültürün yerel kültürü yok etme sorununu gündeme getirdiği 'Haber emperyalizm'¹²⁹ine dayanmaktadır.¹³⁰

Haber ve bilgi dağıtımını gibi birçok alanda kapalı politikasını sürdüren Kuzey Kore'nin gazetecilikte ve yayıncılıkta 'emperyalist ideolojik kültürün zararını' sürekli göstermesi Kuzey Kore hükümetinin haber emperyalizminin etkisini benimsediğini kanıtlamaktadır. 1 Haziran 1999 tarihli Rodong Gazetesi köşe yazısında emperyalist ideolojik kültürü 'sosyalizmi içten kıran ideolojik Truva atı' olarak ifade etmiştir.¹³¹ Haber emperyalizmine olan endişe ile Kuzey Kore'nin iç kontrolünün yanısıra yabancı medyanın kontrolünü gerçekleştirerek için basın özgürlüğü sınırlı bir şekilde tanınmaktadır. İç medya kontrolü için basın organları iktidarın elinde bulundurulup özel sektöre açılmamakta ve yabancı medyanın

¹²⁷ Kuzey Kore Ceza Kanunu (Çevirimci) <http://www.unilaw.go.kr/bbs/selectBoardArticle.do>, 3.8.2019.

¹²⁸ 제국주의자들이 떠드는 사상의 《자유》는 기만이다.(Emperyalist ideolojinin "özgürlüğü" aldatmadır) (Çevirimci) <http://www.uriminzokkiri.com/index.php?ptype=igisa2&no=1143527>, 4.8.2019.

¹²⁹ Haber emperyalizmi, az sayıda ülkenin küresel haber piyasasına hükmetmesi, pazarın tekelleştirilmesi ve kendi açısından haber yayılmasıdır. Batı'nın gelişmiş ülkelerin sahip olduğu dört büyük haber ajansı (AP, UPI, Reuters, AFP) üçüncü dünyanın dünya haber dolaşımının çoğunu kapsamaktadır.

¹³⁰ Study of the Patterns of North Korea's Restrictive Policy Toward Foreign Media, **Yonsei Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi**, 2002, s.69

¹³¹ Rodong Gazetesi 1 Haziran 1999 제국주의의 사상문화적침투를 배격하자 (Emperyalizmin ideolojik kültürel sızmasını reddedelim).

kontrolü için bilgi paylaşımı iktidarın çıkarına göre kapalı şekilde seçili yapılmaktadır.

2.1.2. Türkiye’de Basın Özgürlüğü

Kurtuluş Savaşı’nın zaferle sonuçlanması ve Cumhuriyet’in ilan edilmesiyle birlikte yeni bir Türkiye doğmuştur. Ancak imparatorluk döneminden yeni çıkan Türkiye’de demokrasiyi oluşturan ve destekleyenler halk değil, aydınlardır. Bu nedenle toplumun bu yeni sistem ve düşünceyi anlaması için zaman ve yönetime ihtiyacı vardı.¹³²

Cumhuriyet’in ilan edilmesinden sonra tek parti yönetimi basını topluma yönelik eğitim ve yönetici rolü oynayacak bir araç olarak kullanmayı hedeflemiştir.¹³³ Bu nedenle hükümet 4 Mart 1925’te “Takrir-i Sükûn Yasası”nı duyurmuştur. Bu yasasında ‘irticaya, isyana ve memleketin sosyal düzenini, huzur ve barışını, güvenlik ve sanayisini bozmaya yönelen her türlü teşkilatları, kışkırtmaları, teşvikleri, girişenleri ve yayınları, hükümet ve Cumhurbaşkanı’nın onayıyla yasaklamaya yetkilidir.’ Hükümet, sanıkları İstiklal Mahkemeleri’ne verebilir, denilmektedir.

Basının hükümete karşı eleştirilerinin kabul edilmediği tek parti döneminde ve 1931 tarihinde basınla ilgili yeni bir yasa çıkarılmıştır. Gazete sahiplerinin koşullarının ve içeriklerinin sınırını çizen Matbuat Kanunu üzerinde kurulan basın yasası, gazete çıkarmayı tekrar ruhsat sistemine geçirmesi gibi mevduatlarla tam denetimi sağlamıştır. Özellikle 50. maddesinde yer alan “Memleketin politikasına dokunacak yayından dolayı, Bakanlar Kurulu kararıyla gazete ve dergiler geçeci olarak kapatılabilirler” ifadesi basın özgürlüğünü engelleyen ana madde olmuştur.¹³⁴

Atatürk’ün vefatının sonrasında İsmet İnönü Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir. Türkiye II. Dünya Savaşı’na katılmamasına rağmen savaşın olumsuz etkileri altında İsmet İnönü tek partili sistemiyle geniş yetkiye sahiptir. Bu durumda basın

¹³² Z. Burcu Vardal, Türkiye’de Basın Özgürlüğü ve 2003 Yılı Sonrası Uygulamalar, **İstanbul Üniversitesi Doktora Tezi**, 2014, s.110.

¹³³ A.e.

¹³⁴ Topuz, a.g.e., s.184.

özgürlüğüne fazla yer verilmemiştir. Baskı, sansür ve yasağın sınırının belirsiz olması gazetecilerin iş yapma kabiliyetini daraltmıştır. Bazı haberlerin yazılmasının engellenmesi veya bazı konuların küçültülmesi konusunda Basın Yayın Genel Müdürlüğü'nden emir gelmiştir.¹³⁵

Türkiye'nin tek partiyle yönetildiği bu dönemde iktidar basının özgürlüğünü sağlamaktan ziyade rejimi n istediği şekilde halka tek taraflı haber iletme işlevi gören basını tercih etmiştir. Denetimi kolaylaştırarak belirsiz sınırlara karşı çıkan gazeteler kapatılmıştır.

II. Dünya Savaşı'nın sonlandırılmasıyla savaş döneminin sıkıyönetime karşı özgürlük talepleri artmaya başlamıştır. Aynı zamanda 1946'da Demokrat Parti'nin kurulmasıyla çok partili sisteme geçilmiştir. Genel seçimlerde basının desteğine ihtiyaç duyan iktidar partisi ülkede oluşan bu özgürlük akımını yumuşatmak için 1931 tarihli Matbuat Kanunu'nun 50. maddesindeki gazeteleri kapatma yetkisini Bakanlar Kurulu'ndan mahkemelere vermiştir. Aynı zamanda 50. maddesinde bulunan "Memleketin genel politikası" ifadesi yerine "Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının birinci ve ikinci bölümünde yazılı cürümlerin yayım yoluyla işlenmesi halinde, gazete ve derginin, ancak mahkemece bir aydan iki yıla kadar kapatılabileceği" şeklinde düzenlemiştir. Buna bağlı olarak gazete çıkarmak için ruhsat sistemi ve eğitim şartları kaldırılmıştır.¹³⁶ Böylece 1950 seçimlerinin özgür bir ortamda yapıldığını söylenebilir ve Demokrat Parti bu seçimleri kazanıp iktidara gelmiştir.

Tek partili dönemde DP ve basının birlikte yaşadığı zor durumlardan ve çıkar birliğinden dolayı ilk başta iyi ilişkiler devam etmiştir. Hükümet, basının iktidara yardım etmesi gerektiğini ve ülkenin gelişmesi için olumsuzlukları yansıtmaması gerektiğini düşünmektedir. Bu durumda DP'nin ekonomik açıdan beklendiği

¹³⁵ A.e., s.167.

¹³⁶ Vardal, a.g.e., s.128.

düzeyde olmaması ve ülkede bir takım anti-demokraik uygulamalara gidilmesi basının iktidarı eleştirmesine yol açmıştır.¹³⁷

1954'te DP hükümetinin çıkardığı “Neşir Yoluyla veya Radyo ile İşlenecek Bazı Cürümler Hakkında Kanun” gazetecilerin hükümet gözetimini daraltma sonucunu getirmiştir. Kanunun amacı “namus, şeref veya haysiyete tecavüz edilmesi veya hakarete bulunulması veya itibar kırarak veya şöhret veya servete zarar verebilecek bir hususun isnad edilmesini” önlemektir. Gazeteci bir kişi halka zarar verecek iş ortaya çıkarırsa bu kanuna dokunmuş olmaktadır. Aynı zamanda bunun şikâyetle bağlı olmadığını belirterek savcılık, ilgili kişinin şikâyeti olmaksızın gazeteye kovuşturma açma durumu getirmiştir.¹³⁸

DP hükümeti 1956'da “Yayın Yoluyla ve Radyoyla İşlenen Suçlar Kanunu” ve Basın Kanunu'nda değişiklikler yaparak basını kısıtlamıştır. Bu değişikliklerinin bir maddesinde “kötü niyetle veya özel maksada dayanan yayında bulunmak veya devletin veya hükümetin dışarıdaki itibar veya nüfuzunu kırarak şekilde asılsız, mübalağalı veya özel maksada dayanan haberlerin dışarıda yayınlanmasına sebep olmak” ifadesi yer almaktadır. Kötü niyet gibi kişisel yargıya göre değişebilecek kelimeler veya özel maksada dayanan bir haberin dışarıda yayınlanmasına sebep olmak gibi cümleler gazetecilerin işlevinin kısıtlanma sebebi olmuştur.¹³⁹

Çok partili sisteme geçiş sırasında ve DP iktidara geldiğinde basına beklediği gibi özgürlük tanınmıştır. Aynı zamanda önceki dönemin basın anlayışı da düzelmiştir. Fakat bu dönem hükümetinin basın anlayışında ülkenin ilerlemesinde basının rolünün olumsuzlukları görmezden gelmesi, iktidara yardım etmesi gibi devletin bir kolu olması beklenmiştir.

Demokrat Parti, iktisadi sektörde devlet kontrolünü azaltma, özel sektör ve tarımsal kalkınma politikaları gibi önlemlerle, iktidara geldiği dönemin başlarında hızlı bir ekonomik büyüme sağlamıştır. Ancak, 1950'lerin sonunda mali bütçe açığı

¹³⁷ Murat Özgen, **Türkiye’de Basının Gelişimi ve sorunları**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2004, s.37

¹³⁸ Topuz, **a.g.e.**, s.196.

¹³⁹ **A.e.** s.200-201.

ve ticaret açığı genişledikçe ve rejimin siyasi baskısı da güçlendikçe, 27 Mayıs 1960'ta askeri bir darbe meydana gelmiştir.

Milli Birlik Komitesi darbeden sonra Meclis'i dağıtmış ve tüm siyasi partilerin siyasi faaliyetlerini durduracağını ve yeni Anayasa'nın çıkarılacağını ilan etmiştir. Bu anlamda 12 Ekim 1960'ta 94 sayılı kanunla DP döneminde oluşan basınla ilgili yasaklamaların kaldırıldığını belirtmiştir. Sonrasında Basın Kanunu'ndaki antidemokratik maddeleri kaldırma kararı vermiştir.¹⁴⁰ DP döneminde basın özgürlüğüne ve demokrasiye karşı kanun değişikliklerinin basın özgürlüğüne sendika hakkı ve af kanunu gibi olumlu gelişmeleri olduğu kısa süreliğine de olsa söylenebilmektedir. Fakat DP hükümeti'nin basını ve basının eleştirisini, Hükümet'in icraatlarını yapmasına bir engel olarak görmeye başlaması Anayasa Nizamını, Milli Güvenlik ve Huzuru Bozan Bazı Fiiller Hakkında Kanun'un çıkarılmasıyla basın özgürlüğünde geri adım atmasına neden olmuştur. Bu kanunla "27 Mayıs Darbesi"ni söz, yazı, haber, havadis, resim, karikatür ve başka araçlarla yersiz, haksız veya gayrimeşru göstermeye çalışanlar suçlu sayılmıştır. Eleştiri kabul etmeyen iktidar geri gelmiştir.¹⁴¹

15 Ekim 1961'de Meclis seçimlerle kuruldu ve darbeyle ülkeyi kontrol altına alan Milli Birlik rejimi, sivil hükümete barışçıl bir şekilde rejimi teslim etmiştir. 1961 Anayasası'nda basın özgürlüğü yasal bakımdan elde edilmiştir. Aynı zamanda önceki dönemlerde olan yasakların kaldırılmasıyla özgürlük çevresi iyice oluşmuştur. Tek partili dönemi ve DP dönemindeki basın anlayışının sonuçlarından ders almış olan Adalet Partisi, bu ortamı genişletmiştir. Bu ortam çeşitli gazetelerin görüşlerini sağlamıştır.

Fakat 1961 Anayasası'nın oluşturduğu özgürlük ortamı fazla sürmemiştir. 1970 yılı sonlarında Türkiye tekrar bir karışıklık yaşamıştır. Döneme damgasını vuran dünya krizi; ithal ekonomisine dayanan modelinin tıklandığını göstermiştir. Türkiye de ithal ikameci ekonomi politikaların sorunları ile karşılaşmıştır, 1970'li yılların sonuna doğru iktisadi krizi daha doğrudan yaşamaya başlamıştır. Tıkanan sermaye

¹⁴⁰ A.e., s.228.

¹⁴¹ Vardal, a.g.e., s.139-140.

birikimi rejimine eşlik eden siyasal kriz, yani toplumsal sınıfların siyasal partilerle bağının kopması ve kendilerini temsil edecek hükümetlerin ortaya çıkmamasının yarattığı temsil krizi, tüm alanlarda yeniden yapılanmayla aşılabilecek yapısal bir krizin varlığını göstermiştir. Dönemde siyasal ideolojilerin çeşitlenmesi ve keskinleşmesi, toplumsal sınıfların bu iktisadi, siyasal, ideolojik krizi deneyimlemelerinin ve bu krizle başa çıkmak için farklı düzeylerde verdikleri mücadeleyi göstermiştir.¹⁴²

Türkiye'nin gittikçe artan bir şekilde düzensiz olan anarşiye girdiğine karar veren TSK, 12 Mart 1971 tarihinde hükümete gönderdiği mesajında anarşiyi sona erdirmek ve Kemalizm'in ruhuna uygun olarak reformlar yapmak için TSK muhtıra vermiştir. ve eğer teklif reddedilirse, TSK hükümeti anayasal yükümlülüklerine uygun olarak tekrar çıkaracağını söylemiştir. Böylece 1973 genel seçimlerine kadar TSK'nın kararıyla Reform Kabinesi adı altında dört kabine kurulmuştur. İlk reform kabinesinde Nihat Erim başbakan olarak görevlendirilmiştir.¹⁴³

Ordunun gözetimi altında Hükümeti işleten Nihat Erim kabinesi, 1971'de 1961 Anayasası'ndaki basın özgürlüğüyle alakalı maddelerini gözden geçirip gazete ve dergileri toplatma yetkisini savcılara vermiştir. Toplatmaya neden olacak suç iddiaları da kamu düzeni ve genel ahlak gibi soyut kavramıyla belirsizlik oluşturmuştur.¹⁴⁴ Bu değişiklikler uygulanmaya başlandığında tutuklu olan ve gözaltına alınan gazeteci sayısı uluslararası ortamda dikkat çekecek boyutlara ulaşmıştır.¹⁴⁵

14 Ekim 1973'te yapılan genel seçimlerde iktidarla basın arasındaki ilişkiler önceki dönemlere göre normale dönmüştür. Hükümet artık basını düşmana çevirmemeye özen göstermiştir. Bu dönemde basın özgürlüğüne tehdit artık devlet değil, özgür düşünceye yönelik terör saldırısıydı. Petrol kriziyle başlayan ekonomik kriz, enflasyon ve sosyal kargaşa siyasal şiddeti daha da arttırmıştır. 1977'den 1980 yılına kadar çok sayıda önemli aydın, yazar ve gazeteci siyasal şiddet ve terör

¹⁴² Ebru Deniz Ozcan, "İki Darbe Arasında Kriz Sarmalı", **Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Siyasal Hayat**, Yordam Kitap, 2015, s.659

¹⁴³ Vardal, **a.g.e.**, s.149, Topuz, **a.g.e.**, s.250

¹⁴⁴ Topuz, **a.g.e.**, s.251.

¹⁴⁵ Vardal, **a.g.e.**, s.152.

yüzünden öldürülmüştür. Neredeyse gecekondü ve üniversiteler savaş alanına dönüşmüştür.¹⁴⁶

Gücün yoğunlaşmasını önlemek için üretilen 1961 Anayasasının ruhu, sosyal kargaşa karşısında düzgün çalışmamıştır. Hal böyle olunca, 12 Eylül 1980'de TSK yine harekete geçmeye karar verir. Bu darbe girişimini yapan TSK generalleri tüm yurttta sıkıyönetimi ilan edip Meclis ve Hükümeti feshetmiştir. Tüm siyasi partileri ve sendika faaliyetlerini yasakladıktan sonra tüm önemli politikacıları tutuklamıştır. Bununla birlikte, siyasi reform sürecine geçeceklerini ve sonra tekrar sivil hükümete teslim edeceğini söylemiştir. Bu “reform”un en üstünde, Milli Güvenlik Konseyi başkanı General Kenan Evren vardı.

Sıkıyönetime geçtikten sonra Milli Güvenlik Konseyi, Sıkıyönetim Komutanlığı'na TRT kurumu dâhil olmak üzere telefon, telsiz, radyo ve TV gibi çeşitli araçlarla yapılan yayın ve haberleşmeye sansür koyma yetkisini vermiştir. Ayrıca 28 Aralık 1982'de basın dâhil olmak üzere filme, söze, resime kadar bütün mesajları kontrol etme ve sansür koyma yetkisi getirilmiştir. Baskı önceki darbelere göre daha uzun sürmüştür. Süleyman Demirel gibi eski politikacıların politik faaliyetleri yasaklanmıştır. Bazı siyasetçiler duruşmaya teslim edilmiş ve çok sayıda medya kapatılmıştır.¹⁴⁷

1983'te yapılan genel seçimden sonra Turgut Özal'ın siyasi güç kaynağıyla başladığı ilk görev ise Türkiye'de ekonomik bir reforma neden olmuştur. 1983-1991 yılları arasında neoliberal paradigmaya bağlı kalmıştır.¹⁴⁸ Reformun içeriğini, 1979'da ve 1980'de yapmaya çalıştığı piyasa serbestleştirme çalışmaları oluşturmaktadır. Bu yeni sistem ülkenin pazar ekonomisine ve kapitalist düzene geçmesini sağlamıştır. Bu dönüşüm sürecinde basının büyük bir endüstri haline gelmesi ve teknolojik alt yapının çok büyük sermayelere ihtiyaç duyması ile küresel

¹⁴⁶ Topuz, a.g.e., s.253.

¹⁴⁷ A.e., s.259.

¹⁴⁸ Cenk Saraçoğlu, Tank Paletiyle Neoliberalizm, **Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Siyasal Hayat**, İstanbul, Yordam kitap, 2015, s.752

çapta yaygınlık kazanan neoliberal ekonomi politikalarının kamu yayıncılığına yönelik tehdit ve baskıları etkili olmuştur.¹⁴⁹

Pazar yoğunlaşması, rekabet ve medya şirketlerinin sendikaya yönelik politikaları, gazetecilerin hakkını zayıflatmıştır. 12 Eylül anayasasının baskıcı ve özgürlükleri kısıtlayıcı maddelerinden hareketle 2000 üzerinde basın davası açılmış ve 3000 gazeteci, yazar, sanatçı ve yayıncı sanık olarak yargılanmıştır.¹⁵⁰ Aynı zamanda 1991’de çıkarılan Terörle Mücadele Kanunu’nun 8. maddesinde belirtilen “Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı hedef alan yazılı ve sözlü propaganda ile toplantı, gösteri ve yürüyüş yapılamaz” ifadesiyle basın, radyo ve televizyon başta olmak üzere kişisel görüş ifade etmenin terör suçu sayılması sağlanmıştır.¹⁵¹

1980’de daha güçlü şekilde apolitikleşen medya, ekonomik alanında liberalleşme politikalarının yanı sıra yapı ve içerikte birçok değişiklik geçirmiştir. 80’lerin sonunda basın diğer alanlara yatırım yapan iş adamlarının eline geçmiştir. Teknolojik gelişmelerle birlikte gazete artık ticari amaçlı bir araç haline gelmiştir. Bu sermayedarlar medyanın her alanına yayılmıştır. Aynı zamanda bunun devlet tarafından desteklendiği görülmüştür.¹⁵²

1989-1993 yılları arasında basının holdingleşme sürecinde basını yürüten olgu satışından ziyade reklam gelirleri ve gazete sahibinin ana şirketinin gelirleri olmuştur. TRT tekelinin kırılmasından sonra başlatılan özel televizyon yayıncılığı, bu süreci daha da hızlandırmıştır. Büyük holdinglerin ağır maliyetini gerektiren özel televizyon yayıncılığına girmesi rekabet oluşturmaya rağmen piyasayı daha da büyüterek dinamikleri oluşturmuştur.¹⁵³

1980’li yıllarında başlayan holdinglerin ve büyük sermayenin Türk basınında yer alması 1990’larda da giderek ağırlığını kazanmıştır. Bu tarihten itibaren tüm dünyada olduğu gibi tekelleşme sorunu Türkiye’de de oluşmaya başlamıştır. Özel

¹⁴⁹ Tezcan Durna, Ayşe İnal, 12 Eylül, Medya ve Demokratikleşme Sorunu, **Mülkiye** 2010 Cilt: XXXIV Sayı:268, 2010, s.133

¹⁵⁰ A.e., s.273.

¹⁵¹ Topuz, a.g.e., s.277.

¹⁵² D. Beybin Kejanlıoğlu, **Türkiye’de Medyanın Dönüşümü**, İstanbul: İmge Kitabevi, 2004, s.279.

¹⁵³ Vardal, a.g.e., s.166.

televizyon yayıncılığının yasal engellerin kaldırılması basının medya holdinglerine dönüşüm sürecini sağlamıştır.¹⁵⁴

Özellikle 1990'ların 2.yarisından itibaren Türkiye'de, medya kuruluşlarının toplumsal sorumluluklarından uzaklaşarak kendi çıkarları ya da mensup oldukları güç odaklarının istekleri doğrultusunda yayın politikalarının yürüttükleri görülmektedir. Medyada megazinleşme olgusu bu dönemde ve halen daha önce görülmemiş biçimde devam ederken gazete okur sayısı da düşüş göstermiştir. Bu durumu toplumsal sorunlara uzaklaşmış bir yayın politika izlemesi sebeplerden biri olmuştur.¹⁵⁵

2002 tarihinde iktidara gelen AKP hükümetinin basın özgürlüğü ile ilgili tutum ve davranışları eleştirilmektedir. Eleştirilerin özeti olarak, AKP hükümetinin medya endüstrisini yeniden düzenleyerek medya kuruluşlarını kendine yakın çevrelerin elinde toplamaya çalıştığı, kendi yakın çevresine çekemedikleri üzerinde ise baskı kurma yoluna gittiği söylenmektedir.¹⁵⁶

2000'li yıllardan sonra Türkiye medyasının sahipliğinin yapısı büyük ölçüde değişmiştir. TMSF, 2001 krizinden sonra el koyduğu medya şirketlerini, 2005 yılından itibaren farklı iş adamlarına devretmeye başlamıştır. Bu devir işlemlerine AKP kendine yakın isimlerin medya sektörüne girmesini desteklemiştir. Uzan'ların tasfiyesi sonrasında iktidara gelen AKP'ye yakın isimlerin medyaya girmeye başlamıştır. Cinerin bünyesinde ATV-Sabah grubu şirketlerine el konulmasıyla birlikte değişim süreci hızlanmıştır.¹⁵⁷ Bu grubun da 2007 yılında AKP'ye yakınlığıyla bilinen bir grubun eline geçmesi ile artık medya, 'AKP medyası ve

¹⁵⁴ Suat Gezgin, "Gazteciliğin ve Türk Yazlı Basınının Kısa Tarihsel Perspektifi (Bölüm III)", **İletişim Fakültesi Dergisi**, Sayı:20, 2004, s.11

¹⁵⁵ Murat Özgen, "1980 Sonrası Türk Medyasında Gelişmeler ve Megazinleşme Olgusu", **2nd International Symposium "Communication in the Millennium"**(Vol.2) March 17-19, 2004 s.476

¹⁵⁶ Ceren Saran, Medyada Mülliyet İlişkileri: AKP Döneminde Medya Sahipliğinde Yaşanan Değişimler, **I. Uluslararası İletişim Bilimi ve Medya Araştırmaları Kongresi**, 12-15 Mayıs, 2014, s.355-367

¹⁵⁷ Vahdat Mesut Ayan, **AKP Devrinde Medya Alemi**, Yordam Kitap, İstanbul, 2019, s.70-75

diğerleri' şeklinde yapılanmıştır.¹⁵⁸ Böylece 2008 sonu itibariyle, hem yazılı hem de görsel medyada hükümet yaklaşık yüzde 50'lik bir gücü yakalamıştır.¹⁵⁹

2006'da gazetecilerin "terör örgütleri" tarafından yapılan açıklamaları ve propagandaları dağıtması durumunda üç yıla kadar hapsedilmesine izin veren yeni bir terörle mücadele yasası çıkarılmıştır. Freedom House'ın "Freedom in the World Country Reports: Turkey" raporuna göre, terörle mücadele yasası himayesinde savcılık 2010 yılında yaklaşık 150 gazeteciye tutuklamıştır. 2012 yılının Nisan ayına kadar çoğu terörle mücadele yasasını ihlal ettiği iddiasıyla yargılanan 100'den fazla gazeteci gözaltına alınmıştır. Gazetecileri Koruma Komitesi'nin raporuna göre Türkiye 2018 tarihinde 68 tutuklu gazeteciyle dünyada en çok tutuklu gazetecinin bulunduğu ülkedir.¹⁶⁰

Medya gruplarından Doğan Medya Grubu'na çıkarılan 826 milyon TL'lik astronomik vergi cezası çoğu insan tarafından iktidarla kavganın bir sonucu olarak algılanmıştır.¹⁶¹ Sonra tekrar Ergenekon ve Balyoz Darbesi davaları sırasında medyaya ordu ve FETÖ ile ilgili başka kısıtlamalar getirildiği ortaya çıkmıştır. Gezi Parkı ile birlikte 2013'te yeni kısıtlamalar ortaya çıkmıştır ve 2016 yılındaki "yolsuzluk skandalı" ve darbe girişimi sonrasında da kısıtlamalar getirilmiştir.¹⁶²

Basın özgürlüğünün yasal yönü hakkında konuşulduğunda, özgürlüğü desteklemeyen ve askeri bir bakış açısıyla şekillendirilmiş güvenlik anlayışına dayanan Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Yasası'nın kısıtlayıcı maddeleriyle karşı karşıya kalınmaktadır. Anayasa'da basın özgürlüğünü güvence altına alma iddiasıyla oluşturulan pek çok maddeye aykırı olduğu kolayca görülmektedir. Güvenlik durumuna göre değişen derecelerde kısıtlamalar içeren bazı maddeler son değişiklikler ile nispeten geliştirilmiştir.

¹⁵⁸ Adaklı, G., "2002-2008: Türk Medyasında AKP Etkisi", **AKP Kitabı: Bir Dönüşümün Bilançosu**, Ankara: Phoenix Yayınevi, 2013, s.559-613.

¹⁵⁹ L. Doğan Tılıç, **Utaniyorum ama Gazeteciylim**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2009, s.419

¹⁶⁰ Committee to Protect Journalist(CPJ), Journalists Imprisoned (Çevirimçi), https://cpj.org/data/?status=Imprisoned&start_year=2018&end_year=2018&group_by=location_sorted, 2.12.2019.

¹⁶¹ L. Doğan Tılıç, a.e., s.411

¹⁶² Vahdat Mesut Ayan, **a.g.e.**, s.47-251

Sözü edilen yasalarda yer alan ve basın özgürlüğünü kısıtlayıcı içeriklere sahip olan maddelerde, AKP iktidarı döneminde bir takım değişiklikler yapılmıştır.

2002 yılında 3813 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 7. ve 8. maddelerinde yapılan değişiklikler, düşünce ve ifade özgürlüğündeki kısıtlamaları ve özgürlüklerin genişlemesi yönünde atılan bazı önemli adımları içermektedir. Ayrıca ifade özgürlüğü konusunda en çok dikkat çekilen "devletin bölünmezliğine karşı propaganda" başlıklı terör yasasının 8. maddesi Türkiye'nin uluslararası duruşuna olumsuz etki eden tüm olguları kaldırmak için silinmiştir. Bu gelişmelerin yanı sıra, sık sık eleştirilen Terörle Mücadele Yasası'na dayanan uzun vadeli yayın yasakları ifade özgürlüğünün ve medya özgürlüğünün bir parçası olarak uzun vadeli yayın yasaklarını geri çevirmiştir.¹⁶³

Türkiye'de genel olarak yargı pratiğinin ve basın yasasının uygulandığı temel sorun; yasaları uygulayanların, özgürlüklerin zorunlu olduğunu ve kısıtlamaların istisnai olduğunu düşünecek kadar olgun perspektiflere sahip olmamalarıdır. Bu durum basın özgürlüğünü olumlu yönde etkileyen diğer faktörler göz önünde tutulduğunda değişebilmekte; siyasi ve ekonomik yapının iyileştirilmesi ve daha sağlıklı profesyonel bir medya kültürünün inşası için kısıtlayıcı bir zihniyetle hâkimlerin olumsuz davranışlarını sürdürmesini önlemektedir.¹⁶⁴

Böylece günümüz AKP döneminin mülkiyet yapısının değişiminin, siyasi durumuna etki eden ulusal ve uluslararası nedenlerden dolayı oluşan basın özgürlüğüne yönelik yasal değişiklikler, medya-iktidar ilişkisinde oto sansürü etkileyen dinamik bir sürecin parçasıdır. Medya kuruluşlarının siyasi araçlaştırılmasıyla birlikte bu süreçte oluşan medya sahipliğinden dolayı Türkiye'nin basın özgürlüğü kısıtlanmaktadır.

2.2. Medyada Sansür ve Otosansür Tanımı ve Kavramsal Çerçevesi

Oxford Sözlüğü, sansürü (Censorship) "Politik olarak kabul edilemez, yakışsız veya güvenlik için tehdit olarak sayılan kitap, film, haber vb. parçaların

¹⁶³ Fahrettin Altun & İsmail Çağlar & Turgay Yerlikaya, *Press Freedom In Turkey Myths And Truths*, Seta, 2016, s.79.

¹⁶⁴ Altun & Çağlar & Yerlikaya, *a.g.e.*, s.83.

bastırılması veya yasaklanması” olarak tanımlamaktadır.¹⁶⁵ Sansür, TDK’daki anlamıyla “Her türlü yayının, sinema ve tiyatro eserinin hükûmetçe önceden denetlenmesi işi, sıkı denetim”i olarak tanımlanmaktadır.¹⁶⁶ Kuzey Kore’nin Kore dili sözlüğüne göre sansür (검열) kelimesi “Düşünceler, bilgiler ve seviyeler gibi şeyleri incelemek” olarak tanımlanmaktadır.¹⁶⁷

Yukarıdaki sözlükbilimsel anlam, iki ülkenin sansür anlayışını karşılaştırmayı mümkün kılmaktadır. Sözlükteki anlamlarına göre, Türkiye’de sansür yayınlar ve eserler gibi nesnelere uygulanan kısıtlama anlamına gelmektedir. Fakat Kuzey Kore’nin sansür anlamının Türkiye’den farklı bir görüşe sahip olduğunu görülmektedir. Kuzey Kore’nin sansür tanımında sansür uygulanan nesneyi belirtmemektedir. Yayınlar ve eserler dâhil bireyler ve kuruluşlara da sansür uygulanabilmektedir.

Sansür, doğrudan ve dolaylı şeklinde ayrılmaktadır. Doğrudan yöntem, medya yasası, basın kuralları, ön tarama, kara liste ve vergi soruşturması gibi hükümetin (veya temsilci birimlerin) aldığı önlemleri ifade etmektedir. Bu yöntem, etkinin hemen gerçekleşmesi, etki ve direncinin de büyük olması dezavantajına sahiptir. Özellikle, demokratikleşme ilerledikçe içeriklerin ve ifadelerin kontrolü ile ilgili önlemlerin çoğunun korunması zordur.¹⁶⁸

Sonrasında dolaylı yöntemlerden biri “Piyasanın sansürü”dür. Piyasa bu alanda yeni ve önemli bir unsurdur. Liberalizm, piyasayı kurtarıcı ya da karar verici olarak sunmuştur, ancak artık yeni bir sansür uygulayıcı olarak tanımıştır. Özellikle, liberalistler, basın özgürlüğü ile doğrudan ilgili olan medya şirketlerinin bağımsızlığı ve özerkliğinden ayrılması ve mal sahiplerinin hegemonyasını güçlendirmesi pazarın demokratik potansiyelini tehdit ettiği söylemektedir. Hükümetin medya pazarına yönelik politikası da pazar sansürüyle yakından bağlantılıdır. Medya sahipliğinde oluşan yoğunlaşma, basının asıl görevi olan siyasal ve sosyal gücün yolsuzluklara

¹⁶⁵ <https://en.oxforddictionaries.com/definition/censorship>, 01.05.2019.

¹⁶⁶ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cd1c90245ff73.38807974, 01.05.2019.

¹⁶⁷ http://www.uriminzokkiri.com/uri_foreign/dic/index.php, 01.05.2019.

¹⁶⁸ H.J.CHO, Conceptualizing Self-Censorship as a Press Control, Journal of Communication Research 54-3, 2017, s. 47.

karşı bekçilik etmekten vazgeçip ekonomik karının oluşmasında önemli etkiye sahip olan politik ve sermaye gücüne hizmet etmektedir. Bu durumda, piyasa kontrolü devlet kontrolünden çok farklı olmamaktadır.¹⁶⁹

Medya sektöründe tekelleşme, düşünce ve anlatımda çoğulculuğa kötü etki yaratmaktadır. Kitle iletişim araçlarının yalnız ekonomi açısından yönetilmesi düşünce ve anlatım özgürlüğü kısıtlar. Aynı zamandan medyanın sahipleri iktidarı paylaşmak ve hükümetten çıkarlar sağlamak için uzlaşmaktadır. Bu sürecinde gazeteciler baskı altında olmaktadır.¹⁷⁰

Resmi olmayan diğer sansür yöntemi olarak “otosansür”e değinmeden geçmek mümkün değildir. Sadece metne bakıldığında, otosansür “kendi kendine uygulanan sansür” anlamına gelmektedir. Genellikle otosansür dıştan kaynaklanan sansürü içselleştirmektedir. Franklin ve arkadaşlarının “Key Concepts in Journalism Studies” adlı eserinde, “gazetecilerin belirli bakış açılarını veya güçlerini dışlayan ve egemenlik bakış açısını zorlayan bir düşünme süreci” olarak tanımlanmıştır. Otosansür sansür uygulayan bir sistem (otoriter) veya örgüt (hiyerarşik kontrol) olduğu için sansürden neredeyse hiçbir farkı yoktur. Kendi kendine sansür, gazetecilerin kendilerini sansüre karşı korumak için sansürlediği durumdur.¹⁷¹ En ölümcül otosansür biçimi, bir haber makalesinin belirli bir şekilde yazıldığında karşılamak tehlikeli sonuçlardan korkması nedeniyle yazmaması durumunda ortaya çıkmaktadır. Bu tanımın anahtar kelimeleri “gönüllü”, “tahmin” ve “korku”dur. Riski gönüllü olarak tahmin eden gazeteciler korkudan kendilerini teftiş etmektedir.

Otoriterizm ve totaliterlik meşru olmadığından dolayı bilgiyi kontrol etmeye çalışırlar, çünkü ülke içinde ve dışında kendilerini teşvik edecek kadar güçlü değillerdir. Öte yandan, uygun bir demokratik sistem basın özgürlüğünü garanti altına almaya çalışmaktadır, çünkü bilgi tüketimi sürecinde meşruiyet yaratılmaktadır. Ancak, bu tür bir demokrasi, bazı gelişmiş ülkeler dışında nadiren bulunur. Özellikle, 1980'lerden bu yana demokratikleşme eğilimini izleyen ülkelerin çoğu

¹⁶⁹ A.e., s.49-50.

¹⁷⁰ Topuz, a.g.e., s.347.

¹⁷¹ B. Zelizer & S. Allan, **Keywords in News and Journalism Studies**, Berkshire: Open Univ. Press, 2010, s.140.

olgunlaşmamış demokrasi, özgür olmayan demokrasi gibi otoriterizm ve demokrasinin ortasındaki sistemi sürdürmektedir. Sansürün nihai amacı, nesnenin içine sığan otosansürdür. İçselleştirilmiş veya gönüllü uygulanan otosansür, sansürün amacını gerçekleştirmektedir.

2.2.1. Türkiye’de Sansür ve Otosansür Uygulamaları

Siebert ve arkadaşların Four Theories of the Press eserinde medyanın her zaman bulunduğu toplumun sosyal ve politik yapısını gösterdiği vurgulamaktadır. Özellikle bireyler ve iktidar arasındaki çeşitli ilişkileri tanımlayan kontrol sistemini yansıtan medyayı anlamak için medyanın bulunduğu topluma odaklamak gerektiğini belirterek Otoriter başta olmak üzere Liberal, Sosyal Sorumluluk, Sovyet Komünizm modelleri ortaya konulmuştur.¹⁷²

Sosyal Sorumluluk kuramı söyleyecek bir şeyi olan herkesin medyayı kullanma hakkına sahip olduğuna ve medyanın mülkiyet yapısının tekeleşmesi ve etkinin büyümesine göre sosyal sorumluluk alması gerektiğine inanmaktadır. Başka deyişle, basın sınırsız özgürlüğe sahip değil ve ancak medya kamuoyu tarafından ve gazetecinin etiği tarafından kontrol edilmesi gerektiğini söylenmektedir. Sosyal Sorumluluk kuramına göre bireyin kendisine tanınmış olan özgürlük hakkını kullanabilmesi için, gerekli alt yapının oluşturulmasının yanı sıra bazı düzenlemelerin de yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.

“Bu bağlamda, Türkiye Cumhuriyeti anayasalarına baktığımızda gerek 1961, gerekse 1982 Anayasası’nın basında toplumsal sorumluluk kuramında ortaya konulmuş¹⁷³ olan pozitif (ya da aktif) özgürlük anlayışı tanımına uygun düşen bir basın özgürlüğü anlayışını benimsemiş oldukları açıkça görülmektedir.”¹⁷⁴

¹⁷² Siebert, F. & Peterson, C. & Schramm, W., **Four Theories Of The Press: The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility And Soviet Communist Concepts Of What The Press Should Be And Do**, Champaign, University Of Illinois Press, 1956, s.2-3

¹⁷³ 1961 Anayasası’nın 22. maddesinin ikinci bendinde ve 1982 Anayasası’nın 28. maddesinin üçüncü bendinde şu hüküm bulunmaktadır; “Devlet basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır”

¹⁷⁴ Murat Özgen, **Gazetecinin Etik Kimliği**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2002, s.128

Paolo Mancini ve Daniel Hallin Karşılaştırmalı İletişim Sistemleri çalışmasında klasik Four Theories of the Press modellerini eleştirerek “Kutuplaşmış Çoğul Model”, “Demokratik Korporatist Model” ve “Liberal Model” çeşitleri üzerinde çalışma sürdürmektedir. Gazete endüstrisi, siyasal paralellik, profesyonellik, devletin rolü olarak dört değişken üzerinde 18 ülkenin medya sistemini incelemiştir.

Üç modelden “Kutuplaşmış Çoğul veya Akdeniz Modeli”nde gazete endüstrisi değişkeninde düşük baskı sayısı ve siyasal elit basın özelliklerini taşımaktadır. Siyasal paralellik değişkeninde siyaset, yayın sisteminde ağırlığını göstermektedir. Ayrıca profesyonellik değişkeninin düşük olduğunu ve devletin rolünde güçlü müdahale ve sansür dönemleri yaşadığını göstermektedir.¹⁷⁵

Mine Gencil Bek “Karşılaştırmalı Perspektiften Türkiye’de Medya Sistemi” çalışmasında Türk medya sisteminin P. Mancini ve D. Hallin’in üç modelinden Yunanistan, İspanya, Güney ve Latin Amerika medya sistemlerini kapsayan Kutuplaşmış Çoğul veya Akdeniz Modeli’ne benzediğini belirtmiştir. Bek’e göre, iktidarın parti tarafından kontrol edilmesi durumu, farklı sektörlerle birleşerek büyüyen medya grupları tarafından gerçekleştirilmektedir ve onların siyasal baskı aracı olarak iktidar mücadelelerinde medyayı kullandığı görülmektedir.¹⁷⁶

Burada görüldüğü gibi günümüzde hak ve özgürlüklerin tanınması yeterli değildir. Bu hak ve özgürlüklerin etkin ve kullanılabilecek duruma getirilmesi aşamasında devletin gerekli ortam ve koşulların sağlaması ve korunması önemli bir unsur olarak sayılmaktadır.¹⁷⁷

Türkiye'nin medya sansürü, Kuzey Kore sansür yöntemlerine kıyasla resmi ve resmi olmayan yöntemlerin karışımı şeklinde görülmektedir. Freedom House’un 2017 Türkiye raporuna göre, Türkiye iktidarı son on yılda basın özgürlüğünde ciddi bir düşüş yaşamış, agresif bir şekilde çok sayıda gazeteciye hapse atmak ve eleştirel raporları cezalandırmak için ceza kanunu ve terörle mücadele yasalarını kullanmıştır.

¹⁷⁵ Hallin, D. C. & Mancini, P., **Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics**, Cambridge University Press, 2004.

¹⁷⁶ Mine Gencil Bek, “Karşılaştırmalı Perspektiften Türkiye’de Medya Sistemi”, **Mülkiye** 2010 Cilt: XXXIV Sayı:269, 2010.

¹⁷⁷ Murat Özgen, a.e., s.129

Hükümet ayrıca, büyük medya gruplarındaki mülkiyet değişikliklerini teşvik etmek veya düzenlemek için devletin yasal kaldıraçlarını ve devletin ekonomik kaldıraçlarını kullanmıştır.

ABD merkezli düşünce kuruluşu Freedom House'ın Türkiye'nin basın özgürlüğü hakkında yazılan "Freedom of the Press 2017:Turkey" adlı raporunda Temmuz 2016'daki darbe girişiminin ardından Türkiye'nin medya özgürlüğü çarpıcı bir şekilde kötüleştiği belirtmiştir. Rapora göre Darbe girişimi durdurulduktan sonra hükümet olağanüstü hal ilan etmiş ve darbeyi desteklemek veya işbirliği yapmak suçuyla bürokrasiyi, silahlı kuvvetleri ve sivil toplum örgütlerini yeniden düzenlemeye başlamıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, FETÖ'yü darbenin beyni olarak belirtmiştir ancak tasfiye etme kapsamında solcu ya da PKK ve FETÖ bağlantısı olduğundan şüphelenilenleri hedef almıştır.¹⁷⁸

Bu süreçte basın, baskıdan özellikle etkilenmiştir. Gazeteler, televizyon ve radyo kanalları, haber ajansları, dergiler, yayınevleri ve haber siteleri dâhil olmak üzere 150'den fazla medya kuruluşu PKK ve FETÖ bağlantısı olma gerekçesiyle kapatılmıştır. Aralık ayı itibarıyla Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ), Türkiye'de en az 81 gazetecinin tutuklandığını iddia etmiştir. 2.700'den fazla medya çalışanı işten çıkarılmıştır veya istifaya zorlanmıştır.

2.2.2. Kuzey Kore'de Sansür ve Otosansür Uygulamaları

Siebert ve arkadaşlarının Four Theories of the Press eserinde Schramm, Sovyet Komünizm Teorisi'yle komünist basını nitelemiştir. Soğuk Savaş'ın sonlandırılmasından sonra bu Dört Teoriyi eleştiren modeller ortaya çıkmasına rağmen Kuzey Kore medyasını açıklayan uygun modelin Sovyet Komünizm Modeli olduğunu söylemek mümkündür.

Sovyet komünizm teorisinde medya, Komünist Parti'nin üstünlüğünü korumaya yönelik politik ihtiyaca göre yönetim gücü olarak kullanılmaktadır. Basın bir özel sektöre değil, devlete ait olarak ekonomik (kârlı) amacın dışında tutulmuştur.

¹⁷⁸ Freedom of the Press 2017:Turkey (Çevirimçi), <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2017/turkey>, 30.11.2019,

Ancak, devletin tam kontrolüne rağmen “hakikat” konuşma özgürlüğünün güvence altına alındığını savunmaktadır. Aksine, kapitalist devletlerde medya kapitalist kontrol altında olduğundan dolayı Marksizm “hakikat”ın söz etme özgürlüğü olmadığını iddia etmektedir.

Kuzey Kore, Sosyalist Anayasa'sı sözlü ifade özgürlüğünü tanımaktadır. Fakat yukarıda Sovyet Komünizm Teorisi'nde bahsedildiği gibi Kuzey Kore'nin özgürlük ve sansür anlayışı bilindiğinden farklıdır. Kuzey Kore'nin yukarıda belirtilen yasaları ve basına yönelik anlayışı çerçevesinde, sansür, basın özgürlüğünü engelleyen bir araç olarak görülmemekte sosyalist sistemin korumasına rehberlik eden bir araç olarak görülmektedir.

Kuzey Kore'de basın özgürlüğü temel olarak sosyalist sistemi korumak nedeniyle sınırlıdır. Kuzey Kore'nin sansürü tamamen yayım öncesinde işlemektedir. Kuzey Kore medyasında yer alan haberlerin çoğu, medya kurumunun üst düzey yetkilileri tarafından düzenlenen planlı haberlerdir. Bu nedenle konu seçimi, haber toplama ve edit gibi tüm işlem süreci propaganda amacıyla yapılmaktadır.

Ayrıca basın özgürlüğünün Kuzey Kore medyasından beklenmesi yapısal olarak zordur. Daha önce belirtildiği gibi, Kuzey Kore basını partiye, kabineye ve sosyal kuruluşlara aittir ve personel, finans ve tesisler gibi tüm işletme hakları düzenleyici otoriteler tarafından kontrol edilmektedir. Doğal olarak doğrudan ve sınırsız bir basın özgürlüğünden söz edilemez. Yazılan tüm yazılarda yayım öncesinde sansür uygulamasına içkin olarak denetim mekanizmaları işlemektedir. Buradan hareketle, medya kanalları ve gazeteler, editörün denetiminden geçer ve sansür departmanı tarafından sansürlenir ve en sonunda İşçi Partisi'nin propaganda dairesi tarafından son incelemeye tabi tutulur.¹⁷⁹

Kuzey Kore'nin basın sansür sistemi genel olarak resmi yöntemle liderin emirleri veya İşçi Partisi'nin mevduatlarıyla oluşturulmuştur. Yasal olarak üst düzeylerin basına yönelik kontrol etme zorunluluğu bulunmaktadır. Aynı zamanda medya kuruluşları ve gazeteciler dâhil olmak üzere tüm işçilerin atanması hükümet

¹⁷⁹ J.C.LEE, a.g.e., s.31-32.

tarafından gerçekleştiği için otosansürden etkilenmektedir. Hükümetin sansür uygulama yönteminin tam anlamıyla resmi ve medya kuruluşunun dışından kaynaklandığını söylemek mümkündür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE VE KUZHEY KORE MEDYALARI ÜZERİNDEN SANSÜR UYGULAMALARININ ELEŞTİREL SÖYLEM ÇERÇEVESİNDEN ANALİZİ

İktidar sahipleri, statükolarını sürdürmek ve mevcut durumlarına tehdit oluşturabilecek düşünceleri ortadan kaldırmak için medya aracılığıyla mücadele vermektedirler. Bu mücadele sürecinde egemen söylemlerin haber dili içinde sunulma biçimini ve uygulanan sansür olgularını ortaya çıkarmak için Van Dijk haber söylem analizi temel alınarak Türkiye ve Kuzey Kore basınındaki haberler incelenecektir.

3.1. Kuramsal Temel ve Yöntem

3.1.1. Eleştirel Söylem Analizi

Haber, belli bir söylem türü oluşturur. Haber, bir toplum ve kültürün izninde ve kabul ettiği sürece toplumun sağduyu evrenselliğine dayanan bir sembol sistemi olarak bilinir. Başka bir deyişle, haber, yalnızca gazeteci ve okuyucu gibi kişisel boyutuyla değil, aynı zamanda toplum ve kültür ilişkisinde bir anlamı olan sosyo-kültürel bir söylem olarak kabul edilebilir.

Söylem ve toplum arasındaki ilişki toplumda paylaşılan bilgiler, inançlar, tutumlar, ideolojiler ile ifade edilen sosyal kognisyon vasıtasıyla bağlanmaktadır. Haber söylemi belirli sosyal kognisyonun oluşumunu destekler ve oluşan sosyal kognisyon bireyleri ve toplumun ilişkisini oluşturur. Söylem toplumsal gelişme ve değişimde en önemli temel unsurlardan biridir.

Eğer söylem bir iletişim ve etkileşim süreci olarak tanımlanırsa, eylem kavramı temel olarak eylemin niyeti veya amacını içerdiğinden dolayı söylem ve iktidar arasındaki ilişki daha önem taşımaktadır. Sosyal güç, genellikle hegemonya olarak tanımlanır. Hegemonya, insanların güç yapılarını doğal ve normal gibi hissetmelerini sağlar ve kendileriyle aynı fikirdeymiş gibi hissettirir. Bunun için hiçbir emir veya istek gerekli değildir. Bu hegemonya söylemsel güç kullanmanın bir yoludur. Birçok

medya eğitim, reklam ve propaganda gibi kamu söylemleri yoluyla gücünü kullanmaktadır. Dolayısıyla söylem hem güç kullanma aracı hem de gücün kendisidir.¹⁸⁰

İktidar, söylem üzerindeki denetim yoluyla toplumu egemenliği altına almak için söylemi kontrol etmeye çalışır. Kontrol yalnızca içerik veya format için değil, aynı zamanda bağlam bilgileri için de geçerlidir. Örneğin sosyoekonomik analiz yoluyla söylem üreten kurumun sahipliğinin söylem kontrolü ile nasıl ilişkisi olduğu açıklanabilir. Söylem üreten kurumun sahibi editörlerin ne yayınlayıp yayınlamadığı kontrol eder. Konsensüs oluşumunda sosyal ilişkiler kimi zaman müzakere kimi zaman ittifak süreci yaşar. Ancak, sosyal güç rutin olarak söylem üzerinde uygulanır ve kullanılır.

Eleştirel Söylem Analizi, Fowler ve Kress gibi İngiltere ve Avustralya'dan öncü eleştirmen dilbilimcilerin ve İngiliz söylem analisti Fairclough ve Hollandalı dilbilimci Van Dijk'ın yaklaşımlarından birleştirilip üretilen teoridir. 1970'lerin sonunda, Roger Fowler ve diğer bazı öncüler, dil bilimcilerin dilin nesnel bir tanımına bağlı olduğunu aynı zamanda dil ve kullanımında “neden” ve “nasıl” diye soruları görmezden gelirken “ne” gibi soruları keşfetmeye odaklandığını hissetti. O sıralarda, söylemin toplumsal ve tarihi arka planının yanı sıra olay süreçlerinin dilbilimsel analizde artık göz ardı edilmemesi gerektiğini ileri sürmüştür. Böylece, konuşmacıların veya yazarın düşüncesiyle ayrılmaz bir şekilde bağlanmış bulunan işaretler ve anlam, sosyal ve tarihsel koşullar arasındaki ilişkiye dair bir soruşturma çağrısında bulunmuşlardır.¹⁸¹ Dil ve ideoloji arasındaki ilişkiye dair araştırmalar gittikçe eleştirel söylem analizi olarak geliştirilmiştir.

Söylem Analizin önüne ‘Eleştirel’ kelimesinin eklenme sebebi, mevcut söylem analizi ile ESA'nın farklı olmasından dolayıdır. Mevcut söylem analizi genel olarak tarafsız bir değere sahip bir konumla ilerlerken, ESA toplumunda saklı olan söylem, güç ve egemenlik ilişkisini ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Bu hedef Foucault'nun iktidar sürecinin fiziksel güçten ziyade söylem yoluyla olduğunu vurgulayarak

¹⁸⁰ T. A. Van Dijk, **News Analysis**, Lawrence Erlbaum Associates, 1988, s.20-21.

¹⁸¹ Fairclough, N, **Language and Power**, London, Longman, 1989.

iktidar ve söylem arasındaki ilişkiye odaklanmasıyla paralel yürümektedir. Başka deyişle, ESA toplumun sürdürülmesinde temeli olan eşitsiz güç ilişkilerini ortaya koymakta ve sosyo-politik egemenliğin yeniden üretilmesinde söylemin rolünü ortaya çıkarmaya çalışır.¹⁸²

Van Dijk ve Fairclough'ın görünüşte tarafsız olan haber dilin bile şeffaf ve nesnel bir şekilde gerçekleri temsil etmediğini ancak sosyal bağlamlarının değerleri, inançları ve uygulamaları ile çeşitli şekillerde ideolojik ve ilgili olduğunu belirtmektedir. Eleştirel Söylem Analiz, sosyal konulara odaklanmakta ve medya söylemlerinin iktidar tarafından kötüye kullanımı ve baskın grupların ideolojik lehine hükmetmelerindeki rollerinde özel ilgi göstermektedir.¹⁸³

Van Dijk, medyadaki etnik önyargıların ve ırkçılığın yeniden üretilmesindeki rolünü incelemek için mültecilere, göçmenlere ve azınlıklara ilişkin haberleri analiz etmiştir. Van Dijk'ın ESA açısından haber söylem analizi haber olaylarını ve gerçekleri söyler, ancak aslında haber yoluyla söylemek istediklerinin farklı olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle bir haberin ne dediğini analiz ederek haberde içeren ideolojisini anlayabilmektedir.¹⁸⁴

3.1.2. Araştırma Yöntemi

Araştırma çerçevesinde Türkiye'de Brunson'ın terör örgütleri adına suç işlediği ve casusluk iddiasıyla tutuklanması ve Kuzey Kore'de Warmbier'in Kuzey Kore aleyhine düşmanca hareketi suçuyla tutuklanması konuları söylem analizine tabi tutularak Türkiye ve Kuzey Kore'nin ABD'ye karşı söylem oluşumu incelenmektedir. Bu süreçte iki ülkenin yazılı medyasında söylem üretimine uygulanan sansür olgusu karşılaştırılacaktır.

Türkiye medyasında hem mülkiyet hem de söylem yapısıyla iktidar yakınlığı ile bilinen Sabah, Takvim, Yeni Akit, Türkiye, Hürriyet gazetelerinin Brunson'ın tutuklanmasıyla ilgili haberleri incelenmiştir. Kuzey Kore medyasında üretilen

¹⁸² Sibel Karaduman, "Eleştirel Söylem Çözümlemesinin Eleştirel Haber Araştırmalarına Katkısı ve Sunduğu Perspektif", *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2017, s.38-39.

¹⁸³ Van Dijk, T. A, *Racism in the Press*, New York, Routledge, 1991, s.12.

¹⁸⁴ Devran, Y. *Haber, Söylem, İdeoloji*, İstanbul, Başlık Yayın Grubu, s.207.

söyleme ilişkin iktidar kurumunun kontrolü altındaki Rodong, DPRK Today, KCNA, Chosun Shinbo gazetelerinin Warmbier'in tutuklanması ile ilgili haberleri ele alınmıştır. Muhalefet gazetelerinin araştırmaya dâhil edilmemesinin sebebi ise öncelikle Kuzey Kore'de muhalefet gazetesinin bulunmamasıdır. Ayrıca bu araştırma iktidarının söyleminin medya vasıtasıyla üretilmesini ve yeniden üretilmesini incelemeye çalıştığından mevcut iktidara yakın medyalar seçilmiştir.

Türk medyasında Brunson'ın ilk tutuklandığı 9 Aralık 2016 tarihinden serbest bırakılıp ABD'ye geri döndüğü 12 Ekim 2018 tarihine kadar gazetelerde yayınlanan haberlerden on tanesi haber analizine tabi tutulmuştur. Kuzey Kore medyasında Warmbier'in ilk tutuklandığı 2 Ocak 2016 tarihinden ABD-Kuzey Kore ilişkisinin olumlu olduğu 6 Mart 2018 tarihine kadar Kuzey Kore medyalarında yayınlanan yazılı haberlerden on tanesi analiz edilmiştir.

Analiz yöntemi olarak, Van Dijk'ın eleştirel söylem analizi yöntemi uygulanmıştır. ABD karşıtlığının haber söylemi üretenlerin çıkarlarıyla ve politik, ekonomik ve sosyal koşullarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, haber söyleminin analizi yoluyla, ABD karşıtı söylem oluşumunu etkileyen bağlam unsurlarının göz önüne alınması gerekliliği doğmuştur. Böylece haber söylemi oluşumunda uygulanan sansür unsurları görülecektir.

Van Dijk'a göre haber; toplum, kültür ve siyasetin yanı sıra gazetecilerin ve hatta okuyucuların psikolojisine bağlı olarak üretilir. Bu nedenle haberin özünü sadece belirli unsurları vurgulayarak açıklamak mümkün değildir. Haberin nasıl seçildiği, nasıl tanımlandığı ve nasıl ifade edildiği gibi haberin söylem yönünün dikkate alınması gerekmektedir. Van Dijk, söylem analizinin sadece metin çözümlemesini değil, metnin bilişsel, toplumsal, kültürel ve tarihsel bağlamları arasındaki ilişkiyi göz önünde bulundurmak gerektiğini savunmaktadır. Söylem analizinin ana konusu, metin üretimi ve okuyucuların anlama süreci, dil kullanıcıları arasındaki etkileşim, söylemin sosyal ve kültürel işlevleridir.

Van Dijk'ın söylem çözümleme modeli Makro Yapı ve Mikro Yapı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Makro Yapı, tematik analiz ve şematik analiz alt başlıkları altında incelenmektedir.

Başlık, haber girişi ve fotoğrafını ele alan makro yapıya yönelik tematik analiz, mikro yapısal analizden daha bütüncül bir bakışa açısı gerektirir. Çünkü başlık ve haber girişi gibi sezgisel terimler daha kapsamlı ve bütünsel bir aşamada açıklanmalıdır. Tematik makro yapısal analiz metnin genel temasını netleştirmekte ve bilgilerin gazeteciler tarafından nasıl özetlendiğini, silindiğini ve genelleştirildiğini göstermektedir. Bu makro yapı ve bilişsel süreç, gazeteciler tarafından haber üretilmesi ve okuyucuların haberleri anlama ve hatırlama sürecinde önem taşımaktadır. Böylece makro yapıyı tematik analiz ederek başlıkların ve haber girişinin nasıl yazıldığı ve haber kaynaklarının nasıl özetlendiği anlaşılmaktadır.

Makro yapıya yönelik şematik analiz sırasında haber metninde yer alan ana olayın sunumu, ardaan ve bağlam bilgisi gibi alt yapıların analizi yoluyla anlamsal boyut ortaya konulmaktadır. Şematik analiz, haber olayı hakkındaki bilgileri ve ana olayın ele alınış biçimini değerlendirmektedir. Ayrıca bağlam ve ardaan bilgilerini de içermektedir.

Mikro yapı analizinde ise sentaktik çözümleme, bölgesel uyum, sözcük seçimleri ve retorik çözümlemeleri yapılmaktadır. Sentaktik çözümlemede, cümlelerin kullanım yapılarına bakılmaktadır. Sözcük seçimleri ise ideolojik yapılanma açısından önem taşımaktadır, çünkü seçilen kelimeler basının ideolojisini yansıtmaktadır. Haberin retoriğinde ise haberin ikna edici olması için görgü tanıklarının ifadesine başvurulmaktadır.

3.2. Türkiye Basınında Yer Alan Brunson Haberlerinin Analizi

Türkiye ve ABD ilişkilerinde büyük bir kriz yaşatan ve iki ülkenin karşılıklı yaptırımlar uygulama sürecini başlatan Brunson krizi hem diplomatik anlamda hem de ekonomik anlamda tarihin en kritik noktası olmuştur. Eylül 2016'da Andrew Craig Brunson'ın 'milli güvenliği tehdit eden faaliyetlerde bulunduğu' iddiasıyla sınır dışı edilmesine karar verilmiştir. 9 Aralık 2016 tarihinde 15 Temmuz soruşturmasındaki gizli tanığın ifadesi üzerine terör örgütleri FETÖ ve PKK bağlantılı olduğu gerekçesiyle tutuklanmıştır.

16 Mayıs 2017’de Türkiye ve ABD zirvesinde Trump’ın, Brunson’ın serbest bırakılması talebinde bulunmasından itibaren olay siyasallaştırılmaya başlamış ve gündeme getirilmiştir. Artık Brunson mevzusu iki ülkeyi güç ölçme durumuna getirmiştir. 28 Eylül 2017’de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Beştepe’de yaptığı konuşmasında “Papazı bize verin. Bir papaz da sizde var. Siz de onu bize verin” ifadesini kullanarak takas teklif etmiştir.¹⁸⁵

ABD’li senatörler ve kongre üyelerinin Brunson’ın serbest bırakılmasını istemesine rağmen yargı süreci devam etmiştir. 16 Nisan tutukluluğa devam kararı alınması ve 7 Mayıs tahliye talebinin reddedilmesiyle iki ülkenin ilişkisi gergin bir noktaya varmıştır. Başbakan Yardımcısı Bozdağ ABD’nin F-35 savaş uçakları karşılığında Brunson’ın serbest bırakılmasını talep etmesini bir tehdit olarak nitelendirmiştir. 26 Temmuz’da ABD’nin Türkiye’ye karşı yaptırım uygulayacağını bildirmesinin ardından Türkiye ekonomik açıdan büyük kriz yaşanmıştır. Türk lirasının değer kaybı Türkiye ekonomisine büyük zarar vermeye başlamıştır.

Erdoğan, “Biz istiklal ve istikbal mücadelemizi geçmişte nasıl verdiysek, bundan sonra da bu mücadeleyi aynı şekilde vermeye devam ederiz. Yaptırımlarla Türkiye’ye geri adım attıramazsınız. Tavır değişikliği benim değil, Trump’ın sorunu”¹⁸⁶ ifadesini kullanarak Türkiye’nin ABD’ye karşı dik duruşunu göstermiş ve yargının tarafsız ve bağımsız olduğunu vurgulamıştır. Böylece hükümetini güçlü göstermeyi başarmıştır.

3 Ağustos’da Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo ile Singapur’da yaptığı görüşme gerçekleşmiştir. Bu görüşmenin ardından kriz çözülebilir sinyaller vermeye başlamıştır. Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak medyada yaptığı açıklamalarda Türkiye ve ABD ilişkisini şu şekilde ifade etmiştir;

¹⁸⁵ Erdoğan’ın "Papaz Takası" Teklifine ABD’den Ret, (Çevirimçi) <https://www.haberler.com/abd-den-takas-aciklamasi-10077779-haberi/>, 23.8.2019.

¹⁸⁶ Erdoğan’dan Brunson hakkında ilk açıklama (Çevirimçi) <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/erdogandan-brunson-hakkinda-ilk-aciklama-200103h.htm>. 23.8.2019.

“Araya farklı kanallar, söylemler girdiği zaman piyasa, ülkeler, kamuoyu farklı yorumlar ortaya koyabilir. Gerginlikler diyoruz, piyasaları gerginleştirebilecek söylemler diyoruz. İpler hiçbir zaman kopmaz. İşte Amerika Kuzey Kore görüşüyorlar. Toplum ve kamuoyu şunu bilmeli, hepten kopmak ve yaklaşmak değil. Aynı evin içinde iki kardeş bile, 40 yıllık karı koca eşler bile her konuda anlaşıyorlar. Bazen tartışıyorlar, sonra anlaşıyorlar.”¹⁸⁷

12 Ekim’de Brunson’a, 3 yıl 1 ay 15 gün hapis cezası verilmiştir. Hükümle birlikte serbest bırakılan Brunson’ın ev hapsi ve yurt dışı yasağı kaldırılmış ve Brunson’ın ABD’ye dönmesiyle kriz sona ermiştir.

3.2.1. Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz

3.2.1.1. Başlıklar

Türk basınında Brunson’ın tutuklanması ile ilgili haber başlıkları incelendiğinde Brunson’ın terör örgütlerine bağlı ABD’li bir ajan olarak çalıştığı ve olayın arkasında aslında ABD’in Türkiye karşıtı politikasının olduğu gösterilmektedir. Bu süreçte Türkiye hükümetinin ABD’ye karşı “dik duruş iddiası” vurgulanmaktadır.

- 1. Haber:** “15 Temmuz başarılı olsaydı CIA’nın başına geçecekti” (Takvim, 20 Mayıs 2017)
- 2. Haber:** “PKK’nın Papazı” (Takvim, 21 Mayıs 2018)
- 3. Haber:** “Rahip davası için geldiler... Tutukluluğuna devam” (Hürriyet, 17 Nisan 2018)
- 4. Haber:** "Brunson, Hristiyan bir Kürt devleti kurmak istiyordu" (Hürriyet, 7 Mayıs 2018)
- 5. Haber:** “Eski FBI ajanından Brunson iddiası: CIA, Brunson’u öldürüp suçu Türkiye’ye atabilir” (Türkiye, 2 Ağustos 2018)
- 6. Haber:** “Terörün babası” (Türkiye 18 Mart 2018)

¹⁸⁷ (Çevirimçi) http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/1044741/Berat_Albayrak_tan_ABD_krizi_yorumu__40_yillik_kari_koca_bile_her_konuda_anlasamiyorlar.html, 8.23.2019.

7. **Haber:** “Ajan Brunson'a 50 kuruşluk paha biçtiler! O da sürdürülebilir değilmiş!” (Sabah, 3 Ekim 2018)
8. **Haber:** “O papaz hakkında korkunç suçlama” (Sabah, 29 Eylül 2017)
9. **Haber:** “Fotoğraflar deşifre oldu! ABD’nin terör papazı” (Yeni Akit, 28 Mart 2018)
10. **Haber:** “ABD’li casus papaz Brunson ilk uçakla kaçıyor!” (Yeni Akit, 12 Ekim 2018)

Haber başlıklarında Brunson üzerine terörist kimliği giydirildiği görülmektedir. “Terörün babası” (Türkiye, 18 Mart 2018) ve “Fotoğraflar deşifre oldu! ABD’nin terör papazı” (Yeni Akit, 28 Mart 2018) haber başlıklarında olay daha belirlenmeden önce doğrudan ‘terör’e bağlayıp terörist olarak gösterilmektedir. Terör kelimesini haber başlığında kullanarak okuyucuların Brunson hakkındaki algısını terörist olarak tanımladığı görülmektedir. “PKK’nın Papazı” (Takvim, 21 Mayıs 2018) haber başlığında da aynı şekilde terör örgütüyle bağlantısı olduğu ve gizli tanığın iddiası üzerinden terörist kimliği yüklendiği belirtilmektedir.

“Terörün babası” başlığı okuyucu tarafından Brunson’ın terör örgütlerinin doğuşunda ana rol oynadığı algısını yaratmaktadır. Fakat haberin içeriğinde Brunson’ın terör örgütü lideri olduğuna ilişkin bir bilgi bulunmamakla birlikte terör örgütü ile bağlantısı olduğu ve darbenin başarısız olmasından üzüntü duyduğu söylenmektedir. Haberin başlığının içeriği yanıtsıtmadığını söylemek mümkündür.

“O papaz hakkında korkunç suçlama” (Sabah, 29 Eylül 2017) haber başlığında Brunson’ın üzerinden papaz kimliği öne sürülerek Brunson’ın Hristiyanlığı temsil ettiği algısı yaratıldığı tepit edilmiştir. Ayrıca korkunç kelimesiyle gazete veya gazetecinin kendi düşüncesini yansıttığı görülmektedir.

Sonrasında “Ajan Brunson'a 50 kuruşluk paha biçtiler! O da sürdürülebilir değilmiş!” (Sabah, 3 Ekim 2018) başlıklı haberde kullanılan ‘Ajan’ kelimesiyle Brunson ABD’den gelen ajan olarak tanımlanmaktadır. Ajan olarak tanımlanması Türkiye’nin ABD ile yaşadığı diplomatik sorun üzerine TL/Dolar kurunun yüksek seviyede olduğu dönemde gerçekleşmiştir. Brunson’un serbest bırakılmasının kurda

sadece 50 kuruşluk bir etki yarattığı ve onun da sürdürebilir olmadığı söylenerek ABD'ye karşı gazetenin yorum kattığı görülmektedir.

“15 Temmuz başarılı olsaydı CIA'nın başına geçecekti” (Takvim, 20 Mayıs 2017) ve “Eski FBI ajanından Brunson iddiası: CIA, Brunson'u öldürüp suçu Türkiye'ye atabilir” (Türkiye, 2 Ağustos 2018) haber başlıklarında da aynı şekilde Brunson'ın CIA ile olan bağlantısının vurgulandığına ve Brunson'ın ajan olduğu iddiasının doğrudan gösterildiğine rastlanmaktadır.

"Brunson, Hristiyan bir Kürt devleti kurmak istiyordu" (Hürriyet, 7 Mayıs 2018) haber başlığında Brunson'ın ikinci duruşması sırasındaki gizli tanığın ifadesi doğrudan alıntıyla kullanılmış ancak haber metnindeki Brunson'ın ifadesinde yer alan bilgiler haber başlığına yansıtılmamıştır. Gizli tanığın ifadesine haber başlığında yer verilmesi gazete veya gazetecinin Brunson'ın ifadesinden ziyade gizli tanığın ifadesine katıldığını belirtmektedir.

“Rahip davası için geldiler... Tutukluluğuna devam” (Hürriyet, 17 Nisan 2018) haber başlığında ABD'den bir senatörün davaya katılmasına rağmen tutukluğunun devam ettiğini göstererek ABD'ye karşı Türkiye'nin dik duruşunun vurgulandığı görülmektedir. Ayrıca haberin içeriğinde duruşma sırasındaki Brunson'ın ifadesine yer verilmekle birlikte haberin başlığı ABD senatörün gelip istediğini alamadığına odaklanmaktadır.

“ABD'li casus papaz Brunson ilk uçakla kaçıyor!” (Yeni Akit, 12 Ekim 2018) başlığında Brunson'ın yargı kararıyla serbest bırakılıp ülkesine dönmesine rağmen hakkında ‘kaçmak’ kelimesi kullanılarak gazetenin kendi öznel yorumunu kattığı görülmektedir. Böylece ABD'nin Türkiye'den kaybedip kaçtığını göstererek olay bir ülkenin kaybedip diğerinin kazandığı bir oyuna çevrilmiştir.

Kullanılan başlıklar içeriklerdeki ifadeleri karşılamamaktadır. Brunson ve ABD'ye ilişkin haber başlıkları göz önüne alındığında, Türk basındaki haberler Türkiye hükümetinin ABD ile olan ilişkisinden etkilenmektedir. Brunson'ın tutuklanmasının gündeme gelmesi ve iki ülkenin anlaşamaması 18 Mayıs 2017 tarihinde Washington'da gerçekleşen Erdoğan-Trump zirvesinde başlamıştır. Bu

tarihten sonra Brunson'ın tutuklanmasının ABD hükümetine bağlı olduğunun ifade edilmeye başlandığı görülmektedir.

3.2.1.2. Haber Girişleri

Haber girişi ana olayı özetlemekte ve haberin ana fikrini okuyucuya aktarmaktadır. Haber söyleminin önemli bir bölümünü oluşturan haber girişleri haber başlığıyla birlikte haberin şemasını oluşturmaktadır. Haber girişleri okuyucuların dikkatini çekebilmek için ana metinlerden büyük veya kalın puntuyla yer almaktadır.

Türk basınının Brunson'ın tutuklanmasına ilişkin haber girişlerinde, Brunson'ın serbest bırakılması için Trump'ın çabasına rağmen tutuklanmasına karar verildiği, Brunson'ın FETÖ ve PKK ile yakın ilişkisi olduğu, iade edimesi durumunda ekonomiye etkisi olacağı, ABD'nin Brunson'ı masum göstermeye çalıştığı, Brunson'ın CIA ajanı olduğuna ilişkin iddialarla ilgili gizli tanıkların yanı sıra ilgili kişilerin görüşleri haber girişinde yer almaktadır. Konu ile ilgili haber girişleri aşağıda sunulmuştur:

“İzmir’de FETÖ’den tutuklanan Pastör Brunson’ın ABD ajanı olduğu iddia edildi. Türkiye’de darbe yapmayı başarsaydı CIA’yı yöneteceği belirtildi.” (Takvim, 20 Mayıs 2017)

“FETÖ soruşturması kapsamında tutuklanan ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da gündeme getirdiği İzmir Diriliş Kilisesi Rahibi Andrew Craig Brunson hakkında İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü soruşturmanın detayları belli oldu. FETÖ ile kuvvetli irtibatı tespit edilen Brunson'un FETÖ'nün Ege imamı Bekir Baz ile sık görüştüğü belirlendi. Papaz hakkında ciddi iddialar var.” (Sabah, 29 Eylül 2017)

“ABD’li din adamı Brunson hakkında hazırlanan iddianamede PKK ve FETÖ terör örgütleriyle olan bağlantıları gözler önüne serildi.” (Türkiye, 18 Mart 2018)

“Türkiye, İzmir Diriliş Kilisesi Papazı Andrew Craig Brunson’un adını FETÖ’den tutuklanmasıyla duydu. Ardından da ABD propaganda yürüterek, Brunson’u masummuş gibi gösterdi.” (Yeni Akit, 28 Mart 2018)

“ABD Başkanı Donald Trump’ın, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan’la görüşmesi sırasında serbest bırakılmasını istediği rahip Andrew Craig Brunson dün ilk kez hâkim karşısına çıktı. ABD’den bir senatör de duruşmayı izlemek için İzmir’e geldi. ABD’li rahip Brunson suçlamaları reddetti. Gizli tanıklar dinlenmesinin ardından mahkeme, Brunson’un tutukluluğunun devamına karar verdi.” (Hürriyet, 17 Nisan 2018)

“İzmir’de terör örgütleri FETÖ ile PKK adına suç işlediği ve casusluk iddiasıyla hakkında 35 yıl hapis cezası istemiyle dava açılan ABD uyruklu din adamı Andrew Craig Brunson’ın yargılanmasına devam edildi. Mahkemede konuşan gizli tanık ‘Serhat’ ifadesinde "Brunson, Hristiyan hareketi başlatıp Hristiyan bir Kürt devleti kurmak istiyordu. Kiliseden insanlar birbirleriyle evlendiriliyordu. Büyük bir yapı kurmayı amaçlıyorlardı" dedi. Gizli tanık ayrıca "ABD’nin PKK/PYD’ye gönderdiği silah yardımlarının nereye atılacağına koordinatlarını Brunson’ın bu misyoner ekibi veriyordu. Bunu yıllarca elçilikte çalışmış bir diplomatın oğlundan öğrendim" iddiasında da bulundu.” (Hürriyet, 7 Mayıs 2018)

“CIA’nın hapisten çıkarmak için çırpındığı Pastör Brunson’ın FETÖ’nün yanı sıra PKK ile de yakın ilişkide olduğu ortaya çıktı.” (Takvim, 21 Mayıs 2018)

“FBI eski çalışanı Sibel Edmonds, TRT World’e ABD ile Türkiye arasında yaşanan Brunson krizine ilişkin açıklamalarda bulunarak, "CIA, Brunson’u Türk hapishanesinde iken zehirleyerek öldürmeyi ve hatta bu suçu Türkiye’ye atmayı düşünüyor." dedi.” (Türkiye, 2 Ağustos 2018)

“ABD’nin geri almak uğruna Türkiye’ye ekonomik savaş açtığı Ajan Brunson için TV’lerde yapılan kritikler dikkat çekiyor. Alman Commerzbank Brunson’un iade edilmesi durumunda kurda beklediği değişikliği söyledi!” (Sabah, 3 Ekim 2018)

“Reuters, komik bir ceza ile serbest bırakılan ABD’li casus papaz Brunson’ın ABD’ye gitmek için uçakta olduğunu duyurdu. Türkiye’yi çok sevdiğini söyleyen ve evi İzmir’de olan Brunson’ın ilk fırsatta kaçması gündem oldu.” (Yeni Akit, 12 Ekim 2018)

Türk basınındaki haberlerde Brunson olayına ilişkin genel bilgilendirmede, ABD'nin etkili rol oynadığının özellikle Türkiye'ye karşı terör örgütleriyle bağlantısı olduğunun ön plana çıkarıldığı saptanmıştır. Duruşmadan sonra Brunson'ın tutukluluğunun devamına karar verildiği dile getirilerek Türkiye'de yargının tarafsız olduğunu ön plana çıkarılmıştır. Haber girişlerinde yazarın ifadeleri tırnak içerisinde aktarması Van Dijk'ın ifade ettiği gibi yazarın yorum katmadan olayları yorumladığını göstermektedir. Bazı haber girişlerinde tırnak içerisinde ifadelere yer verildiği görülmektedir.

Türk basınındaki haber girişlerinin, okuyucuları Brunson'ın işlediği suç konusunda genel anlamıyla duruşma süreci ve gizli tanığın ifadeleri hakkında bilgilendirici bir nitelikte olduğu ve haber girişlerinde *"CIA, Brunson'u Türk hapishanesinde iken zehirleyerek öldürmeyi ve hatta bu suçu Türkiye'ye atmayı düşünüyor."* ifadesine hem başlıkta hem de haber girişinde yer vererek ABD'ye yönelik olumsuz yaklaşımın hakim olduğu saptanmıştır.

Takvim gazetesinin 20 Mayıs 2017 ve 21 Mayıs 2018 tarihli haber girişlerine bakıldığında Brunson'ın CIA ile bağlantılı olduğu vurgulamakta ve kaynağı belli olmayan bilgiler sunulduğu görülmektedir. *"CIA'nın hapisten çıkarmak için çırpındığı Pastör Brunson"* cümlesinde CIA'nın Brunson'u hapisten çıkarmaya çalıştığı söylenmekte ancak bu ifade için haber metninde hiçbir kaynak veya tanığın ifadesi bulunmamaktadır. Yeni Akit gazetesinin 28 Mart 2018 tarihli haber girişinde *"ABD propaganda yürüterek, Brunson'u masummuş gibi gösterdi."* cümlesine yer verilirken haber metninde ABD'nin yürüttüğü propaganda ile ilgili bilgileri içermemektedir. Haber girişlerinde görülen kaynaksız cümlelerin, ABD'yi olumsuz bir anlatımla temsil etmek amacıyla kullanıldığı değerlendirilebilir.

3.2.1.3. Fotoğraflar

Fotoğraf haber söylemini destekleyen önemli bir öge olarak öne çıkmaktadır. Bu başlıkta incelenmekte olan konu ile ilgili haber metinlerinde kullanılmış fotoğraflar incelenerek haberin sunmak istediği konu aranacaktır.

Şekil 3.1 : Takvim, 20 Mayıs 2017

Kaynak : Takvim

20 Mayıs 2017 tarihli “15 Temmuz başarılı olsaydı CIA'nın başına geçecekti” başlıklı haberde gazete Brunson ve eşi Norine'nin birlikte çektiği fotoğrafı kullanmıştır. Haberin içeriğinde terör örgütü çetesinin yöneticisi olduğu söylenen iki kişinin yüzünü gösteren fotoğraf kullanılarak haberin okunurluğunu arttırılmaya çalışılmıştır. Fotoğrafın bu amaçla seçildiği görülmektedir.

Şekil 3.2 : Takvim, 21 Mayıs 2018

Kaynak : Takvim

21 Mayıs 2018 tarihli “PKK'nın Papazı” başlıklı haberde yer alan fotoğraf incelendiğinde papaz kıyafetli Brunson'ın fotoğrafının kullanıldığı görülmektedir. Haç işaretli kolyesi ve papaz kıyafetiyle suçu işleyen Hristiyan olduğuna vurgu yapıldığı gösterilmektedir. Aynı zamanda Protestan cemaatine ait İzmir Diriliş Kilisesi'nde pastör olan Brunson'ın Ortodoks Hristiyan papaz kıyafeti giymesi bu

fotoğrafa montaj yapıldığına dair şüphe oluşturmaktadır. Gazetenin bu fotoğraf karesini koyarak Hristiyan dini liderin Türkiye'ye karşı kötülük işlediğinin altını çizdiğini görmek mümkündür.

Şekil 3.3 : Sabah, 3 Ekim 2018

Kaynak : Sabah

3 Ekim 2018 tarihli “Ajan Brunson'a 50 kuruşluk paha biçtiler! O da sürdürülebilir değilmiş!” başlıklı haberde gazete Brunson, eşi ve PKK bayraklı fular taktığı söylenen Muhammad Ahmad'in bulunduğu fotoğrafı kullanmıştır. Çocuklarla birlikte PKK işaretini veya zafer işaretini yaparken çekilen fotoğraf Brunson'ın PKK ile bağlantısı olduğunu göstermekte ve Brunson, Yeni Yaşam Kilisesi'nin eski pastörü Patrick Jensen ve Muhammad Ahmad kırmızıyla işaret edilmektedir.

Haberde Brunson ile terör örgütünün bağlantılı olduğunu gösteren fotoğraf, haber başlığında kullandığı ‘ajan’ kelimesinin kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Brunson'ın tutuklanmasının ekonomi açısından değerlendirildiği haberde de bu fotoğrafın kullanılması Brunson'ın terör örgütleriyle bağlantılı olduğunu okuyuculara hatırlatma amacı gütmektedir.

Şekil 3.4 : Yeni Akit, 28 Mart 2018

Kaynak : Yeni Akit

28 Mart 2018 tarihli “Fotoğraflar deşifre oldu! ABD’nin terör papazı” başlıklı haberde Brunson’un Türkiye’nin sınır dışı ettiği Gaziantep Yeni Yaşam Kilisesi’nin eski pastörü Patrick Jensen ile 2014 yılı Kasım ayında Kobani sınırında olduğunu gösteren fotoğrafı kullanılmıştır. Haber başlığında bahsedildiği gibi deşifre edilen fotoğraflarından bir tanesi olduğu düşünülmektedir. Haber metninde bahsedilen birçok fotoğrafı arasından tek bu fotoğrafı kullanılmıştır. Fakat fotoğrafın metindeki hangi anlatıma uyduğuna işaret edilmemiştir.

Şekil 3.5 : Sabah, 29 Eylül 2017

Kaynak : Sabah

29 Eylül 2017 tarihli “O papaz hakkında korkunç suçlama” başlıklı haberde Brunson’ın fotoğrafı üstüne haç, ‘Cumhurbaşkanı ısrarla istiyorlar demişti’, ‘KİM BU PAPAZ’ ve ‘KORKUNÇ SUÇLAMALAR’ yazısının montaj edildiği fotoğrafı kullanılmıştır. Siyah beyaz fotoğrafın üstüne ‘SUÇLAMALAR’ ve ‘KİM BU PAPAZ’ yazısını kırmızı olarak montaj ederek altını çizdiği ve Hristiyanlığın sembolü sayılan haç işaretini kullanarak Brunson’ın Hristiyan kimliğin öne sürdüğü görülmektedir.

Şekil 3.6 : Hürriyet, 17 Nisan 2018

Kaynak : Hürriyet

17 Nisan 2018 tarihli “Rahip davası için geldiler... Tutukluluğuna devam” başlıklı haberde Brunson’ın ilk yargılanmasının gerçekleştiği İzmir Şakran T Tipi Kapalı İnfaz Kurumu Kampüsü’nde bulunan İzmir 2’nci Ağır Ceza Mahkemesi’nin önündeki silahlı askerler ve polislerin olduğu fotoğrafın üstüne Brunson fotoğrafı montaj edilerek kullanılmıştır. Fotoğrafta girişin önünü koruyan silahlı Türk askerleri ve polisleri ile Brunson’u yanyana koyarak olay hakkında Türkiye’nin “dik duruşu iddiası” okuyuculara göstermek istediği anlaşılmaktadır.

Şekil 3.7 : Türkiye, 2 Ağustos 2018

Kaynak : Türkiye

2 Ağustos 2018 tarihli “Eski FBI ajanından Brunson iddiası: CIA, Brunson'u öldürüp suçu Türkiye'ye atabilir” başlıklı haberde Brunson’ın ilk tutuklandığı fotoğraf kullanılmıştır. Haber metni eski FBI çalışanının ifadesini aktarmaktadır. Brunson’ın yüzünün gösterilerek haberin okunurluğunu artırma amacı güldüldüğü düşünülmektedir.

Şekil 3.8 : Yeni Akit, 12 Ekim 2018

Kaynak : Yeni Akit

12 Ekim 2018 tarihli “ABD’li casus papaz Brunson ilk uçakla kaçıyor!” başlıklı haberde Brunson’ın serbest bırakılmasının ardından yoğun güvenlik önlemleri altında adliyeden ayrıldığı fotoğrafı kullanılmıştır. Gazete Brunson’ın 3 yıl 1 ay 15 gün hapse mahkûm edildiği ve yattığı süre göz önünde bulundurularak serbest bırakıldığı bilgilerini ve sonrasında ülkesine döneceği bilgilerini haber metninde sunmaktadır. Bu süreçteki Brunson’ın durumunu göstermek için bu fotoğrafın kullanıldığı düşünülmektedir.

3.2.2. Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz

3.2.2.1. Ana Olay ve Sunuş Biçimi

Türk basınında 9 Aralık 2016 – 12 Ekim 2018 tarihleri arasında incelenen ana olay, Evanjelist Rahip Brunson’ın FETÖ ve PKK bağlantılı olduğu gerekçesi ile tutuklanması ve yargının kararıyla serbest bırakılmasıdır. Olayla ilgili Türk basınındaki haberlerde rahip Brunson’ın terör örgütleriyle bağlantılı olarak Türkiye aleyhine suç işlediği ve CIA ajanı olarak çalışan ABD’li bir casus olduğu bilgileri sunulmaktadır. Bu süreçte Türkiye’nin ABD’nin diplomatik ve ekonomik saldırısına karşı mücadelede olduğu görülmektedir.

Belirtilen süre içerisinde Brunson’ın terör örgütleriyle bağlantılı olduğu suçlaması hakkında basının sunuş biçimini, gizli bir tanığın ifadesinin birebir aktarılması oluşturmaktadır. “O papaz hakkında korkunç suçlama” (Sabah, 29 Eylül 2017), “Terörün babası” (Türkiye, 18 Mart 2018), "Brunson, Hristiyan bir Kürt devleti kurmak istiyordu" (Hürriyet, 7 Mayıs 2018) başlıklı haberlerde gizli tanığın ifadesiyle Brunson’un terör örgütleriyle bağlantısı olduğu iddiaları haber metinlerinde yer almıştır.

Brunson’ın dava sürecinde “Rahip davası için geldiler... Tutukluluğuna devam” (Hürriyet, 17 Nisan 2018), “ABD’li casus papaz Brunson ilk uçakla kaçıyor!” (Yeni Akit, 12 Ekim 2018) başlıklı haberlerde Türkiye’nin olaya karşı duruşunu aktarmaktadır. Aynı zamanda “Eski FBI ajanından Brunson iddiası: CIA, Brunson’u öldürüp suçu Türkiye’ye atabilir” (Türkiye, 2 Ağustos 2018), “15 Temmuz başarılı

olsaydı CIA'nın başına geçecekti” (Takvim, 20 Mayıs 2017) başlıklı haberlerde asıl olayda ABD’nin ana rol oynadığı görülmektedir.

Türk basınında Brunson’la ilgili haberler 17 Mayıs 2017 tarihinden sonra sıklıkla yayınlanmaya başladı ve ABD hükümetinin de dahil olduğunu belirtildi. Brunson’ın “Milli Güvenlik Aleyhine Faaliyeti” tehdit kapsamında görüldüğü için alındığını söylenen basın, 17 Mayıs 2017 tarihinden sonra hem FETÖ hem de PKK ile kuvvetli irtibatı tespit edildiği ve Brunson’un ABD ajanı olarak Türkiye’deki darbenin başarısız olmasına üzüldüğünü aktarmıştır.

ABD’li senatörlerin 16 Nisan 2018 tarihinde gerçekleşen duruşmayı izlemeye gelmesine rağmen mahkemenin tutukluluk halinin devamına karar verdiği aktarılmıştır. İkinci duruşmada üç gizli tanık tarafından suçlanan ve tüm suçlamaları reddeden Bronsun’ın tahliye talebinin reddedildiği ve davanın ertelendiği ifade edilmektedir. Bu sırada Brunson’ın Hristiyan hareketi başlatıp Hristiyan bir Kürt devleti kurmak istediği ve ABD’nin PKK/PYD’ye gönderdiği silah yardımlarının nereye atılacağına koordinatlarının Brunson’ın bu misyoner ekibe verdiğini dile getiren gizli tanığın ifadesi de haber metninde yer almıştır.

Konuyla ilgili geleceği değerlendiren haberler de sunulmuştur. Bu haberlerde uzman veya yetkililerin ifadelerine yer verildiği görülmektedir. “Ajan Brunson'a 50 kuruşluk paha biçtiler! O da sürdürülebilir değilmiş!” (Sabah, 3 Ekim 2018) başlıklı haberde Alman Commerzbank ekonomisti Tatha Ghose’nin ifadesi kullanılarak Brunson’ın serbest bırakılmasının dolar kur miktarını 50 kuruş düşürebileceği söylenmiştir. Ancak serbest bırakılmasına rağmen yine aynı durumun yaşayabileceği vurgulanmaktadır. “Eski FBI ajanından Brunson iddiası: CIA, Brunson'u öldürüp suçu Türkiye'ye atabilir” (Türkiye, 2 Ağustos 2018) başlıklı haberde FBI eski çalışanın ifadesi kullanılarak ABD ve CIA’ın Brunson’u Türk hapisanesinde iken zehirleyerek öldürmeyi ve bu suçu Türkiye’ye atmayı düşündüğü iddiası aktarılmıştır.

Türk basınında 12 Ekim’de gerçekleşen duruşmada mahkemenin yaklaşık 2,5 aydır ev hapsinde tutulan ve Türkiye ile ABD arasında gerilime neden olan casus Andrew Craig Brunson’ı 3 yıl 1 ay 15 gün hapse mahkûm ettiği ve yattığı süre göz önünde bulundurularak Brunson’ın serbest bırakıldığı ifade edilmektedir. “ABD’li

casus papaz Brunson ilk uçakla kaçıyor!” (Yeni Akit, 12 Ekim 2018) başlıklı haberde Brunson’ın askeri uçakla ülkeye geri dönmesini ‘kaçmak’ kelimesiyle ifade ettiği dikkat çekmektedir.

3.2.2.2. Ardalan ve Bağlam Bilgisi

Ardalan bilgisi, olayların sosyal, politik ve tarihsel yönünü oluşturmaktadır. Bu yönü bilmek olaydaki neden sonuç ilişkisini kurarak haberdeki gömülü ideolojinin ortaya çıkarılıp anlamlandırılmasını sağlamaktadır.

Brunson, ‘milli güvenliği tehdit eden faaliyetlerde bulunduğu’ iddiasıyla eşiyle birlikte gözaltına alınmış, 9 Aralık 2016 tarihinde hapis cezasına çarptırılmıştır. Yaklaşık 1,5 yıl sonra hazırlanan iddianamede kendisinin FETÖ ile ilişkisinin olduğu, PKK terör örgütü ve yandaşlarıyla işbirliği yaptığı, ABD adına casusluk faaliyetlerinde bulunduğu gibi suçlamalarla 35 yıl hapsi istenmiştir. 18 Temmuz 2018’de görülen duruşmada Rahip Brunson’ın tutukluluk sürecinin devamına karar verilmiş ancak avukatının itirazları sonucu 6 gün sonra tutukluluğunun ev hapsine çevrilmesi mahkeme tarafından karar verilmiştir.

Brunson davası ile birlikte Türkiye, ABD ile tarihinin en sıkıntılı dönemlerinden birine şahit olmuştur. Birçok resmi makam konuyla ilgili çözüm aramasına rağmen olumlu sonuca varmamıştır. Bu duruma paralel olarak ABD hükümeti, Rahip Brunson’ın serbest bırakılmamasının ardından, bu durumun sorumlusu olarak gördükleri İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve Adalet Bakanı Abdülhamit Gül’ün mal varlıklarını dondurmuş, bunun yanı sıra Türkiye’ye yönelik çeşitli siyasi ve ekonomik yaptırım kararı almıştır. Alınan bu kararlar birlikte Türk Lirası, Euro ve ABD doları cinsinden %40’a yakın bir değer kaybı yaşamıştır.

Yaşanan siyasi gerilimler, ekonomik yaptırımlar, iki ülke arasındaki kriz yaşatmıştır. 12 Ekim 2018 günü, mahkemede görülen duruşma neticesinde Brunson 3 yıl 1 ay 15 gün ile cezalandırılmış, hapiste kaldığı süre göz önüne alınarak serbest bırakılmıştır.

Türk basınında Brunson FETÖ ve PKK bağlantısı olduğu gerekçesi ile tutuklanırken 16 Mayıs 2017 tarihinde gerçekleşen Erdoğan – Trump’ın

görüşmesinden sonra Brunson'ın ABD ajanı olduğunu bilgisini "Trump'ın tam 3 kez Erdoğan'dan iadesini istediği papazın maskesini TAKVİM indirdi." şeklinde manşetiyle bildirdi. İzmir'de görevli Pastör Andrew Craig Brunson'ın üst düzey CIA ajanı olduğu belirlendi." ifadesiyle gazetede yer almıştır. Haberin son paragrafında "7 Ekim 2016'da gözaltına alınan Brunson'ın tutuklanması, ABD istihbaratını felç etti. CIA, "Çok özel" ajanını kurtarmak için her yolu denedi. Ama hiçbir sonuç elde edemedi." ifadesiyle CIA Brunson'ı kurtarmaya çalıştığı aktarılmıştır.

Yukarıda bahsedilen Takvim gazetesinin 20 Mayıs 2017 tarihli haberi gazetenin kendi keşfettiği kaynağından alınan bilgi üzerine kurulmuştur. Haberin başında "Eğer 15 Temmuz darbe girişimi başarılı olsaydı CIA'nin başına getirilecekti" iddiası üzerine Brunson'ın CIA ajanı olduğunun belirlendiğine rastlanmaktadır. Ayrıca Brunson'ın tutuklanmasının ABD istihbaratını felç etmesi ile ilgili ABD yetkilisinin ifadesi bulunmamakta ve gizli tanığın bilgisine haber metninde yer verilmemektedir. Böylece gizli tanığın ifadesinin doğrulanmadan aktarıldığı tespit edilmiştir.

28 Eylül 2017 tarihinde Erdoğan Beştepe'de yaptığı Polis Akademisi Mezuniyet Töreni konuşmasında "Diyorlar ki, papazı bize verin. Bir papaz da sizde var. Siz onu bize verin biz de onu yapalım yargıda gereğini size verelim" ifadesiyle ABD'de bulunan Gülen'in iadesini Brunson'ın iadesiyle takasını teklif etmiştir. Bu ifadeler pazarlık eleştirilerine neden olmuştur. Sonraki gün "O papaz hakkında korkunç suçlama" (Sabah, 29 Eylül 2017) başlıklı haberde gizli tanığın ifadesiyle FETÖ'nun desteğiyle kiliseler açtığını ve Brunson'ın FETÖ'nün Ege imamı Bekir Baz ile sık görüştüğü aşağıda sunulduğu şekilde aktarılmıştır. Ardalan ve bağlam bilgisi olarak Brunson'a akıl veren Bekir Baz'ın yaptığı suçlamaya haber metninin son kısmında yer verilmiştir. Gizli tanığın ifadesi birebir aktarılırken tanığın ifadesine ilişkin kanıt olmaması konusunda haber metninde yer verilmemiştir.

"Gizli tanık, 2004-2005 yıllarında Brunson'ın yer aldığı kilisenin Pazar ayini çıkışında kendisine yaklaşan birinin istihbarat kimliğini göstererek yardım istediğini ve Kestane Pazarı'nda faaliyet gösteren FETÖ/PDY yapılanması ile kilise topluluğu arasında ilişki olduğunu söylediğini, topluluğun Dinlerarası Diyalog adı altında

karşılaştıkları her türlü problemi FETÖ/PDY ile çözdüklerini beyan ettiğini kaydetti.”
(Sabah, 29 Eylül 2017)

Gizli tanığın ifadesine göre bir otelde gerçekleştirilen toplantıda Brunson’ın Türk üniversite öğrencileriyle buluşarak beyinlerini yıkama faaliyetinde bulunduğu aktarılmıştır. Beyin yıkama faaliyetinin nasıl bir şey olduğu ve yasal olarak uygun olup olmadığı konusunda hiçbir ifade içermemektedir. Ayrıca sanığın ifadesine haberde yer verilmemiştir. Olayın ana konusu olan Brunson’ın ifadesi okuyucuların olayı anlaması için önem taşımaktadır. Sadece bir tarafın ifadesine yer verilmesi basının tarafsızlık ilkesini ihlal ettiğini göstermektedir.

“Aynı soruşturma dosyası kapsamında daha önce ifadesi alınan bir gizli tanık ifadesinde; Papaz’ı 2003 yılından beri tanıdığını, Kaya Prestij Otel’inde, kilise toplantısı görünümünde daha çok bir beyin yıkama faaliyeti gerçekleştirdiği, bu toplantıda 25 tane Türk üniversite öğrencisinin Amerikan Milli Marşı eşliğinde yemin ederken gördüğünü kaydetti.” (Sabah, 29 Eylül 2017)

Takvim gazetesi 18 Mart 2018 tarihli “Terörün babası” başlıklı haberi ile Brunson’ın kilisesinde Türk ve Kürt ayrımcılığı yaptığı ve darbenin başarısız olmasına üzüldüğü, gizli şahidin ifadesini içeren iddianamenin kabul edildiği bilgileri metin kısmında verilmiştir.

“ABD Başkanı Donald Trump’ın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’dan serbest bırakılmasını istediği din adamı Andrew Craig Brunson hakkında 35 yıl hapis talebiyle hazırlanan iddianame kabul edildi.” (Türkiye 18 Mart 2018)

İddianameden edinilen bilgiler üzerine yazılan bu haberde iddianamenin kabul edilmesinden sonraki yargı ve prosedür hakkında bilgi verilmemektedir. İddianamedeki ifadelerin gerçek olup olmadığının duruşma sonrasında yargı kararıyla hüküm edileceği bilgisinin haber metninde yer alınmaması sürecinde sanki iddianamedeki ifadelerin hüküm edildiği gibi algılanmasının istendiğini düşündürmektedir.

Yeni Akit gazetesi “Fotoğraflar deşifre oldu! ABD’nin terör papazı” başlıklı haberinde Brunson’ın Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki illerde çekildiği

fotoğrafları hakkında bilgi verilmiştir. Haber girişinde “ABD propaganda yürüterek, Brunson’u masummuş gibi gösterdi” ifadesiyle olayla ilgili ABD’nin tavrı anlatılmıştır. Ayrıca haber metninde Türkiye’nin ‘milli güvenlik aleyhine tehdit’ suçlaması ile sınır dışı ettiği Gaziantep’teki Yeni Yaşam Kilisesi’nin eski pastörü Patrick Jensen ile birlikte çekilen fotoğrafının yanısıra Brunson’ın eşi Norine Lyn Brunson ve terör örgütü sempatizanları ile poz verip zafer işareti yapanların arasında olduğu fotoğrafın da ortaya çıktığı bilgileri yer almaktadır.

Fakat haber girişinde bahsedildiği gibi ABD’nin propaganda yürüterek Brunson’ı masummuş gibi gösterdiğine ilişkin bilgiye metin içerisinde yer verilmemektedir. Ayrıca, haber metninde Brunson’un 2014 yılı Kasım ayında Kobani sınırına gittiğinde eşlik eden Patrick Jensen’nin bilgisine eksik bir şekilde yer verilmektedir. Patrick Jensen’nin 15 Temmuz darbe girişimi öncesi Türkiye’den sınır dışı edildiğine değinirken neden sınır dış edildiğinin sebebi aktarılmamaktadır. Deşifre edildiği fotoğraflar ve Brunson’ın yaptığı sosyal medya paylaşımları da haber metnine alınmamıştır. Bu şekilde okuyucular fotoğraflara kendi gözünden bakmadan gazetecinin anlattığı şekilde bilgi almak zorunda kalmaktadır.

16 Nisan 2018 tarihinde Brunson’ın ilk duruşması görülmüştür. Sonraki gün Hürriyet gazetesi “Rahip davası için geldiler... Tutukluluğuna devam” başlıklı haberinde Brunson’ın davasında ABD’den gelen senatör başta olmak üzere birçok yabancı basın mensubunun da yer aldığını aktarmıştır. Haber metninde Brunson’ın iddiaların ve suçlamaların hiçbirini kabul etmediği ve ifadeleri aktarılmıştır. Metnin son kısmında “Gizli tanıkların dinlenmesinin ardından mahkeme, Brunson’ın tutukluluğunun devamına karar verdi.” ifadesiyle mahkemenin kararı aktararak son verdiği belirtilmektedir. Bu sırada duruşmanın 7 Mayıs’a ertelendiği bilgisine haber metninde yer verilmemektedir.

7 Mayıs 2018 tarihinde gerçekleşen Brunson’ın ikinci duruşmasında geçen bilgileri aktaran Hürriyet gazetesinin "Brunson, Hristiyan bir Kürt devleti kurmak istiyordu" başlıklı haberinde Brunson’ın ifadesi yer almaktadır. Savcının tutukluluk halinin devam etmesine karar verildiği ve duruşmanın 18 Temmuz tarihine ertelendiği bilgisi haber metninde yer almamaktadır.

Takvim gazetesinde “PKK’nın Papazı” başlıklı haberde Brunson’ın ABD’deki FETÖ bağlantılı bir vakıftan her ay yüklü maaş aldığı bilgisi metinde aktarılmıştır. Fakat bilginin kaynağı veya nasıl öğrenildiği hakkında hiçbir bilgi haber metninin hiçbir yerinde bulunmamaktadır. Ayrıca “CIA’daki kariyer basamaklarını hızla tırmandı! Ancak daha fazla saklanamadı ve tutuklandı. ABD’nin yaşadığı şok, Erdoğan-Trump zirvesine de yansdı.” ifadesiyle bahsedildiği şekilde ABD’nin yaşadığı şokun ne olduğu ve Erdoğan-Trump zirvesine nasıl yansıdığı hakkında bilgi verilmeden haber sona ermektedir.

18 Temmuz 2018 tarihinde Brunson’ın tahliye başvurusu üçüncü kez reddedilip iki ülke arasında ciddi bir gerginlik oluşmaya başlamıştır. ABD başkanı Trump Twitter üzerinden olayı rezalet olarak tanımlayarak Brunson’ın serbest bırakılmasını istemiştir. Türkiye’ye yönelik yaptırım uygulamaya başlamıştır. Bu sırada dolar kurunun 7TL’ye yaklaşmasıyla birlikte, piyasada şirketlerin dolar borç yüküne ilişkin endişeler yükselmiştir. Sağlık sorunları nedeniyle ev hapsine çevrilmesine rağmen ABD Brunson’ın serbest bırakılmasını istemiştir.

Bu durumda ABD’nin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve Adalet Bakanı Abdulhamit Gül’e yaptırım kararı alındığı 1 Ağustos 2018 tarihinin sonraki günü Türkiye gazetesi “Eski FBI ajanından Brunson iddiası: CIA, Brunson’u öldürüp suçu Türkiye’ye atabilir” başlıklı haberde Eski FBI çalışanı Sibel Edmonds’ın düşüncesine yer vermektedir. Haberde ABD’nin Brunson’ı öldürüp suçu Türkiye’ye atabileceği ve FETÖ’cülerle iş birliği olduğu belirtilerek Brunson’ın CIA ile derin ilişkide olduğu aktarılmaktadır. Fakat açıklamada bulunan FBI eski çalışanı olduğu söylenen Sibel Edmonds’ın ifadesine haber metninde yer verilmemektedir. Sibel Edmonds’ın konu hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunu ve CIA’nin derin yapısından bahsederken FBI eski çalışanın krizine ilişkin açıklama yapmak için yeterli olduğuna ilişkin herhangi bir bilgi gösterilmemektedir.

Brunson olayı Türkiye-ABD arası ekonomik savaş haline dönmüşken Sabah gazetesi 3 Ekim 2018 tarihinde “Ajan Brunson’a 50 kuruşluk paha biçtiler! O da sürdürülebilir değilmiş!” başlıklı haberde Brunson’ın serbest bırakıldığında dolar/TL kuru 50 kuruş düşeceğine dair bilgi aktarılmaktadır. Ancak düşen kuru sürdürülmez

olduğunu da belirten Sabah gazetesi Erdoğan'ın sözüyle Brunson'ın serbest bırakılmasının veya tutulmasının özgür Türk yargısının kararı olduğunu açıklamaktadır.

“Başkan Recep Tayyip Erdoğan Ajan Brunson'ın siyasilerin açıklamalarıyla serbest bırakılması ya da tutulmasının söz konusu olmadığını, Bağımsız Türk yargısı tarafından yargılanarak bu davanın neticeleneceğini belirtti. Başkan, bu konuda kimsenin yargılanan bir kişiyi özgür bırakma ya da alıkoyma gibi bir yetkisinin ya da yargıya talimat verip bu tutumu takınmalarını sağlama yetkisinin olmadığını belirtti.”
(Sabah, 3 Ekim 2018)

12 Ekim 2018 tarihinde Brunson davasına mahkemede karar verilmiştir. Sonuç olarak Brunson'ın ev hapsi ve yurt dışı yasağı kaldırılmıştır. Mahkeme kararından sonra Brunson'ın ABD'ye geri döneceği bilgisini aktaran Takvim gazetesinin “ABD'li casus papaz Brunson ilk uçakla kaçıyor!” başlıklı haberinde “Mahkeme yaklaşık 2,5 aydır ev hapsinde tuttuğu ve Türkiye ile ABD arasında gerilime neden olan casus Andrew Craig Brunson'ı 3 yıl 1 ay 15 gün hapse mahkûm etti. Yattığı süre göz önünde bulundurulmuş Brunson serbest bırakıldı” ifadesiyle yargının karar sonucunu bildirmektedir. Fakat duruşma sürecinde gizli tanıkların ifadelerinin geri çekilmesi ve mahkemenin verdiği kararın sebebi hakkında bilgi verilmemektedir.

3.2.2.3. Haber Kaynakları

Türk basınında Brunson'ın tutuklanması ile ilgili yer alan haberlerde kullanılan haber kaynakları aşağıdaki gibidir:

“Soruşturma dosyası” (Sabah, 29 Eylül 2017)

“Gizli tanığın İddianamesi” (Türkiye, 18 Mart 2018)

“İzmir 2'nci Ağır Ceza Mahkemesi” (Hürriyet, 17 Nisan 2018)

“Eski FBI ajanı Sibel Edmonds” (Türkiye, 2 Ağustos 2018)

“Commerzbank Gelişen Piyasalar Ekonomisti Tatha Ghose” (Sabah, 3 Ekim 2018)

“Cumhurbaşkanı Erdoğan” (Sabah, 3 Ekim 2018)

“Reuters haber ajansı” (Yeni Akit, 12 Ekim 2018)

“Brunson'ın avukatı İsmail Cem Halavurt” (Yeni Akit, 12 Ekim 2018)

Türk basının haberlerde kaynak kullanımında özellikle soruşturma dosyası ve iddianamede bulunan ifadelere yer verdiği tespit edilmiştir. Haber kaynaklarının kullanımında daha çok Brunson ve ABD aleyhinde söylemlere yer verildiği dikkat çekmektedir. Gizli tanıkların ifadesinin haberin bütünlüğünü oluşturduğu görülmektedir. Brunson'ın savunma ifadelerine haberlerde gizli tanığın ifadesine kıyasla çok az yer verilmiştir. Brunson'ın tutuklanmasıyla ilgili haberler sunulurken tarafsız kalmaktan ziyade Brunson ve ABD'ye karşı bir bakış açısına sahip olduğunu söylemek mümkündür.

3.2.3. Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması

3.2.3.1. Sentaktik Analiz

Basının haber aktörleri ve olaylarla ilgili duruşunu değerlendirebilmek için sentaktik analizde haberlerde kullanılan cümlelerin basit ya da karmaşık oluşlarına, uzunluk ve kısalıklarına ve etken ya da edilgen durumlarına bakılmaktadır.

“15 Temmuz başarılı olsaydı CIA'nın başına geçecekti” (Takvim, 20 Mayıs 2017)

“PKK'nın Papazı” (Takvim, 21 Mayıs 2018)

“Rahip davası için geldiler... Tutukluluğuna devam” (Hürriyet, 17 Nisan 2018)

“Brunson, Hristiyan bir Kürt devleti kurmak istiyordu” (Hürriyet, 7 Mayıs 2018)

“Eski FBI ajanından Brunson iddiası: CIA, Brunson'u öldürüp suçu Türkiye'ye atabilir” (Türkiye, 2 Ağustos 2018)

“Terörün babası” (Türkiye 18 Mart 2018)

“Ajan Brunson'a 50 kuruşluk paha biçtiler! O da sürdürülebilir değilmiş!” (Sabah, 3 Ekim 2018)

“O papaz hakkında korkunç suçlama” (Sabah, 29 Eylül 2017)

“Fotoğraflar deşifre oldu! ABD’nin terör papazı” (Yeni Akit 28 Mart 2018)

“ABD’li casus papaz Brunson ilk uçakla kaçıyor!” (Yeni Akit 12 Ekim 2018)

Türk basınının Brunson’ın tutuklanması hakkında vermiş olduğu haber başlıklarında kısa, basit ve etken cümle yapılarını tercih ettiği görülmektedir. Türk basınında seçilen haberlerin içerisinde sunulan haber başlıklarında edilgen cümleden ziyade etken cümle yapılarının daha çok kullanıldığı görülmüştür. Haber başlıklarının birçoğunda Brunson’ın özne olarak koyulduğu dikkat çekmektedir. Etken yapı ile sırrı ifşa ederken öznesini vurgulayarak ön plana çıkarttığı görülmektedir.

“Bir gizli tanık, Brunson ile eşi Norine’in FETÖ çetesinin yöneticileri arasında olduklarını söyledi. Yurt dışından örgüte önemli miktarda kaynak aktardıklarını belirtti..” (Takvim, 20 Mayıs 2017)

“Gizli tanık, 2004-2005 yıllarında Brunson’ın yer aldığı kilisenin Pazar ayını çıkışında kendisine yaklaşan birinin istihbarat kimliğini göstererek yardım istediğini ve Kestane Pazarı’nda faaliyet gösteren FETÖ/PDY yapılanması ile kilise topluluğu arasında ilişki olduğunu söylediğini, topluluğun Dinlerarası Diyalog adı altında karşılaştıkları her türlü problemi FETÖ/PDY ile çözdüklerini beyan ettiğini kaydetti.” (Sabah, 29 Eylül 2017)

Etken yapıyı haber başlıklarında kullanmayı tercih eden Türk basınının Brunson’ın tutuklanması ile ilgili haber metni içerisinde de etken yapı cümleleri kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. Türk basınında yer alan yukarıdaki etken yapı cümle kullanımı örnek olarak sunulmuştur. Haber kaynaklarının ifadelerinin etken yapıda verilmesi kaynağın görüşlerine olumlu yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Haber kaynaklarının Brunson’ın suçlanması hakkında iddialarına ilişkin söylemlerinin etken yapıda verilmesi, iddiaların olumlu bir görüş ile desteklendiğini onaylamaktadır.

Türkiye gazetesinin 2 Ağustos 2018 tarihli haber metninde yer alan cümlede haber kaynağının ifadesinin tırnak içerisinde verildiği dikkat çekmektedir. Tırnak içerisinde verilen ifadelerle ABD'nin kötü niyeti vurgulanmakta ve Brunson olayının ABD'nin derin bir meselesi olduğu ön plana çıkarılmaktadır. Haberin kaynakların ifadeleri etrafında örüldüğü ve kaynağın kendisinden aktarıldığı diğer dikkat çeken nokta olarak ortaya çıkmaktadır.

“Yaşanan krizin ardında Derin CIA'nın olduğunu ileri süren Edmonds, "CIA içindeki bu derin yapı Brunson'u Türk hapishanesinde iken zehirleyerek öldürmeyi ve hatta bu suçu Türkiye'ye atmayı düşünüyor" dedi.” (Türkiye, 2 Ağustos 2018)

3.2.3.2. Sözcük Seçimleri

Sözcük seçimleri haberde mikro yapısal söylem analizinin önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Gazetenin olayla ilgili görüşünü yansıtan kelime tercih veya seçimi ideolojik tavrı ortaya koyarak haber söyleminin oluşumuna katkı sağlamaktadır.

Türk basının haber metninde Brunson'dan bahsederken şu ifadelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. “ABD'li casus papaz Brunson, Ajan Brunson, ABD'li din adamı”. Gazetenin Brunson hakkında bilgi verirken kullandığı ifadelerde sıklıkla ABD'nin ajanı kimliğine vurgu yaptığı görülmektedir. İlk başta terör örgütleri FETÖ ve PKK adına suç işlediği iddiasıyla tutuklanmış olup daha yargı karar vermemiş olmasına rağmen gazetenin sürekli Brunson'ın ABD'li ajan kimliğini vurguladığı görülmektedir. ABD ve ajan terimlerini beraber kullanarak ABD hakkında olumsuzlaştırma yapmaya çalıştığı düşünülmektedir.

Brunson'ın Hristiyan kimliğini göstermek amacıyla ‘Rahip’ ve ‘Papaz’ kelimesi birçok haberde kullanılmıştır. Papaz, Katolik ve Ortodoks kiliselerinde din adamına verilen isimdir ve kilise otoritesince görevine atanan kişi olarak evlenemezler. Rahip Hristiyan keşişini ifade etmektedir. Yine kendileri dini hayata adanmış keşişler olarak evlenemezlerdir. Fakat Brunson evli ve çocuk sahibidir. Bu nedenle Brunson'a evlenebilen Protestan din adamı olarak pastör adını kullanması gerekirken birçok haberde yanlış ifadeler kullanıldığı tespit edilmektedir.

“İstihbarat raporlarına göre **Papaz** Brunson...” (Takvim, 21 Mayıs 2018)

“**Rahip** Brunson’un eşi Norine Brunson da izleyiciler arasında.” (Hürriyet, 7 Mayıs 2018)

“...**Papaz** Brunson'un Fikret Böcek'ten Diriliş Kilisesi'ni satın aldığı,...” (Sabah, 29 Eylül 2017)

“ABD ile Türkiye arasında yaşanan **Rahip** Brunson krizine ilişkin...” (Türkiye, 2 Ağustos 2018)

“ABD’li **rahip** Brunson suçlamaları reddetti.” (Hürriyet, 7 Mayıs 2018)

“...İzmir’de tutuklu bulunan ABD’li **papazın**...” (Türkiye 18 Mart 2018)

“İzmir Diriliş Kilisesi **Papazı** Andrew Craig Brunson’un...” (Yeni Akit, 28 Mart 2018)

“Amerikalı **rahabin** ülkesine dönmek için uçakta olduğunu söyledi.” (Yeni Akit, 12 Ekim 2018)

Türk basınının haberlerinde olayın dramatik bir anlatımla sunulduğu görülmektedir. Brunson’ın işlediği suç hakkında kendi yorumu sözcük seçimleriyle gösterilerek vurgulanmaktadır.

“*Trump’ın tam 3 kez Erdoğan’dan iadesini istediği **papazın maskesini TAKVİM indirdi.***” (Takvim, 20 Mayıs 2017)

“*O papaz hakkında **korkunç** suçlamalar*” (Sabah, 29 Eylül 2017)

“**KİRLİ BAĞLANTI**” (Yeni Akit, 28 Mart 2018)

“*İzmir 'de terör suçundan tutuklanan Protestan Diriliş Kilisesi'nin Pastörü Andrew Craig Brunson'ın **kirli çamaşırları bir bir ortaya saçıldı.***” (Takvim, 21 Mayıs 2018)

Haber metinlerinde ‘korkunç’, ‘kirli çamaşırları’ veya ‘kirli bağlantı’ gibi kışkırtıcı kelimeleri kullanarak okuyucuların olaya karşı konsensüsünü oluşturmaya

çalıştığı görülmektedir. Haber kaynaklarının ‘korkunç’ ve ‘kirli’ sözcükleriyle gizli tanığın ifadesini doğrulayan yönde yorum yaptığına dikkat çekilmektedir.

*“7 Ekim 2016’da gözaltına alınan Brunson’ın tutuklanması, ABD istihbaratını **felç etti.**”* (Takvim, 20 Mayıs 2017)

Olay sırasında Türkiye’nin karşısına ABD’in koyulduğu görülmektedir. Türkiye’nin Brunson’ı tutuklaması ABD’nin Türkiye aleyhinde eylemi engellediğini ‘felç etti’ sözcüğüyle ifade ederek iki ülkenin konumunu belirtmektedir. 19 Nisan tarihinde ABD’nin yaptırım uyarısından sonraki gün iki ülke arasında oluşan gerginlik sırasında Türkiye’nin duruşunu kaydetmeye çalıştığı değerlendirilmektedir.

*“ABD’li casus ilk uçakla **kaçıyor.**”* (YeniAkit 12 Ekim 2018)

Hükümle birlikte serbest bırakılan Brunson’ın ABD’ye dönmek için uçağa bindiğini aktarırken ‘kaçmak’ sözcüğüyle iki ülkenin savaşında bir tarafın kazanıp diğer tarafında kaybettiği imajını yaratmaya çalıştığı görülmektedir. Özellikle cümlelerin öznesinin kaçması vurgulanarak ABD’nin kaybettiği ön plana çıkarılmaktadır.

3.2.3.3. Haberin Retoriği

Haber retoriği okuyucunun bir şeye yönlendirilmek için verilen bilginin nasıl söylendiğidir. Devam eden olayların doğrudan tanımlarına, yakın görgü tanıklarının ifadelerinin kanıt olarak sunulmasına, resmi kurum raporları ve uzmanlar gibi güvenilir kaynakların kanıt olarak kullanılmasına, sayısal verilere, zaman ve olay gibi stratejilere başvurulmaktadır.

Türk basının analiz konusu olan Brunson’ın tutuklanması ile ilgili haberleri sunarken retoriksel yöntemlere başvurduğu tespit edilmiştir. Haber metninin inandırıcılığını arttırmak için rakam kullanımına, retoriksel strateji olarak başvurulmuştur. Haber metninde yer alan rakamlar kullanırken görgü tanıkları ve güvenilir kaynaklara başvurulduğu görülmektedir. Böylece haberin inandırıcılığı ve gerçekliği sağlanıp okuyucu ikna edilmeye çalışılmıştır.

“...Papaz'ı 2003 yılından beri tanıdığını, Kaya Prestij Otelinde, kilise toplantısı görünümünde daha çok bir beyin yıkama faaliyeti gerçekleştirdiği bu toplantıda 25 tane Türk üniversite öğrencisinin Amerikan Milli Marşı eşliğinde yemin ederken gördüğünü kaydetti.” (Sabah, 29 Eylül 2017)

“Gizli tanık, 2004-2005 yıllarında Brunson'ın yer aldığı kilisenin Pazar ayini çıkışında kendisine yaklaşan birinin istihbarat kimliğini göstererek yardım istediğini...” (Sabah, 29 Eylül 2017)

“2014-2017 yıllarında 1360 kez Şanlıurfa'nın Suruç ilçesine, pek çok kez de Diyarbakır ve Mardin illerine giden Brunson'un...” (Yeni Akit, 28 Mart 2018)

“1993'ten beri Clinton döneminin en güçlü kişilerinden ve direkt olarak Gladio-B operasyonu, Boston-Manhattan patlama olayıyla bağlantılı biridir.” (Türkiye, 2 Ağustos 2018)

Brunson'ın tutuklanması ile ilgili haberlerde genelde doğrudan alıntı örneklerine yer verildiği, Brunson'ın terör örgütleri adına suç işlemesi hakkında gizli tanığın ifadesinin doğrudan alıntılarla aktararak gazetenin veya muhabirin görüşüne yer verilmediği görülmektedir.

“Başkan Recep Tayyip Erdoğan Ajan Brunson'un siyasilerin açıklamalarıyla serbest bırakılması ya da tutulmasının söz konusu olmadığını, Bağımsız Türk yargısı tarafından yargılanarak bu davanın neticeleneceğini belirtti.” (Sabah, 3 Ekim 2018)

“ABD'nin böyle mantıksızca talepte bulunması yani bütün yargı prosedürlerini atlayarak, bütün delilleri hiçe sayarak bu adamı (papazı) geri istemesi aslında ikiyüzlülüğün göstergesidir. Çünkü öbür taraftan bakıyorum Türkiye yıllardır ABD'ye teröristbaşı Fetullah Gülen hakkında tonlarca delil sunmasına rağmen, ABD yargı prosedürlerini bahane ediyor.” (Türkiye, 2 Ağustos 2018)

Olayın karşısında Türk medyasının, Türkiye'nin duruşunu, uluslararası resmi kurum veya uzmanlardan alınan, olaya yönelik objektif kaynaklardan doğru veya dolaylı alıntı yaparak devletin görüşüne yer verildiği görülmektedir.

Tırnak içinde tanıkların ifadelerinin doğrudan alıntıyla verilmesini sıklıkla tercih eden Türk basınının, haber başlıklarında da o alıntıdan alınan bilginin aktarıldığı fark edilmektedir. Tanığın ifadesini iddia olarak değil, gerçek olarak başlıkta sunarak okuyucuların dikkatini çekmekte ve kendi argümanını desteklemekte olduğu sonucuna varılmaktadır.

3.3. Kuzey Kore Basınında Yer Alan Warmbier ile İlgili Haberlerin Analizi

ABD vatandaşı Frederick Otto Warmbier'in Kuzey Kore'de tutuklanması, Kuzey Kore'nin ABD ile mevcut düşman ilişkisini ortaya çıkarmıştır. Daha önce de Kuzey Kore'de tutuklanan ABD vatandaşları bulunmaktadır. Fakat Warmbier'in ABD'ye döndüğünden bir hafta içerisinde ölmesi iki ülkenin düşmanlığını derinleştirmiştir.

Warmbier 29 Aralık 2015'te Kuzey Kore turuna katılarak ülkeye giriş yapmıştır. 1 Ocak 2016'da otelin duvarındaki siyasi paneli çıkarırken yakalanmıştır. 2 Ocak'ta dönüş uçağı binerken Kuzey Kore askerleri tarafından gözüaltına alınmıştır. Bu süreçte ABD Kuzey Kore'ye yaptırım tasarısını onaylamıştır.

Kuzey Kore karşıtı eylemi gerekçesiyle tutuklanan Warmbier, 29 Şubat'ta Pyongyang'da gazetecilere röportaj vermiştir. Bu röportajda Kuzey Kore yasalarına aykırı eylemde bulunmasını sağlayan etkenlerin arka planını açıklamıştır. Arkadaşının annesi Warmbier'in Kuzey Kore'ye gidip propaganda malzemesini getirmeyi başardığında Warmbier'a on bin dolar değerinde olan ikinci el araba teklif edildiğini ve eğer tutuklanırsa ailesine iki yüz bin dolar bahşış verileceğini söylemiştir. Warmbier da ailesinin ciddi bir maddi sıkıntısı olduğundan dolayı teklifi kabul edip suç işlediğini söylemiştir.

Warmbier'in verdiği röportaj, yerli basın başta olmak üzere yabancı basında da yer almıştır. BM Kuzey Kore'yi nükleer silah üretme faaliyetlerine devam etmekle suçlayarak yaptırım uygulamaya başladığı 2 Mart tarihinde yerli basında Warmbier'in açıklaması ABD'ye yönelik olumsuz temsil yeniden üretilmiştir.

16 Mart duruşmasında Kuzey Kore yargısı Warmbier’a 15 yıl hapis ve ağır çalışma cezası vermiştir. 31 Ağustos’da Dışişleri Bakanlığı sözcüsü John Kirby, Kuzey Kore mahkemesinin kararının çok ağır olduğunu söyleyerek insani gerekçelerle özel bir affın kabul edilerek Warmbier’ın derhal serbest bırakılmasını talep ettiğini ve Kuzey Kore’nin ABD vatandaşının tutukluğunu siyasi amaçlarla kullandığını söylemiştir.

13 Haziran 2017’de Warmbier tutukluluğundan 17 ay sonra komalık bir şekilde ABD’ye geri dönmüş ve 18 Haziran’da ölmüştür. Warmbier’ın ölümü ABD’de Kuzey Kore’ye yönelik olumsuz eleştirilere neden olmuş ve Kuzey Kore’nin insan hakları sorununu gündeme getirmeye başlamıştır. Buna karşılık olarak Kuzey Kore yetkilileri kendilerinin haklılığını savunmaya başlamıştır. Dışişleri Bakanlığı’nın sözcüsü, ABD Araştırma Merkezi Basın Müdürü ve Warmbier’ın sağlığıyla ilgilenen hastane müdürü sağlıklı bir şekilde ülkesine gönderilen Warmbier’ın ölümünün nedeninin ABD’de de aranması gerektiğini söylenmiştir.

3.3.1. Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz

3.3.1.1. Başlıklar

Kuzey Kore basınında Warmbier’ın tutkulanması ile ilgili haber başlıkları incelendiğinde Warmbier’ın ABD vatandaşı olduğu vurgulanarak Kuzey Kore aleyhine suç işlediği gösterilmektedir. Bu süreçte ABD’nin olumsuz bir temsille sunulduğu ve Kuzey Kore’ye karşı düşmanca politikasının eleştirildiği görülmektedir. Aynı zamanda haber başlıkları haber içeriğini yansıtmakla beraber gazetenin kendi yorumunu kattığı da anlaşılmaktadır.

- 1. Haber:** “반공화국적대행위를 감행한 미국인 적발체포” (ABD vatandaşı, Kuzey Kore’ye karşı düşmanca hareketi nedeniyle tutuklandı) (KCNA, 22 Ocak 2016)
- 2. Haber:** “미국의 대조선적대시정책의 가련한 희생물” (ABD’nin düşmanca politikalarının sefil kurbanı) (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

3. **Haber:** “불쌍한 사람들을 울리지 말라” (Sefil insanları ağlatma)
(DPRK Today, 2 Mart 2016)
4. **Haber:** “가장 잔인하고 비열한 나라” (En acımasız ve rezalet ülke)
(DPRK Today, 2 Mart 2016)
5. **Haber:** “조선 반공화국적대행위를 감행한 미국공민 재판, 로동교화형 15 년을 언도” (Kuzey Kore karşıtı eylemi ile suç işleyen Amerikalı’nın duruşmasında, Amerikalı’ya 15 yıl hapis ve ağır çalışma cezası verildi) (KCNA, 16 Mart 2016)
6. **Haber:** “미국의 최대의 망상” (Amerika’nın en büyük yanılgısı) (DPRK Today, 20 Nisan 2016)
7. **Haber:** “미국 공민 석방” (ABD vatandaşı serbest bırakıldı) (KCNA, 15 Haziran 2017)
8. **Haber:** “조선외무성 대변인 Warmbier사망문제를 반공화국모략선전에 또다시 써먹고있는 미국을 단죄” (KDHC Dışışleri Bakanlığı’nın sözcüsü, Warmbier’in ölümünü KDHC karşıtı propaganda olarak tekrar kullanan ABD’yi kınadı) (KCNA, 28 Eylül 2017)
9. **Haber:** “평양친선병원 원장 미국내에서 Warmbier의 사망과 관련하여 진실이 외곡되고있는데 대해 분격 표시” (Pyongyang Hastanesi Müdürü, ABD'deki Warmbier’in ölümüyle ilgili gerçeğin çarpıtıldığını söylüyor) (KCNA, 27 Ekim 2017)
10. **Haber:** “조선의 위력에 겁을 먹은자들의 술책” (KDHC'in gücünden korkanların hilesi) (Chosun Shinbo, 16 Şubat 2018)

Haber başlıklarında Warbier’in isminden ziyade ABD vatandaşlığının daha öne çıkarıldığı görülmektedir. 반공화국적대행위를 감행한 미국인 적발체포” (ABD vatandaşı, Kuzey Kore’ye karşı düşmanca hareketi suçuyla tutuklandı)

(KCNA, 22 Ocak 2016) haber başlığında Warmbier ismi yerine suç işleyen ABD vatandaşı olduğu belirtilmektedir. “미국 공민 석방” (ABD vatandaşı serbest bırakıldı) (KCNA, 15 Haziran 2017) ve ”조선 반공화국적대행위를 감행한 미국공민 재판, 로동교화형 15 년을 언도”(Kuzey Kore karşıtı eylemi ile suç işleyen Amerikalı’nın duruşmasında, Amerikalı’ya 15 yıl hapis ve ağır çalışma cezası verildi) (KCNA, 16 Mart 2016) haber başlıklarında da aynı şekilde Warmbier’in ismi kullanılmadan ABD vatandaşı şeklinde hitap edildiği görülmektedir.

Birçok haber başlığında dramatik anlatımıyla Warmbier’in suçu ABD’nin suçu olarak gösterilmektedir. “미국의 대조선적대시정책의 가련한 희생물” (ABD’nin düşmanca politikalarının sefil kurbanı) (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016) haber başlığında Warmbier sefil kurban olarak ifade edilerek suç işleyeninin aslında ABD olduğu gösterilmeye çalışılmaktadır. Haber metninde Warmbier’in gazetecilere verdiği röportaj birebir aktarılmıştır. Haber içerikleri üzerinde gazete veya gazetecinin kendi yorumunu başlığında yansıttığı görülmektedir.

Kuzey Kore’nin Warmbier olayı ile ilgili haber başlıklarında ABD’yi olumsuzlaştırma niyeti doğrudan ifade edilmektedir. “가장 잔인하고 비열한 나라” (En acımasız ve rezalet ülke) (DPRK Today, 2 Mart 2016) ve 미국의 최대의 망상 (Amerika’nın en büyük yanılgısı) (DPRK Today, 20 Nisan 2016) haber başlıklarında ABD doğrudan acımasız ve rezalet ülke olarak ifade edilerek gazetenin veya gazetecinin kendi öznel yorumunu kattığına rastlanmaktadır.

“불쌍한 사람들을 울리지 말라”(Sefil insanları ağlatma) (DPRK Today, 2 Mart 2016) haber başlığında gazetenin doğrudan ABD’ye seslendiği anlaşılmaktadır. Warmbier’in tutuklanmasının ABD’yi eleştirme malzemesi olarak kullanıldığı görülmektedir. Böylece ABD’yi olumsuzlaştırma yönünde gazetenin yorumunu açıkca dile getirdiği söylenebilir.

Warmbier'in serbest bırakılıp kendi ülkesine geri dönmesinden birkaç gün sonra ölmesi Kuzey Kore ve ABD arasında gerginlik olmasına sebep olmuştur. Bu sırada '조선외무성 대변인 완비어사망문제를 반공화국모략선전에 또다시 써먹고있는 미국을 단죄' (KDHC Dışışleri Bakanlığı'nın sözcüsü, Warmbier'in ölümünü KDHC karşıtı propaganda olarak tekrar kullanan ABD'yi kınadı) (KCNA, 28 Eylül 2017) ve '평양친선병원 원장 미국내에서 완비어의 사망과 관련하여 진실이 외곡되고있는데 대해 분격 표시' (Pyongyang Hastanesi Müdürü, ABD'deki Warmbier'in ölümüyle ilgili gerçeğin çarpıtıldığını söylüyor) (KCNA, 27 Ekim 2017) haber başlıklarında Kuzey Kore hükümet yetkililerinin ABD'ye gösterdiği tepkilerin aktarıldığıyla karşılaşmaktadır.

조선의 위력에 겁을 먹은자들의 술책 (KDHC'in gücünden korkanların hilesi) (Chosun Shinbo, 16 Şubat 2018) haber başlığının haber metninde geçen Warmbier'in ölümü ile ilgili Dışışleri bakanlığı ABD Araştırma Merkezi Basın Müdürü'nün açıklamasının başlığı olarak konulduğu anlaşılmaktadır. Haber metnin tümünü oluşturan kaynağın açıklamasının haber başlığı olarak konulması gazete veya gazetecinin kaynağının açıklamasına tamamen katıldığını göstermektedir.

3.3.1.2. Haber Girişi

Genel anlamıyla haber girişi okuyucuların haberi okumaya başlamadan önce haberin tamamını okuyup okumayacağını karar vermesine hizmet etmektedir. Fakat Kuzey Kore'de basının anlayışı daha çok hükümetin bülteni olarak düşünüldüğünden dolayı haber yazımında okuyucuların dikkatini çekmeye ihtiyaç duymamaktadır.

Kuzey Kore haberlerinde haber girişi bulunmadığından dolayı haber girişi olarak haberin ilk paragrafı ele alınmaktadır. Fakat haberlerin ilk paragrafı incelendiğinde Türk basınında görüldüğü gibi ana olayı özetleme veya haberin ana fikrini okuyucuya verme işlevi görülmemektedir.

“해당 기관의 통보에 의하면 미국 버지니아종합대학 학생 웜비어 오토 프레데리크는 미국정부의 묵인,조종밑에 조선의 일심단결의 기초를 허물어버릴 목적으로 조선민주주의인민공화국에 관광의 명목으로 입국하여 반공화국적대행위를 감행하다가 적발되어 현재 조사를 받고있다.” (KCNA, 22 Ocak 2016)

(İlgili bir kurumdan elde edilen bilgilere göre ABD Virginia Üniversitesi öğrencisi olan Warmbier Otto Frederick, ABD hükümetinin sıkı bir şekilde bağdaştırılması ve manipülasyonu altında tekliğin ve birliğin temelini yıkmak amacıyla turist kimliği altında Kuzey Kore’ye girdikten sonra KDHC'ye (Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti) karşı düşmanca bir eylemde bulunması gerekçesiyle tutuklanarak soruşturma altına alınmıştır.)

“반공화국적대행위를 감행하다가 적발체포된 미국 버지니아종합대학 학생 웜비어 오토 프레데리크가 2 월 29 일 평양에서 국내외기자들과 회견하였다.” (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

(DPRK karşıtı düşmanca eylemler gerçekleştirdiği gerekçesiyle tutuklanan ABD'deki Virginia Üniversitesi öğrencisi Otto Frederick Warmbier 29 Şubat'ta Pyongyang'da yerli ve yabancı gazetecilere röportaj verdi.)

“돈이 없이 살수 없는 미국에서 먹고 살기 위해 동생들의 학비마련을 위해 범죄자가 되어버린 불쌍한 웜비어 속죄하며 살려달라 간청하며 하염없이 눈물을 흘린다” (DPRK Today, 2 Mart 2016)

(Amerika Birleşik Devletleri'nde, parasız yaşayan ve kardeşlerinin okul harcını ödemek için suçlu haline gelen zavallı Warmbier, kefaret için yalvararak gözyaşı döküyor.)

《... 나는 도로표식판들을 몰래 때는 연습을 하고 그 표식판들을 버지니아주에 있는 나의 세집 침대밑에 보관하였다. 나는 한 친구와 의논하고 붙잡히는 경우 술에 취하여 생각나지 않는다고 하든지 혹은 구호가 발각되면 기념품상점에서 구입한것이라고 거짓말을 하기로 하였다. ... 나는

범죄감행시에 리용하기 위해 소리가 크게 나지 않는 신발을 골라 가방에 넣었다. 그리고 구호를 넣을수 있게 큰 가방을 준비하였으며 만일 그것이 작으면 조선에서 다른 가방을 구입할것을 타산하였다. ...》 (DPRK Today, 2 Mart 2016)

(" ... Yol tabelalarını çalmayı denedim ve tabelaları Virginia'daki yatağımın altında sakladım. Arkadaşıma, eğer yakalanırsam bir şeyler içip sarhoş olduğum için hatırlayamadığımı veya hediyelik eşya dükkânından aldığımı söyleyeceğime karar verdiğimi söyledim... Suç eyleminde kullanmak için yeterince ses çıkarmayan ayakkabı aldım ve onları çantama koydum. Sloganlar için büyük bir çanta hazırladım, eğer küçük gelirse KDHC'den başka bir çanta almaya karar verdim. ... ")

“3 월 16 일 조선민주주의인민공화국 최고재판소에서 반공화국적대행위를 감행하다가 적발체포된 미국공민 웜비어 오토 프레데리크에 대한 재판이 진행되었다. “(KCNA, 16 Mart 2016)

(16 Mart'ta Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Yüce Mahkemesi'nde Kuzey Kore'ye karşı düşmanlık beslemesinden dolayı tutuklanan ABD vatandaşı Warmbier Otto Frederick'in duruşması gerçekleştirildi.)

지난 2 월말 미국의 적대시정책의 가려한 희생물이 되어 공화국에서 적발체포된 미국공민 웜비어에 대한 기자회견소식이 나가자 세계는 벅적 끓었다. 인터넷에서는 미국을 비난하는 수많은 글들이 폭발적으로 쏟아졌다. (DPRK Today, 20 Nisan 2016)

(Geçen şubat ayının sonunda ABD'nin düşmanlık politikasının kurbanı olarak ülkemizde tutuklanan ABD vatandaşı Warmbier'in basın toplantısı haberi yayınlandığında internette ABD'yi kınayan birçok makale yayınlandı.)

“조선민주주의인민공화국 중앙재판소의 13 일부 판정에 따라 로동교화중에 있던 미국공민 웜비어 오토 프레데리크를 13 일 인도주의적견지에서 돌려보냈다.“ (KCNA, 15 Haziran 2017)

(Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Merkez Ceza Mahkemesi'nin 13 Haziran kararıyla hapis ve ağır çalışma cezasına çarptırılan ABD vatandaşı Warmbier Otto Frederick'in insani açıdan ülkesine geri gönderilmesine karar verildi.)

“조선민주주의인민공화국 외무성 대변인은 28 일 다음과 같은 담화를 발표하였다.” (KCNA, 28 Eylül 2017)

(KDHC Dışışleri Bakanlığı sözcüsü perşembe günü aşağıdaki basın açıklamasını yaptı.)

“평양친선병원 원장은 최근 미국내에서 미국대학생 완비어의 사망원인과 관련하여 진실을 외곡하는 주장들이 나오고있는것과 관련하여 27 일 조선중앙통신사 기자가 제기한 질문에 다음과 같이 대답하였다.” (KCNA, 27 Ekim 2017)

(Pyongyang Dostluk Hastanesi müdürü geçtiğimiz günlerde, ABD'deki üniversite öğrencisi Warmbier'in Amerika'daki ölüm nedeni hakkındaki gerçeğin çarpıtılması iddiasıyla ilgili KCNA muhabirinin sorusuna şöyle cevap verdi.)

“조선중앙통신에 의하면 조선외무성 미국연구소 공보실장은 최근 미국이 완비어사망문제를 또다시 조선과 억지로 련관시키면서 비난전에 열을 올리고있는것과 관련하여 15 일 다음과 같은 담화를 발표하였다.” (Chosun Shinbo, 16 Şubat 2018)

(KCNA haberine göre Dışışleri Bakanlığı ABD Araştırma Merkezi Basın Müdürü bugünlerde ABD'nin Warmbier'ın ölümünü KDHC'ye bağlayarak eleştirmesiyle ilgili 15 Şubat'ta aşağıdaki gibi açıklamada bulundu.)

Kuzey Kore basınındaki haberlerde Warmbier olayına ilişkin bilgilerin yanı sıra olayın arkasında olan dramatik hikâyeler vasıtasıyla kendi sisteminin propagandasında bulunduğu ve ABD'nin sistemi olumsuzlaştıran söylemlerde bulunduğu söylemek mümkündür. Ayrıca haber girişinde, haber içeriğinden bahsedilerek hükümetin dilini tanıtmakta olduğu gösterilmektedir.

Fakat Kuzey Kore haberlerinde Türk basındaki haber girişinde olduğu gibi haber özetleme işlevi olmaması Kuzey Kore basınının okuyucuların dikkatini çekme niyetinde bulunmadığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

3.3.1.3. Fotoğraflar

Şekil 3.9: DPRK Today, 2 Mart 2016

Kaynak : DPRK Today

DPRK Today 2 Mart 2016 tarihli “불쌍한 사람들을 울리지 말라” (Sefil insanları ağlatma) başlıklı haberinde Warmbier’in gazetecilere röportaj verdiğinde ağlarken çekildiği fotoğrafını kullanmıştır. Haber metninde Warmbier’ı suça götüren ABD hükümetine yönelik eleştiri yapılmıştır. Warmbier pişmanlık duyan ve sefil olarak gösterilerek okuyucuda ABD hakkında olumsuz duygu oluşacağı düşüncesi ile gazetenin bu fotoğrafı kullandığı düşünülmektedir.

Şekil 3.10: DPRK Today, 2 Mart 2016

Kaynak : DPRK Today

DPRK Today 2 Mart 2016 tarihli “가장 잔인하고 비열한 나라” (En acımasız ve rezalet ülke) başlıklı haberde Kore Savaşı sırasında ABD askerlerinin savaş tutsağı olarak teslim alındığı fotoğrafları kullanmıştır. Haber metni Wambier’ın suç işlediğinden bahsederek Kuzey Kore ve ABD arasında olan düşmanlık tarihini aktarmıştır. ABD’nin Kuzey Kore hükümetini yıkmaya çalışmasından vazgeçmesi gerektiğini söyleyen metnin son cümlesinde “만일 이 경고를 명심하지 않을 경우 어떤 운명이 차례지겠는가를 력사는 똑똑히 보여주고있다.” (Eğer bu uyarıyı dikkate almazsa sonucun ne olacağını tarih gösteriyor.) diye aktarmaktadır. Bu cümlede bahsettiği tarihi fotoğrafla gösterdiği düşünülmektedir.

Şekil 3.11: DPRK Today, 20 Nisan 2016

Kaynak : DPRK Today

DPRK Today 20 Nisan 2016 tarihli “미국의 최대의 망상” (Amerika'nın en büyük yanılgısı) haberinde Shinuiju Su Arıtma Merkezi Sıhhi Tesislerinde bir tamirci olan Choi Jung Soon'un fotoğrafını kullanmıştır. Haber metninde Warmbier'in suç işleminin nedenini komünizmi olumsuzlaştıran söyleminden ve komünizmi yanlış anlamasından kaynaklandığını aktararak fotoğraftaki Choi Jung Soon hanımın örneğini vermiştir.

3.3.2. Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz

3.3.2.1. Ana Olay ve Sunuş Biçimi

2 Ocak 2016 – 16 Şubat 2018 tarihleri arası Kuzey Kore basınında incelenen ana olay, Warmbier'in turist olarak Kuzey Kore'ye giriş yapmış olup düşmanca hareketi suçuyla tutuklanması ve serbest bırakılıp ABD'ye döndükten sonra ölmesidir. Olay ile ilgili Kuzey Kore basınındaki haberlerde Warmbier'in ülkeye karşı düşmanca hareketi suçunun detaylarından ziyade Warmbier'ı suç yoluna götüren ABD hükümetinin kötülüğü ve Kuzey Kore hükümetin haklılığı

vurgulamaktadır. Ayrıca komünist sistemin üstünlüğünün gösterilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

2 Ocak 2016 tarihinde Warmbier'in tutuklanması ile ilgili haberi 22 Ocak 2016 tarihinde 반공화국적대행위를 감행한 미국인 적발체포 (ABD vatandaşı, Kuzey Kore'ye karşı düşmanca hareketi suçuyla tutuklandı) (KCNA, 22 Ocak 2016) başlığıyla yayınlamıştır. Bu haberde ABD vatandaşı Warmbier'in Kuzey Kore'ye karşı düşmanca bir eylemde bulunduğu gerekçesiyle tutuklandığı bilgisini verirken ABD hükümetin bağdaştırılması ve manipülasyonu altında olan bir olay olduğunu aktarmıştır.

Olay ile ilgili bütün detaylar 1 Mart 2016 tarihinde 미국의 대조선적대시정책의 가련한 희생물 (ABD'nin düşmanca politikalarının sefil kurbanı) (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016) başlıklı haberde Warmbier'in gazetecilere verdiği röportaj birebir aktararak verilmiştir. Haber metninde kaldığı otelde politik slogan içeren panoyu yerinden çıkardığı ve bu suç ABD'deyken Friendship United Methodist Church tarafından planlanmış bir görev olarak verildiği bilgisine yer verilmektedir. Aynı zamanda Warmbier'in işlediği suç hakkında pişmanlık duyduğu haber metninde aktarılmıştır.

Röportaj verildiğinden bir gün sonra (2 Mart 2016) 불쌍한 사람들을 울리지 말라 (Sefil insanları ağlatma) (DPRK Today, 2 Mart 2016) ve 가장 잔인하고 비열한 나라 (En acımasız ve rezalet ülke) (DPRK Today, 2 Mart 2016) başlıklı haberlerde Warmbier sefil olarak gösterilmiş olup Warmbier'ı suça teşvik edenin ABD hükümeti ve ABD'nin sistemi olduğu aktarılmıştır. Ayrıca ABD'nin Kuzey Kore'ye karşı düşmanca politikasını durdurması gerektiği uyarısında bulunulmuştur.

Warmbier'in duruşması ile ilgili haberde savcı ve avukatın konuşması aktararak Warmbier'in müebbet hapis ve ağır çalışma cezası alması gerekmesine rağmen süreli hapis ve ağır çalışma cezası olarak cezasının indirildiği gösterilmeye çalışılmaktadır.

“변호인은 변론에서 피소자가 죽어도 씻지 못할 엄중한 범죄행위를 하였지만 그가 앞으로 온 세상에 힘있게 과시되는 공화국의 무진막강한 국력과 사회주의복을 누려가는 태양민족의 참모습을 직접 보면서 자기가 얼마나 어리석었는가를 스스로 느낄수 있게 검사측에서 제기한 무기로동교화형을 유기로동교화형으로 변경하여 판결하여줄것을 본 재판에 제기하였다.” (KCNA, 16 Mart 2016)

(Avukat savunmasında, sanık ölse de yıkanamayan ciddi bir suç eylemi işledi, ancak milletin gerçeği görerek ülkesinin muazzam gücünün ve sosyalizmin tadını çıkararak sanığın kendisinin ne kadar aptal olduğunu hissedebilmesi için savcı tarafından sunulan müebbet ağır hapis cezasının süreli ağır hapis cezası olarak değiştirmesini istendiğini dile getirdi.)

Warmbier’ın duruşmasında 15 yıl hapis ve ağır çalışma cezası verildiği bilgisini aktaran Kuzey Kore basını, ABD’nin düşmanlık politikasının kurbanı olarak tutuklanan Warmbier ile ilgili haberde birçok kişinin ABD’yi kınadığı belirtilmektedir Bu süreçte Amerika’nın “komünizm kötüdür” diyen inatçı vaazını eleştirerek Kuzey Kore’deki gerçek komünizm hakkında bilgi aktarılmıştır.

5 Haziran 2017 tarihinde hapis ve ağır çalışma cezasında bulunan Warmbier insani açıdan ülkesine geri gönderilmesi kararı alındığı bildirilmiştir. Warmbier’ın ABD’ye geri döndükten 6 gün sonra ölmesiyle birlikte ABD tarafından Wambier’a işkence edildiğine dair açıklamalar gündeme gelmiştir. Bu durumda Kuzey Kore haberlerinde Warmbier’ın hasta olmadığına ABD’den gelen doktorlar tarafından kabul edildiği ve Warmbier’ın ölümünün Kuzey Kore’ye baskı yapma amacıyla kullanıldığını söyleyen Dışişleri Bakanlığı’nın sözcüsünün açıklamasına yer verilmiştir. Warmbier’ın işkenceye maruz kaldığını ve Kuzey Kore’nin ona işkence ettiğini ve bilerek ölümüne yol açtığını söyleyişine karşı Warmbier’ı tedavi eden hastanenin müdürünün açıklamasını sunmuştur. Haber metninde hastane müdürü insani bakış açısıyla ABD’ye dönüşüne kadar içtenlikle ona tıbbi bakım sağladığını dile getirerek ABD’de Warmbier’ın ölümü hakkındaki gerçeğin tamamen çarpıtıldığını iddia ederek vurgulamıştır.

3.3.2.2. Ardalan ve Bağlam Bilgisi

ABD’li öğrenci Otto Warmbier’in 2016 yılında Pyongyang’da kaldığı otelde bulunan politik bir sloganı çalmak suçlamasıyla Kuzey Kore karşıtı eylemi gerekçesiyle tutuklanmıştır. Cezaevine konulan Warmbier Pyongyang’da gazetecilere verdiği röportajda yaptığı suç işlemin arkasında ABD kurumların teklifi olduğunu açıklamıştır. 16 Mart tarihinde gerçekleşen duruşmada Kuzey Kore yargısı Warmbier’a 15 yıl hapis ve ağır çalışma cezası kararına bağlamıştır. ABD hükümeti Kuzey Kore’ye Warmbier’in serberst bırakılmasını talep etmiştir fakat kabul Kuzey Kore yargı tarafından cevap alınmamıştır. 13 Haziran 2017 insani gerekçelerle serbest bırakılıp Komalık halinde ülkesine geri gönderilen Warmbier 18 Haziran hayatını kaybetmiştir.

Warmbier’in tutuklanmasıyla birlikte ABD ve Kuzey Kore’nin gerginlik durumu paralel sürmüştür. Warmbier’in tutuklandığı sürecinde ABD’nin Kuzey Kore’ye yönelik yaptırım tasarısını onaylamıştır. Sonrasında Warmbier’in röportajı yayınlanması BM’nin Kuzey Kore’yi nükleer silah üretme faaliyetlerine devam etme suçula yaptırım uygulamasını başlattığı güne denk gelmiştir.

ABD hükümeti Warmbier’in başta olmak üzere Kuzey Kore’nin ABD vatandaşının tutukluğunu siyasi amaçlarla kullandığı iddia ederek eleştirisinde bulunmuştur. Sonrasında Warmbier’in ölümüyle ilgili iki ülke arasında tartışma olmuştur. Kuzey Kore Warmbier’in ülkesine geri dönmesinden önce sağlık açısından sorunsuz olduğunu iddia etmektedir. Öte yandan ABD Warmbier’in Kuzey Kore’deki cezaevinde iskence görüldüğü iddia etmektedir.

22 Ocak 2016 tarihinde 반공화국적대행위를 감행한 미국인 적발체포 (ABD vatandaşı, Kuzey Kore’ye karşı düşmanca hareketi suçuyla tutuklandı) (KCNA, 22 Ocak 2016) başlıklı haberde Warmbier’in ABD hükümetinin bağdaştırılması ve manipülasyonu altında Kuzey Kore’ye karşı düşmanca bir eylemde bulunduğu gerekçesiyle tutuklandığı bildirilmiştir. Fakat Warmbier’in eylemi nerede nasıl ne zaman işlendiği bilgisine haber metninde yer verilmemektedir. Warmbier’in tutuklanması 2 Ocak 2016 tarihinde gerçekleşmesine rağmen 22 Ocak 2016 tarihinde haberin eksik bir şekilde yayınlanması dikkat çekmektedir.

19 Şubat 2016 tarihinde ABD başkanı Obama, nükleer silah programıyla ilgili çalışmalarına devam eden Kuzey Kore'ye daha sıkı yaptırımları içeren yasayı onaylamıştır. Kuzey Kore'nin gerçekleştirdiği hidrojen bombası denemesi ve uzaya füze göndermesi ile Kuzey Kore-ABD arasında tansiyonun iyice yükseldiği 1 Mart 2016 tarihinde 미국의 대조선적대시정책의 가련한 희생물 (ABD'nin düşmanca politikalarının sefil kurbanı) (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016) başlıklı haberde Warmbier'in işlediği bütün suçu kabul ettiği itiraf haber metnine aktarılmıştır. Warmbier röportaj sırasında bu görevin Friendship United Methodist Church tarafından verildiğini ve Z Society'nin teşviki ve Amerika Birleşik Devletleri İdaresi'nin göz yumması ile suçun gerçekleştiğini söylemiştir.

Warmbier'in Kuzey Kore'ye karşı düşmanca bir eylemde bulunduğu gerekçesiyle tutuklanması ile ilgili bütün detayları Warmbier'in verdiği röportaj vasıtasıyla aktaran Kuzey Kore basını 불쌍한 사람들을 울리지 말라 (Sefil insanları ağlatma) (DPRK Today, 2 Mart 2016) ve 가장 잔인하고 비열한 나라 (En acımasız ve rezalet ülke) (DPRK Today, 2 Mart 2016) başlıklı haberlerde ABD halkın kötü durumu ve Kuzey Kore'ye yönelik düşmanca politikasını vurgulayarak olumsuzlaştırdığını gazete kendi yorumuyla aktarmaktadır. Fakat bu eleştirisinde haberin gerçekliğini arttırabilecek verilere yer verilmemektedir.

조선 반공화국적대행위를 감행한 미국공민 재판, 노동교화형 15 년을 언도 (Kuzey Kore karşıtı eylemi ile suç işleyen Amerikalı'nın duruşmasında, Amerikalı'ya 15 yıl hapis ve ağır çalışma cezası verildi.) (KCNA, 16 Mart 2016) başlıklı haberde Warmbier'in duruşmasında geçen bilgilere yer verilmiştir. Warmbier ABD hükümetinin Kore karşıtı düşmanca politikalarını izleyerek Kore'nin tekliğinin temelini yıkmak amacıyla Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne turist olarak girip Kore karşıtı eylem gerçekleştirdiğini kabul ettiğini aktarırken Warmbier'in suç işlediğini gören tanığın ifadesi ve kanıtlara haber metninde yer verilmemiştir.

13 Haziran 2017 tarihinde 미국 공민 석방 (ABD vatandaşı serbest bırakıldı) (KCNA, 15 Haziran 2017) başlıklı haberde Warmbier'in serbest bırakıldığı bilgisi aktarılmıştır. İnsani açıdan ülkesine geri gönderme kararı alındığını içeren haber

metninde Warmbier’ın komada olduğuna ilişkin sağlık durumuyla ilgili herhangi bir ifadeden bahsedilmemektedir.

19 Haziran 2017 tarihinde Warmbier’ın ölümünden sonra Kuzey Kore’nin Warmbier’a işkence ettiği ve ölümüne yol açtığı eleştirileri yağmaya başladığında Kuzey Kore basınında ilgili makamın yetkililerinin açıklamalarının aktarılmaya başlandığı görülmektedir. 조선외무성 대변인 완비어사망문제를 반공화국모략선전에 또다시 써먹고있는 미국을 단죄 (KDHC Dışışleri Bakanlığı’nın sözcüsü, Warmbier’ın ölümünü KDHC karşıtı propaganda olarak tekrar kullanan ABD’yi kınadı) (KCNA, 28 Eylül 2017) başlıklı haberde Warmbier’ın sağlıksızlığını göz önünde bulundurarak insani gerekçelerle tıbbi bakımının sağladığı bildirilmiştir. Fakat Warmbier’ın sağlığında ne gibi sorun olduğuna haber metninde yer veilmemektedir.

“... 로동교화형을 연도받은 범죄자이지만 우리는 그의 건강상태가 나빠진것과 관련하여 인도주의적견지에서 그가 미국으로 돌아갈 때까지 성의껏 치료해주었다.” (KCNA, 28 Eylül 2017)

(...bir mahkûm ve suçluydu. Ancak biz ABD’ye dönünceye kadar sağlıksızlığını göz önünde bulundurarak insani gerekçelerle samimi bir şekilde tıbbi bakımını sağladık.)

3.3.2.3. Haber Kaynakları

Kuzey Kore basınında Warmbier’ın tutuklanması ile ilgili yer alan haberlerde kullanılan haber kaynakları aşağıdaki gibidir:

Warmbier’ın Gazetecilerle Röportajı (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

KDHC Dışışleri Bakanlığı’nın Sözcüsü (KCNA, 28 Eylül 2017)

Pyongyang Hastanesi Müdürü (KCNA, 27 Ekim 2017)

Dişiler Bakanlığı ABD Araştırma Merkezi Basın Müdürü (Chosun Shinbo, 16 Şubat 2018)

Kuzey Kore basınının haberlerde kaynak kullanımında özellikle devlet yetkililerinin açıklamalarına yer verildiği tespit edilmiştir. Haberin tüm metninde ABD aleyhinde söylemlerinin ve Kuzey Kore hükümetinin haklılığını içeren yetkililerin açıklamalarının birebir aktarıldığı dikkat çekmektedir. Sanığı olan Warmbier'in ifadesine sadece gazetecilere verdiği röportaj sırasında yer verildiği görülmektedir. Olay ile ilgili haberler sunulurken sıkı bir şekilde devletin dilinin senkronize edildiği anlaşılmaktadır.

3.3.3. Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması

3.3.3.1. Sentaktik Analiz

“반공화국적대행위를 감행한 미국인 적발체포” (ABD vatandaşı, Kuzey Kore'ye karşı düşmanca hareketi suçuyla tutuklandı) (KCNA, 22 Ocak 2016)

“미국의 대조선적대시정책의 가련한 희생물” (ABD'nin düşmanca politikalarının sefil kurbanı) (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

“불쌍한 사람들을 울리지 말라” (Sefil insanları ağlatma) (DPRK Today, 2 Mart 2016)

“가장 잔인하고 비열한 나라” (En acımasız ve rezalet ülke) (DPRK Today, 2 Mart 2016)

“조선 반공화국적대행위를 감행한 미국공민 재판, 로동교화형 15 년을 언도” (Kuzey Kore karşıtı eylemi ile suç işleyen Amerikalı'nın duruşmasında, Amerikalı'ya 15 yıl ağır hapis cezası verildi.) (KCNA, 16 Mart 2016)

“미국의 최대의 망상” (Amerika'nın en büyük yanılgısı) (DPRK Today, 20 Nisan 2016)

“미국 공민 석방” (ABD vatandaşı serbest bırakıldı) (KCNA, 15 Haziran 2017)

“조선외무성 대변인 완비어사망문제를 반공화국모락선전에 또다시 써먹고있는 미국을 단죄” (KDHC Dışışleri Bakanlığı’nın sözcüsü, Warmbier’in ölümünü KDHC karşıtı propaganda olarak tekrar kullanan ABD’yi kınadı) (KCNA, 28 Eylül 2017)

“평양친선병원 원장 미국내에서 완비어의 사망과 관련하여 진실이 외곡되고있는데 대해 분격 표시” (Pyongyang Hastanesi Müdürü, ABD'deki Warmbier’in ölümüyle ilgili gerçeğin çarpıtıldığını söylüyor) (KCNA, 27 Ekim 2017)

“조선의 위력에 겁을 먹은자들의 술책” (KDHC'in gücünden korkanların hilesi) (Chosun Shinbo, 16 Şubat 2018)

Kuzey Kore basınında Warmbier’in tututklanması ile ilgili vermiş olduğu haber başlıklarında çoğunlukla yukarıda olduğu gibi kısa ve etken cümle yapılarının tercih edildiği görölmektedir. Basının olay ile ilgili verdiği haber başlıklarından yargı süreci ile ilgili haberde edilgen cümle yapısı kullandığı tespit edilmiştir.

Haber metninde yüksek oranda etken ve birleşik cümle yapısı kullandığı görölmüştür. Haber metinlerinde olayın ABD ile ilgili yer alan ifadelerinde olumsuz anlamları kuvvetlendirmek amacıyla etken cümlelerin sıklıkla tercih edildiği ve okuyucuyu ABD ile ilgili olumsuz düşünmeye yönlendirmek istendiği anlaşılmaktadır. Haber kaynaklarının ifadelerinin etken yapıda verilmesi kaynağın görüşlerine olumlu yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Haber kaynakların ABD’ye yönelik olumsuz söylemlerinin de etken yapıda verildiği dikkat çekmektedir.

Birçok haber metninde gazetenin veya gazetecinin kendi yorumunu kattığı cümle yapıları görölmektedir. “미제는 우리 공화국에 대한 적대행위를 당장 걷어치워야 한다.” (ABD artık ölkemize karşı düşmanca hareketini ortadan kaldırmalıdır.) (DPRK Today, 2 Mart 2016). Örnek olarak alınan cümlede de göröldüğü gibi ABD’ye doğrudan uyarı verildiği ve okuyucuya kendi yorumu sunmaya çalıştığı görölmektedir.

Kuzey Kore basınında yer alan devlet yetkililerinin açıklaması ile ilgili haberlerde açıklamanın tamamının haber metnine aktarıldığı dikkat çekmektedir. Devlet yetkililerinin ifadesine hiç dokunulmadan okuyucuya aktarmak istendiği değerlendirilmektedir. Ayrıca devlet yetkililerinin açıklamasının Kuzey Kore'deki çoğu basınında aynı şekilde aynı anda yayınlandığı görülmektedir.

3.3.3.2. Sözcük Seçimleri

Kuzey Kore basınının haber başlıklarında Warmbier'in isminden ziyade 미국인 (ABD'li) veya 미국국민 (ABD vatandaşı) olarak ifade edildiği görülmektedir. Olay Warmbier'in kişisel suçu değil, ABD'nin devletçe yaptığı suç olarak algılandığı düşünülmektedir.

Kuzey Kore basınının haberlerinde Warmbier'in ve ABD'nin dramatik bir anlatımla ifade edildiği görülmektedir. Kullanılan sözcük seçimleriyle Warmbier ve ABD'ye yönelik ayrı söylem üretmek istendiği anlaşılmaktadır. Öncelikle Warmbier için “가련한” (Sefil), “불쌍한” (Zavalı) ve “희생물” (Kurban) gibi sözcüklerin kullanıldığı görülmektedir. Öte yandan ABD ve ABD hükümetinin “무정하고 부패한 패륜의 땅” (Acımasız ve yozlaşmış toprağı), “잔인하고 비열한” (vahşi ve rezalet) ve “늙다리미치광이” (Yaşlı ve çılgın) sözcükleriyle ifade edilerek olumsuz temsil edildiği ve doğrudan kötülendiği görülmektedir. Böylece ABD'nin çıkar için kendi vatandaşı Warmbier'ı kurban ettiği öne çıkarılmaya çalışılmaktadır.

“*미국의 대조선적대시정책의 가련한 희생물*” (ABD'nin düşmanca politikalarının **sefil kurbanı**) (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

“*돈이 없이 살수 없는 미국에서 먹고 살기 위해 동생들의 학비마련을 위해 범죄자가 되어버린 불쌍한 워비어 속죄하며 살려달라 간청하며 하염없이 눈물을 흘린다*” (DPRK Today, 2 Mart 2016)

(Amerika Birleşik Devletleri'nde, parasız yaşayan ve kardeşlerinin okul harcını ödemek için suçlu haline gelen **zavallı** Warmbier, kefaret için yalvararak gözyaşı döküyor.)

“무정하고 부패한 패륜의 땅에서 그나마 인정을 간직하고 살아가던 순박한 청년을 누가 극악한 범죄의 길로 내몰았는가 누가 그를 죽음의 구렁텅이에 밀어넣었는가” (DPRK Today, 2 Mart 2016)

(Acımasız ve yozlaşmış toprağında yaşayan masum bir genç adamı kim ölümcül suç yoluna götürdü? Onu ölüm çukuruna kim soktu?)

“앞에서는 공화국에 대한 군사적압박과 위협공갈, 제재책동에 매달리고 뒤에서는 내부로부터 우리를 와해시켜보려고 저들의 앞잡이들을 돈으로 매수하여 공화국에 들여보내는 미국이야말로 가장 잔인하고 비열한 나라이다.” (DPRK Today, 2 Mart 2016)

(Bir yandan ülkemize askeri baskı, tehdit ve yaptırım uyguluyor öte yandan parayla satın aldığı birini ülkemize sokuyor. Bu nedenle ABD en vahşi ve rezalet olan ülkedir.)

“늑다리미치광이 트럼프와 어중이떠중이들이 허위날조로 일관된 모략자료들을 가지고 우리의 신성한 최고존엄까지 걸고든것은 우리 천만군민의 치솟는 대미적개심과 천백배의 보복의지를 더욱 굳세게 버려주고있다.” (KCNA, 28 Eylül 2017)

(Yaşlı ve çılgın Trump ve onun zümresi yalan dolu sahte verileri kullanarak yüce liderliğimizin saygınlığını bastırması, yalnızca ordumuzun ve halkımızın ABD’ye duyduğu nefreti ve ABD’yi misilleme iradesini iki katına çıkarmaya yardımcı oluyor.)

3.3.3.3. Haberin Retoriği

Kuzey Kore basınının Warmbier’in tutuklanması konusu ile ilgili haberleri sunarken retoriksel stratejileri kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. Metindeki retorik okuyucunun neye yönlendirilmek istenildiğini ve nasıl anlatılmaya çalışıldığını göstermektedir. Konuyla ilgili haber metinleri incelediğinde haberlerde gazetenin kendi yorumunu metnin içine yerleştirdiği anlaşılmaktadır.

Haber metninde inandırıcılığı sağlamak için kullanılan retoriksel stratejilerden olan rakam kullanımı tercih edilmemiştir.

“...웬비어 오토 프레데리크가 2 월 29 일 평양에서 국내외기자들과 회견하였다. “(Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

(...Otto Frederick Warmbier 29 Şubat'ta Pyongyang'da yerli ve yabancı gazetecilere röportaj verdi.)

“3 월 16 일 조선민주주의인민공화국 최고재판소에서 반공화국적대행위를 감행하다가 적발체포된 미국국민 웬비어 오토 프레데리크에 대한 재판이 진행되었다.” (KCNA, 16 Mart 2016)

(16 Mart'ta Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Yüce Mahkemesi'nde Kuzey Kore'ye karşı düşmanlık beslemesinden dolayı tutuklanan ABD vatandaşı Warmbier Otto Frederick'in duruşması gerçekleştirildi.)

“미국국민 웬비어 오토 프레데리크를 13 일 인도주의적견지에서 돌려보냈다.” (KCNA, 15 Haziran 2017)

ABD vatandaşı Warmbier Otto Frederick'in insani açısından ülkesine geri gönderilmesine karar verildi.

Örneklerde görüldüğü üzere haber metni içerisinde sayıların kullanımının çok az olduğu ve çoğunluğunu tarih verirken kullanıldığı görülmektedir. Gazete haberlerinin analizi sonucunda elde edilen verilere göre güvenilirliği arttıran sayısal verilere hiçbir haber metni içerisinde yer verilmediği görülmektedir. Böylece haber metninin inandırıcılığı zedelenmekte ve taraflı haber anlayışının benimsendiği anlaşılmaktadır. Fakat doğrudan alıntı yapılan metinlerde birçok sayısal ifadenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Özellikle Warmbier'in gazetecilerle yaptığı röportaj sırasında rakamların sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

“나는 2015 년 12 월 29 일 조선에 관광객으로 입국하였고 2016 년 1 월 1 일에 공화국을 반대하는 범죄를 감행하였다.” (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

(29 Aralık 2015 tarihinde DPRK'ya turist olarak girdim ve 1 Ocak 2016'da DPRK'ya karşı ciddi suçlar işledim)

“2015 년 9 월 23 일 친구인 스테판 웨브의 집에서 그와 그의 어머니 샤론 웨브와 저녁식사를 함께 하게 되었다.” (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

(23 Eylül 2015 tarihinde arkadaşım Stefan Webb ve annesi Sharon Webb'in evinde akşam yemeği yiyordum.)

“성공하면 1 만 US\$ 짜리 중고승용차 1 대를 주겠다고 하였다. 붙잡혀 돌아오지 못하는 경우 교회가 나의 어머니에게 자선형식으로 20 만 US\$를 주겠다고 하였다.” (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

(Başarılı olursam bana 10.000 dolarlık kullanılmış bir araba teklif edildi. Eğer gözaltına alınıp geri dönemezsem kilisesinin anneme hayırsever bağışlarla 200.000 dolar ödeyeceği söylendi.)

“2015 년 10 월초 나는 어머니에게 나의 범죄행동계획을 간단히 알려주면서” (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

(Ekim 2015'in başlarında, anneme suç planını biraz anlatarak...)

Retoriksel stratejilerden biri olan haber metni içerisinde sayıların kullanımını tercih etmeyen Kuzey Kore basını diğer bir retorik stratejisi olan alıntı yapmayı tercih etmiştir. Seçilen on haberden beşinin çoğu doğrudan alıntıyla oluşturulmakta ve iki haber metninde dolaylı veya örtük alıntıya yer verildiği tespit edilmektedir.

Haber metinleri incelendiğinde Kuzey Kore devletinin açıklamaları aktarılırken hiçbir ekleme yapılmadan açıklamanın baştan sona kadar habere doğrudan alıntıyla verildiği görülmektedir. Kuzey Kore basınının kullandığı alıntılarda genellikle

ABD'nin olumsuzlaştırıldığı ve suçlandığı görülmektedir. Böylece Kuzey Kore basınının ABD'ye karşı devletin dilini desteklediği görülmektedir.

3.4. Analiz Bulgularının Yorumlanması

Basın, okuyucuların belli duygularına hitap ederek konsensüs oluşturmayı sağlamaktadır. Bu duygu ve konsensüsün karar vericiler üzerinde etkilemesini sağlaması basının rolü olarak bilinmektedir. Fakat iktidarın isteğine dayalı üretilen söylem, toplumun, iktidarın istediği şekilde yönetilmesine yol açmaktadır.

Haberin söylem içinde oluşturduğu güç/iktidar ilişkilerini inceleyen söylem analizi bağlama ilişkin bir analiz olarak güç/iktidar ilişkilerinin söylem içinde nasıl kurulduğunu açıklamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda çok farklı iki ülkenin haber metinleri, kullanılan başlıklar, haber girişleri, fotoğraflar, ana olay ve sunuş şekli, ardalan ve bağlam ilişkileri, sentaks, sözcük seçimleri Van Dijk'ın geliştirdiği eleştirel söylem analizi yöntemine göre incelenmiştir.

Türk basınında yer alan Brunson'ın terör örgütüyle bağlantılı olarak suç işlemesi ve casusluk iddiasıyla tutuklanması ile ilgili haberler ve Kuzey Kore basınında Warmbier'in Kuzey Kore aleyhine düşmanca hareketi suçuyla tutuklanması ile ilgili haberler ele alınarak iki ülke basınının ve iktidarının ABD'ye karşı duruşuna göre söylem oluşturma süreci ve yöntemi incelenmiştir.

İncelemeye tabi tutulan iki ülkenin basınının tematik analiz sonuçlarına göre Türk basınında yer alan haber başlıkları ve haber girişleri ilgi çekecek ve okuyucuların ABD'ye karşı olumsuz duygulara yönlendirebilecek şekilde sunulmuştur. Kuzey Kore basınının, sık sık duygusal ifadeler ve haberler vasıtasıyla okuyucuya iletmek istediği ABD'yi olumsuzlaştırma mesajını başlık olarak kullandığı görülmüştür. İki ülke basınının haber fotoğraflarına bakıldığında iki ülkenin basınında tercih edilen fotoğrafların, başlıklar ve haber girişleri ile her zaman uyumlu olmadığı ve gazetenin yönlendirmek istediği düşüncüyü yansıtan fotoğraflar olduğu görülmüştür.

Şematik analiz sonuçlarına göre iki ülke basınının odaklandığı noktaların farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Türk basını, gizli tanığın Brunson aleyhine

verdiği ifadeleri aktararak Brunson ve ABD'yi olumsuzlaştırmaya çalıştığı görülmüştür. Fakat Kuzey Kore basınının Warmbier'in dava sürecini aktarmasında tarafsız olduğu Warmbier'in işlediği suç üzerinden ABD hükümeti ve sistemine sert eleştiride bulunduğu rastlanmaktadır.

İncelenen haberlerde haber kaynaklarının, toplumda güç/iktidar sahibi kişi ve kurumlar olan akredite kaynaklardan seçilmeye çalışıldığı görülmektedir. İki ülkenin de haberlerinde sanığın tarafındaki kişi veya kurumlardan kaynakların bulunmadığı görülmüştür. Böylece egemen söylemlerin yeniden üretildiği ve kullanılan kaynakların söylemleri içerisinde kapandığı tespit edilmiştir.

Mikro yapıya yönelik yapılan sentaktik analiz sonuçlara göre iki ülkenin basınında etken cümle yapısını tercih ettiği görülmüştür. İki ülkenin basınının etken cümle yapısını kullanırken özne olarak ABD veya sanığı koyarak öznesinin suçunu vurgulamaya çalıştığı tespit edilmiştir. Sözcük seçimlerinde de iki ülkenin basınında kışkırtıcı ifadeler kullanılarak okuyucularda belli bir duygu oluşturmaya çalıştığı görülmüştür.

Haberin inandırıcılığını sağlamak için rakam kullanımına Türk basınının daha aktif olarak başvurduğu görülmüştür. Özellikle gizli tanığın verdiği rakamı haber metnine aktardığı dikkat çekmektedir. Kuzey Kore basınında rakam kullanımı sadece tarih belirtilirken kullanılmıştır. İki ülkenin basınında sıklıkla doğrudan alıntı yapıldığına rastlanmıştır. Türk basınında gizli tanığın ifadeleri doğrudan alıntı yapılarak eksiksiz şekilde aktarılmaya çalışılmasına rağmen Brunson'ın ifadelerinden alıntının az yapıldığı tespit edilmiştir. Kuzey Kore basınında özellikle devlet yetkililerinin açıklamaları tamamen doğrudan alıntı yapılmış ve Warmbier'in işlediği suçu kabul eden röportajın tamamının doğrudan alıntı olarak verildiği görülmüştür. Okuyucuların belli bir ideoloji çerçevesinde yönlendirilmek istendiği söylemi doğrulayacak cümlelerden seçilerek doğrudan alıntı yapıldığını göstermektedir.

İki ülkenin sanığı temsil ediş noktasında farklı yöntemler uyguladığı görülmüştür. Türk basınında, Brunson'ın sıklıkla olumsuzlaştırılarak Brunson'ın suçunun ABD'ye bağlanmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. 16 Mayıs 2017 Washington'daki Erdoğan-Trump görüşmesinde Brunson konusunun ilk kez

gündeme gelmesinden itibaren Brunson'ın terör örgütleriyle bağlantısı olduğu bilgisinin yanısıra ABD'nin Türkiye'ye karşı eylemleriyle ilgili bilgiler de sunulmuştur. Brunson'ın işlediği suçun aslında ABD tarafından işlenmiş olduğu gösterilmek istenmiştir. Böylece okuyucularda ABD'ye karşı olumsuz bir duygu oluşturulduğu görülmüştür. Kuzey Kore basınında Kuzey Kore aleyhine düşmanca harekette bulunma suçu işleyen Warmbier'in aslında ABD ve kapitalist sistem içinde bir mağdur olarak gösterilmeye çalışıldığı anlaşılmıştır. Olayın başından itibaren ABD halkı ve ABD hükümeti öne sürülerek Kuzey Kore'nin kendi ideolojik haklılığını gösterme çabası içinde olduğu gözlemlenmiştir.

SONUÇ

Medya, ideoloji üretiminde söylemi bir ideoloji taşıyıcısı olarak kullanmakta ve bu yolla, ülkenin ideolojik yapısını medya tüketicisine ulaştırmaktadır. İktidar, toplumda kendi siyasi ideolojisini kurmak ve yeniden üretmek amacıyla medyayı kontrol altına almak isterken sansür yolunu denemektedir. Söz konusu sansür, doğrudan ve/ veya dolaylı olarak uygulanabilir.

Kuzey Kore'nin anayasasında kökleşen ve toplumun her köşesine kadar sirayet eden Juche ideolojisini, medya politikalarının oluşumunda en etkili unsur olarak belirtmek mümkündür. Marksizm ve Leninizmin bir yorumu olan Juche ideoloji, hem felsefe olarak hem de yönetim rehberi olarak anlaşılmaktadır. Juche ideoloji, insanı merkeze koyan antroposentrik felsefeden, dışarıdan bağımsız kalmasını savunan yönetim ideolojisine dönüşüp Kuzey Kore'nin uluslararası açılıma kapalı tutulmasını sağlamaktadır.

Kuzey Kore tarihinin başlangıcında Juche ideoloji, güçlü ülkelerle siyasi ilişkilerini kurarak gelişmesinden ziyade kendi gücünü ön plana çıkaran milliyetçi söylemi içermiştir. Fakat bu söylem, 1970'li yıllarda iktidarı meşrulaştırma ve lider hayranlığını güçlendirme işlevi olarak tezahür etmeye başlamıştır. Kim Jung İl'in babasından iktidarı devralırken kendisini idolleştirmek ve soydanlığını meşrulaştırmak amacıyla Juche ideolojiyi, ülkenin politikası başta olmak üzere medyaya kadar yaygınlaştırmıştır. Kim Jung İl, 1990 yıllarında ülkede yaşanan ekonomik krizden dolayı, dış ülkelere yardım talebinde bulunarak Juche ideolojisinin dışına çıkmıştır.

Kim Jung İl, militarist düşünce yapısıyla, ordu merkezli bir anlayışla ülke dinamiklerini harekete geçirmiştir. 2011 yılında Kim Jung İl'in ölümünden sonra iktidara gelecek olan Kim Jung Eun da iktidarını kazanmasında militarist yapıyı ve Kim hanedanlığının meşruiyet zemininden yararlanma yolunu izlemeye devam etmiştir. Aynı zamanda iktidara geldiğinde kendisine tehdit olabilecek koşulları da ortadan kaldırmaya çalışmıştır.

Sosyalist bir ülke olarak Kuzey Kore'nin medya kullanımının temeli propagandaya dayanmaktadır. Medya, Kuzey Kore'nin doğumunda, sosyalizmin devrimci politikasını kamuya anlatma amacıyla kullanılmış; Kore Savaşı sırasında zafer umudu oluşturma işlevi görmüştür. Savaş sonrasında ise savaştan dolayı zarar gören ekonomi ve sosyalizmi güçlendirmek için halkın katılımını teşvik etme işlevi gören medya, 1970'lerden itibaren liderin ideolleştirilmesini sağlayarak iktidarın devredilmesine yönelik hazırlıklar yapmıştır. Kuzey Kore, 1990'lı yıllarda yaşanan ekonomik krizin Kuzey Kore sistemine zarar vermesini engellemek için medyayı kapitalizme karşı ideolojik eğitim aracı olarak kullanmıştır. Günümüzde ise Kuzey Kore, medyayı yalnızca kendi halkına yönelik propaganda aracı olarak değil, uluslararası arenadaki diplomatik işlevler bağlamında ülkenin tanıtım faaliyetlerine yönelik kamu diplomasisi aracı olarak da kullanmaktadır.

Kuzey Kore'nin kuruluşundan sonra sosyalist bir toplum oluşturma sürecinde medya, halkın aydınlanmasını ve ülkenin inşasında harekete geçmesini sağlayacak propaganda aracı işlevi görmüştür. Savaş sırasında medyanın temel amacı, zafer için halkların ve askerlerin seferberliğini sağlamaktır. Medya, savaş sonrası ülkenin toparlanması ve ekonominin güçlendirilmesi için “çalışkan işçi olma” gerekliliğini propagandist içeriklerle halka empoze etmiştir. Ayrıca iktidarın istediği gibi tam bir sosyalizm ülkesi olabilmek için gereken sanayileşme sırasında yüksek kaliteli insan gücüne ihtiyaç olmuştur. Dolayısıyla basının eğitim işlevine önem verilmiştir. 1970'lerde Kim Jung İl'in iktidara gelmeye hazırlandığı dönemde medyanın rolü, Juche yayıncılığına dayanmıştır. Başka bir deyişle medya, Juche ideolojisini yaygınlaştırarak lideri idolleştirmeye başlamıştır. Böylece medya, Kim ailesinin iktidarı korumasına propaganda aracı olarak hizmet etmiştir. Kuzey Kore iktidarı, medyayı, kapitalizmi yermesi ve iktidar ideolojisini halka empoze etmesi için kullanmaya başlamış; uluslararası basından gelecek bilgilerin de ülke medyasında yayınlanmasını engelleyici bir işlev görmüştür. Kim Jung İl'den sonra iktidara gelmeyi başaran Kim Jung Eun medyayı daha aktif ve modern şekilde kullanmaya başlamıştır. Kim Jung Eun, medya aracılığıyla halka yakın imaj üretmeye çalışmış ve internet medyasını da kullanmaya başlamıştır.

Türk medyası, 1980 yılındaki 24 Ocak kararlarıyla birlikte oluşan ekonomik liberalleşme ve 12 Eylül askeri darbesinden itibaren medya sektöründe yoğunlaşma sürecini yaşamıştır. Medya sektörü dışındaki sermayenin sektöre yatırımı artmıştır. Serbest ekonomi düzenine sahip Türkiye'nin medya sektörünü, büyük yatırımlarla faaliyet gösteren holdingler oluşturmaya başlamıştır. Aynı zamanda yüksek maliyetli teknolojiler, diğer şirketlerin sektöre girişini engellemiş ve 2001 yılındaki ekonomik kriz, medya sektörünün mülkiyet yapısı, TMSF tarafından medya şirketlerine el konulması sonrasında yeniden şekillenmiştir. Dolayısıyla, Türkiye'deki medyanın sahiplik yapısı, medyanın dördüncü güç olması bağlamında kamuoyunu bilgilendirme işlevininin tekrar değerlendirilmesine sebebiyet vermiştir. Zira medya sahipleri, statükolarını korumak ve yeniden üretmek için sahip oldukları medya kanalının da bu üretimin içinde yer almasını sağlamaktadır. Tam olarak bu nedenden dolayı, medyanın halkı, tümüyle tarafsız bir biçimde bilgilendirdiğinden bahsetmek mümkün değildir.

Diğer tarafta planlı ekonomiyle yönetilen Kuzey Kore'nin medya sektörü tamamen devlete aittir. Medyanın, iktidarın ideolojisine dayalı propaganda aracı olarak işlevini gerçekleştirmesi için Kuzey Kore medyasının devletle sıkı bir şekilde bağlanması ve iktidarın gücüyle korunması ve kontrolü şarttır. Devletin bir organı olarak görev yapan medya, hükümete hizmet etmektedir. Kuzey Kore medyası, devlet kurumlarına ait olmakla birlikte aynı zamanda İşçi Partisi'nin kontrolü altında bir devlet organı olarak işlev görmektedir. Gazete ise kitleyi eğitici ve örgütleyici bir yapı olarak çalışmaktadır. Radyo ve televizyon, hem dış hem de iç propaganda işlevi görmektedir. Aynı zamanda bu medyalarda yayınlanan haberlerin çoğu, ülkenin tek haber ajansı olan Chosun Merkezi Haber Ajansı tarafından aktarıldığı için haberin üreticisinin kendi görüşünü eklememesini imkânsız kılmaktadır.

İfade özgürlüğüne ve basın özgürlüğüne, hem Türkiye'nin hem de Kuzey Kore'nin anayasalarında yer verilmiştir. Ancak her iki ülkede de basın özgürlüğünün doğrudan ya da dolaylı olarak kısıtlandığı görülmektedir. Fakat Kuzey Kore Sosyalizm Anayasası'nda bahsedilen basın özgürlüğünün, Juche ideolojisi ve İşçi Partisi'nin politikasına uyarlanmış yapısı dikkat çekmektedir. Dolayısıyla basın özgürlüğü, sadece retorik olarak varolmakta ve yalnızca devlete hizmet etme ve İşçi

Partisi'nin politikasını destekleme amacıyla kullanıldığında sağlanmaktadır. Bu ilkeleri gerçekleştirmek için medya içerisinde sansür sistemi kurulmuştur. Haberin yayınlanmasına kadar konu seçimi, haber toplama ve düzenleme gibi tüm işlemler, devlet veya İşçi Partisi tarafından denetlenmektedir. Medya kuruluşlarının personel, finans ve tesisler gibi tüm işleme organları devlete aittir. Başka bir deyişle haberciliğin tüm süreçlerinde “sansür” uygulanmaktadır. Sansür uygulaması doğrudan lider veya İşçi Partisi'nin emri ile yayın süreci öncesinde gerçekleştirilmektedir.

Öte yandan Türkiye’de tek parti dönemi, çok partili dönem ve askeri darbeler gibi yönetim şekilleri, iktidarın değişimiyle birlikte basın özgürlüğü anlayışı ve uygulamalarında da değişim ve dönüşüme neden olmuştur. Kimi zaman sınırlı özgürlük, kimi zaman özgür olmayan dalgalı bir mücadele süreci yaşanmıştır. 1980 yılındaki liberal politikalar ve küreselleşmeyle birlikte medya sektörünün tekelleşmesi ve holdingleşmesi basın özgürlüğüne yeni bir engel getirmiştir.

Ceza Kanunu ve terörle mücadele yasaları kapsamında birçok gazeteci hapis cezası almıştır. Aynı zamanda medya gruplarının mülkiyet yapısındaki değişikliklerle medya sektöründe devlet yanlısı medyaların oranında artış gözlemlendiği de iddialar arasındadır. Tüm bu gelişmeler kapsamında, Türk medyasında, Kuzey Kore medyasından farklı düzey ve biçimde tezahür eden sansür olgusundan söz edilebilir: Otosansür. Medya-Sermaye-İktidar üçgeni ilişkisi, Türkiye medyasında otosansür yapısını oluşturmaktadır. Bu ilişki, medyanın devleti denetleme işlevinden ziyade devlete hizmet etme işlevine dönüşmesini sağlamıştır. Böylece Türkiye’deki medya sansürünün, Kuzey Kore sansür yöntemlerine kıyasla doğrudan sansür biçiminde değil dolaylı bir sansür biçiminde gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür.

Bu çalışmada, ilgili sayıltımızı sınamak üzere, Van Dijk’in Eleştirel Söylem Analizi ile, Brunson ve Warmbier’in tutuklanmalarına ilişkin Kuzey Kore ve Türkiye basınındaki haberler incelenmiştir. İlgili analiz bağlamında, haber metnlerinin, her iki ülkede de ABD karşıtı söylem oluşturmada benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. ABD vatandaşı olan iki kişinin suçunun ABD’ye yüklenmeye çalışılması

ile okuyucuların medyada belli bir ideolojiye yönlendirilmek istendiği yargısına varılabilir. Türk basınında Brunson, “terörist” (PKK), “Papaz” (Hristiyan) ve “Ajan” (CIA) gibi kelimelere yüklenen temsillerle yansıtılmıştır. Böylece Brunson’ı ABD ile olumsuz kimliklerle eşleştirerek karşıt söylem üretilmiştir. Kuzey Kore basınında Warmbier “sefil” ve “kurban” olarak ABD ise “acımasız” ve “rezalet” olarak ifade edilmektedir. Kuzey Kore Warmbier’ı ABD hükümeti yüzünden suç işleyen “kurban” olarak göstererek ABD’nin sistemini yermektedir. Böylece iki ülkenin basınında da ABD karşıtı söylem üretilmekte olduğu tespit edilmiştir. Böyle bir yönelim bizi, her iki ülkenin iktidar mekanizmaları ile medyanın sansür süreçleri arasında bir ilişki olduğu okumasına götürebilir.

Fakat habere ilişkin sanıkların ifadelerinin alınmasında farklılıklar gözlenmiştir. Türk basınında, Brunson veya Brunson’ın suçsuz olduğunu savunan Sanığın ifadesi haber metninde yer almamaktadır. Okuyucuların olayı anlaması için yeterli bilgi verilmemekte ve böylece gazetenin veya gazete sahiplerinin göstermek istediği şekilde olay anlatılmaktadır. Medyanın ilgili kişi ve/veya olayı bu şekilde temsil etmesinden yola çıkarak, Türkiye’de medya yapılanmasının iktidarla kurduğu ilişki bağlamında, doğrudan bir iktidar sansürüne değil çoğu zaman temsil türlerinden, “görmezden gelerek kamusal gündemden dışlamak” ya da “önemi oranında yer vermemek” şeklinde tezahür eden otosansüre meylettiği söylenebilir.

Öte yandan Kuzey Kore basınında Warmbier’in gazetecilerle yaptığı röportajın tamamı yayınlanmıştır. Sanığın ifadesini basına yansıtmasına özen gösterdiği görülmüştür. Fakat bunun özgür basın tarafından gerçekleştirildiği düşünülmemektedir. Çünkü sistem olarak yayından önce sansür uygulandığı ve doğrudan doğruya iktidarın sansürüne uğrayan medya organında ortaya konan röportaj metninin de sansürlendiğinin düşünülmesi mümkündür. Zira Warmbier ile yapılan, bir röportajdan çok, önceden hazırlanmış bir metni okuması şeklindedir. Warmbier önceden hazırlanmış ve yayın öncesi (Kuzey Kore medya geleneğine yabancı olmayan bir yönelimle) sansürden geçmiş olması muhtemel –Kuzey Kore’nin yayın öncesi sansür mekanizması gereği- bir metni basın karşısında okumuştur.

Sonuç olarak iki ülkede de iktidarın iradesi ve duruşuna dayalı haber üretildiği, karşılaştırmalı analiz vasıtasıyla ortaya konulmuştur. Yayından önce doğrudan sansür uygulayan Kuzey Kore medyasında tüm haberlerin, devlet politikasına uygun olarak, yazım sırasında planlı şekilde işlediğine işaret eden bulgular ve mevcuttur. Söz konusu bulguların sansür bağlamında anlamlandırılması, Kuzey Kore devletinin yönetim biçimi, medyasının mülkiyet yapısı

Kuzey Kore'deki doğrudan yani devlet denetimi altındaki sansür mekanizmasına karşın Türkiye'de iktidara sahip medya organlarında söz konusu iktidarın işlerliğine ve devamına yönelik otosansürün işlediğinden söz edilebilir. Zira, incelenen haberlerde de görüldüğü gibi haber dolayımında öznel yargıların kullanılması, iktidar söylemlerine paralel ve özdeş ifadelerle yer verilmesi, bilgi ve haber kaynaklarındaki yetersizlikler, bizi, dolaylı bir sansür mekanizmasının – otosansürün- varlığına ulaştırmaktadır.

Türkiye'den farklı olarak Kuzey Kore için basın özgürlüğü ve sansür arasındaki ilişkiyi ortaya koyan dinamiklerin, yönetim ideolojisine yönelik hukuki düzenlemeler ve medyanın mülkiyet yapısı olduğunu söylemek mümkündür. Bu noktada her iki ülke için de söylenmesi mümkün olan ise; iktidar ve/ veya sermaye dolayımındaki mülkiyet yapılanmasının, basın özgürlüğünü sekteye uğrattığıdır. Kuzey Kore'de iktidar, medyaya yayın öncesi ve doğrudan sansür uygulamaktadır. Türkiye'de ise medyanın mülkiyet yapısı, otosansür uygulamalarının işlerliğini geçerli kılmakta ve dolaylı sansür mekanizmasının uygulanmasına neden olmaktadır.

KAYNAKÇA

Türkçe ve İngilizce Kaynaklar

- Adaklı, G.: “2002-2008: Türk Medyasında AKP Etkisi”, **AKP Kitabı: Bir Dönüşümün Bilançosu**, Ankara: Phoenix Yayınevi, 2013.
- Alan Charles Kors: ‘Sosyalizmden Sonra’ Olabilir mi?, **Liberal Düşünce** Sayı:33, Kış 2004.
- Althusser, Louis: **Lenin and Philosophy and Other Essay**, New York: Monthly Review Press, 2001.
- Altschull, J. Herbert: **From Milton To McLuhan: The Ideas Behind American Journalism**, New York: Longman, 1990.
- Altun, Fahrettin & Çağlar, İsmail & Yerlikaya, Turgay: **Press Freedom In Turkey Myths And Truths**, Seta, 2016.
- Arendt, Hannah: **The Origins of Totalitarianism**, London: A Harvest Book Harcourt Inc, 1973.
- Bek, Mine Gencil: “Karşılaştırmalı Perspektiften Türkiye’de Medya Sistemi”, **Mülkiye** 2010 Cilt: XXXIV Sayı:269, 2010.
- Berlin, Sir Isaiah: **“Two Concepts of Liberty”**, Four Essays on Liberty, Oxford University Press, 1979.
- CHO, H.J.: Conceptualizing Self-Censorship as a Press Control, *Journal of Communication Research* 54-3, 2017.
- Devran, Y: **Haber, Söylem, İdeoloji**, İstanbul: Başlık Yayın Grubu, yılı.

- Durna Tezcan & İnal Ayşe.: Tezcan Durna, Ayşe İnal, 12 Eylül, Medya ve Demokratikleşme Sorunu, **Mülkiye** 2010 Cilt: XXXIV Sayı:268, 2010.
- Esen, Berk & Gümüşçü, Şebnem: “Rising Competitive Authoritarianism in Turkey”, **Third World Quarterly** 37:9, 2016.
- Fairclough, N.: **Language and Power**, London: Longman, 1989.
- Gezgin, Suat: “Gazeteciliğin ve Türk Yazılı Basınının Kısa Tarihsel Perspektifi (Bölüm III)”, **İletişim Fakültesi Dergisi**, Sayı:20, 2004.
- Gramsci, A.: **Selections from the Prison Notebooks**, (edited and translated by Q. Hoare and G. N. smith), New York: Internatioanl Publishers, 1971.
- Hallin, D. C. & Mancini, P **Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics**, Cambridge University Press, 2004
- Kara, Tolga: “BASIN SEKTÖRÜNDE GİZLİ SANSÜR: TEKELLEŞME” (Çevirimçi), <https://tolgakara.files.wordpress.com/2009/02/basin-sektorunde-gizli-sansur-tekellesme.pdf>, 05.08.2019.
- Karaduman, Sibel: “Eleştirel Söylem Çözümlemesinin Eleştirel Haber Araştırmalarına Katkısı ve Sunduğu Perspektif”, **Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, 2017.
- Kaya, Raşit: **İktidar Yumağı: Medya Sermaye Devlet**, Ankara: İmge Yayınları, 2009.
- Kejanlıoğlu, D. Beybin: **Türkiye’de Medyanın Dönüşümü**, İstanbul: İmge Kitabevi, 2004.
- KİM, H. G.: A discursive approach to the concept of freedom of speech, **Language Facts and Perspective** 40, 2017.
- Lasswell. H.: The structure and function of communication in society, In Lyman Bryson (Ed.), The communication of ideas, New York: Harper & Row, 1948.

- L. Doğan Tılıç.: **Utaniyorum ama Gazeteciyim**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2009.
- LEE, M.G.: Freedom and public duties of the press, **Law Journal 14**, 1997.
- Lichtenberg, J.: Foundations and Limits of freedom of the Press, in J. Lichtenberg(ed), **Democracy and the Mass Media**, Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
- Marx, K & Engels, F.: **The German ideology: Part one**, New York: International Publishers, 1970.
- Ozcan, Ebru Deniz.: "İki Darbe Arasında Kriz Sarmalı", **Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Siyasal Hayat**, Yordam Kitap, 2015
- Özgen, Murat: "1980 Sonrası Türk Medyasında Gelişmeler ve Megazinleşme Olgusu", **2nd International Symposium "Communication in the Millennium"**(Vol.2) March 17-19, 2004.
- Özgen, Murat: **Gazetecinin Etik Kimliği**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2002.
- Özgen, Murat: **Türkiye'de Basının Gelişimi ve sorunları**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2004.
- Saran, Ceren.: Medyada Mülliyet İlişkileri: AKP Döneminde Medya Sahipliğinde Yaşanan Değişimler, **I. Uluslararası İletişim Bilimi ve Medya Araştırmaları Kongresi**, 12-15 Mayıs, 2014.
- Sözeri, Ceren: "Türkiye'de Medya-İktidar İlişkileri Sorunlar ve Öneriler", **İstanbul Toplum Siyaset Ve Ekonomi Araştırmaları Enstitüsü**, 2015.
- SUNG, S.W.: The press of the socialist state, **Journal of Korea Press Institute 7th edition**, Korea Press Institute, 1989.
- Szalontai, B.: **Kim Il Sung in the Khrushchev Era: Soviet-DPRK Relations and the Roots of North Korean, 1953 - 1964**. Stanford: Stanford University Press, 2005.

Topuz, Hıfzı: **II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi** (8. Basım), İstanbul: Remzi Kitabevi, 2003.

Van Dijk, T. A.: **News Analysis**, Lawrence Erlbaum Associates, 1988.

Van Dijk, T. A.: **Racism in the Press**, New York: Routledge, 199 1.

Vahdat Mesut Ayan.: **AKP Devrinde Medya Alemi**, Yordam Kitap, İstanbul, 2019

Vardal, Z. Burcu : **Türkiye’de Basın Özgürlüğü ve 2003 Yılı Sonrası Uygulamalar, İstanbul Üniversitesi Doktora Tezi**, 2014.

Zelizer, B. & Allan, S.: **Keywords in News and Journalism Studies**, Berkshire: Open Univ. Press, 2010.

Korece Kaynaklar

2018 북한이해 (2018 Kuzey Kore’yi Anlamak), Birleşme Eğitimi Enstitüsü, Seul, 2018,

문학예술사전 (Edebiyat ve Sanat Sözlüğü), Pyeongyang, 주체문학연구소 (Juche Edebiyat Enstitüsü), 1988.

조선대백과사전 10 (Chosen Ansiklopedisi 10), Pyeongyang, Ansiklopedi Yayınevi, 1999.

Rodong Gazetesi, 제국주의의 사상문화적침투를 배격하자 (Emperyalizmin ideolojik kültürel sızmasını reddedelim), 1Haziran 1999.

- BAEK.S.K.: **미디어 담론(Medya Söylemi)**, Seoul, Communicationbooks, 2015.
- CHO.H.C. & LEE.J.H.: **신문학 (Gazetecilik)**, Pyeongyang, Kim İl Sung Üniversitesi Yayını, 1982.
- CHO.S.Y.: 북한미디어 환경과 언론의 기능 (Kuzey Kore’de Medya Ortamı ve Medyanın İşlevi), **한국언론학회 통일커뮤니케이션위원회 특별기획 세미나 (Birleşme İletişim Komitesi Özel Semineri)**, The Korean Society for Journalism & Communication Studies.
- GO.Y.H. & LEE. J.C. & HONG.M.: **북한 언론 현황과 기능에 관한 연구 (Kuzey Kore Medyasının Durumu ve İşlevi Üzerine Bir Araştırma)**, Seoul, Korea Press Foundation, 2012.
- HAN.S.H.: 북한사회주의 정치체제와 통치담론의 지속성 (Kuzey Kore Sosyalist Siyasi Sistemini ve Yönetim Söylemi), **통일과 법률 2011-07 (Birleşme ve Hukuk 2011-07)**, Adalet Bakanlığı, 2011.
- KİM, W.T.: “북한의 신문학교육 (Kuzey Kore’de Gazeteciliği Eğitimi)”, **대중문화의 이해 (Popüler Kültürü Anlamak)**, İljinşa, 1991.
- KİM, Y.J.: 북한언론의 이론과 실천과의 연계-<로동신문> 언론관련 사설을 중심으로 (Kuzey Kore Basını Teorisi ve Uygulaması Bağlantısı – Rodong Gazetesi Üzerinde), **언론학연구 제 6 집(Gazetecilik Çalışmaları Dergisi 6.Cilt)**, Busan Ulsan Gyeongnam Gazetecilik Derneği, 2002.
- KİM, S.C.: “마르크스와 레닌의 언론관” (Marks ve Lenin’in basını), **신문학보 제 23 호 (Gazetecilik Dergisi No.23)**, The Korean Society for Journalism & Communication Studies, 1998.
- KİM, İ.S.: **김일성 저작집 25 권 (Kim İl Sung Konuşma Metinler 25. Kitap)**, 조선로동당출판사 (Kuzey Kore İşçi Partisi Yayın Bürosu) 1988.

- KİM, İ.S.: **김일성저작집 10 (Kim İl Sung Konuşma Metinler 10. Kitap)**, 선로동당출판사 (Kuzey Kore İşçi Partisi Yayın Bürosu), 1980.
- KİM, Y.J & LEE, B.S.: **북한 언론의 이론과 실천 (Kuzey Kore Medyası Kuram ve Uygulamaları)**, Seoul, Nanam, 1991.
- KİM, Y.J.: **현대북한언론연구 : 내재적 관점을 중심으로 (Çağdaş Kuzey Kore Medyası Üzerine Bir Çalışma: İçsel Perspektif Üzerinde)**, Masan, Kyeongnam Üniversitesi, 1998.
- KİM, Y.J.: 김정은의 등장과 북한언론이론의 변화 :남한 뉴스미디어의 시각교정을 위한 전제 (Kim Jung Eun'un Ortaya Çıkışı ve Kuzey Kore Medya Teorisinin Değişmesi: Güney Kore Haber Medyasının Perspektif Düzeltilmesi İçin Bir Öncül), Korean Association For Communication And Information Studies Conference 2018-05, Korean Association For Communication And Information Studies, 2018.
- LEE, H.G.: **북한의 사회적 커뮤니케이션 구조와 미디어 (Kuzey Kore'nin Sosyal İletişim Yapısı ve Medyası)**, Korea Press Foundation, 2011.
- LEE, J.C.: **북한의 텔레비전 방송: 텔레비전 정치와 인민의 갈등 (Kuzey Kore Televizyonu Yayıncılığı: Televizyon Politikaları ve Halkın Çatışması)**, Seoul: Korean Studies Information, 2012.
- LEE, K.W.: **북한의 선전선동과 로동신문 (Kuzey Kore'nin propagandası ve Rodong Gazetesi)**, Seoul: Pjbook, 2015.
- LEE, M.K.: 주체사상의 기원과 초기 형성과정에 관한 연구 (Juche Fikrinin Kökeni ve İlk Oluşum Süreci Üzerine Bir Araştırma), İhwa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Doktora Tezi**, 1998.
- PARK.C.S.: **등소평(Deng Xiaping)**, Seoul, Dure, 1979.

- PARK, W.Y.: **북한방송총람 (Kuzey Kore Yayıncılığı)**, Seul: Communication Books, 2004.
- Reboul, Olivier: 언어와 이데올로기(Dil ve İdeoloji), Çev. J. S. Hong, 역사비평사, 2003.
- SEO, J.J.: **주체사상의 형성과 변화에 대한 새로운 분석 (Juche İdeolojisinin Oluşumu ve Değişimi Üzerine Yeni Bir Analiz)**, 통일 연구원 (Kore Ulusal Birleşme Enstitüsü), 2001.
- YOO, S.Y.: **북한언론: 조직특성과 매체별 현황 (Kuzey Kore Medyası: Örgütsel Özellikler ve Medya Durumu)**, Korea Press Foundation, 2000.

Elektronik Kaynaklar

"Ekonomik Yapı ve Nükleer Silahlı Kuvvetler İnşaat Hattı Kabul Edildi." (Çevrimiçi)
[http:// www. tongilnews.com/news/articleView.html?idxno=101979](http://www.tongilnews.com/news/articleView.html?idxno=101979), 25.11.2018.

03 Eylül 2018 – 09 Eylül 2018 Haftası Tiraj Tablosu, (Çevirimçi)
<https://www.medyatava.com/tiraj>, 7.8.2019.

4 soruda Türkiye'nin en büyük medya grubu olan Demirören Holding (Çevirimçi)
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-43501280>, 7.8.2019.

Committee to Protect Journalist(CPJ), Journalists Imprisoned (Çevirimçi),
https://cpj.org/data/?status=Imprisoned&start_year=2018&end_year=2018&group_by=location_sorted, 2.12.2019.

Erdoğan'ın "Papaz Takası" Teklifine ABD'den Ret (Çevirimçi)
<https://www.haberler.com/abd-den-takas-aciklamasi-10077779-haberi/>, 23.8.2019.

Erdoğan'dan Brunson hakkında ilk açıklama, (Çevirimçi)
<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/erdogandan-brunson-hakkinda-ilk-aciklama-200103h.htm>. 23.8.2019.

Kuzey Kore Ceza Kanunu, (Çevirimci)
<http://www.unilaw.go.kr/bbs/selectBoardArticle.do>, 3.8.2019.

Kuzey Kore Sosyalizm Anayasası 5. Bölüm, (Çevrimiçi)
http://www.Urimin_zokkiri.com/index.php?ptype=book&no=2376&pn=6, 01.05.2019.

Kuzey Kore'nin Gıda Kıtılığı ve Kuzey Kore'ye Gıda Yardımı, (Çevirimci)
https://www.rfa.org/korean/weekly_program/joosungha/co-sh-05102019100259.html
11.11.2018.

The Media Ownership Monitor Turkey 2018, (Çevirimci) <https://turkey.mom-rsf.org/>,
7.8.2019.

Yazılı medya istatistikleri açıklandı, (Çevrimiçi) <https://www.bik.gov.tr/yazili-medya-istatistikleri-aciklandi-2/>, 7.8.2019.

북, 「전국기자 . 언론인 대회」 진행 (Kuzey Kore, "Ulusal Muhabirler Basın Toplantısı")
(Çevirimci), <http://nkinfo.unikorea.go.kr/nkp/trend/viewTrend.do>, 10.03.2019.

제국주의자들이 떠드는 사상의 《자유》는 기만이다.(Emperyalist ideolojinin
"özgürlüğü" aldatmadır), (Çevirimci),
<http://www.uriminzokkiri.com/index.php?ptype=igisa2&no=1143527>, 4.8.2019.

(Çevrimiçi) <https://en.oxforddictionaries.com/definition/censorship>, 01.05.2019.

(Çevrimiçi)
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cd1c90245ff73.38807974, 01.05.2019.

(Çevrimiçi) http://www.uriminzokkiri.com/uri_foreign/dic/index.php, 01.05.2019.

(Çevirimci)
http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/1044741/Berat_Albayrak_tan_ABD_krizi_yorumu__40_yillik_kari_koca_bile_her_konuda_anlasamiyorlar.html. 8.23.2019.

EKLER

EK 1

반공화국적대행위를 감행한 미국인 적발체포 (조선중앙통신, 2016 년 1 월 22 일)

해당 기관의 통보에 의하면 미국 버지니아종합대학 학생 왕비어 오토 프레데리크는 미국정부의 묵인,조종밑에 조선의 일심단결의 기초를 허물어버릴 목적으로 조선민주주의인민공화국에 관광의 명목으로 입국하여 반공화국적대행위를 감행하다가 적발되어 현재 조사를 받고있다.(끝)

ABD vatandaşı, Kuzey Kore'ye karşı düşmanca hareketi nedeniyle tutuklandı (KCNA, 22 Ocak 2016)

İlgili bir kurumdan elde edilen bilgilere göre ABD Virginia Üniversitesi öğrencisi olan Warmbier Otto Frederick, ABD hükümetinin sıkı bir şekilde bağdaştırılması ve manipülasyonu altında tekliğin ve birliğin temelini yıkmak amacıyla turist kimliği altında Kuzey Kore'ye girdikten sonra KDHC'ye (Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti) karşı düşmanca bir eylemde bulunduğu gerekçesiyle tutuklanarak soruşturma altına alınmıştır. (Son)

EK 2

미국의 대조선적대시정책의 가련한 희생물 (로동신문, 2016년 3월 01일)

반공화국적대행위를 감행하다가 적발체포된 미국 버지니아종합대학 학생 완비어 오토 프레데리크가 2월 29일 평양에서 국내외기자들과 회견하였다.

국내외기자들과 주조 외교 및 국제기구 대표부 성원들, 조선에 체류하고있는 해외동포들이 여기에 참가하였다.

완비어는 자기의 범죄행위에 대하여 이렇게 발언하였다.

나는 2015년 12월 29일 조선에 관광객으로 입국하였고 2016년 1월 1일에 공화국을 반대하는 범죄를 감행하였다.

올해 21살이며 미국 버지니아종합대학 3학년 학생이다.

거주지는 부모형제가 살고있는 미국 오하이오주이며 여기에 오기전까지는 대학주변인 버지니아주에 있는 세집에서 살고있었다.

아버지는 소규모공장을 경영하면서 가족을 겨우 먹여살리고있으며 어머니는 부양이다. 가정에서 말이며 남동생과 녀동생은 고등학교에 다닌다.

그는 양각도국제호텔 종업원구역에서 조선인민에게 자기제도에 대한 애착심을 심어주는 정치적구호를 떼버리는 범죄를 감행하였다고 하면서 이렇게 계속하였다.

나는 이 임무를 미국 우애연합감리교회로부터 받고 Z협회의 부추김과 미행정부의 묵인하에 범죄를 감행하였다.이 범죄의 목적은 조선인민의 투쟁정신과 정열을 꺾어보려는것으로서 매우 어리석은 짓이었다.

나는 미국에서 자라면서 조선민주주의인민공화국이 신비스럽고 《고립된 공산국가》라는 교육을 학교와 매체들을 통하여 받았다.이것은 모험심이 많은 나와 같은 젊은 사람으로 하여금 이 나라에서 용감한 행동을

하여 이름을 내고 조선에 대한 서방의 우세를 보여주고싶은 천진한 생각을 가지게 하였다.

나는 홍콩에서 조직한 금융강습에 참가하게 되는 기회에 조선을 관광할 계획을 세웠다.

관광신청이 확정된데 따라 조선관광시기를 2015년 12월말로 정하였다.

2015년 9월 23일 친구인 스테판 웨브의 집에서 그와 그의 어머니 샤론 웨브와 저녁식사를 함께 하게 되었다.

샤론 웨브는 우애연합감리교회에서 집사로 일하고있고 스테판은 이 교회의 열성신자이다.

샤론은 나에게 자기 교회는 북조선정부를 지지하지 않는다는것,공산주의는 멸망해야 한다는것 등을 강조하면서 공산국가들은 정치구호로 사람들을 묶어세운다고 하였다.

나에게 북조선의 중요한 정치구호를 하나 떼오면 그것을 자기 교회당에 《 전 리 품 》으로 걸어놓겠다고 하였다.구호를 없애버려 북조선사람들의 단결과 정열을 약화시키고 서방에 의하여 이 나라가 모욕당하는것을 보여주어야 한다고 하였다.

성공하면 1만 US\$짜리 중고승용차 1대를 주겠다고 하였다.붙잡혀 돌아오지 못하는 경우 교회가 나의 어머니에게 자선형식으로 20만 US\$를 주겠다고 하였다.

우리 가정이 아주 심한 자금부족에 시달리고있는것으로 하여 나는 이 제안이 돈을 벌수 있는 절호의 기회라는 생각을 가지게 되었다.

샤론은 무엇보다 중요한것은 우애연합감리교회를 절대로 로출시키지 않는것이며 그러지 않으면 한푼도 받지 못할것이라고 하였다.

2015년 10월초 나는 어머니에게 나의 범죄행동계획을 간단히 알려주면서 내가 북조선에서 중요한것을 훔쳐올 계획인데 만약 조선에서

구류되는 경우 어머니의 은행구좌에 동생들의 대학기간 학비로 쓸 돈이 들어올것이라고 말해주었다.어머니는 울면서 그런 위험한 짓은 하지 말라고 하였다.

어머니의 마음을 아프게 하고 싶지 않아 망설이었지만 우애연합감리교회로부터 여러차례 유혹과 압력을 받고 범죄임무를 수행할 결심을 하게 되었다.

왕비어는 Z 협회도 자신의 행동을 부추겼다고 하면서 이렇게 언급하였다.

Z 협회회원들 모두가 대학졸업후 수입이 높은 직업을 가지고 잘 살게 된다는것을 알게 된후부터 협회가입을 열망해온 나는 2015 년 11 월말 Z 협회회원에게 의도적으로 나의 행동계획을 로출시켰다.

그는 나의 계획이 《자유》를 퍼뜨리고 《전제정권》을 제거한다는 협회의 목적에 명백히 부합된다고 하면서 만일 성공하면 나의 협회가입을 적극 방조하겠다고 약속하였다.내가 붙잡히면 협회가 북조선에 석방압력을 가할수 있다고까지 하면서 Z 협회가 나를 부추긴 사실을 비밀에 붙여야 한다고 하였다.

왕비어는 베이징을 거쳐 평양에 도착하여 자기의 계획을 실행하였다고 하면서 자기가 범한 범죄는 매우 엄중하며 사전에 준비된 범죄였다고 말하였다.

이어 그는 국내외기자들의 질문에 대답하였다.

그는 미행정부와 정치가들이 우애연합감리교회를 리용하여 추악한 수단과 방법으로 조선을 해치려고 하고있다고 하면서 이 교회가 자기에게 범죄임무를 준것은 미국의 집요한 반공화국적대시정책에 편승하여 공화국에 그리스도교를 퍼뜨리고 미행정부로부터 더 큰 후원을 받을 목적에서였다고 말하였다.

그러면서 자기의 범죄는 미행정부의 시종일관한 반공화국적대시정책과 그것을 실현하려는 우애연합감리교회활동의 계획적인 산물이라고 까밝혔다.

그는 미중앙정보국과 긴밀한 연계를 가지고있는 Z 협회가 자기를 범죄에로 부추겼으며 미국에서 사전준비를 면밀하게 한데 대하여서와 조선을 반대하는 엄중한 범죄를 감행한 자기가 평양에서 지금 공명정대한 법절차와 인도주의적대우를 받고있는데 대하여 말하였다.

그는 끝으로 미행정부가 집요하게 떠들어대고있는 조선의 《인권문제》가 조선민주주의인민공화국 정부를 전복시키기 위한 위선적인 구실에 불과하다는것을 깨달았다고 하면서 자기의 범죄행위에 대해 조선인민과 정부에 사죄하며 용서를 빌었다. (끝)

ABD'nin düşmanca politikalarının sefil kurbanı (Rodong Gazetesi, 1 Mart 2016)

DPRK karşıtı düşmanca eylemler gerçekleştirdiği gerekçesiyle tutuklanan ABD'deki Virginia Üniversitesi öğrencisi Otto Frederick Warmbier 29 Şubat'ta Pyongyang'da yerli ve yabancı gazetecilere röportaj verdi.

Yerli ve yabancı gazeteciler, uluslararası diplomatlar ve uluslararası kuruluşların temsilcileri ve yurt dışında yaşayan Koreliler röportaj esnasında orada yer aldılar.

Warmbier kendi suçu hakkında şöyle konuştu:

29 Aralık 2015 tarihinde DPRK'ya turist olarak girdim ve 1 Ocak 2016'da DPRK'ya karşı ciddi suçlar işledim.

Ben 21 yaşındayım. Virginia Üniversitesi'nde bir öğrenciyim. Üniversitenin üçüncü yılındayım.

Ailemle birlikte Amerika Birleşik Devletleri eyaleti Ohio'da ikamet etmekteyim. Buraya gelmeden önce üniversitenin yakınında kiralık bir dairede yaşamaktaydım.

Babam ailesinin geçimini güçlkle sağlayan çok küçük bir fabrikanın sahibidir. Annem ev hanımıdır. Ben ailemin en büyük oğluyum. Erkek kardeşim ve kız kardeşim lise öğrencisidirler.

Yanggakdo International Hotel'indeki sadece yetkililerin girebildiği bir bölgede Koreli halkın kendi sistemlerine olan sevgisine ilham veren politik bir slogan içeren panoyu yerinden çıkarma suçunu işledim.

Bu görev bana Friendship United Methodist Church tarafından verildi. Z Society'nin teşviki ve Amerika Birleşik Devletleri İdaresi'nin rezaleti ile bu görevi yapmaya geldim. Görevimin amacı Koreli halkın motivasyonuna ve iş ahlakına zarar vermektir. Bu çok aptalca bir amaçtır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde büyürken, kitle iletişim araçlarından ve eğitimden dolayı DPRK'nin gizemli ve 'yalıtılmış bir komünist millet' olduğu düşünmüştüm. Bu düşünce beni ününü geliştirmek, DPRK'ya karşı Batı zaferini ispatlamak ve bu gizemli ülkede cesaretini göstermek isteyen masum düşünce maceracısı genç bir adam yaptı.

Hong Kong'da üniversite tarafından desteklenen bir finans dersinde yer almayı planlamıştım ve bu fırsatı DPRK'yı turist olarak ziyaret etmek için kullanmaya karar verdim.

Başvurum onaylandığında, turumu Aralık 2015 sonunda yapmaya karar verdim.

23 Eylül 2015 tarihinde arkadaşım Stefan Webb ve annesi Sharon Webb'in evinde akşam yemeği yiyordum.

Sharon Webb, Friendship United Methodist Church'de bir diyakoz ve oğlu Stefan Webb de aynı kiliseye aktif olarak inanmaktadır.

Sharon, kilisesinin Kuzey Kore Hükümeti'ni desteklemediğini ve komünizmin sona erdirilmesi gerektiğini vurguladı. Komünist ulusların siyasi sloganlar etrafında toplandıklarını söyledi. Benden 'kupa' olarak kilisesine asılmak için Kuzey Kore'den önemli bir politik slogan almamı istedi. Bu sloganı alarak Kuzey Kore halkının birliğine ve motivasyonuna zarar vereceğimizi ve bu ülkeye Batı'dan hakaret edildiğini göstereceğini söyledi.

Başarılı olursam bana 10.000 dolarlık kullanılmış bir araba teklif edildi. Eğer gözümlüğüne alınıp geri dönemezsem kilisesinin anneme hayırsever bağışlarla 200.000 dolar ödeyeceğini söyledi.

Ailem çok ciddi finansal sıkıntılar yaşadığından bunu para kazanmak için tek altın fırsatım olarak görmeye başladım.

Sharon, Friendship United Methodist Church'ü asla açığa çıkarmamı istedi, yoksa bir kuruş para alamayacağımı söyledi.

Ekim 2015'in başlarında, anneme suç planını biraz anlatarak Kuzey Kore'den değerli bir şey çalmayı planladığımı ve eğer alıkonulursam banka hesabına kardeşlerimin üniversite öğrenim harcı için para yatacağını söyledim. Annem ağladı ve tehlikeli bir şey yapmamamı istedi.

Annemi üzmemek istemedim. Fakat o zamandan beri Friendship United Methodist Church tarafından çeşitli baskılar aldım, bu da nihayet suç girişime karar vermemi sağladı.

Warmbier, Z Society'nin de eylemleri teşvik ettiğinden bahsederek şöyle devam etti.

Z Society üyelerinin üniversiteden mezun olduktan sonra yüksek maaşlı işlerde çalışarak çok zengin olduklarını öğrenince Z Society'ye katılmayı hevesle istemiştim. Bu nedenle, Kasım 2015'in sonlarında eylemlerimin planını Z Society üyesine bilerek açıklamıştım.

Eylem planımın Z Society'in 'özgürlüğü' yayma ve 'zulmü' ortadan kaldırma hedefine kesinlikle yardımcı olacağını söyledi. Başarılı olursam Z T Society'ye üye olmama yardım edeceğine söz verdi ve eğer yakalanırsam Z T Society'in serbest bırakılmam için Kuzey Kore'ye baskı yaparak yardım edebileceğini bile söyledi. Sonunda, Z Society'nin cesaretlendirmesinden asla bahsetmemem gerektiğini söyledi.

Warmbier Pyongyang'a Pekin üzerinden geldi ve yaptığı suçun çok katı ve önceden belirlenmiş olduğunu söyleyerek planını uyguladığını söyledi.

Sonra gazetecilerin sorduğu soruları cevapladı.

ABD’li liderler ve politikacıların Kuzey Kore’yi çirkin yöntemlerle yok etmek için Friendship United Methodist Church’ü kullandıklarını, bu kilisenin kendisine bir suç görevi vermiş olduğunu, Hristiyanlığı ülkemize yerleştirme ve hükümetten daha fazla sponsorluk almayı hedeflediğini söyledi.

Böylece kendi suçunun arkasında yatan nedenin ABD hükümetinin DPRK’ya karşı tutarlı düşmanca politikası ve bu politikanın Friendship United Methodist Church tarafından uygulanmasının sonucu olduğunu belirtti.

ABD’de CIA ile yakın bir ilişkisi olan Z Society tarafından teşvik aldığından, ABD’de hazırlık yaptığından bahseden Warmbier, Kuzey Kore’ye karşı ciddi bir suç işlemesine rağmen kendisine şu anda Pyongyang’da adil ve insani muamelede bulunulduğunu söyledi.

Son olarak, ABD hükümetinin sürekli konuşmakta olduğu Kuzey Kore’nin “insan hakları” konusunun Kuzey Kore hükümetini devirmeyi hedefleyen bir bahane olduğunu fark ettiğini söyleyerek Kore halkından ve hükümetinden suçlarından dolayı özür diledi ve affedilmesi için yalvardı. (Son)

EK 3

불쌍한 사람들을 울리지 말라 (조선의 오늘, 2016년 3월 2일)

돈이 없이 살수 없는 미국에서 먹고 살기 위해 동생들의 학비마련을 위해 범죄자가 되어버린 불쌍한 왓비어 속죄하며 살려달라 간청하며 하염없이 눈물을 흘린다

무정하고 부패한 패륜의 땅에서 그나마 인정을 간직하고 살아가던 순박한 청년을 누가 극악한 범죄의 길로 내몰았는가 누가 그를 죽음의 구렁텅이에 밀어넣었는가

바로 적대감만 골수에 찬 무지한 정치간상배들이다. 탐욕을 위해서는 무엇이든 희생시키는 호화가의 고객들이다. 제것이라면 손톱을 깎아버리는것마저 저어하는 린색한들 《애국》을 부르짖으며 수백수천만의 생명도 서슴없이 내던진다

그 교활한 정치에 속고 억울하게 끌려들어 돈의 노예들이 범죄자로
고용병으로 생명을 건 도박장에 나서거니 《자유세계》 미국에
물건대 대답하라 세계의 량심이여 들어보라. 이것이 과연 자유이고
민주주의이고 인권보장인가를

금전에 명줄이 매여 한시한시 살아가는 불쌍한 사람들 무모하게
희생시키려드는 어리석은 정객들에게 권고하노니 조선의 힘을 알고 미래를
알라 제 갈길을 깨달으라 지옥은 불타없어질지언정 천국은 영원한것이다.

Sefil insanları ağlatma (DPRK Today, 2 Mart 2016)

Amerika Birleşik Devletleri'nde, parasız yaşayan ve kardeşlerinin okul
harcını ödemek için suçlu haline gelen zavallı Warmbier, kefaret için yalvararak
gözyaşı döküyor.

Acımasız ve yozlaşmış toprağında yaşayan masum bir genç adamı kim
ölümcül suç yoluna götürdü? Onu ölüm çukuruna kim soktu?

Onlar sadece düşmanlıkla dolu cahil politik liderler. Açgözlülük için her şeyi
feda ettirenlerdir. Yurtsever diyerek tereddüt etmeden yüz milyonlarca insanı feda
ediyorlar.

Para köleleri, kurnaz siyaset içine çekilir ve haksız yere çekilir. ‘Özgür dünya’
Amerika Birleşik Devletleri'ne soruyorum. Bu özgürlük mü demokrasi mi ve insan
hakları mıdır?

Paraya bağlı olarak yaşayan fakirleri feda ettiren politikacılara sesleniyorum
ki KDHC'in gücünü ve geleceği bilmelisin ve yolunu fark etmelisin. Cehennem
yanacak ama cennet ebedidir.

EK 4

가장 잔인하고 비열한 나라 (조선의 오늘, 2016 년 3 월 2 일)

《... 나는 도로표식판들을 몰래 떼는 연습을 하고 그 표식판들을
버지니아주에 있는 나의 세집 침대밑에 보관하였다. 나는 한 친구와 의논하고
붙잡히는 경우 술에 취하여 생각나지 않는다고 하든지 혹은 구호가 발각되면

기념품상점에서 구입한것이라고 거짓말을 하기로 하였다. ... 나는 범죄감행시에 리용하기 위해 소리가 크게 나지 않는 신발을 골라 가방에 넣었다. 그리고 구호를 넣을수 있게 큰 가방을 준비하였으며 만일 그것이 작으면 조선에서 다른 가방을 구입할것을 타산하였다. ...》

이 글을 보는 사람들은 아마도 어느 탐정소설의 한대목이 아닌가고 착각할수 있다.

그러나 이것은 우리 공화국에 대한 적대시정책의 앞잡이로 전략된 한 미국공민이 자기의 죄행을 세계앞에 실토하는 이야기의 한대목이다.

미국 버지니아종합대학 학생 왓비어 오토 프레데리크(21 살)라는자가 공화국에서 저지른 범죄행위는 지금 우리 전체 인민들과 군인들의 분노를 촉발시키고있다.

미국이라는 나라에 대하여 생각하면 자다가도 소스라치는 우리 인민이다.

한 세기전부터 우리 나라를 집어삼키려고 미친듯이 발광하고도 모자라 1950년 6월 25일 끝끝내 전쟁의 도화선에 불을 지르고 수많은 조선사람들을 학살하고 거리와 마을을 재더미로 만든 미제, 그후 60여년이 되어오는 오늘까지도 우리 공화국에 대한 적대시정책을 하루도 중단하지 않고 갖은 군사적압박과 제재, 고립압살책동에 집요하게 매달려온 미제이다.

최근시기만 해도 우리 공화국의 자위적인 첫 수소탄시험성공과 우주개발을 위한 《광명성-4》호의 성과적발사를 두고 《위협》이니, 《도발》이니 하고 걸고들면서 이 시각도 국제무대를 어지럽히고있는것이 바로 미국이다.

앞에서는 공화국에 대한 군사적압박과 위협공갈, 제재책동에 매달리고 뒤에서는 내부로부터 우리를 와해시켜보려고 저들의 앞잡이들을 돈으로 매수하여 공화국에 들여보내는 미국이야말로 가장 잔인하고 비열한 나라이다.

우리 공화국을 《붕괴》시키고 와해전복시키려는것이 그야말로
오뉴월의 개꿈이라는것을 수십년세월이 흐른 오늘까지도 깨닫지 못하고있는
미제,

미제는 우리 공화국에 대한 적대행위를 당장 걷어치워야 한다.

만일 이 경고를 명심하지 않을 경우 어떤 운명이 차례지겠는가를 역사는
똑똑히 보여주고있다.

En acımasız ve rezalet ülke (DPRK Today, 2 Mart 2016)

"... Yol tabelalarını çalmayı denedim ve tabelaları Virginia'daki yatağımın altında sakladım. Arkadaşıma, eğer yakalanırsam bir şeyler içip sarhoş olduğum için hatırlayamadığımı veya hediyelik eşya dükkanından aldığımı söyleyeceğime karar verdiğimi söyledim... Suç eyleminde kullanmak için yeterince ses çıkarmayan ayakkabı aldım ve onları çantama koydum. Sloganlar için büyük bir çanta hazırladım, eğer küçük gelirse KDHC'den başka bir çanta almaya karar verdim. ... "

Bunu okuyanlar sanki bir dedektif romanından alınmış bir metin olduğunu düşünebilir.

Fakat bu, ülkemize yönelik düşmanca politikaların eline geçen ABD vatandaşının dünyaya karşı kendi suçunu ortaya çıkaran hikayelerinden biridir.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Virginia Üniversitesi'nde, 21 yaşındaki Warmbier Otto Frederick adlı bir öğrenci tarafından işlenen suç, şimdi halkımızın ve askerlerimizin öfkesini tetikliyor.

Milletimiz Amerika Birleşik Devletleri hakkında çok hassastır.

Yüzyıl önceden beri ülkemizi yıkmak için delirdi ve 25 Haziran 1950'de ABD askerleri savaşta ateş ettiler, birçok Koreli'yi katledip sokakları ve köyleri

yaktılar. Bugüne kadar, ÷lkemize karşı dñřmanca politikaları, askeri baskısı, yaptırımlar ve izolasyonları ısrarla süren ABD'dir.

Son yıllarda ÷lkemizin ilk hidrojen bomba denemesinin başarısına ve uzay gelişimi için Gwangmyeong-4'ün başarısına 'tehdit' ve 'provokasyon' olarak hakaret eden işte ABD'dir.

Bir yandan ÷lkemize askeri baskı, tehdit ve yaptırım uyguluyor öte yandan parayla satın aldığı birini ÷lkemize sokuyor. Bu nedenle ABD en vahşi ve rezalet olan ÷lkedir.

÷lkemizi 'yıkmaya' çalışmasının çok saçma bir hayal olduğunu yıllarca öğrenemeyen ABD artık ÷lkemize karşı dñřmanca hareketini ortadan kaldırmalıdır.

Eğer bu uyarıyı dikkate almazsa sonucun ne olacağını tarihi gösteriyor.

EK 5

조선 반공화국적대행위를 감행한 미국공민 재판, 로동교화형 15 년을 언도
(조선중앙통신, 2016 년 3 월 16 일)

3 월 16 일 조선민주주의인민공화국 최고재판소에서
반공화국적대행위를 감행하다가 적발체포된 미국공민 왓비어 오토
프레데리크에 대한 재판이 진행되었다.

각계층 군중이 여기에 참가하였다.

재판에서는 조선민주주의인민공화국 형법 제 60 조(국가전복음모죄)에
해당되는 피소자 왓비어 오토 프레데리크의 사건기록을 검토하고 범죄사실을
확정한 기소장이 제출되었으며 사실심리가 있었다.

심리과정에 피소자는 미국정부의 대조선적대시정책에 추종하여 조선의
일심단결의 기초를 허물어버릴 목적밑에 조선민주주의인민공화국에 관광의
명목으로 입국하여 엄중한 반공화국적대행위를 감행한 자기의 죄과를
인정하였다.

이어 피소자의 범죄행위를 입증하는 증인들의 진술이 있었고
증거자료들이 제시되었다.

검사는 론고에서 피소자의 범죄는 우리 공화국과 사회주의제도를
반대하여 감행한 범죄이므로 응당 조선민주주의인민공화국의 법에 따라
준엄한 심판을 받아야 한다고 하면서 본 재판에 피소자를 무기로동교화형에
처할것을 제기하였다.

변호인은 변론에서 피소자가 죽어도 씻지 못할 엄중한 범죄행위를
하였지만 그가 앞으로 온 세상에 힘있게 과시되는 공화국의 무진막강한 국력과
사회주의복을 누려가는 태양민족의 참모습을 직접 보면서 자기가 얼마나
어리석었는가를 스스로 느낄수 있게 검사측에서 제기한 무기로동교화형을
유기로동교화형으로 변경하여 판결하여줄것을 본 재판에 제기하였다.

재판에서는 피소자에게 로동교화형 15 년을 언도하였다.(끝)

Kuzey Kore karşıtı eylemi ile suç işleyen Amerikalı'nın duruşmasında, Amerikalı'ya 15 yıl hapis ve ağır çalışma cezası verildi. (KCNA, 16 Mart 2016)

16 Mart'ta Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Yüce Mahkemesi'nde Kuzey Kore'ye karşı düşmanlık beslemesinden dolayı tutuklanan ABD vatandaşı Warmbier Otto Frederick'in duruşması gerçekleştirildi.

Farklı kesimlerden birçok kişi izlemeye katıldı.

Duruşmada Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Ceza Kanunun 60. Maddesi (Hükümeti ortadan kaldırma girişiminde bulunma suçu'na değinen sanık Warmbier Otto Frederik'in gerçekleri doğrulayan ifadesiyle suçunun kesinleştiği bir iddianame sunuldu.

Duruşma sürecinde sanık, ABD hükümetinin Kore karşıtı düşmanca politikalarını izleyerek Kore'nin tekliğinin temelini yıkmak amacıyla Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne turist olarak girip Kore karşıtı eylem gerçekleştirdiğini kabul etti.

Sanığın suç işlediğini gören bir tanığın ifadesi vardı ve kanıtları sunuldu.

Savcı, sanığın suçunun ülkemiz ve sosyalist sisteme karşı işlenen suç olduğu için Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti yasalarına uygun olarak katı bir şekilde karara bağlanması gerektiğini söyleyerek müebbet hapis ve ağır çalışma cezası verilmesi gerektiğini dile getirdi.

Avukat savunmasında, sanık ölse de yıkanamayan ciddi bir suç eylemi işledi, ancak milletin gerçeği görerek ülkesinin muazzam gücünün ve sosyalizmin tadını çıkararak sanığın kendisinin ne kadar aptal olduğunu hissedebilmesi için savcı tarafından sunulan müebbet hapis ve ağır çalışma cezasının süreli hapis ve ağır çalışma cezası olarak değiştirmesini istendiğini dile getirdi.

Duruşmada sanık 15 yıl hapis ve ağır çalışma cezasına mahkûm edildi.

EK 6

미국의 최대의 망상 (조선의 오늘, 2016년 4월 20일)

지난 2 월말 미국의 적대시정책의 가련한 희생물이 되어 공화국에서 적발체포된 미국국민 왕비어에 대한 기자회견소식이 나가자 세계는 벅적 끓었다. 인터넷에서는 미국을 비난하는 수많은 글들이 폭발적으로 쏟아졌다.

《미국시민이 북조선의 정치구호를 떼려다가 체포되었다.》, 《명색이 종합대학에 다닌다는 미국대학생의 수준이 그 모양인가.》, 《정말 어리석은 미국이여, 이젠 그것을 그만두라.》, 《미국회의사당에 드리운 기발을 타인이 내리웠다면 미국의 반응은 어떨가.》, 《공산주의가 당신들에게 무슨 해를 끼쳤나?》 ...

그때 왕비어의 고백에는 이런 말이 들어있었다.

《... 샤론은 자기 교회는 〈북조선정부를 지지하지 않는다.〉 고 하면서 〈공산주의는 망해야 한다.〉, 〈공산국가들은 정치구호로 사람들을 묶어세운다.〉 고 나에게 말하였다.》

왕비어가 저지른 범죄의 동기는 바로 이것이었다. 《공산주의가 나쁘다》는 집요한 설교와 그 뜻도 제대로 알지 못하며 리용당한 희생물 왕비어.

하다면 미국의 반공보수분자들이 망해야 한다고 떠벌이는 공산주의, 그리고 그에 내포된 사상이 과연 《나쁜》 것인가.

명백한 대답을 《로동신문》 3월 21일부에 실린 기사 《로동당시대의 참된 공산주의인간, 공산주의가정》과 그 기사를 접한 우리 인민들의 반향에서 어렵지 않게 찾을수 있다.

기사는 서두에 이렇게 씌여져있다.

《우리 인민들은 흔히 생활에서 가장 존경하는 사람들을 〈공산주의〉라는 표현을 붙여 친근하게 부르곤 한다. 〈공산주의 아버지〉, 〈공산주의어머니〉 ... 그 부름에는 직업이나 직무가 아니라 량심과 미덕을

놓고 인간됨을 평가하는 이 나라 인민들의 진정넘친 존경이 담겨져있다. 신의주물정화사업소 위생시설수리공 최정순녀성은 시의 주민들로부터 <공산주의어머니> 라고 불리우며 사랑을 받고있다. ...》

- 최정순녀성(가운데)과 그의 네 자식 -

다음은 이 기사에 대한 인민들의 반향이다.

《누구나 쉽게 받아안을수 없는 신성하고 고귀한 부름인 공산주의인간, 번쩍거리는 그 무엇이 아니라 바로 당과 수령의사랑과 은덕, 인민의 진정어린 존경을 자기 한생의 가장 귀중한 재부로 간직하며 살아가는 사람들만이 이렇게 불리울수 있다.》 (자강도당위원회 부장 백락영)

《그들이라고 왜 가고싶은 곳, 부러워하던 직업이 없었겠는가. 대학에도 갈수 있었고 군사복무를 마치고 다른 일터를 선택해도 탓할 사람은 없었지만...》 (평양기계종합대학 교원 심동수)

《나 도 공산주의인간이 될수 있을가. 이것은 참된 공산주의인간, 공산주의어머니에 대한 기사를 읽고나서 내가 자신에게스스로 제기하는 마음속물음이다.》 (평안북도 곡산제 3 전문병원 간호원 김은옥)

이것은 비단 이 몇사람의 심정만이 아니었으며 여기에는 기사
주인공들을 따라배우고 그들처럼 살겠다는 전체 공화국인민들의 속다짐이
담겨져있다.

이렇듯 고상하고 아름다운 마음을 가진 사람들을 감히 헐뜯는
미국이야말로 야만의 나라이며 미덕이 차넘치는
공화국이 무너지기를 바라는것은 하늘의 태양이 꺼지기를 바라는것과 같은
허황한짓이다.

극단한 개인주의와 인종주의가 골수에 박혀 서로 죽일내기를 하고
세상을 독차지하기 위해 다른 나라와 민족에 대한 강도적인 침략과 약탈,
파괴행위를 서슴지 않고있는것이 바로 미국이다.

그럼에도 불구하고 인간의 미덕과 양심을 제일로 존중하는 사회를 감히
모독하며 없애버리려고 미쳐날뛰고있는것은 미국이야말로 이 세상에서 가장
반동적이고 강도적인 나라임을 그대로 드러내놓은것이다.

《 공 산 주 의 가 망한다》는것, 공화국의 사회주의제도를
붕괴시키려드는것은 미국의 최대의 망상이다.

미국을 비롯한 반공화국적대세력들은 똑똑히 새겨들어야 한다.

인공지구위성제작 및 발사국, 핵보유국의 지위에 당당히
올라선 김일성, 김정일조선을 세상에 둘도 없는 행복의
요람으로 전변시켜 우리 인민이 세계에서 선참으로 공산주의려명을 맞이하게
하시려는것은 경애하는 김정은원수님의 불변의 신념과 강인담대한 배짱,
강철의 의지이다.

경애하는 원수님의 결심은 곧 과학이고 실천이며 승리이다.

우리 인민모두는 앞으로 세상사람들로부터 참된 공산주의인간,
공산주의가정으로 불리워지게 될것이며 사회주의문명국의 체모에 맞는
공산주의거리들과 더불어 세계가 보란듯이 최상의 만복을 마음껏 누리게
될것이다.

Amerika'nın en büyük yanılması (DPRK Today, 20 Nisan 2016)

Geçen şubat ayının sonunda ABD'nin düşmanlık politikasının kurbanı olarak ülkemizde tutuklanan ABD vatandaşı Warmbier'in basın toplantısı haberi yayınlandığında internette ABD'yi kınayan birçok makale yayınlandı.

“Amerikan vatandaşını Kuzey Kore'de siyasi slogan panosunu çıkardığı için tutukladılar” “Amerikalı üniversite öğrencilerinin seviyesi bu mu?” “Gerçekten saçma, Amerika bırak bu işi.” “Amerika'nın meclisteki bayrağını biri indirirse ABD'nin tepkisi ne olurdu? ”, “Komünizm sana ne zarar verdi? ”

Warmbier'in itirafı şu ifadeler içeriyordu:

" ... Sharon, kilisesinin Kuzey Kore hükümetini desteklemediğini ve komünizmin yıkılması gerektiğini ve komünist ülkelerin insanları siyasi sloganlarla kendilerine bağladığını söyledi."

Warmbier'in işlediği suçun sebebi: “Komünizm kötüdür” diyen inatçı bir vaazdır. Onun ne anlama geldiğini bilmeyen Warmbeir bu vaazın kurbanıdır.

Öyleyse, ABD'deki anti-komünistlerin imha edilmesi gerektiğini söylenen komünizm ve onun düşüncesi gerçekten kötü müdür?

Bu sorunun cevabı 21 Mart'ta 'Rodong Gazetesi'nde yayınlanan 'İşçi Partisi Çağında Gerçek Komünist Adam, Komünist Aile' haberinde ve bu haberi okuyan halkımızın yankılarında bulunur.

Haberin başında şöyle yazılmıştır:

“Halkımız çoğu zaman en saygın insanlara komünist adını verir. ‘Komünist Baba’, ‘Komünist Anne’... bir hitap unvan veya iş değildir, iyiliği ve fazileti üzerinde insanlığı değerlendiren bu ülkenin insanların gerçek saygını içerir. Shinuiju Su Arıtma Merkezi Sıhhi Tesislerinde bir tamirci olan Choi Jung Soon, kentin sakinleri tarafından "Komünist Anne" olarak hitap edilerek sevilir.”

İşte bu haber hakkında insanların tepkileri:

“Herhangi biri tarafından kolayca hitap edilmeyen komünist adam, sadece parti ve Suryong'un sevgisinin, erdeminin ve halkının saygısının en değerli âyetleri

olduğuna inanıp yaşıyanlara böyle hitap edilebilir.” (Jagangdo Parti Komitesi Başkanı Baik Nak Young)

“Onların da gitmek istediği yerler vardır. Kısılandığı işler vardır. Üniversiteye gidebilir ve askerlik görevini bitirip farklı iş seçebilir ve kimse bundan dolayı suçlanmaz. (Pyongyang Teknoloji Üniversitesi'nde profesör Sim Dong Soo)

"Ben de komünist bir adam olabilir miyim? Bu, gerçek komünist ve komünist anneler haberini okuduktan sonra kendime sorduğum bir soru. ”(Hemşire Kim Eun-ok)

Bu birkaç kişinin duyguları değil, haberindekiler gibi yaşamayı öğrenmek isteyen ülkemizin halklarının kararını içermektedir.

Böyle asil ve güzel yürekleri olan insanlara hakaret eden ABD barbar bir millettir ve erdem dolu ülkemizi yok edeceğini ümit etmesi güneşin geri döneceğini umut etmek gibi saçma bir hayalidir.

Aşırı bireycilik ve ırkçılık üzerinde diğer ulusları ve halkları yoğun bir şekilde istila etmede ve yok etmede tereddüt etmeyen ABD'dir.

Halbuki insana saygınlığı ve erdemi içeren topluma hakaret ederek yok etmeye çalışan ABD, dünyanın en haksız ülkesi olduğunu göstermektedir.

'Komünizm çöker' demesi ve ülkemizin sosyalist sistemini yıkmaya kalkması ABD'nin en büyük yanılgısıdır.

ABD de dahil olmak üzere KDHC karşıtı düşmanların dikkatle dinlemesi gerekir:

Uyduları ve nükleer güçleri üretme konumuna gelen Kim İl Sung ve Kim Jong İl'in Kore'yi dünyada hiç kimsenin sahip olmadığı bir mutluluk ülkesine dönüştürmesi Kim Jung Eun liderimizin inanç ve iradesindedir.

Sayın liderimizin kararı bilimdir ve zaferdir.

Tüm halkımıza ilerde dünyadaki insanlar tarafından gerçek komünist adam ve gerçek komünist aile olarak hitap edilecektir ve halkımız dünyanın en iyisi olmanın tadını çıkaracaktır.

EK 7

미국 공민 석방 (조선중앙통신, 2017 년 6 월 15 일)

조선민주주의인민공화국 중앙재판소의 13 일부 판정에 따라
로동교화중에 있던 미국공민 왕비아 오토 프레데리크를 13 일
인도주의적견지에서 돌려보냈다.(끝)

ABD vatandaşı serbest bırakıldı (KCNA, 15 Haziran 2017)

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Merkez Ceza Mahkemesi'nin 13 Haziran
kararıyla hapis ve ağır çalışma cezasına çarptırılan ABD vatandaşı Warmbier Otto
Frederick'in insani açıdan ülkesine geri gönderilmesine karar verildi. (son)

EK 8

조선외무성 대변인 왕비어사망문제를 반공화국모략선전에 또다시 써먹고있는 미국을 단죄 (조선중앙통신, 2017 년 9 월 28 일)

조선민주주의인민공화국 외무성 대변인은 28 일 다음과 같은 담화를 발표하였다.

최근 트럼프패거리들이 우리 나라에서 반공화국범죄행위를 감행한것으로 하여 교화중에 있다가 미국으로 돌아간 후 사망한 미국대학생 왕비어문제를 반공화국모략선전에 또다시 써먹고있다.

트럼프는 왕비어가 《 믿 을 수 없을 정도로 고문당했다. 》 느 니 , 《북조선은 왕비어를 랍치하여 고문하였고 의도적으로 해치였다.》 느니 하는 망발을 늘어놓았으며 미국무성은 왕비어문제와 관련하여 우리 나라를 《테로지원국》으로 재지정할 준비가 되어있다고 하였다.

국제적인 대조선압박분위기를 고취하기 위한 모략소동에 이미 저세상에 가있는 왕비어까지 써먹고있는것을 보면 미국의 정책작성자들의 대조선적대감이 얼마나 뿌리깊고 지독한가 하는가를 잘 알수 있다.

다시한번 명백히 밝힌다면 왕비어는 미국의 반공화국모략단체의 임무를 받고 우리에게 대한 적대행위를 감행한것으로 하여 2016 년 3 월 16 일 공화국법에 따라 로동교화형을 언도받은 범죄자이지만 우리는 그의 건강상태가 나빠진것과 관련하여 인도주의적견지에서 그가 미국으로 돌아갈 때까지 성의껏 치료해주었다.

미국이 떠드는 그 어떤 《고문》사실이 존재하지 않는다는것은 지난 6 월 우리 나라에 와서 왕비어에 대한 의학검진을 진행한바 있는 미국의사들과 왕비어의 귀국후 의학검진을 진행한 의사들까지도 명백히 인정한것이다.

트럼프와 미국이 진정으로 왕비어의 사망에 대해 가슴아프다면 학업에 열중해야 할 대학생까지 꺾여내어 우리 공화국을 반대하는 범죄행위로 내몬 저들의 죄과부터 반성하고 사죄해야 할것이다.

현 미행정부가 왕비어사망문제를 가지고 또다시 우리를 악랄하게
걸고든것은 결코 그들이 입버릇처럼 외워대는 《미국국민들의 안전》 때문이
아니라 주둥이를 함부로 놀리다가 우리의 초강경립장앞에 된서리를 맞은
트럼프가 땅바닥에 나딩구는 자기의 《체면》을 조금이나마 만회해보려고
발버둥질하면서 고안해낸 유치하고 비렬한 반공화국모략날조품에 지나지
않는다.

더우기 간과할수 없는것은 미국내 어중이떠중이들이 감히 우리의
최고존엄까지 걸고든것이다.

늑다리미치광이 트럼프와 어중이떠중이들이 허위날조로 일관된
모략자료들을 가지고 우리의 신성한 최고존엄까지 걸고든것은 우리
천만군민의 치솟는 대미적개심과 천백배의 보복의지를 더욱 굳세게
버려주고있다.

현실은 최대적국인 미국놈들에게 관용이나 인도주의적고려는 절대로
금물이라는 교훈을 다시금 새겨주고있다.

트럼프는 이러한 반공화국모략소동이 가져올 파국적후과에 대해
심고해야 하며 허바닥을 함부로 나불거리면서 주둥이건사를 제대로 하지 못해
생기는 모든 불미스러운 일에 대해 저들자신이 책임지게 된다는것을 명심해야
한다.

우리는 미국의 차후 행동을 주시해볼것이다.(끝)

KDHC Dışışleri Bakanlığı'nın sözcüsü, Warmbier'in ölümünü KDHC karşıtı propaganda olarak tekrar kullanan ABD'yi kınadı (KCNA, 28 Eylül 2017)

KDHC Dışışleri Bakanlığı sözcüsü Perşembe günü aşağıdaki basın
açıklamasını yaptı:

Son zamanlarda Trump ve onun zümresi, KDHC'ne karşı suç eylemi işlediği
için yanlış fikirlerini değiştirmek amacıyla eğitilirken ABD'ye dönüp ölen Amerikalı

üniversite öğrencisi Otto Warmbier'in ölümünü KDHC karşıtı propagandaları için yine kullanıyor.

Trump, Warmbier'in "inanılmaz işkenceye maruz kaldığını" ve "Kuzey Kore'nin onu kaçırıp işkence ettiğini ve bilerek ölümüne yol açtığını" söyleyerek hakarete bulundu ve ABD Dışişleri Bakanlığı, Warmbier olayı ile ilgili KDHC'ni "terörü destekleyen devlet" olarak yeniden listelemeye hazır olduklarını açıkladı.

ABD'nin, DPRK'ya baskı yapmak ve uluslararası atmosferini körüklemek için komplo kampanyasında ölü bir kişiyi bile kullanması, ABD'li politikacıların KDHC'ne karşı düşmanlıklarının ne kadar derin ve istekli olduğunu göstermektedir.

Bir kez daha açıklığa kavuşturmak için Warmbier, DPRK aleyhine ABD'deki bir komplo örgütü tarafından DPRK karşıtı olarak görevlendirilen ve DPRK'ya karşı işlediği düşmanca eylem nedeniyle 16 Mart 2016'da yanlış fikirlerini değiştirmesi amacıyla eğitilen bir mahkûm ve suçluydu. Ancak biz ABD'ye dönünceye kadar sağlıksızlığını göz önünde bulundurarak insani gerekçelerle samimi bir şekilde tıbbi bakımını sağladık.

Hiçbir şekilde "işkenceye" maruz kalmamış olduğu gerçeği, geçen haziran ayında KDHC'de bulunan Warmbier'i ziyaret edip tıbbi muayene eden Amerikalı doktorlar tarafından ve ABD'ye döndükten sonra onu muayene eden kişiler tarafından bile hiç kuşkusuz kabul edildi.

Eğer Trump ve ABD Warmbier'in ölümü için gerçekten üzülyorsa, eğitimine odaklanması gereken öğrenciyi KDHC'ne karşı suç işlemede bulunmaya zorlama ve cezabetme suçlarından dolayı tövbe etmeli ve özür dilemelidir.

Mevcut ABD yönetiminin Warmbier'in ölümüyle bize tekrar saldırmasının nedeni, her zaman savundukları gibi ABD vatandaşlarının güvenliğinin endişeleri nedeniyle değildir. Bu, sadece dikkatsizce konuştuktan sonra bizden sert tepki alan Trump'ın çamurlu zemine inen kendi "yüzünü" kurtarmak için ürettiği rezalet komplodur.

Göz ardı edilemeyecek olan şey ise, ABD'de hükümetinin, bizim yüce liderliğimizin saygınlığı üzerine hakaret etmesidir.

Yaşlı ve çılgın Trump ve onun zümresi yalan dolu sahte verileri kullanarak yüce liderliğimizin saygınlığını bastırması, yalnızca ordumuzun ve halkımızın ABD'ye duyduğu nefreti ve ABD'yi misilleme iradesini iki katına çıkarmaya yardımcı oluyor.

Son gelişmeler yine ders verdi ki bizim başlıca düşmanımız olan ABD'ye hiçbir zaman yumuşaklık veya insani sebeplerle ilgili bir değerlendirme yapmamamız gerekir.

Trump, KDHC'i karşıtı komploları yüzünden gelecek yıkıcı sonuçların üzerinde düşünmeli, dikkatsiz ve alçakgönüllü sözlerinin neden olduğu tüm istenmeyen olaylardan tamamen kendisinin sorumlu tutulacağını farkında olmalıdır.

ABD'nin davranışını yakından izleyeceğiz.

EK 9

평양친선병원 원장 미국내에서 왕비어의 사망과 관련하여 진실이
외국되고있는데 대해 분격 표시 (조선중앙통신, 2017 년 10 월 27 일)

평양친선병원 원장은 최근 미국내에서 미국대학생 왕비어의
사망원인과 관련하여 진실을 외국하는 주장들이 나오고있는것과 관련하여
27 일 조선중앙통신사 기자가 제기한 질문에 다음과 같이 대답하였다.

미국대학생 왕비어는 2016 년 1 월 우리 나라에서 반공화국범죄행위를
감행한것으로 하여 로동교화중에 있다가 2017 년 6 월 병보석으로 석방되어
미국에 돌아가 사망하였다.

그러나 지난 10 월 10 일 왕비어의 건강검진과 치료에 개입하였다는
왕비어의 주치의사를 비롯한 여러명의 의사들이 나서서 검진결과 《왕비어의
이발들에 외부의 물리적힘이 가해져 위치가 변경되고 이몸의 뼈가
손상되었다는 결론에 도달하였다.》 고 하면서 《왕 비 어 가 고문에 의해
사망하였다.》 는 내용의 《의학적소견》 이라는것을 수도 워싱턴에 있는
련방지방재판소에 제출하였다고 한다.

게다가 유엔주재 미국대표 헤일리까지 나서서 《왕비어가 고문으로
사망한 곳이 북조선이며 그것은 사악한 행동이었다.》 는 망발을 쳤다고 한다.

왕비어를 직접 치료한 병원의 원장으로서 미국내에서 왕비어의 사망과
관련하여 진실이 완전히 외국되고있는데 분격하지 않을수 없다.

왕비어자신도 스스로 기자회견에서 자인한것처럼 그가
반공화국적대행위를 감행한 범죄자이지만 우리 병원에서는
인도주의적견지에서 그가 미국으로 돌아갈때까지 성의껏 치료해주었다.

우리가 왕비어를 돌려보낼 당시 그의 생명지표가 완전히 정상이었다는
사실은 왕비어송환을 위해 우리 나라에 왔던 미국의사들도 인정하였으며 그의
건강상태와 관련한 우리 병원 의사들의 진단결과에 견해를 같이 한다는
확인서를 우리 병원에 제출하였으며 그 확인서는 지금도 그대로 보존되어있다.

미국신문 《유에스에이 투데이》 2017 년 6 월 21 일부에 실린 기사에 의하면 미국 쉰씨내티종합대학의 한 뇌신경의사는 완비어에 대한 의학적검사를 통해 뼈가 부러지거나 장기가 손상당한것과 같은 육체적학대를 받은 흔적이 없다는것이 확인되었다고 하면서 완비어가 좋은 영양상태로 귀국하였다는것을 확인하였다.

또한 미국 NBC 방송이 2017 년 9 월 27 일에 보도한데 의하면 완비어에 대한 검사를 진행하였던 미국 오하이오주의 한 검시관도 보고서를 통하여 고문의 증거를 찾기 위해 살살이 살폈으나 그 어떤 증거도 발견할수 없었으며 법의학 치과의사들이 완비어의 이발을 살펴본 결과 외상이 있다는 증거는 없었다고 증언하였다고 한다.

완비어의 사망원인을 놓고 미국의 일부 의사들이 지금 시점에 와서 탄소리를 하고있는 목적이 무엇인가 하는것이다.

의사들의 의학적평가는 객관적이고 정확해야 하며 그 어떤 리기적목적이나 정치적리해관계의 영향을 받지 말아야 할것이다.

진실을 중시하는 사람이라면 오히려 석방될때까지 생명지표가 정상이었던 완비어가 왜 미국땅에 도착하자마자 갑자기 사망하였는가에 대한 조사를 요구해야 할것이다.

우리 공화국은 예나 지금이나 교화인들을 국제법과 국제적기준에 부합되게 대우하고있다.(끝)

Pyongyang Hastanesi Müdürü, ABD'deki Warmbier'in ölümüyle ilgili gerçeğin çarpıtıldığını söylüyor. (KCNA, 27 Ekim 2017)

Pyongyang Dostluk Hastanesi müdürü geçtiğimiz günlerde, ABD'deki üniversite öğrencisi WarmBier'in Amerika'daki ölüm nedeni hakkındaki gerçeğin çarpıtılması iddiasıyla ilgili KCNA muhabirinin sorusuna şöyle cevap verdi:

Amerikalı üniversite öğrencisi Warmbier Ocak 2016'da ülkemizde KDHC'i karşıtı suç eylemi nedeniyle hapis ve ağır çalışma cezasındayken Haziran 2017'de hastalık nedeniyle serbest bırakıldı ve ABD'ye dönüp öldü.

Bununla birlikte, Warmbier'in sağlık muayenesinde ve tedavisinde yer alan birkaç Amerikalı doktor, "dişlerinin çıkık olduğu ve dişeti kemiğinin dışarıdan fiziksel kuvvet uygulanması nedeniyle zarar gördüğü sonucuna vardı" ifadesini kullanarak "işkence yüzünden öldüğü" iddiasını içeren tıbbi gözlemi 10 Ekim'de Washington'daki bir federal bölge mahkemesine bildirildi.

Daha kötüsü ABD, Birleşmiş Milletler temsilcisi Haley'e "Warmbier'in ölümüne Kuzey Kore'de gördüğü işkencenin neden olduğu ve Kuzey Kore'nin bir şeytan kadar kötü olduğu" gibi dikkatsiz açıklamalar yaptı.

Warmbier'i doğrudan tedavi eden bir hastanenin müdürü olarak Amerika'da Warmbier'in ölümü hakkındaki gerçeğin tamamen çarpıtılmasına artık öfkemi bastıramam.

Warmbier'in bir basın toplantısında kabul ettiği gibi DPRK'ya karşı düşmanca bir eylemde bulunan bir suçlu olmasına rağmen, insani bakış açısıyla ABD'ye dönüşüne kadar içtenlikle ona tıbbi bakım sağladık.

Warmbier'in geri dönüşüne yardım etmek için KDHC'ne gelen Amerikalı doktorlar, sağlık göstergelerinin normal olduğunu kabul ettiler ve Warmbier'in sağlık durumuyla ilgili olarak hastanemizin teşhisi ile hemfikir olduklarına dair bir onay verdiler. Bu belge hala elimizdedir.

21 Haziran 2017'de Amerikan "USA Today" gazetesinde yayınlanan bir makaleye göre Cincinnati Üniversitesi'ndeki bir beyin cerrahı, Warmbier'in tıbbi muayenesi sonucunda kemik kırığı veya iç yaralanma gibi herhangi bir fiziksel taciz izi bulmadığını ve iyi beslenmiş bir durumda eve geldiğini itiraf etti.

Üstelik 27 Eylül 2017'deki Amerikan NBC'nin haberine göre ABD'nin Ohio eyaletinden bir doktor, Warmbier'in cesedini herhangi bir işkence izi bulmak için taradıklarını, ancak adli diş hekimlerinin Warmbier'in dişlerine yönelik travma kanıtı bulamadıklarını söyledi.

Şimdi soru şu: Warmbier'in ölümünün sebebi ile ilgili olarak bu noktada farklı bir hikâyed yaratmaya çalışan Amerikalı doktorların asıl amacı nedir?

Doktorların tıbbi değerlendirmesi objektif ve doğru olmalıdır ve bencil bir amaç veya politik ilgiden etkilenmemelidir.

Gerçeğe değer verenlerin, serbest bırakılıncaya kadar yaşam göstergesi normal olan Warmbier, neden ABD'ye vardığında aniden öldüğünü soruşturmaları gerekir.

KDHC, suçlulara uluslararası yasalara ve uluslararası standarda uygun olarak davranır.

EK 10

조선의 위력에 겁을 먹은자들의 술책 (조선신보, 2018 년 2 월 16 일)

조선중앙통신에 의하면 조선외무성 미국연구소 공보실장은 최근 미국이 완비어사망문제를 또다시 조선과 억지로 연관시키면서 비난전에 열을 올리고있는것과 관련하여 15 일 다음과 같은 담화를 발표하였다.

완비어는 명백히 미국의 반공화국모략단체의 임무를 받고 우리 공화국에 대한 적대행위를 감행한것으로 하여 2016 년 3 월 16 일 공화국법에 따라 로동교화형을 언도받은 범죄자이다.

완비어가 생명지표가 정상인 상태에서 미국으로 돌아간후 1 주일도 못되어 급사한데 대한 대답은 현 미행정부가 하여야 할것이다.

이와 관련하여 한가지 사실을 상기시킨다면 1996 년 8 월 24 일 우리 공화국에 불법입국하였던 미국공민 한지커가 우리의 인도주의적조치에 따라 그해 11 월 27 일 당시 미국회 하원의원 빌 리차드슨의 동행하에 건강한 몸으로 귀국한후 1 개월도 못되어 죽은 사건이 있었다는것이다. 당시 미국은 그가 죽은데 대해 철저히 무시하였으며 언급조차 하지 않았다.

우리는 완비어가 비록 반공화국적대행위를 감행한 범죄자였지만 현 미행정부의 거듭되는 간청을 접수하고 완비어의 좋지 못한 건강상태를 고려하여 2017 년 6 월 13 일부 중앙재판소 판정에 따라 그를 인도주의적견지에서 돌려보냈다.

그럼에도 불구하고 트럼프패가 완비어사망을 겹고 고의적으로 반공화국비난전에 열을 올리고있는 진의도는 전략국가의 지위에 당당히 올라선 우리의 위력에 겁을 먹은데로부터 우리의 국제적영상에 먹칠을 하고 국제적인 압박분위기를 고조시키기 위한 명분을 마련하며 우리를 힘으로 압살하기 위한 기도를 정당화해보려는 음흉한 술책의 발현이다.

현재 미국내에서 현 행정부가 대조선 《인권》소동에 열을 올리고있는것이 《제도전복》을 추구하려는 기도를 드러내보인것이라는 평가가 올라나오고있는것은 결코 우연한것이 아니다.

트럼프패의 추태는 우리의 철천지원수 미국에 대한 인도주의와 관용은 절대금물이며 법의 날을 더욱 예리하게 버려야 하겠다는 결심을 굳혀주고있다.

미국은 우리의 《인권문제》를 터무니없이 걸고들면서 반공화국모략책동에 계속 매여달리는 경우 그로부터 초래되는 모든 후과에 대해 값비싼 대가를 치르게 될것이라는것을 명심하고 자중, 자숙하여야 할것이다.

KDHC'in gücünden korkanların hilesi (Chosun Shinbo, 16 Şubat 2018)

KCNA haberine göre Dışişleri Bakanlığı ABD Araştırma Merkezi Basın Müdürü bugünlerde ABD'nin Warmbier'ın ölümünü KDHC'ye bağlayarak eleştirmesiyle ilgili 15 Şubat'ta aşağıdaki gibi açıklamada bulundu.

Warmbier, DPRK aleyhine ABD'deki bir komplo örgütü tarafından DPRK karşıtı olarak görevlendirilen ve DPRK'ya karşı işlediği düşmanca eylem nedeniyle 16 Mart 2016'da KDHC yasası gerekçesiyle hapis ve ağır çalışma cezasını alan suçludur.

Warmbier'in yaşam göstergesi normal olan Warmbier, ABD'ye vardığında bir hafta içerisinde öldüğünü ABD hükümeti cevap vermelidir.

Bu konuyla ilgili bir şey hatırlarsak 24 Ağustos 1996 tarihinde ülkemize yasadışı giriş yapan ABD vatandaşı Evan Hanziker'in insani tedbirimize uygun olarak Bill Richardson ABD kongre üyesiyle beraber 27 Kasım ülkesine geri döndükten sonra bir aydan az sürede öldüğü bir olay olmuştu. O sırada ABD onun ölümünü tamamen görmezden geldi ve hiç bahsetmedi.

Warmbier ülkemize karşıtı düşmanlık eylemi işleyen suçlu olmasına rağmen ABD hükümetin talebini alıp Warmbier'ın sağlık durumu dikkate alarak 13 Haziran 2017 tarihinde Merkez Ceza Mahkemesi'nin kararıyla onu geri gönderdik.

Buna rağmen Trump hükümetin Warmbier'in ölümü hakkında KDHC karşıtı eleştirmeye başladığı gerçek niyeti artık güçlü ülke statüsüne giren bizim gücünden korkmasından dolayı bize karşı uluslararası baskı atmosferi oluşturarak bizi bastırmaya çalışmasıdır.

Henüz ABD hükümetin KDCH'ye karşı 'insan hakları' eleştirmesini yapması aslında 'Sistem yıkılma' niyeti olduğunu söyleyenler olması tesadüf değildir.

Trump hükümetin bu çirkin davranıştan dolayı artık bizim can düşmanımız ABD'ye insani ve hoşgörölük gösterilmez ve yasayı daha sert uygulayacağız.

ABD bizim 'insan hakları' hakkında saçma şekilde eleştirerek KDHC karşıtı komplolara devam ederse ortaya çıkan tüm sonuçlara yüksek bedel ödeyeceğini aklında tutmalı ve kendi üzerine düşünmelidir.